

БОГ МЕ НАДХИТРИ

Историята на моя живот

МАКСИ ДЪНАМ

Информация за Макси Дънам

Дънам е роден 12.08.1934 в Диймър, Мисисипи. Учил е в Университета на Южен Мисисипи - бакалавърска степен през 1955 г., а след това, магистърска степен по филология от Университета Емори през 1958 г. През 1977 г. е удостоен със степен доктор по философия от Теологичната семинария Асбъри.

Обширният пастирски опит на Дънам включва основаване на църкви, селски църкви и крайградски и регионални конгрегации в Мисисипи, Джорджия, Калифорния.

Дънам е един от основателите и лидерите на Движението за изповед в

Обединената методистка църква. Станал световен редактор на „The Upper Room Fellowship“. От 1982 до 1994 г. той служи като старши свещеник на Обединената методистка църква Христос в Мемфис, Тенеси, с 6000 членове.

Бил е президент и канцлер на Теологичната семинария „Асбъри“ в Уилмор, Кентъки, от 1994 г. до 2004 г. В момента е почетен президент там. Бил е президент на Световния методистки съвет и в момента е член на неговия изпълнителен комитет. Бил е и председател на Световния методистки комитет за евангелизация. Той е директор на Борда на глобалните служения на Обединената методистка църква и член на изпълнителния комитет на Асоциацията на теологичните училища. Автор е на повече от 40 книги, най-известните от които са „**Работна тетрадка на живата молитва**“, продадена в над 1000 000 копия, „**Жив в Христос**“, „**Това е християнството**“ и два тома от поредицата „Коментари на комуникатора“.

(Коментар: Преведени от мен християнски книги и проповеди можете да намерите на **на сайта на Глобалната методистка църква в България:** <https://methodist.bg/%d0%ba%d0%bd%d0%b8%d0%b3%d0%b8//> Д.Пр.)

Съдържание

Въведение	3
1. Голямата депресия	4
2. Кръщелни води	12
3. Настроих лицето си като кремък	16
4. Потвърждаване на завета	24
5. Обратно в Мисисипи, за един сезон	31
6. Връщане при моите кръщелни води	36
7. Калифорния, ние идваме!	44
8. Да станеш световен християнин	56
9. В сянката на гигантите	71
10. Църква, оформена от Великото поръчение	78
11. Дядо на съпротивата	84
12. От събиране към умножение	91
13. Пенсионирание? Какво е това?	99

Въведение

Мнозина познават името Брат Лорънс. Ако не сте чели книгата му „Практиката на Божието присъствие“, вероятно сте чували проповедник или учител да говори за него. Той е служил в кухнята на своя манастир и е казвал, че е усещал Божието присъствие толкова ясно, когато е миел тенджери и тигани, колкото и когато е участвал в Светото тайнство на Светото причастие. Каква вдъхновяваща история!

Но друго твърдение и история на Брат Лорънс привлече моето внимание. Подобно на много други, той е влязъл в един монашески орден, вярвайки, че се отказва от щастието на този свят, за да стане монах. Но там той е открил **много по-дълбоко щастие**, отколкото някога си е представял. Един ден, докато се молел и размишлявал върху драматичния обрат на събитията в живота си, той е извикал: „**Боже, Ти ме надхитри!**“

Не е ли това възхитителна фраза? Какво свидетелство за провидението на Бога, **за действието на Божията благодат в живота ни**. Това е моето свидетелство; Бог ме е надхитрял отново и отново. Мисля за тези моменти, като за един вид скоба в моя текущ живот. Когато четете и е вмъкната скоба в иначе разбираемо и граматически завършено изречение, обърнете внимание; **авторът иска вие да разберете какво се казва**. Скобите често се срещат в нашите житейски истории. Ние се движим в определена посока **и нещо се намесва**, което ни изпраща в друга посока, **за която дори не сме се замисляли**. Това, което се е случило преди и това, което се случва след това, **се разбира**, само ако обърнем внимание и схванем значението на скобата.

Вярвам, че Бог поставя скоби в живота ни, за да ни даде възможност да растем, да променяме посоките, да изясняваме виждането и мисията си, и да изпълняваме планът, който Той има за нас. Всички скоби в живота ми са необходими, за да разкажат историята.

Поне от 20 години насам мнозина (включително издатели и моето семейство) ме питат: „*Кога ще напишеш автобиография? Кога ще разкажеш историята си в книга?*“ Съпротивлявах се на това, защото съм писал много и съм споделял по личен и изповедален начин. Моята история е разказана в моите писания, както съм я преживял. Също така, чувствам се самонадеян да мисля, че книга, записваща разказа за живота ми (къде съм роден и от кого; къде съм се образовал; къде съм живял и работата, която съм имал; кого познавам и кой ме е познавал; каталог с дати и места), ще бъде прочетена. Но повече се съмнявах, че тя си струва четенето. По-самонадеяно би било да напиша книга за моите постижения. Хората, които наистина имат значение, знаят каквито и постижения да съм имал.

Съпругата ми Джери, която е основният сътрудник в това начинание, наклони везните. Тя е разказвач, много по-добър от мен, и обича хубавите истории, особено, ако те искрят с хумор. Няма търпение с хора, които се хвалят. Но тя познаваше историите, скобите, моментите, когато Бог ни надхитри и направи живота ни такъв, какъвто е. „*Трябва да споделиш нашето пътуване, но моля те, направи го да е останалата част от историята, а не твърде типичното, къде съм бил и какво съм правил.*“ Тогава дойде последната сламка, която ме тласна през ръба. „*Ако не по друга причина*“, добави тя, „*направи го за нашите деца и внуци.*“

След много съпротива, все още съм съдържан, макар че с напредването в писането, вълнението ми нарасна. Може би все още е останала трохичка съпротива, която ме кара да настоявам да го наричам „спомени“, а не автобиография. Разликата в определенията на думите е толкова малка, че може да си помислите, че съм свръхчувствителен. Автобиографията е повече или по-малко подробен разказ за събитията и обстоятелствата от живота на човека. Въпреки, че „спомени“ е синоним на биография, разликата между думи като памет, възпоменание и напомняне са в определението. Аз правя повече от това да разказвам за събития и обстоятелства; аз си спомням и размишлявам. Някои читатели дори може да кажат, че аз „*проповядвам и поучавам*“ за преживяванията си.

Много пъти, когато отивам някъде да проповядвам или поучавам, някой ще ме поздрави с дума като: „Познавам те, чел съм книгата ти“ и ще каже заглавието на книгата. Приемам това като голямо потвърждение. Аз искам хората, които четат книгите, които съм написал, и ме чуват, когато преподавам и проповядвам, както и в лични разговори, да имат поне представа кой съм аз. Аз разказвам истории и споделям преживявания, вярвайки, че те добавят плът към костите на моите усилия за комуникация. Искam хората да разбират и често нашите истории, са ключът към разбирането на посланието.

Така че, някои от вас ще открият история или преживяване, което сте ме чули да споделям, или може

да сте го прочели в книга, която съм написал. Но обърнете внимание, това може да е скоба, за да се придаде смисъл на нещо съвсем различно от преди, или да се осигури смисъл, който никога не е бил там.

Докато размишлявах и писах, започнах да мисля, че съм живял един вид живот на намек. Имам предвид, че животът ми е „намек“ за това, какво е могъл да означава, какъв е могъл да бъде и за което Господ ни призовава всички.

Най-доброто определение за намек е „леко насочване“. Синоними на него са загатване, подхвърляне, подсказване и улика. Така че животът ми е бил намек, подсказка... Разбирате ли?... Намек, понякога слаб и само лек намек; понякога силен и смел намек; но винаги произтичащ от моята отдаденост да живея в Христос.

Голямата депресия

Голямата депресия (Започнала с Черния петък на борсовия пазар през 1929г все още определяше динамика на нацията, когато бях роден в Демер, Мисисипи, на 12 август 1934 г. Депресията беше причинена от срива на фондовия пазар на 29.10. 1929 г. (*известен като Черния петък Д.Пр.*). Това беше най-тежката депресия на XX век, засегнала хора по целия свят. Нивото на безработицата в Съединените щати се повиши до 25 процента.

Депресията влоши бедността, която бе определила живота на моето семейство дори и без нея. Съмнявам се, че щяхме да имаме електричество в къщата ни, преди да навърша 9 г., или вътрешен водопровод, преди да навърша 11 г., дори ако Депресията не беше дошла.

Президентът Франклин Д. Рузвелт, стремежи се да се справи с осакатяващото ниво на безработицата и бедността, създаде Закона за електрификация на селските райони от 1936 г. Програмата, произтичаща от този закон, даде федерални заеми на щатите за осигуряване на електроразпределителни системи в селските райони. Винаги на късия край на клечката, това не стигна до някои от нас в окръг Пери, Мисисипи, до началото на 40-те години.

Бяхме се преместили от Демер, в окръг Нешоба, Мисисипи, когато бях на 2 г. Бях твърде малък, за да знам какво се случва, но ми казаха, че сме се премествали поне 3 пъти, преди да се установим в собствената си къща на Камп Ейт Роуд в окръг Пери, 6 г. по-късно. Не знам как го е направил, но някак си, баща ми купи 20 акра (80 декара) земя и построи първата къща, която някога сме притежавали. Беше на 8 мили (12 км) от Ричтън, най-големият град в окръг Пери.

Наричаше се „къща с пушка“, (*Името идва от популярния фолклор, че ако стреляте с пушка през отворената входна врата, сачмите ще преминат направо през всяка стая и ще излязат през задната врата, без да ударят стена. Д.Пр.*), широка около 3,5 м, със стаи разположени като купета във влак, без коридор и врати между тях. Това беше най-популярното разположение на къщите в Юга от Гражданската война (1861- 1865 Д.Пр) до 20-те години на миналия век. Къщата с пушката беше знак за бедност по онова време, но в някои градове днес (особено Ню Орлианс), те са много популярни сред градските, младите, средните и горните средни класи икономически групи.

Нашата къща се състоеше от три стаи: хол с легло в него, друга стая с две легла и кухня. Бях най-малкият от петте деца и спях в едно легло с двамата си братя, Едгар и Лойд. Двете ми сестри споделяха другото легло в тази стая, а майка ми и баща ми спяха в хола. Отоплението в хола лакомо поглъщаше дървата, които внасяхме от купчината дърва следобед, но даваше жалко малка топлина в замяна. Тоалетната беше навън, неудобно достъпна по пътека; острите миризми от нея твърде често достигаха до кухнята, когато вятърът духаше в грешната посока.

Вместо да имаме красива тревна морава - наторена, напоена и внимателно поддържана - мама умишлено поддържаше двора ни без трева. Кокошките тичаха свободно из цялата къща, така че едно от нашите задължения беше редовно да метем двора, за да го поддържаме чист - особено без кокошите изпражнения. Мама беше също толкова настоятелна за чист двор, колкото и за чиста къща.

Ние, децата, прекарвахме колкото е възможно повече време, играейки навън. Чакълена яма близо до къщата беше любимо място. Беше вълшебно място за децата. Огромни пясъчни плитчини, по които да се пързалиме; езерце след езерце, оставено от човека и неговите машини, събиращи пясък и чакъл за магистрали и къщи; и костенурки, надничащи от водите; от време на време, змия, дебнеща по ръба; риби, които кълват примамката на въдицата точно толкова, колкото да ви накара да си помислите, че е в изобилие, мисъл, отхвърляна след няколко неуспешни часа опит да ги хванете. Всичко това можеше да ви отнеме часове, преди да разберете, че те са изчезнали.

Всяка година, докато ходехме през зимата, носейки тежки, високи обувки, ние няхаме търпение да можем да ходим боси и да играем в чакълена мина.

През 1975 г. написах книга, озаглавена „Боси дни на душата“. Използвах „Босия ден“ (1 юни – национален ден в САЩ, посветен на ползата от ходенето бос Д.Пр.) като символ за обещанието на евангелието: „*Ако Синът ви освободи, наистина ще бъдете свободни*“ (Йоан 8:36). Бях размишлявал и писал за босите дни едно лято, когато семейството ни прекара известно време с родителите ми в Мисисипи. Играех много с децата в чакълена мина през това лято, защото повече от всяко друго място, това място ме свързваше с детството ми.

Спомените от детството ми оживяха през това лято и аз написах следните размишления.

Не съм сигурен кога идваше той,
в средата на април или в началото на май,
но сигурен съм, никога по-късно.
Денят на босите крака!
Крака без връзки.
Пръсти на краката без ограничения.
Теменужките бяха сигналът.
Тези малки крехки лилави цветя
бяха убедителният знак,
необходим на мама, за да каже:
Събуйте обувките!
Започвахме търсенето му
в началото на март,
но това обикновено беше напразно.
И все пак,
очакването беше вълнуващо.
Носенето на вода от извора
или носенето на дърва от хълма
беше трудна задача
цяла зима.
Но когато слънцето ставаше по-топло
и дните по-дълги,
пътеката до извора беше
привлекателна,
и носенето на вода отнемаше два пъти повече време.
Очите ни оглеждаха земята,
търсейки това лилаво лице,
надничащо през
мъхът
или листата.
Когато можехме да донесем една,
една мъничка теменужка, като доказателство за пролет,
дните на босите крака
бяха дошли!

Дните на студения дъжд, на киша, слана и понякога сняг – сивите, мрачни, облачни зимни дни – бяха отминали. Пролетната радост – топлото слънце, което размразяваше земята, съживяваше пъпките и луковиците, оцветяваше тревата в зелено, правеше пясъка топъл – обявяваше **Денят на босите крака!**

В моите зрели години, а сега и като служител на евангелието, нищо в моя опит не подсказваше повече **за свободата, която Исус предлага**. Но тогава, това беше невинността на детството и простотата, която бедността изискваше: игра с домашно направен камион (една дъска за каросерията, тенекиена кутия за кабината и капачки от бурканчета за желе, за колела); игри, играни с копчета върху квадратчета, нарисувани с молив върху картонена кутия; катерене по дървета и газене в потоци; риболов и плуване в едни и същи водоеми.

Чистият двор беше идеален за маркиране на схема за игра на дама с върха на мотика, използвана за изкореняване на трева от зеленчуковите редове в градината. Беше чудесно място и за игра на топчета. Не познавах момче, което да нямаше торба за тютюн, пълна с топчета. Винаги бяхме готови. Всичко, от което се нуждаехме, беше начертан кръг в средата на двора, за да решим колко деца ще играят (никога не повече от 6, за предпочитане 3 или 4, но няколко бяха достатъчни). Всички имахме любимият си „бияч“ и понякога прекарвахме доста време в опити да преговаряме за размяна за „бияч“, с която приятелят ви изглеждаше печеливш в игрите. Решавахме дали ще играем за запазване, което означава, че запазваш

всички топчета, които си избил от кръга; или за забавление, което означава, че печелиш играта, като избиваш най-много топчета от кръга, но ги връщаш на притежателят им, когато играта свърши.

Никога не съм бил добър стрелец в играта на топчета. Не можех да стисна бияча си достатъчно здраво, за да го изстрелям силно и същевременно да контролирам посоката му. Но бях добър в играта на валета.

Въпреки, че през повечето време играехме валета на пода в хола, имаше места в предния ни двор, където повърхността беше достатъчно твърда за да подскачаме с топката и да играем на валета там... което често правехме в края на пролетта и лятото. Никога не играех с някого, освен с брат ми и сестра ми у дома, защото момчетата, които играеха валета, се наричаха „сестри“. Брат ми Лойд почти винаги ме биеше на топчета, но аз го биех на валета. Сестра ми Лоис, близначката на Лойд, винаги ни биеше и двамата.

Казах ли бедност? Ние не знаехме, че сме бедни. Не бяхме на социални помощи; мама винаги се стремеше да го изясни. Аргументът, който тя възнамеряваше да даде, беше, че никой в нашето семейство не получаваше социални помощи. Ние понякога получавахме неща, което се наричаха „стоки“, предимно масло и сирене, а понякога и брашно. Чудех се защо тези неща бяха наричани стоки. И не разбирах защо мама дори не искаше да признае, че ние сме получили малко масло в деня, в който бяха раздавани стоките. За мама, а може би и за татко, имаше някакъв срам, свързан с този вид помощ.

Чувам го постоянно - хората са бедни, защото просто нямат лична отговорност. Подобно твърдение няма да ме впечатли. Знам за баща, който беше напълно отговорен, но печелеше толкова малко, работейки изтощителни работи, че малко масло и сирене от социални помощи от време на време обогатяваха оскъдната ни ежедневна диета.

Основната ни храна включваше сушен боб 4-5 дни седмично, с царевичен хляб на всяко хранене, освен на закуска. Неделните вечери винаги бяха мило празненство с пиле, заклано от двора ни. Най-голямата ми сестра, момиче, тя беше на 8 години, когато се родих, после момче, после 2 момичета-близнаци които бяха 2 години по-големи от мен. Отне ми много време да се съглася да хвана пилето и да му извия врата, което те сякаш винаги правеха с радост.

Докато не получихме електричество, осветлението ни беше с газени лампи. Тогава го наричахме „мазут“; сега е известен като газ за горене. Не съм се доближавал до него от години, но разпознавах миризмата му във всяка обстановка. Един галон (4,5 литра Д.Пр.) газ за горене беше също толкова част от функционалните ни нужди, колкото и приличащия на чайник съд за пълнене на газовите лампи. Не съм виждал такъв съд от години (всичко е пластмасово сега), но го виждам ясно в съзнанието си: кръгъл, с диаметър около 20 сантиметра, с телена дръжка, прекарана през дървена дръжка, за която се държеше. Чучурът беше малък, което улесняваше пълненето на лампите. Малкият чучур имаше капачка на винт и ние бяхме постоянно предупреждавани: „Не забравяй да поставиш капачката обратно!“

Винаги държахме газта за горене под ръка. Тя служеше за осветление и понякога, когато не можехме да запалим огъня в печката, изливахме малко газ върху дървата, за да се разгорят бързо.

Имахме 3 лампи и един фенер. Предполагам, че няхаме електрическо фенерче, защото не си спомням да сме използвали такова през тези години; използвахме фенера през нощта, за да ходим до външната тоалетна или до плевнята. Лампите се местеха от стая в стая според нуждите. Трябваше да регулираме височината на фитила точно както трябва, за да предотвратим задимяването, което би зацапало стъклената сфера. Дори при внимателна употреба, крехката стъклена сфера трябваше да се мие два или три пъти седмично. За да имаме светлина, трябваше да четем и да си пишем домашните на кухненската маса. Там избухваха и повечето ни спорове и кавги.

Демер, където съм роден, някога е бил най-големият град в окръг Нешоба. Градът е кръстен на Елиас Демер, член на Камарата на представителите на Съединените щати от Пенсилвания, който бил убеден от Адам Бърд, конгресмен от Филаделфия, Мисисипи, да отвори завод за производство на дървен материал в окръг Нешоба, поради огромните девствени площи гора там. Земята, върху която е трябвало да бъде построен Демер, е била част от тази територия, отстъпена на правителството на Съединените щати през 1830 г. от индианците Чокто в Договора от Танцуващия заек.

Този договор е първият по рода си съгласно Закона за преместване на индианците, който позволява на президента да преговаря с индиански племена, живеещи в границите на съществуващите щати, за доброволна размяна на земите им за неорганизирана територия, западно от река Мисисипи. Колко „доброволни“ са били тези размени, се обсъжда оттогава досега и все още е част от срамът в нашата история.

В семейното ни предание ние твърдим, че кръвта на Чокто е била силно течаща в баба ми Поли, майката на баща ми, и в баба ми Лиза, майката на майка ми.

Брат ми Лойд е нарисувал портрети на тези две баби по стари снимки. Никой от семейството не може да намери снимките, но портретите са в кухнята ни и аз ги виждам всяка сутрин, когато си правя кафе.

Изображенията са завладяващи; и двете са рисувани, когато са били стари. Не оставят никакво съмнение, че сме близо до твърдението за местна кръв на Чокто.

Те са облечени в обикновени, ежедневни, ръчно изработени дрехи и е очевидно, че нито едната, нито другата не е имала средствата, да носи купени от магазина рокли. Не вярвам, че някога съм виждал някоя от тях без престилка. Другият отличителен елемент от облеклото им, беше шапката им; нито една от тях не е излизаше навън, нито през зимата, нито през лятото, без ръчно изработената си шапка. Единственото елегантно нещо в картините е характерът на всяка жена. Въпреки, че и двете са на приблизително една и съща възраст по това време, косата на баба Поли е стоманено черна, докато косата на баба Лиза (казваше се Елиза, но го съкратихме на Лиза) е била сива.

Ако искате да посетите Демер днес, няма какво да намерите. Това, което можете да намерите обаче, е курортът Pearl River в окръг Нешоба. Това е курорт, управляван от индианци, разположен само на няколко мили от Филаделфия, в окръга Чокто, неинкорпорирана общност и резерват за американски индианци. Резерватът е собственост и се управлява от племето на индианците Чокто от Мисисипи, единственото федерално признато индианско племе в Мисисипи.

В своята вековна родина, индианците се събират всеки месец юли за годишния панаир на индианците Чокто, където празнуват своята жизнена култура. Племето се състои от 10000 членове, а земите на Чокто обхващат повече от 140000 декара площ в десет различни окръга в Мисисипи. Въпреки дълбоките си традиционни корени, народът Чокто избра жена за племенен вожд през октомври 2011 г. Поради връзката ни с Чокто, нашите две дъщери, Ким и Кери, се радват да мислят, че има роднинска връзка, разбиваща бариерата, която се простира в нашето семейство.

Хората в района ще ви говорят развълнувано за Чокто и окръжния панаир в Нешоба, но ще ви е трудно да намерите някой, който да ви каже нещо за Демер. Почти невъзможно е да получите упътвания, къде се намира или къде е можело да е бил. Опитах се. В средата на 60-те години на миналия век, в разгара на бунтовете за граждански права, аз реших да се преместя в Калифорния. Никога не бях посещавал родното си място. По някаква причина, която може да говори за нашето привързване към земята, аз исках да видя къде бях роден, преди да напусна щата.

Местоположението на родното ми място е неизвестно днес, защото границите му са неизвестни. Намира се, или е било, на днешните южни граници на Филаделфия, Мисисипи. Днес Филаделфия има население от 7500 души и е окръжен център на окръг Нешоба. Когато бях роден, Демер бил процъфтяваща дърво преработвателна общност, много по-голяма от Филаделфия.

Но опитайте се да го намерите днес! Новинарският журналист Джак Бертръм описа усилията по следния начин: *„Завийте от югозападния ъгъл на градския площад, вървете по Рейндж Роуд на кратко разстояние, път, измерван толкова лесно по броя на сърдечния пулс, колкото и мили, и няма да намерите никакъв знак, който да обявява Демер. Няма никакви маркери, показващи посоката, исторически или други.“*

Така че трябваше да използвам въображението си. Знаех, че в началото и средата на XX век, по времето на моето раждане, в Демер е имало дъскорезници и стотици дървени къщи, в едната от които съм роден. Имаше училище, църква, хотел, склад и лекар. Лекарят не е присъствал на раждането ми, както било при раждането на моите братя и сестри.

„Щастлива долина“ беше името, дадено на жилищния район за 500-те работници в дърводобивната фабрика в Демер, един от които беше баща ми. Когато бях на 20 години, аз се заинтересувах от семейната ми история, защото се чувствах измамен от бедността и от културните и образователни лишения; в цинизма си се чудех как такова място може да се нарече „щастливо“. Отне ми твърде много време да приема факта, че щастието и радостта не зависят от външните условия.

Дърводобивната промишленост процъфтяваше в Демер през това време. Преди баща ми да бъде обучен за заварчик и да работи в корабостроителната индустрия, по време и след Втората световна война, той беше дървосекач, а след това работник, който изкоренява пънове, от които се произвежда терпентин и борова смола. Когато споменавам „дървесина от пънове“, докато разказвам историята си, лицата на хората се изкривяват във въпросителен знак. Трябва да направя малко обяснение. Това е било част от терпентиновата индустрия и е имало време, особено в някои части на Юга, когато тя е процъфтявала.

В Съединените щати, дървото, известно като дълголистния бор, някога е покривало до 360 милиона декара. Това е, което е довело до процъфтяващия бизнес с дърводобив в Демер. Но поради голата сеч, този огромен ресурс от борови дървета е бил намален с до 95 до 97 процента. (Т.е. сега са останали 3-5% Д.Пр.) Дърветата са растели много големи (до 150 фута височина) (до 45 метра, колкото 16 етажна сграда Д.Пр.) като са узрявали за 100 до 150 години и са можели да живеят до 500 години. Дървесината е била ценена и неограничената гола сеч е довела до стотици хиляди пънове. Пъновете, останали от голата сеч, са били смолисти, не гниели и в крайна сметка се превръщали в тлъста дървесина. Това довело до нова индустрия

за дърводобив, която процъфтяваше в продължение на много години.

Промислените приложения на дървесината включват производството на терпентин. Когато дървесината се изпича в пещ, по-тежкият смолен продукт, който се получава, е боров катран. Парата, която се изпарява от този процес, се превръща в течност, която се превръща в терпентин.

Друго приложение на дървесината е в производството на динамит. Израснах, чувайки думата „Херкулес“. Не знаех, че това е римското име на гръцкия божествен герой, известен със силата си и далечните си приключения. Римляните приспособили иконографията и митовите на този гръцки герой за своята литература.

Израснал в селски Мисисипи, с образователните и културни ограничения на детството си, аз не бях подготвен да обърна внимание на „Херкулес“, анимационния мюзикъл от 1997 г. Но знаех името Херкулес; Това беше заводът в Хатисбърг, Мисисипи, където ежедневно се доставяха камиони, натоварени с пънове, от труда на работници като баща ми. Един от продуктите на този завод беше експлозив и затова заводът беше подходящо наречен Херкулес.

По време на разцвета си, заводът беше един от най-големите работодатели в града, с повече от 1400 работници. 26 февруари 2010 г. беше тъжен ден за района, когато този дългогодишен завод обяви, че ще затвори врати завинаги в края на годината. Тогава заводът наемаше само 21 работници. В продължение на много години до този завод не бяха докарвани пънове за производство на експлозиви; тогава той произвеждаше продукти за оформяне на хартия за употреба в тънка хартия. Постоянно се възхищавам на чудото на Божията творческа дейност и на главния в Неговото творение - **човечеството**. Изпитвам страхопочитание, подобно на израза на удивлението на псалмиста:

„Когато гледам Твоите небеса, делото на Твоите пръсти, луната и звездите, които си поставил, какво е човек, че го помниш, човешки същества, че се грижиш за тях? Направил си ги малко по-долни от ангелите и ги увенчал със слава и чест. Поставил си ги управители над делата на ръцете Си; всичко си покорил под нозете им: всички стада и говеда, и дивите животни, небесните птици и морските риби, всички, които плуват по пътищата на моретата. Господи, Господи наш, колко величествено е Твоето име по цялата земя!“ (Пс. 8:3–9)

В работният модел на баща ми, аз виждам модела на Божията творческа инвестиция в човечеството. Краят на завода Херкулес беше един вид точка в края на изречението на неговия трудов модел като дървосекач и работник, който изкоренява пънове. Демер вече не съществува, защото дърводобивната промишленост престана да съществува. Херкулес беше затворен, защото източниците на дървесина за пънове бяха намалели. Но животът продължава и нуждите и моделите на работа се развиват. Макар и миниатюрен в сравнение, Херкулес продължил. Не знам нищо за това, какво са правили те, когато обявиха, че ще затворят, но работата им за производството хартия очевидно се основавала на факта, че добавките за мокра якост към сместа, от която се произвежда хартията гарантират, че когато се намокри, тя запазва здравината си. Това е особено важно при тънката хартия. Така че, творческите умове намериха начин да преминат от производство на химикали за експлозиви, които се произвеждат от дървесните продукти, към производството на химикали, използвани в производството на хартията, чиято комбинация довежда до изграждането на по-здрава система за производство. Кажете ми, че ние не бихме могли да прековаваме мечовете си на плугове и копията си на сърпове, **ако имаме желание**.

Въпреки, че години наред ние оцелявахме чрез оскъдните доходи на баща ми, като работник, който изкоренява пънове в горите, не този факт беше важното, което аз знаех тогава. Тлъстата дървесина се наричаше още „по-лека дървесина“ или „лека дървесина“. Знаейки това, сега знам защо наричахме подпалките, които използвахме за палене на огън, „запалващи“. Беше измислена дума; аз знаех как да я кажа, но не знаех как да я изпиша, защото никога преди не я бях виждал написана и я няма в речника.

След години, в които ме питаха: „Какво казвате? „Запалваща“? Какво е това?“ и не можех да отговоря разумно на тези въпроси, аз проучих целия въпрос и стигнах до следната информация. Тлъстата дървесина съдържа огромни количества терпен. Когато борът умре, гравитацията издърпва сока и смолата му надолу в основата и корените му, превръщайки ги в силно концентрирана кихлибарена смола, което ги прави лесно запалими и затова се използват за запалване на огън. Дори когато е мокра, тя гори и с достатъчно висока температура, за да подпали по-големи дървени парчета. Казаха ми, че в Луизиана дървесината е известна като „силен запалител“. Носил съм твърде много наръчи от нея, за да мога да я нарека по друг начин, освен „запалителна“.

Възходяща мобилност

Възходящата и низходящата мобилност са думи, използвани често, когато се говори за християнското ученичество. Исус винаги е говорил за себе си като за Изпратеният. Само в евангелието на Йоан Той

споменава повече от 40 пъти важността на това да бъде изпратен от Отца. Бог е трябвало да има някой на земята, който да го представлява, затова е изпратил Исус. Исус е представлявал Отца, Който Го е изпратил; като християни, ние представляваме Исус, Който ни изпраща.

В писмото си до църквата във Филипи, Павел е написал едно от най-красивите описания на Исус, които имаме в Писанието:

„Имайте във вас същия дух, какъвто беше и в Христос Исус. Който, макар и да беше в Божия образ, не счете равенството с Бога за нещо, което да бъде експлоатирано, а се отрече от Себе Си, като прие образ на роб и се роди по човешки образ. И като се намери в човешки образ, смири Себе Си, като стана послушен до смърт – дори смърт на кръст.“ (Фил. 2:5–8)

Това е не само ярко описание на Исус; това е и призив към нас. Исус е слуга и не оставя никакво съмнение, че ни призовава именно към този стил на слуга.

Аз проповядвам и поучавам много за това и трябва да бъда внимателен, особено когато се занимавам с това, което наричаме възходяща мобилност. Възходящата мобилност е способността или възможността за издигане до по-висока социална или икономическа позиция. Динамиката е движението от едно социално ниво към по-високо (възходяща мобилност) или към по-ниско (низходяща мобилност), например чрез смяна

на работа или брак. Именно в средата на 40-те години на миналия век тези обозначения влязоха в популярна употреба.

Можем да говорим негативно и позитивно за тях. Ние, проповедниците, обикновено призоваваме за негативната, низходяща динамика, поради всепроникващата сила на консуматорството и изкривените желания на хората за все повече и повече неща, които всъщност нямат значение, от които наистина не се нуждаем.

Лесно е да се твърди, че начинът на живот на Исус е низходящ, а не възходящ. Един мой приятел, Дж. Д. Уолт, директор на Seedbed, създаде един вид кратко описание на християнския път под рубриката: надолу е пътят нагоре. Не споря с това твърдение, защото Исус беше много ясен за това, какво означава да Го следваме: „*Който иска да стане големец между вас, нека ви бъде слуга... както и Човешкият Син не дойде да му служат, а да служи*“ (Мат. 20:26, 28). Исус не само ни призовава към този начин на живот, но и ни дава живот чрез този стил: „*Който намери живота си, ще го загуби, а който загуби живота си заради Мене, ще го намери*“ (Мат. 10:39).

И все пак, възходящата мобилност е една от онези благословии, които трябва да ценим и един от белезите на нашата икономическа система в най-добрия ѝ вид. Семейството ни беше щастливо в тристайна къща с пушка, без вътрешен водопровод и електричество, но бяхме много по-добре, когато баща ми стана заварчик в корабостроителницата, вместо да работи в гората. Той успя да спести достатъчно пари, за да построи малка къща от шлакобетон (*Блокчета с куха сърцевина, изработени от смес от цимент и въглищен прах, които се използват за неносещи стени, но имат добра топлоизолация Д.Пр.*) с три спални, вътрешен водопровод и електричество. Маслените лампи на въглища станаха странност. Купихме една от антикварен магазин години по-късно, като носталгично напомняне. Имахме камина, но не бяхме зависими от нея за отопление; електричеството захранваше готварската печка. Вече не ни се налагаше да зависим от запалки, за да запалим огън, или да мъкнем тежки кофи с вода от извора.

Но липсата на нужда да усещаме миризма на мазут, да носим дърва за огрев или да мъкнем вода от извор не ме спаси от желанието за по-голяма възходяща мобилност. Тези желания се изразиха по осакатяващи начини в живота ми.

Когато се преместих отвъд пределите на окръг Пери, ме обзе нов вид депресия, различна от икономическата, в която живеях. Пътувания, колежа и семинарията ми осигуриха прозорци, през които гледах към един светъл, богат свят. Но когато погледнах през задния прозорец на миналото си, аз видях един скучен, лишен свят. Чувствах, че като дете съм бил измамен. Станях обидчив и огорчен. Мислите за миналото ми оставиха горчив вкус в устата.

В самото начало на историята, историята на човечеството, нашата история, се разиграва не само в Адам и Ева, но и в техните синове, Каин и Авел. Дори в имената им има урок. Каин означава „Придобих човек“ (Битие 4:1). Така Ева, гордата майка, подсказала, че този син ще носи достойнството да бъде първороден и че за нея той ще бъде олицетворение на силата и мощта. А „Авел“, означава нещо като „нищожност“ или „крехкост“. По този начин, от самото начало, по-големият засенчва по-малкия брат. На Авел е писано да играе втора цигулка. Той е представител на онези, които получават по-късия край на клечката.

Така аз преживях живота си. Има хора, които се раждат със сребърна лъжица в уста, и има хора, за които плачът от глад никога не спира, защото бедността ги лишава от самата храна на живота. Моят плач не беше за физическа храна, а за да бъде приет и ценен. Погрешно си мислех, че трябва да се докажа, за да

бъда приет и да принадлежа. Каин, като име и символ, говори за първородните и още: благословените или тези, които смятаме за благословени, тези, които сякаш имат всичко и лесно се оказват в центъра на нещата. Така го виждах през ранните си години (особено тийнейджърските си години).

Начинът, по който това се изразяваше в живота ми, беше почти парализиращ срам, който прерасна в негодувание към семейството ми, към обстоятелствата ми и към мен самия. Има разлика между срам и срам. Като се замисля, става ясно, че неудобните преживявания, познати само на мен, бяха искрите, които разпалиха огъня на срамът.

Спомням си живо едно преживяване, което беше толкова дълбоко смущение, че все още изпитвам леко неудобство днес. Също така се свързвам с изкривения срам, който разпалваше депресията ми в продължение на твърде много години.

Беше двудневно преживяване като гост в дома на непознати хора. Присъствах на конференция за членове на местни гимназиални организации, която беше свързана с академичните постижения. Един психолог би се забавлявал, да изследва защо не мога да си спомня името на обществото, от което бях част, което ме отведе, заедно с трима други от нашето училище, на конференцията

Конференцията беше в Маккомб, Мисисипи. Маккомб се намира в окръг Пайк, на сто мили от нашия малък град. Бях толкова развълнуван. Това може би е бил единственият път, когато съм посещавал Маккомб, но години по-късно, в първите ми години от служението, знаех за него по друг начин.

През 1960-те години Маккомб и близките райони бяха мястото на изключително насилие от страна на [Ку Клуks Клан] КKK и други противници на Движението за граждански права. През 1961 г. това е мястото на първия проект за регистрация на избиратели на [Студентския координационен комитет за ненасилие] SNCC в щата, който бързо беше посрещнат с насилие и сплашване от властите и местния КKK. Петнадесетгодишната Бренда Травис била изключена от гимназията, защото участвала в седяща стачка за ядене на обяд, в която участвали само бели и си поръчала хамбургер; тя била осъдена на една година в затвор за непълнолетни. В допълнение към физическите нападения срещу активисти, Хърбърт Лий, член на [Националната асоциация за напредък на цветнокожите хора] NAACP, бил убит пред свидетели в близкия Либърти, Мисисипи от щатския представител Е. Х. Хърст, който бил оневинен от изцяло бяло съдебно заседание. Повече от 100 чернокожи гимназисти в Маккомб били арестувани през 1961 г. за протест срещу убийството му. След тежки побоища над персонала, SNCC се оттеглил от региона в началото 1962 г., премествайки се на север в Мисисипи, за да работи в по-малко опасни условия. През януари 1964 г. Луис Алън бил убит в Либърти, Мисисипи; свидетел на убийството на Лий, той е бил заподозрян, че е говорил с представители на Министерството на правосъдието за това.

Песента „Ние никога няма да се върнем назад“ „We'll Never Turn Back“ (виж <https://genius.com/Mavis-staples-well-never-turn-back-lyrics> Д.Пр.) е свързана със събитията от 1961 г. в района на Маккомб, окръзите Амайт и Пайк. В един куплет от тази песен се казва::

*Ние наведохме глави и плакахме.
Плакахме за онези като Лий, които умряха,
умряха за теб и умряха за мен,
умряха за каузата на равенството.
Но ние никога няма да се върнем назад.
Не, ние никога няма да се върнем назад,
докато всички не бъдем освободени
и не постигнем равенство.*

Населението на Маккомб днес е повече от 13000 души, но тогава е било много по-малко. Никой, със сигурност не тийнейджър, не би си помислил за това тъмно петно в историята на Маккомб. Не можех да си представя, че афроамериканско момиче Бренда Травис, ще играе толкова важна роля в едно от най-значимите движения на XX век. Това дори не беше мисъл в съзнанието ни. Но за 15-годишен, живеещ на две мили от град с население от 800 души, беше вълнуващо да пътувам навсякъде.

Това беше регионална конференция и студентите от обществото в Маккомб приютиха, нас, чужденците, в домовете си. Веднага разбрах, че приемното ми семейство е богато. Къщата беше елегантно обзаведена. Стаята, която споделях с моя домакин-студент, беше на горния етаж (заедно със стаята на сестра му) и ми казаха, че има две бани, едната за майката и бащата в това, което беше нов термин за мен, „главната спалня“. Нашето семейство беше получило вътрешна водопроводна инсталация само преди няколко години, а нашата баня обслужваше майката ми, бащата и трите им деца. (Две от 5-ти деца вече не живееха вкъщи.) Не бях свикнал с лукса на баня, споделяна само от един друг човек.

На вечерята, dinner (те я наричаха така; в нашата къща наричахме вечерята „supper“), масата беше елегантно подредена с порцелан и прибори за хранене от стерлингово сребро. Вкъщи ние нямахме порцелан и нито един от съдовете ни не си подходяха. Използвахме тенекиени вилици и лъжици, а не

сребро. Справях се добре с ножа и вилцата, но вече бях взел един кочан от царевицата, за да отхапя първата си хапка, когато осъзнах, че всички на масата ме гледат. Не бях забелязал, че при сервирането ми имам малък прибор, който никога преди не бях виждал – „държач за царевица“, който всички останали бяха пъхнали в двата края на кочана и го държаха, без да си изгорят пръстите. Дали тогава взех правилното решение или не, е под въпрос. Опитах се да не признавам смущението си. Чувствах, че ще привлече повече внимание, ако се опитам да използвам държачите, отколкото да продължа, сякаш напълно не осъзнавам провала си да използвам странните, малки, подобни на мечове неща до втората вилица, отстрани на чинията ми.

Учех се бързо. Сега се чудех за предназначението на втората вилица, но щях да изчакам и да видя какво ще направят с тяхната и да последвам примера им. Тогава не се замислих за разликата между срам и неудобство. Знам, че срамът ми беше болезнен. И той не свърши с вечерята. Стаята, която споделях с домакина си, имаше две единични легла, по едно за всеки от нас. Никога не бях си представял, че ще имам легло само за себе си. Докато по-големият ми брат наскоро не напусна дома ни, ние бяхме трима в леглото. Сега бях щастлив, че споделям легло само с един. Когато Том се съблече и започна да облича пижамата си, аз се смутих, защото няха пижама. Никога не бях носил пижама.

Тогава не го знаех, но видът неудобство, което изпитвах, се натрупваше и преминаваше от инцидентно към всеобхватно. То редовно прекъсваше живота ми и се превръщаше в срам. Срамувах се от мястото, където живеех, срамувах се от работата на баща ми, срамувах се от факта, че бях израснал без водопровод. Често съм се чудил, дали майка ми и баща ми някога са осъзнавали дълбочината на моите чувства; и ако са осъзнавали, колко болка им е причинило това. Все още ме преследва въпросът: Когато пораснах и в крайна сметка се справих с изопачения си срам, дали им показах ясно, че животът ми е пълен със смисъл и че любовта и жертвата им за мен и нашето семейство са били огромна оформяща сила в живота ми?

Иска ми се да им бях признал как съм позволил на миналото ми да се превърне в източник на толкова див срам, че той се е превърнал в куче на ада, с което постоянно се борех. Когато не се борех с него, аз бягах от него или го пренебрегвах и отричах, опитвайки се отчаяно да го потисна. Писах за това, което се беше превърнало в емоционална борба на живот и смърт, в книгата си „Танцувайки на погребението ми“. Сигурен съм, че майка ми никога не яе чела и се съмнявам, че баща ми я е чел. Години по-късно, скоро след преместването ни в Калифорния през 1964 г., аз се присъединих към малка група пастори, които се срещаха два пъти седмично с д-р Еверет Шостром, психолог, който пишеше книга, озаглавена „Човекът манипулатор“. „Ев“ беше ученик на Абрахам Маслоу, водещ глас в движението за хуманистична психология, което беше най-обсъждано и имаше най-голямо влияние върху психологическото мислене по онова време. „Самоактуализация“ беше думата, която Маслоу използваше като ключова дума за развитието на индивида към задоволяване на най-висшите ни нужди. (Тя представлява желанието да се превърнеш във всичко, на което човек е способен, чрез личностно израстване, автономност и автентичност. Д.Пр.)

Много свещеници, сред които и аз, бяха впечатлени от това ново движение, мислейки, че ни е помогнало много в справянето с пастирските нужди на нашите конгрегации. Помолехме Ев да ни наставлява в тази дисциплина. и той се съгласи. Съмнявам се, че готовността му да го направи е била напълно алтруистична. Той пишеше книгата си, която противопоставяше манипулацията на актуализацията, и ние можехме да бъдем тестова група и партньори за дискусии. Така че всяка седмица той четеше част от написаното и ние отговаряхме и обсъждахме.

Това групово преживяване беше основният стимул за едно променящо живота ми решение. Стана очевидно, че аз или ще се насоча към убиване на звярът, на моето адско куче, кучето демон, което действа като пазител на подземния свят, следотърсач на изгубени души или поличба за смърт или то ще ме погълне. Не бях напълно наивен. От временните успехи, които бях преживял през годините, аз осъзнах, че не мога да се спася с един замах; това ще бъде непрекъснат процес. Нито пък можех да спечеля битката със собствените си ресурси. Борех се с началства и сили и можех да спечеля само в партньорство с Христос, чрез силата на Светия Дух.

Направих двудневно уединение в планината, сам със себе си и моето адско куче, отворен за Христос и зависим от Него. Започнах с изповед, която беше фон на всичките ми размисли и молитви. Позволявах на миналото ми да ме изнервя като дете, тероризирано от сенки по стената на спалнята. Борбата се отразяваше на служението ми и на бракът ми и блокираше пътя ми към цялостност.

Ето как разказах част от историята на това уединение в книгата ми „Танцуващ на погребението ми“:

„Въпреки че целта ми беше ясна, аз се опитах да се предпазя през първия ден, като се занимавах с „заети“ дейности. Почистих хижата и запълних дупки по пътя. Бавно успях да се отърва от ежедневните си принуди и задръжки. Тичах през висока трева, газех в студения поток, прескачах камъни през кристален басейн, сгушен под мощен водопад. Хвърлях листа от скала и ги гледах как се отнасяни

към ново място за почивка. Отново бях момче със светла коса – бос, без риза. Нахлуха спомени за часове, прекарани сам на брега на потока, чакайки риба да захване стръвта ми. Размишлявах си, защо да бъда сам тогава не беше болезнено. А сега защо е болезнено?

Ставах все по-спокоен със себе си и най-накрая намерих смелост да се посветя на задачата. Тогава тези два дни наистина станаха мои. Спомнях си, размишлявах, молах се. Плаках, креях, ритях камъни и удрах по възглавницата си. Друг път рецитирах поезия на глас или пеех. През цялото време си спомнях, подреждах, изхвърлях, пазех.

Това се случи на втората нощ. Беше студено и аз прегърнах камината. Беше и близо до Коледа. Може би именно тези връзки създадох в съзнанието ми тази реликва от миналото ми, крайпътното кафене. Изглеждаше така, сякаш аз самият карах по пуст път. Влязох вътре. Клиентите и сервитьорките седяха безжизнени, като восъчни фигури в музей. Погледнах в празните им лица. Междувременно ме болеше непоносимата тишина на мястото.

Чу се цракване на монета и бръмчене на машина и от грамофона се чу силен, дрезгав глас, който пееше: „Стари дядо, времето обира джоба ми.“

Това споменаване на кафенето и песента беше връщане към реално преживяване, за което говорих по-рано в книгата ми „Танцуващ на погребението ми“. Шофирах от Мисисипи до Джорджия по време на коледния сезон, уморих се и спрях на една спирка за камиони. Самотата винаги ми се струва всеобхватна на такива места. И винаги има грамофон с песен след песен, разказваща за болка, мъка, загуба на надежда... и винаги, винаги, самота. Именно там, на това място, в онази нощ за първи път чух песента „Стари дядо, времето обира джоба ми.“

Песента преследваше ума ми тогава, а сега, в уединението, тя се върна отново, за да произнесе обвинението, което си бях причинил с начинът, по който се справях с миналото си. За първи път видях, че миналото ми има силата да ме унищожи, защото аз самия го зареждах с енергия. Урокът, който получих от картината, беше, че миналото ми е там, замръзнало във времето, както и онези фигури в крайпътното кафене. Миналото не можеше да ме нарани, освен ако аз не му позволя да ме нарани.

Бях постигнал това, за което бях дошъл в планините: да се справя с миналото си, да прочистя ума си и душата си. Бях спрял на място и се обърнах, за да се изправа срещу това куче на ада. За моя радост открих, че и то е спряло. То не си тръгна, но то вече не ме тревожеше.

Кръщелни води

Не знам откъде извира река Томпсън, но е някъде в югозападната част на окръг Уейн, съседен окръг на Пери. Тя минава през окръг Пери и се влива в река Лийф, в окръг Форест. Лийф се влива в река Чикасоуей, която става главен приток на река Паскагула, която се влива в Мексиканския залив.

Никой не се съмнява във важността на водата, но за едно бедно селско момче, израснало в Мисисипи, тя беше особено важна. Докато не навърших 11 години, ние, децата, трябваше да носим вода от естествени извори на около двеста ярда ($1 \text{ ярд} = 0.914 \text{ м Д.Пр.}$) от къщата или да вадим вода от кладенец, пробит със сонда в предния ни двор много по-късно. Според възрастта и силата ни, петимата споделяхме задачата да носим вода, която беше необходима за ежедневно пиене и готвене. В „дните за пране“, веднъж седмично, задачата беше особено трудна заради водата, необходима за пълнене на съда за пране, в който мръсните дрехи се варяха в луга.

Когато съпругата ми Джери беше бременна с първото ни дете, Ким, ние бяхме на гости на родителите ми. Никога преди не бях чувал тази история, но докато седях на кухненската маса, където се водеха по-голямата част от семейните ни разговори, я чух за първи път. Мама беше развълнувана от факта, че Джери щеше да има първото ни бебе и споделяше собствения си опит. Като градско момиче, очите на Джери ставаха все по-големи и по-големи, докато мама разказваше, как нямаше вода в къщата и трябваше да носим вода от извора. С единственото си дете, Ирма, в едната си ръка и 9-литрова кофа с вода, носена с другата, тя се изкачила от извора до къщата ни на хълма и по-късно същия ден родица у дома брат ми Едгар.

Петък обикновено беше ден за пране. Всички мръсни дрехи за седмицата от семейство с 5 деца се събираха за пране. Това пране изискваше време, внимание и старание. Това се случваше навън в големия, черен леген. Повечето селски семейства (без електричество у дома) използваша този вид леген. Той беше оформен като полукълбо, с къси крачета, прикрепени към извитото дъно. По време на учебната година, веднага след като се прибирахме от училище в четвъртък следобед, ние носехме вода от извора, пълнехме черния леген и донасяхме подпалки и други дърва от купчината дърва, за да може мама да запали огън под и около легенът рано на следващата сутрин.

Белите дрехи, включително чаршафите и калъфките за възглавници, се перяха първо, а след това цветните дрехи заедно, при второто пране. Понякога, когато се преценяваше, че дрехите не се нуждаят от варене, те се перяха във вана, използвайки луга и дъска за почистване. След като дрехите се накисваха, силният сапун се втриваше върху всяко нещо, едно по едно, след което то се търкаше нагоре-надолу по дъската за почистване, за да се отстрани мръсотията. Ако прането беше в черния леген за пране на врящ огън, използвахме стара метла, за да бъркаме нагоре-надолу и да разбъркваме дрехите, за да може врящата вода да отстрани мръсотията. След като преценеше, че дрехите са изпрани, мама ги изстискваше, изцеждаше ги ръчно, изплакваше ги в отделна вана с чиста вода и ги окачваше на въжето за простиране. Понякога, през студената зима, дрехите замръзваха толкова близо до вледеняване, че ставаха твърди и изглеждаха като манекени, висящи на въжето.

През пролетта, лятото и есента, и през зимата, когато не беше ледено студено, нямаше нищо подобно на миризмата и свежестта на дрехите, изсушени на слънцето и вятъра. Да си лягаме полуголи върху прясно изпран чаршаф, изсушен на слънце, беше неописуемо удоволствие. Докато седмичното пране на дрехи обикновено беше в петък, през учебната година, като деца, къпането ни беше в събота. На печката в кухнята се загряваше достатъчно топла вода, за да напълни до половината поцинкованата вана за пране (най-голямата вана за домашна употреба). Ваната се поставяше близо до печката, така че, излизайки от нея, ние да сме на топло, докато се подсушаваме.

Мислейки си, колко малко пари е печелил баща ми като работник през тези години, аз често съм се чудел, как е спестил пари, за да пробие със сонда кладенец. Само по себе си, това е свидетелство за важността на водата. Ние, децата, бяхме щастливи, когато получихме този кладенец в предния ни двор. Задачата с водата се улесни; край на носенето на вода от извора. С въже и макара спускахме цилиндрична кофа в кладенеца. Кофата имаше клапан, който се отваряше, за да се напълни с вода, и след това се затваряше, когато кофата се издърпваше. Най-голямата кофа за кладенец, която някога сме имали, побираше около три галона вода. (около 15 л. Д.Пр.) С едно изваждане на вода от кладенеца с тази кофа, можехме да напълним двете кофи, които отиваха в кухнята за готвене и пиене, и една кана, която стоеше на рафта на верандата, готова за пиене по всяко време, когато някой беше жаден.

Не си спомням семейството ни някога да е имало фотоапарат тогава и ние нямаме много снимки от годините ни на израстване. Сред малкото снимки, които имаме, е една снимка на цялото семейство, край кладенеца в предния двор. Мама и татко са седнали пред кладенеца в два люлеещи се стола, изнесени от верандата, а децата стоят зад тях. Това е единствената снимка на цялото ни семейство, която имаме, когато ние, децата, бяхме малки.

Чудих се, защо кладенецът е сондиран в предния двор. Не би ли било по-удобно да беше в задния ни двор до кухнята и близо до мястото, където се перяха дрехите на открито? Отново, това казва нещо за важността на водата; Чудя се, дали татко не е искал хората да го видят и да знаят, че семейството му има кладенец и вече не е нужно да носим вода от извора, далече от къщата.

Водата беше особено важна за нас, децата. Именно в рекичките и потоците на окръг Пери ние имахме по-голямата част от почивката си чрез плуване и риболов. Прекарвахме много време в рекичката на половин миля от къщата ни, ловейки раци. Това беше спорт, който наистина определя какво трябва да бъде играта.

Заради горещото лято и липсата на дъжд, рекичката почти пресъхваше. Но където имаше малко вода, обикновено можехме да намерим раци. Нямахме нищо общо с омарите, които хващаме; ние просто ги хващаме, слагаме ги в буркан и по-късно ги връщаме обратно във водата. Играта е наистина игра, когато е безцелна по отношение на смисъл или постижение; тя е направена на нищо, по радостен начин. Произнасяхме имената на съществата, които ловяхме, сякаш името им се пише „craw“ (риба рак), а не „creep“ (риба „крий“).

От време на време, когато не правя нищо и забравям значението на играта, аз се опитвам да използвам бездействието си целенасочено. Тези, които ме познават, знаят колко съм целенасочен. Това е огромен проблем за мен: израснал в бедност с ограничени културни, икономически и образователни възможности, аз бях воден от невротична нужда да се доказвам. Това ме е превърнало в работохолик. От време на време, когато попадам в капана на целенасоченото използване на бездействието си, аз се чудя за различните имена, които даваме на течащите потоци вода. Какво определя дали са потоци, ручей, рекичка, разклонения или реки?

Вторият куплет на една от любимите ми песни, „Колко си велик“ казва: „*Когато се скитам през горите и горските поляни / И чувам птиците да пеят сладко в дърветата; / Когато гледам надолу от високото планинско величие / И чувам потока и усещам нежния бриз.*“ Не знам дали „поток“ е по-поетична дума от „поточе“. Не знам стихотворение, което да се отнася за поток, но има много стихотворения, в които се споменават потоци. Не знам воден поток в Мисисипи, който да се нарича поток, но имаме много потоци

и имаме разклонения. Нямайки непосредствен опит с потоци, аз се опитах да направя някакво разграничение и ето какво открих. Поточето е малък воден поток, който е пълноводен през цялата година. Може да е достатъчно малко, за да се прекрачи, без да се намокрите, или може да е широко до четири фута. (около 1м. Д.Пр.) Потокът е по-голямо поточе, широко до 12 фута. (около 3м. Д.Пр.) „Ръкав“ вероятно е местна дума, използван за описание на поток, като ручей, само че много по-малък. Етикетът не ви дава никакви насоки за това обемът на водата, течаща през него. Нищо от това не ми обяснява защо имаме „нещо“, което наричахме поток в Мисисипи.

Long Branch (Дългия ръкав) е мястото, където прекарвахме безкрайни часове. Когато водата в него не беше в изобилие, ловяхме раци. Но имаше много време през лятото, когато ловяхме риба и плувахме в него. Плуването ни беше ограничено до една част, която наричахме нашата „плувна дупка“. Много пъти прекарвахме час или два в риболов в дупката, но когато рибата спираше да кълве или ние се уморявахме да чакаме да кълве, плуването ставаше по-привлекателно. Когато нямаше момичета с нас, което обикновено беше така, събличахме дрехите си и влизахме във водата.

Никога не съм имал бански, докато не се преместихме в Чикасоу, Алабама, когато баща ми работеше там като заварчик в корабостроителниците, по време на Втората световна война. Татко не искаше да ходим на училище в града, но се преместихме там за едно лято и скоро открихме рекичката Eight Mile Creek, която имаше добри места за плуване. За разлика от Long Branch, не можехме да плуваме голи; имаше твърде много хора наоколо. Най-голямата ми сестра, Ирма, работеше и тя купи на мен и брат ми Лойд първите ни бански костюми. (Не ги наричахме банските „гащета“.)

Но реката „Thompson Creek“ беше много повече от това да ни осигури безкрайни щастливи времена на риболов и плуване. Thompson Creek беше моите кръщелни води. Именно там, в един топъл неделен следобед, брат Уайли Грисъм ме потопи в студени течащи води с тези помазващи думи: „**Кръщавам те в името на Отца и Сина и Святия Дух.**“

Брат Грисъм, човек от типа на Йоан Кръстител, беше пастор на баптистката църква в Ийтсайд, която се намираше на около 200 м. по пътя от нашата къща. Той беше проповедник с 5-то класно образование, без официално богословско обучение, но беше силен проповедник. Години по-късно, когато бях на 60 години, аз станах президент на Asbury Theological Seminary, висше богословско училище, обучаващо млади мъже и жени за служение. В тази обстановка и с тази отговорност, аз често си мислех за брат Грисъм. Споменът за него ме караше да осъзнавам факта, **че призиванието и помазанието са толкова важни (в крайна сметка, може би по-важни)**, колкото и образованието.

Подобно на Йоан Кръстител, всяка неделя той ни призоваваше към покаяние. Той без колебание назоваваше грехът такъв, какъвто е... разрушителна сила в нашия живот, над която **само Светият Дух може да ни даде контрол**. Брат Грисъм беше в стилът и с основно същото богословско виждане на цялата религия, която аз бях преживял.

Майка ми беше истинска християнка, а баща ми не беше. През моите ранни години, ние живеехме на километри в провинцията, никогa близо до църква, така че я посещавахме само от време на време. Църквата, която посещавахме от време на време, беше Баптистката църква „Дайкс Чапъл“. Все още не разбирам езика ѝ и съм сигурен, че и те не разбираха. Църква и параклис не са едно и също нещо, независимо дали използвате думата, за да обозначите сграда, или говорите за естеството на църквата, която се събира там. Но това не беше проблем за мен или за когото и да било в тази общност. Това беше най-видимата църква в радиус от 10 км и е единствената църковна сграда, която си спомням в общността. Чувал съм да я наричат „Примитивна баптистка църква“, но никой никога не се е съгласявал с това, какво означава това. Очевидно е имало общо с твърдостта на учението и поведението. Всичко в нея **ми се струваше строго**. Предчувствието ми е, че е била наричана „примитивна“ по-често от хората извън църквата, отколкото от членовете на църквата. Пасторът присъстваше и проповядваше само веднъж месечно.

Изясняването на моята религия идваше от много посоки: пътуващи проповедници, които се качваха на верандата на някоя селска къща и проповядваха на всеки, който беше чул новината от уста на уста, че той ще бъде там. Те се събираха в двора, повечето слушатели стояха прави. Имаше 10-дневни съживления под беседка от храсти, построена специално за съживлението, когато реколтата беше засадена или когато жътвата беше приключила...събития веднъж годишно, които може би са били по-скоро социално, отколкото религиозно събиране. Майка ми казваше, че можеш да очакваш две или три бебета, родени извън брака, 9 месеца след тези съживления. Проповедници на святостта, които имаха малка репутация или признание, но много страст и ангажираност, проповядваха за покаяние и ангажираност. Те бяха наричани „святи“, а не както се казва в днешния език „харизматични“.

Не знам как подобни произволни изрази за църквата стигаха до мен, но очевидно стигаха. Бях в предучилищна възраст и разбирането ми на всичко това, със сигурност беше ограничено. Въпреки, че

майка ми беше християнка и четеше Библията, ние не бяхме практикуващо християнско семейство, което чете Библията заедно или посещава редовно църква. Бащата на баща ми, Луис, бил необразован баптистки проповедник от църквата „Свободна воля“, който трябвало да ходи пеша или да язди кон по време на всичките си проповеднически ангажименти. Въпреки, че чух истории за него, които идваха предимно от майка ми, аз никога не го познавах. Съжалявам за това и особено съжалявам, че не ангажирах баща ми да говори за своя баща

Братът на дядо Луис, моят пра-чичо Уайли Дънам, също станал проповедник в края на живота си. Чух го да проповядва два или три пъти в параклиса Дайкс, дори след като се изнесохме от общността; и веднъж като възрастен - на погребение. Не ми хареса това, което чух, нито когато бях млад, нито когато бях възрастен. Той беше стереотипен твърдоглав проповедник.

Въпреки, че брат Грисъм беше от типа на Йоан Кръстител, силното му евангелско послание беше примесено с един вид очарователен израз на грижа и безпокойство. Винаги знаех, че е против греха... и често назоваваше греховете, които смяташе за най-често срещани и разрушителни. **Знаех също, че е сигурен в Божия съд и че да умреш без Христос, би означавало вечно отделяне от Бога.** И все пак, не чувах проповедите му така, както бях чувал **други проповедници**. Тяхната строгост и осъждане бяха толкова изразени, че изглеждаха **малко щастливи**, че аз мога да прекарам вечността в ада. **Но не така беше с брат Грисъм.** Неговите покани в края на всяка проповед никога **не бяха** умотелният, продължаващ призив, с поканен химн, който си мислех, че никога няма да спре. През повечето време неговата покана беше логична: **„Ако си отделен от Бога, ако чувстваш нужда от връзка с Христос, знай, че си виновен за грях и ако си готов да се покаеш и да приемеш прощката на Христос, ела!“**

В призивът му имаше едновременно неотложност и състрадание. И в една неделя аз отговорих на поканата му. В края на неделната сутрешна служба в Баптистката църква Ийтсайд, аз отидох по пътеката, публично до амвона, изповядах вярата си в Исус Христос като мой Спасител и поех ангажимент, обещавайки доброволно да Му позволя да бъде Господар на живота ми. Дори не съм сигурен какъв език беше използван. Знаех много малко и, като се замисля, целият ми предишен опит не беше това, което наистина исках... и всъщност, дори тогава, тайна на тайните, аз знаех, **че християнството е много повече от това, за което бях чувал.** Мисля, че реагирах на това, което си мислех, че би могло да бъде по отношение на моя собствен живот, ако се посветя на Христос. И точно това направих.

Бях на 13 години и бихте ли повярвали, баща ми, който тогава беше на 40 години, дойде по пътеката след мен, за да направи и своята изповед на вяра в Христос.

На следващата неделя следобед, верни християни от нашата Баптистка църква в Ийтсайд се събраха на брега на Томпсън Крик на около три мили от църквата. Не помня дали имаше други хора, кръстени на този ден, защото винаги съм празнувал факта, че баща ми **ме последва** в кръщението, **въпреки че брат Грисъм го кръсти пръв.**

Не мога да ви кажа колко хора съм кръстил оттогава, казвайки повече думи, отколкото брат Грисъм каза при моето кръщение. В Баптистката църква в Ийтсайд имаше малко ритуали. Той ме попита дали се покаявам за греховете си и дали се доверявам на Христос за спасение... **това беше горе-долу всичко.**

В Обединената методистка църква, ние кръщаваме по много различни начини: чрез обливане, чрез поръсване и чрез потапяне. Въпреки, че обливането или поръсването не са толкова драматични, колкото потапянето, **ние отдаваме много повече на цялото събитие на кръщението**, отколкото брат Грисъм. Нашата литургия за тайнството „кръщение“ започва с обяснително утвърждение: **„Братя и сестри в Христос: Чрез тайнството Кръщение ние сме посветени в святата Христова църква. Ние сме включени в мощните Божии дела на спасение и сме новородени чрез вода и Дух. Всичко това е Божият дар, предлаган ни без цена.“**

В нашите проповеди и поучения, ние говорим за това, как получаваме своята идентичност от другите, от очакванията на приятели и колеги, от етикетите, които обществото ни поставя, и от влиянието на семейството.

Но като станем християни, **ние получаваме нова идентичност.** Вече не позволяваме на другите да ни казват кои сме. **Христос сега претендира, че ние сме Негови и ни наставлява.** Християнинът е нов човек, този, който се е **„облякъл в Христос“.** Кръщението празнува превръщането в тази нова идентичност. Ето защо, в началото на ритуала на нашата църква, кандидатите за кръщение отговарят на част от службата, озаглавена **„Отричане от греха и изповядване на вярата“.** Тази литургия започва с отхвърляне на старото, отказване от греха и злите сили на света, и обещание за вяра в Христос. След това отказване и изповядване, и след като цялата църковна общност обещае да подкрепя и подхранва във вярата кръщаващите лица и те колективно изповядват вярата си чрез историческия Апостолски символ на вярата, пасторът казва молитва, благославяйки водата, в която човекът ще бъде кръстен. На 13-годишна възраст, аз знаех много малко за дълбочината на това, което правех. Знаех, че това е началото на едно пътуване, а кръщението е приливната

точка, която сигнализира за началото на пътуването. Брат Грисъм знаеше, че Томпсън Крийк е кръщелна вода, въпреки че не благослови водата, както направих аз, с мощната молитва, която посочва мястото, което водата играе в нашата история за спасение.

„Вечни Отче: когато не съществуваше нищо друго освен хаос, Ти премина през тъмните води и донесе светлина. В дните на Ной, Ти спаси онези, които бяха на ковчега, чрез вода. След потопа Ти постави в облаците дъга. Когато видя народа Си като роби в Египет, Ти ги поведе към свобода през морето. Децата им Ти преведе през Йордан в земята, която Ти обеща.

В пълнотата на времето Ти изпрати Исус, отгледан във водата на утробата. Той беше кръстен от Йоан и помазан от Твоя Дух. Той призова учениците си да участват в кръщението на Неговата смърт и възкресение и да правят ученици от всички народи.

Излей Святия си Дух, за да благословиш този дар на вода и онези, които Го приемат, да отмиеш греха им и да ги облечеш в праведност през целия им живот, която, умирайки и възкръсвайки с Христос, те да могат да споделят Неговата последна победа.“

Това, в което ние, обединените методисти, вярваме, е толкова важно, че ние постоянно призоваваме хората да помнят своето кръщение. Заемаме тази позиция, защото няма значение дали сте били кръстен като възрастен или като дете, всички ние започваме едно пътуване при кръщението, пътуване, което наричаме „към спасение“. За детето, пътуването започва в грижовната общност на църквата, където хората научават, че са обичани от Бога и какво означава това. След известно време детето ще чуе „Ела!“ както аз чух от брат Грисъм: да дойде, за да направи лично изповядване на вярата си, поемайки отговорност, приемайки Христос като Спасител и Господ.

Най-често, това е по време на юношеството, когато човек започва да поема отговорност за собствените си решения. В ретроспекция, това се случваше и с мен. Не бях възпитаван във вярата от църквата. Имах малък опит в неделната църква. Но някак си, по Божията благодат, сигурно съм усещал, че трябва да поема отговорност за собствената си връзка с Христос, така че, като повечето християни, аз взех това решение още в началната тинейджърски възраст.

Чували сте хора да казват: „Кръстен бях като методист“ или „Кръстен бях като презвитерианец“, което може да означава, че при кръщението си те са получили документи за самоличност и това е краят. Но отново ще кажа, кръщението не е краят.

То е началото на едно пътуване на вярата през целия живот. Въпреки че знаех, че нещо от голямо значение се случва при кръщението ми, аз никога не бих могъл да си представя смисъла и богатството на пътуването, което започвах, и че това пътуване ще ме отведе далеч от окръг Пери, по целия свят.

Въпреки че майка ми и баща ми отдавна са отишли при Господа, аз все още посещавам Ричтън, Мисисипи, с известна степен на редовност. Единствената ми жива сестра, Лоис, е там. За да я посетя, трябва да пътувам на около две мили от малкото градче и да пресека мост, който пресича Томпсън Крийк. Докато правя това, благодаря на Бог за мама, татко и брат Грисъм, и славя Бога за моите кръщелни води.

Направих лицето си като кремък

Първите ми спомени от детството са в това, което нашето семейство наричаше „Мястото на Лейф Дейвис“. Никога не познах Лейф Дейвис, но през годините предположих, че е бил богат човек. Той притежаваше голяма ферма, гори и много къщи, които даваше под наем. Ние не бяхме фермери-арендатори (татко беше дървесекач тогава), но наехме една от тези къщи под наем.

Най-многого, което си спомням за тази къща, беше, че тя никога не беше достатъчно топла през зимата и винаги беше твърде гореща през лятото. Бил съм почти на 2 години, когато сме се преместили там и съм сигурен, че спях заедно с мама и татко, докато не навърших около 3 години, когато започнах да спя с двамата ми братя. Все още усещам тежестта на юрганите, с които мама завиваше нас, трите момчета, през студените зимни месеци. Щом си в леглото и с натрупаните завивки, нямаше мърдане!

Къщата беше построена с необработен дървен материал и при липсата на вътрешно уплътнение, вятърът не трябваше да работи усилено, за да стигне до нас. Всъщност, целогодишно трябваше да поставяме газовите лампите на определени места, за да не бъдат загасвани от проникващия вятър.

Имаше огромно пасище пред къщата и гора зад нея, множество дървета, по които да се катерим, и сладководен извор, от който си набавяхме вода. Под извора преградихме изтичащата от него вода, за да си направим дупка за игра, защото ни беше забранено да играем в самия извор.

Къщата се намираще на почти половин миля (800 м Д.Пр.) от пътя, където автобусът ни вземаше за училище. Щатът Мисисипи никога не е бил известна със своята грижа за образованието, но аз не знаех

това. Училище „Мълбъри“ в окръг Пери, беше първото, което някога съм посещавал. Наричаше се начално училище, от 1-ви до 8-ми клас, но имаше и подготвителен клас, който сега наричаме детска градина.

Не знам как ми беше позволено, но прекарах по-голямата част от подготвителната ми година, на 5-годишна възраст, седнал до сестра ми Ирма в 7-ми клас. Сигурен съм, че не беше толкова, колкото си спомням, но за 5-годишно дете, което винаги беше по-малко на ръст от другите деца на неговата възраст, това е, което си спомням, а това, което ние помним, **е това, което има значение**. Може би учителката, която преподаваше на ученици от подготвителния клас до трети клас, беше изпреварила времето си. Тя знаеше, че моето присъствие в тези по-горни класове ще бъде по-значимо от малкото внимание, което щях да получа от нея. И може би именно това начало, е накарало учителите по-късно да ме преместят от 3-ти в 5-ти клас.

Дънковите гащеризони бяха нашата ежедневна дреха. Тъй като докът е толкова издръжлив, аз често носех дрехите, които носех въщи. Това не означаваше нищо за мен до около 6-ти клас, когато се засрамах, че всички знаеха, че нося гащеризонът, с който по-големият ми брат беше израснал.

За мама, чистотата беше близо до благочестието, така че всеки ден, когато се прибирахме от училище, трябваше да се преобличаме в работни/игрални дрехи за останалата част от деня. Разликата беше предимно във възрастта им и във факта, че работните/игралните дрехи вероятно бяха закърпени тук-там. Освен това, това правеше училищните дрехи по-дълготрайни. През повечето време можехме да носим един гащеризон цяла седмица, без да бъде пран.

Не си спомням някога да съм говорил с родителите си за това, да уча в колеж. Това просто не беше част от това, което ние бяхме. Никой от семействата на баща ми и майка ми не беше учил в колеж; всъщност, доколкото ми е известно, **никой не беше завършил гимназия**. Не знам кога стана толкова ясно, но когато завърших гимназия, нямаше съмнение, че ще уча в колеж, въпреки че няхах представа какво ще уча. Бях убеден, че висшето образование е моят билет за излизане от бедността и това, което болезнено възприемах, като култура на лишения и потискане. Бях сериозен ученик и учителите ми ме смятаха за умен. Госпожица Олга Клифтън, моята учителка по английски в гимназията, ме вдъхнови най-много. Тя ме запозна с великата литература и поезия. Другите ученици се засмяха, но аз приех предизвикателството, когато тя ни възложи да научим наизуст част от пролога към „Кентърбърийски разкази“ на Джефри Чосър:

*Когато с благи дъждове април
бе мартенската жажда утолил
и беше влял във всяка суха жила
на пролетта жителната сила, (превод на Ал. Шурбанов)*

Запомних тези четири реда в моя южняшки израз на староанглийски и дори сега получавам смях от децата си, като ги цитирам, въпреки че отдавна съм загубил дори намек за правилно произношение.

Ние нямаше книги въщи. Нямаше пари да се абонираме за списания. Всъщност, през юношеските ми години не четяхме седмичник, камо ли ежедневник. Не си спомням да съм чел книга, докато не отидох до уча в гимназията. Имахме само Библията за четене. И все пак, аз я виждах да се чете само от време на време. Нито майка ми, нито баща ми бяха учили в гимназия; майка ми четеше много малко, баща ми, в по-късните години, четеше вестника редовно.

Но госпожица Клифтън ме вдъхнови да чета. Първата книга, която някога си купих в колежа, освен учебниците ми, беше том със стихове на Робърт Бърнс. Можех да го чета много по-лесно, отколкото Чосър. Заради задача за запаметяване от госпожица Клифтън, думите на Бърнс, които започват с „**О, малко сила, дарът ни даде**“. **Да се видим така, както другите ни виждат!**“, **са част от мъдростта, която е оформила живота ми**. Съвременен перифраза на тези редове е: „**О, дано Бог ни даде и най-малкия дар; Да можем да видим себе си така, както ни виждат другите!** Това би ни спасило от много грешки и глупави мисли. Ще променим начина, по който изглеждаме и жестикулираме, и как и на какво посвещаваме времето и вниманието си.“

Често съм се чудил за личния живот на госпожица Клифтън... Колко щастлива беше тя. Тя беше неомъжена, живееше с възрастната си майка, грижеше се за нея и посвети живота си на преподаването. Тя беше горда жена, завършила колежа „Синя планина“, частен баптистки колеж за жени в Мисисипи. Тя беше пламенна баптистка и това често проличаваше в преподаването ѝ. Въпреки това, винаги съм усещал, **че за нея образованието е по-важно от религията**. По-важно от всичко, одобрението на мис Клифтън към мен и дарбите ми, както и култивирането на моята оценка за думите, стила на писане и силата на изразяването, допринесоха изключително много за моето служение на писане.

Учебният ни срок в Ричтън продължаваше 8 месеца. След като завърших гимназия на 16 години (рожденият ми ден беше по-късно през август), аз исках да вляза в колеж възможно най-скоро. Въпреки че никога не говорихме за това, знаех, че баща ми не може да си позволи да плати обучението ми, но имам

почти 4 месеца, през които можех да работя, преди да започне есенният семестър в колежа. Не можех да спечеля достатъчно през това време, за да изкарам една година, но щеше да е достатъчно, за да платя първоначалната такса за обучение. Щях да работя на непълнен работен ден и да получа образованието си. И така, отидох в Южния колеж на Мисисипи (сега Университет на Южен Мисисипи) през есента на 1951 г.

Призивът да проповядвам беше смътно външение в съзнанието ми. Беше започнало 2 лета по-рано, когато участвах в 3-дневно младежко усамотяване. Едно от богослуженията беше на брега на езерото Лин, малко езеро близо до мястото, където живеехме. Проповедникът, Дейвид Маккайтън, пастор на Методистката църква в Ричтън, се качи в малка лодка, греба около 12 метра от брега, застана в лодката и проповядва. Бях уплашен, защото не можех да си представя, че би могъл да стои в лодката и да проповядва, без тя да се преобърне. Проповядването, на което до тогава бях изложен, не би позволило на един проповедник да стои неподвижно; те винаги се движеха наоколо, викаха, драматично размахваха ръце и удрияха Библията или блъскаха по амвона. Но не такава беше тази проповед. Не беше силно викане, прекъсвано от движения на тялото, а обмислено и добре формулирано говорене. Имаше страст, но не беше изразена толкова с емоция, колкото с неговата убеденост в това, което казваше. Нямах съмнение в това; той ни призоваваше към ученичество, да следваме вярно Исус. Беше покана; ненатрапчива, но предизвикателна.

Той предположи, че Христос може би призовава някои от нас към пълновременна християнска служба, може би, да бъдем пастор или да отидем на мисионерско поле. Той поясни обаче, че всеки един от нас е призван да бъде християнин на пълновременно служение, докато някои може да имат пълновременна професия в църквата. Това беше нова мисъл за мен. Неспособен да спя онази нощ, мислех как би изглеждало това за мен; но повече мислех, дали Господ ме призовава. От онази нощ нататък, тази мисъл никога не ми се струваше далеч от ума.

Този проповедник беше различен от всеки друг проповедник, когото познавах. Той беше млад и се чувстваше много добре с младежите. Беше образован, а образованието беше много важен въпрос за мен. Бях започнал да посещавам Методистката църква, главно заради младежката група и впечатленията ми от пастора. Въпреки, че се чувствах като аутсайдер (не бях член на църквата; другите младежи живееха в града, аз живеях на село), като се ангажирах повече в групата, имах повече възможности да наблюдавам пастора, защото той прекарваше доста време с групата и започнах да се чудя, какъв е всъщност животът му. Хванах се, че си казвам: „*Мисля, че бих искал да бъда като него.*“

Тези мисли бяха неясни и аз не ги споделих с никого. Имах намерение да завърша гимназия и да отида в колеж. Моята четиримесечна лятна работа след гимназията беше в мина за чакъл, която беше на около миля откъд къщата ни на Eastside Baptist Church Road и близо до езерото Лин, където проповедникът беше грабнал ума ми. Ходех пеша до работа всяка сутрин. Бях сръчен човек, правех каквото трябваше да се направи и каквото шефът смяташе, че мога да направя. Една задача беше отговорна. Чакълът се товареше на товарни вагони и когато ставаше товаренето, вагонът трябваше да се премести 3 пъти, за да се разпредели равномерно чакълът в него. Моята работа беше да седя върху вагона и да сигнализирам на машиниста кога да спре товаренето.

Това не беше толкова лесно, колкото можеше да изглежда. Спирането на товаренето на вагона отнемаше повече време от спирането на автомобил, така че аз трябваше да давам сигнал на машиниста точно в точния момент, иначе вагонът нямаше да бъде равномерно натоварен.

Освен работата по товаренето на товарен вагон, повечето задачи изпълнявах сам, така че имах достатъчно време да мисля и да мечтая. Призивът да проповядвам стана малко по-настоятелен. Въпреки че не споделих това с никого, когато отидох в колежа, призиванието прониза мислите ми.

Чувството ми, че не отговарям на изискванията и не съм културно пригоден, остана доминиращо и ме спря да се съсредоточа върху размислите за това какво бих могъл да направя с живота си. Демонът на срама, се беше превърнал в срам от житейската ми ситуация и винаги беше подигравателно присъствие. Спомням си за единствения костюм, за единствената бяла риза и за единствената вратовръзка, с които отидох в колежа. В Ричтън имаше само два магазина, които продаваха дрехи, и само един от тях продаваше официални дрехи. Баща ми нямаше костюм, но ми купи този и той беше най-евтиният, който можахме да намерим в Ричтън. Това беше първият костюм и вратовръзка, които някога съм притежавал.

Поводът за покупката беше пиесата на абитуриентите на гимназията. Бях избран за ролята на баща на двама тийнейджъри и трябваше да нося костюм, подходящ за възрастта на героя в пиесата.

Без значение колко силно въображение може а имате, освен ако не сте бил подложен на тежко, смазващо смущение и жестоко чувство за неуместност, вие не можете да си представите как се чувствах през втората седмица в колежа, когато пристигнах на парти за студенти в моите сиви, светлосини дрехи на човек на средна възраст. Сред тази елегантно облечена мъжка тълпа, аз се откроявах като човек в смокинг, обут с маратонки.

Опитвах се да се справя с лудата си емоционална ситуационна битка, така че въпреки чувството ми на мизерна неуместност, аз продължих с процеса за студенти в студентските братства и получих предложение за едно от трите водещи студентски братства в кампуса. След няколко месеца се отказах. Чувството за непринадлежност беше твърде голямо. И все пак, ето иронията: бях доказал нещо; можех да бъда член на студентско братство! Този модел на празно доказване беше, да се изисква твърде много енергия в продължение на твърде много години. Въргах се в разрушителното корито на убеждението, че аз трябва да се доказвам, да докажа, че съм достоен да бъда обичан и приет. Преобръщането беше бавно и болезнено; отне ми години, за да призная факта, че да обичаш и приемаш въз основа на достойнство не е достойно да се нарича любов и приемане.

Поетът Франсис Томпсън преживял „Небесното куче“, непрестанната любов на Бога, която го преследва. Моят живот е ярък свидетел на същото това преживяване; Бог не само ме е преследвал, но е вървял пред мен с екстравагантна любов. Но в продължение на повече години, отколкото мога да преброя, имаше друго куче, което лаеше в дълбоките кътчета на ума ми и аз можех почти да усетя как то ме хапе по петите. Присъствието му заплашваше да разкрие кой всъщност бях – ограничен, недоразвит, некултурен, необразован изгнаник от селските райони на Мисисипи. Вътрешно започнах да омаловажавам напредъкът, който бях постигнал; стигнах до извода, че единствената разлика между тогава и сега беше, че сега носех обувки и си миех зъбите с купена от магазина четка за зъби, а не с малка клонка от евкалипт.

Въпреки, че чувствата ми на лишен и измамен бяха реални в гимназията, аз им бях направил място в мен и никога не знаеше вътрешната ми битка. Колко убедително можем да крием най-съкровените си бушуващи чувства. Бях толкова популярен, колкото всеки друг. Бях президент на випуска. Заради искреността и може би, за да ви дам повод да се усъмните във важността на това, признавам, че в класа в гимназията имаше само 16 души. Имах втория най-висок среден успех. Бях и в баскетболния, и във футболния отбор; въпреки че никога не влязох в първия отбор, играх достатъчно, за да си заслужи яке и писмо и в двата спорта. Бях нисък на ръст и мисля, че треньорът знаеше, че имам нужда от потвърждение, затова ме включваше в играта от време на време.

Цялата тази принадлежност избледня в колежа; бях в съвсем нова среда. Така че съм сигурен, че тази нова житейска станция и отчуждението ми от братството ми, имаха нещо общо с отпадането ми от колежа след две семестъра. Парите също имаха нещо общо с това; но голямата причина беше борбата ми с призванието, което ставаше все по-интензивно и все по-шумно в ума и сърцето ми. И все пак, все още няхах помисъл да го споделя с някого.

През последната ми година в гимназията, станах редовен член на методистката младежка група. Пасторът сигурно е усетил повече, отколкото си мислех, защото започна да ми предлага книги, които може би искам да прочета, като ми ги заемаше от библиотеката си. Никога не съм чувствал никакъв натиск или мисъл, че той може би ме води към служението. Задавах му много въпроси за доктрината и за църковното управление. Той ми обърна внимание, отдели ми време, покани ме в дома си и аз станах малка част от семейството му.

Не съм сигурен за времето, но си спомням мислите си. Ами ако наистина стана свещеник? Обичах брат Грисъм и продължавам да благодаря на Бога за това, че ме е насочил към християнската вяра, но не можех да си представя аз да бъда проповедник в църква като Баптистката църква в Ийстайд. Ако наистина стана проповедник, помислих си аз, може би това трябва да е в Методистката църква. Спомних си, колко впечатлен бях по време на богослужението, когато всички бяха поканени да дойдат на Господната трапеза за Свето Причастие. Никога преди не бях изпитвал това. Хванах се да мисля, колко често чувам проповедника да говори за благодат и проповедите му никога не бяха спорни. В проповедите, които бях чувал, проповедникът сякаш винаги водеше битка за нещо; но не така беше с Дейвид Маккайтън. Добавете към всичко това, че той беше образован. Някъде по средата на всички тези мисли, аз станах методист и се присъединих към Методистката църква в Ричтън. Когато напуснах колежа, все още не бях говорил с никого за възможността да стана свещеник. Най-големият ми брат, Едгар, беше женен и живееше в Мобил, Алабама, и той ми каза, че мога да живея при него и да си намеря работа там. Първата ми работа беше като сервитьор в ресторант, който имаше паркинг, където колите паркираха и клиентите оставаха в тях, а храната им се доставяше там. И до ден днешен, заради това преживяване, давам повече бакшиши на сервитьорите в ресторантите с обслужване от кола, отколкото давам на другите. Не беше лесна работа и не печелех много пари. Не ходех на работа до 11:00 ч. сутринта, за да мога да прекарам сутрините си в търсене на друга работа.

Трябваше да облека единствения си костюм за интервюто за работата, която получих: продавач в Burt's, магазин за дамски обувки. Изискваше се сако и вратовръзка за ежедневната работа, така че трябваше да взема пари назаем от Едгар, за да си купя две ризи, втора вратовръзка, чифт официални панталони и сако.

Работих там само два месеца, умът ми беше в смут, докато се борех с това, което ставаше все по-шумно, това, което възприемах като Божия призив. Едгар не ми начисли наем, но аз върнах заема си за дрехите. Бях спестил достатъчно пари, за да платя обучението си, затова се върнах в Ричтън, за да направя каквото е необходимо, за да се върна в колежа и да изясня призванието си и как да го преследвам.

Да бъдем откровени и конкретни: Силата на думите

Може да го кажем нагло, когато сме словесно нападнати: „Тояги и камъни могат да счупят костите ми, но думите никога няма да ме наранят.“ Но нашата многословност е лъжа и нашият нападател знае това. Думите могат да наранят и наистина нараняват. Има сила в думите. Има чудесен положителен израз на това в книгата Йов в Стария Завет. Един от четиримата му приятели, Елифаз, е на път да изправи Йов пред това, което той възприема като грях, но искрено иска да бъде утешител. Затова той казва на Йов: „Думите ти подкрепиха онези, които се спъваха, и ти укрепи слабите колена“ (Йов 4:4 nrsv). Мофат го превежда така: „Думите ти държаха мъжете на краката им, слабите колена си успокоих.“ Думите могат да наранят, но могат и да окуражат, и утешат.

Една от най-удивителните сили на думите е, че те правят нещата реални. Казването на нещо му придава реалност, която не е там, докато думата не бъде изречена. Така беше и с борбата ми и накрая с вземането на решението да се отдам на живот на проповядване. След като идеята се въртеше в ума ми в обръкване с месеци, със седмици, в които не можех да мисля за нищо друго, аз просто казах на Дейвид Маккайтън: „Мисля, че съм призван да проповядвам.“

Дейвид имаше крива, красноречива усмивка; това беше едно от най-красивите неща в него. Но усмивката му в този ден беше по-красива от всякога. Той каза: „Знам, просто чаках да го признаеш.“

Тези думи дадоха солидна същност на борбата ми и когато Дейвид попита: „Ще отговориш ли?“ и аз казах „да“, призванието ми стана реално.

Беше много подобно на случилото се 4 години по-късно. Знаех, че обичам Джери. Знаех, че искам да се ожения за нея. Всъщност знаех, че ще се ожения за нея. Но преминах през същия процес: борба, обръкване, липса на яснота относно готовността ми и за времето. Бях с 4 години по-голям от нея, а тя беше само на 18 години и по-малко от година след гимназията. Но когато го изясних, произнесох думите и ясно зададох въпросът, дойде реалност, която направи всичко останало просто въпрос на разрешаване. Когато казах „да“ на Бога, чрез Дейвид, траекторията на живота ми беше определена. Години по-късно, в моето молитвено изучаване на Библията, намерих начин да го изразя с цялата му сигурност. „Понеже Господ ми помага, няма да бъда опозорен. Затова направих лицето си като кремък и знам, че няма да бъда опозорен“ (Исаия 50:7). Кремъкът е твърд, подобно на кварц камък, често използван за запалване на огън. Той е твърд и не се разрушава лесно. Да направиш лицето си като кремък, означава решителност. Можете да бъдете толкова страстен, колкото и решителен. Когато сте решителен, вие отказвате да се откажете; правите лицето си като кремък. Хората, които имат мечти, преодоляват препятствията, защото искат да видят мечтите си сбъднати. Аз бях решителен; лицето ми беше твърдо като кремък и бързах много, продължавайки с призванието си.

Всъщност, станах твърде бърз. Пропуснах много образователни и социални възможности за развитие, защото бях твърде целеустремен. Бях призван и исках да проповядвам.

Получих местния си проповеднически лиценз през юни 1952 г., на 17 години. Това не беше ръкополагане, а просто потвърждение, че съм бил разгледан от официален орган и бях одобрен да проповядвам в Методистката църква. Стъпките към ръкополагането бяха много изисквателни, включително висше богословско образование. Но този лиценз беше първа стъпка и все още пазя оригиналния сертификат.

Моят баща в служението, Дейвид Маккайтън, постъпи мъдро. Той започна веднага да ме изпраща да проповядвам. Това беше плашещо и предизвикателно. Първата текуща задача от Дейвид беше, да ходя всяка неделя в продължение на около 3 месеца да проповядвам в една селска църква пред общност от 20 - 25 души. Това беше по-скоро семейна църква, отколкото нещо повече. Чичо Уолт беше патриархът. Имахме пиано в малкия параклис, а той също свиреше на цигулка. Почти всяка неделя, той и двете му дъщери осигуряваха специално пеене, съпроводено от цигулка, а когато доброволният пианист не беше там, за да съпроводи пеенето на църквата, той го правеше с цигулка.

Чичо Уолт ясно заяви, че не харесва проповедници, които четат механично проповедта си и губят зрителен контакт с църквата, вместо просто да проповядват Библията. Той оставаше в олтара (тогава аз не знаех тази дума, зоната на олтара в църквата) с цигулката си, докато аз не обявя текста на проповедта си, не прочета текста от Библията и не се помоля. След това той се преместваше на първата скамейка (така ги наричахме, а не пейки), сядаше до прозореца (това беше през лято) и редовно изплюваше тютюневата си

течност.

Опитах се да приема плуенето му като „Амин“, но това не помогна. Това, което помогна, беше загрижеността му относно стила на проповядване: трябваше да стана по-малко зависим от бележките си. От самото начало, поради моята неувереност и несигурност, винаги съм писал пълни ръкописи на проповедите си. Продължих да правя това през годините и много от книгите, които съм написал, са произлезли от тези пълни ръкописи на проповеди. Но загрижеността ми за одобрението на чичо Уолт ме накара да бъда толкова запознат с текста на проповедта си, че не ми се налагаше да бъда твърде зависим от ръкописа.

Докато страстта ми да проповядвам бушуваше, националните страсти експлодираха във война. Студената война последва Втората световна война и борбата между комунизма и демокрацията за централно място. Корея беше под господството на Япония. Сега, когато Япония беше победена, Корея беше разделена от 38-ия паралел между победителите, Съединените щати и Русия. На север от 38-ия паралел беше комунизмът; на юг от паралела - демокрацията. Американското ръководство видя ролята си в тази война като окончателно поражение на световния комунизъм.

Войната беше сравнително кратка, но изключително кървава. Тя започна през юни 1950 г., когато 75000 войници на Севернокорейската народна армия преминаха през 38-ия паралел. Реагирайки като основен съюзник на Южна Корея, в рамките на месец американските войници се включиха напълно във войната. Накрая тя приключи през юли 1953 г. Почти 40000 американци загинаха в бой, повече от 100000 бяха ранени, и приблизително 5 милиона жертви сред войници и цивилни. Днес Северна и Южна Корея все още са разделени и напрежението продължава да държи гражданите в Южна Корея нащрек. Интересното е, че църквата в Южна Корея е една от най-динамичните в света през последните 75 години.

По време на война, несигурността преобладава. Призивът за военна служба беше слаба заплаха, но войната беше пълна липса на яснота. Обмислях цялата идея за „Отказ от влизане в армията“, но никога не ми се наложи да правя този избор. В разгара на всичко това, бях поканен да преподавам в едно селско училище. Трудно е да се повярва, че дори тогава, аз имах само една година обучение в колеж, а специалността ми дотогава беше журналистика. Главно заради войната, младите хора, особено младите мъже, бяха оскъдни в окръг Пери. Учителите за селските държавни училища бяха особено оскъдни. Директорът на училище „Мълбъри“, където бях започнал да уча като 5-годишен, ме убеди, че преподаването в 5-ти и 6-ти клас ще служи добре на страната ми, тъй като изглеждаше, че няма да отида в армията.

Според мен, аз бих могъл да преподавам 8 месеца, да проповядвам всяка неделя и да спестявам пари за колежа. Дори сега не съм сигурен, колко стратегическо беше това. Това, което не знам и което ме притеснява най-много в ретроспекция, е как го направих, тоест как преподавах. Горките деца! Аз успях; но не знам как те се справиха.

До края на тази година бях в методистката проповедническа система. Бях получил лиценз да проповядвам и проповядвах почти всяка седмица през тези 8 месеца преподаване. Бях в процес на ръкополагане. Бях в списъка на областния началник, който търсещ назначение. Това е, което в Методистката църква го наричаме така. Мястото, където служи един свещеник, се нарича негово или нейно назначение или задължение.

Когато няма достатъчно ръкоположени лица, за да обслужват всички църкви, се назначават лицензирани местни проповедници. Според това, къде се намира човек в процеса на ръкополагане и във връзка с Годишната конференция, той може не само да проповядва и да води погребални служби, но и да извършва сватби и да отслужва Свето Причастие.

През юни 1953 г., 2 месеца преди да навърша 19 години, бях назначен в свещеническото ведомство Маклейн. Това свещеническо ведомство имаше три църкви, една в Маклейн (водещата църква в свещеническото ведомство), една в Бомонт и една в Лийф. Шегувайки се, казвах на хората, че съм се справил толкова добре, че през първата година, окръжният началник ми даде 4-та църква на следващата година, в малка общност в окръг Грийн. В нашата система на служение, наличието на една църква е най-висшият професионален статус. Повече от една църква в свещеническо ведомство обикновено се нарича „окръг“. Колкото повече църкви има в един окръг, толкова по-нисък е статусът.

Голяма част от назначенията зависят просто от обстоятелствата. През първата година, 1953 г., първоначално бях назначен в окръга Уейнсборо, който имаше 7 църкви. Това трябваше да бъде моето назначение и то продължи по-малко от 2 седмици. Дори нямаш възможност да го посетиш. Назначението ми беше променено на Маклейн. Приятелите ми си помислиха, че съм получил огромно повишение - от 7 църкви на 3, за 10 дни!

В методистката система, обикновено се предоставя къща, наречена енорийски дом, за служителите. Църквата в Маклейн имаше енорийски дом с три спални, в който се преместих през лятото на 1953 г.

Започнах да се връщам в колежа същото лято. Двама други студенти-свещеници от Алабама, Джон Коуи и Ламар Браун, наеха стаи заедно с мен в къща в Хатисбърг, близо до колежа. Живеех там през седмицата, но в петък след обяд тръгнах за Маклейн, за да прекарам там края на седмицата. Посещавах колкото можех повече членове на църквата, особено болните, и проповядвах в две от църквите всяка неделя, а в третата църква - два пъти месечно. В различно време през годината, имахме специални учебни служби в сряда вечер. Специални събития и съживителни служби бяха планирани около учебния ми график.

Чувам ли ви да се чудите, дори да си казвате на глас: „Това не е нормален живот за 19-20-годишен“? Прав сте. Нямаше нищо нормално в това: 19-годишен, който проповядва на погребението на 70-годишен; 55-годишен, който казва на 20-годишния си пастор, че бракът му от 30 години приключва; 16-годишно момиче, достатъчно смело да каже на 20-годишния си пастор, че е бременна, **и нито приятелят ѝ, нито родителите ѝ знаят това**; църква, съставена предимно от селски хора, слушаща проповед на 20-годишен младеж, който разработва собствена теология за войната, защото е вдъхновен от велик проповедник, който е пацифист.

Не, не е нормално; странно и необичайно е, че в това няма нищо, което бихте сметнал за редовно в ежедневието на 20-годишен проповедник. Но върховната тайна на Божиата благодат **е мощна, когато е изразена по какъвто и да е възможен начин**. Два от най-големите уроци, които научих през тези години, бяха: първо, **претенцията е смъртоносна**. **Не беше нужно да знам всичко**; хората ще приемат ограниченията ви, **ако си достатъчно смирен, за да ги признаете**; и второ, ако щях да греша, **трябваше да греша на страната на благодатта**. (т.е. да раздаваме **даже повече благодат**, отколкото е нормално. Д.Пр.)

Нямаше много време, но младите хора, независимо какво правят и колко са заети, намират време за срещи. Разбира се, това имаше тясна връзка с фондация „Уесли“ в кампуса и моята работа в църквата, но имаше срещи, макар че нищо не приличаше на нормален колежански живот със срещи. Като се замисля, не знам как е могло да се случи, но през тези 2 години имаше 3 млади жени, с които по различно време имах специални отношения. При по-нормални обстоятелства всяка една от тях можеше да бъде жената, за която бих обмислил да се ожения. Специализирах журналистика, но когато жребият беше хвърлен и посоката ми да проповядвам беше ясна, **смених специалността си в колежа, на религия и философия**. Взех и колкото се може повече курсове по психология. Д-р Джон Нау, лутерански пастор, беше моят основен професор, който ме предизвика да бъда по-сериозен студент. Но това предизвикателство трябваше да почака, за да се осъществи. За съжаление, смятах колежа за нещо, което трябваше да завърша възможно най-бързо. Подготовката на седмичната ми проповед беше основен приоритет във времето ми. Никога не бях достатъчно сигурен, за да чакам до петък или събота, за да направя тази подготовка. **Дори сега се притеснявам, когато чуя проповедник да говори за подготовката на неделната си проповед в събота**.

Чак в семинарията, животът на ума стана сериозен за мен. Стигнах до болезнената реалност, че съм се измамил по време на колежанските си години.

Фондация „Уесли“ беше университетското служение, което се стремеше да служи на методистките-студенти. Сам Беърфийлд, директор от 1950 до 1957 г., имаше по-голямо влияние върху мен от всеки друг човек в колежа. Той ме запозна с по-широкия свят на методизма чрез национални студентски конференции и гости, които водеше в кампуса. Години преди да имам каквито и да било национални лидерски роли в църквата, аз бях предизвикан с тази възможност на национална конференция на методисткото студентско движение в Университета на Канзас през 1953 г. Темата на конференцията беше „Христос, трансформиращ културата“ и един студент произнесе едно от пленарните обръщения. Бях трогнат от неговата страст и бях изумен от неговия блясък. Видях в него много от това, за което копнеех, но което липсваше в живота ми. Бях осъден за провала си в колежанските ми години и реших, че някак си ще го компенсирам.

Този млад мъж беше Джеймсън Джоунс, който стана изключителен лидер в методистката църква, декан на две различни семинарии и даде двама сина на църквата: единият сега епископ, а другият служеше като декан на богословското училище „Дюк“, където някога е служил баща му. Джеймсън почина на 53 години, след като беше служил по-малко от 2 години като декан в „Дюк“. Неговият личен и професионален живот предизвика всички около него, но предизвикателството му към мен беше в онова единствено обръщение на студентската конференция през 1953 г.

Други двама души, които говориха на тази конференция, продължиха да оказват влияние в живота ми. Ралф Сокман, дългогодишен служител на Христовата църква в Ню Йорк, беше единият от тях; прочитах всяка негова проповед, до която можех да се докопам.

Другият, д-р Алберт Аутлер, е един от най-значимите учени по Джон Уесли в църковната история и водеща фигура в екуменическото движение (*Което насърчава световното единство, сътрудничеството и по-доброто разбиране между различните християнски деноминации*. Д.Пр.) на XX век. Аутлер нарече богословските методи на Джон Уесли „Уеслианския четириъгълник“: Библия, църковна традиция, разум и личен опит. Това обяснение на Уесли е често срещано в целия методизъм и е причинило голяма част от объркването и

смутите, които сме имали, свързани с въпроса за плурализма. Използвайки четиригълника, Аутлер беше ключов при оформянето на богословското твърдение за **Обединената методистка църква**. Тази „нова“ църква беше съюзът на Методистка църква и Евангелската църква на Обединените братя.

Изявлението и четиригълникът започнаха дебат за теологичния плурализъм, който измъчва църквата оттогава. За негово голямо съжаление, което по-късно Аутлер призна, четиригълникът добави към нарастващото объркване на Обединения методизъм, относно доктрината.

Въпреки, че следвах д-р Аутлер, докато ръководеше общността от учени, които се стремяха да направят трудовете на Джон Уесли достъпни за всички, аз няхах лична връзка с него. Спомням си едно приятно преживяване. Години по-късно станах член на изпълнителния комитет на Световния методистки съвет. През 1978 г. съпругата ми Джери и аз, заедно с изпълнителния комитет, присъствахме на честването на повторното откриване на параклиса на Уесли в Лондон. Параклисът е открит през 1778 г. и останал в непрекъсната употреба от методистите, докато структурни проблеми не го принудили да бъде затворен в началото на 70-те години на миналия век. Той беше ремонтиран и отворен отново на 1 ноември 1978 г., на неговата 200 годишнина, в присъствието на кралица Елизабет II.

Това беше исторически повод за методистите от цял свят. Като част от честването, имаше кралски прием с кралицата. Бяхме в празнична зала, симфоничен оркестър свиреше и всички очаквахме пристигането на Нейно Величество. Тъй като Джо Хейл, генерален секретар на Световния методистки съвет, съпругата му Мери и д-р Кенет Грийт, президент на съвета и съпругата му, трябваше да бъдат първите, които ще поздравят кралицата, Мери помоли съпругата ми Джери да се грижи за малкия ѝ син Джеф, докато те са заети.

Вълнението беше на върхова степен. Кога изобщо ще бъдем на аудиенция с кралицата? Виждал съм само няколко подобни преживявания, изпълнени с такова нетърпеливо очакване; атмосферата на тъжно очакване беше приятна. Съпругата ми Джери и Джеф стояха до нашия скъп приятел, епископ Лави Иматиу, от Кения. Търпението не беше моята силна страна, затова се преместих близо до зоната за освежителни напитки; може би имаше шанс да изпия бързо една чаша кафе. Джери беше решена да се увери, че Джеф ще може да види кралицата отблизо. За учудване на Джери, кралицата спря точно пред епископ Иматиу. Беше ѝ разказано за лидерството на Лави като член на парламента на Кения, която някога е била част от Британската общност. Докато отсъствах, надявайки се на чаша кафе, Джери беше лакът до лакът с Лави, докато го представяха на кралицата.

Предполагам, че д-р Аутлер правеше същото, което и аз, защото заедно пиехме кафето, докато се чудехме на въодушевлението. Той трябваше да говори високо, докато вълнението нарастваше; напъгнах се да го чуя да казва: „*Като онези, които в продължение на 200 години са се застъпвали за демократичните институции, ние сме съвсем извън себе си, нали?*“

През годините се вслушвах в ироничния му хумор и проникателните му теологични аргументи, докато се въвличах в теологичното напрежение на една църква с голямо разнообразие. Що се отнася до малкият Джеф, при завръщането си у дома той казал на учителя си, че най-вълнуващото му преживяване **било, че намерил жаба в Хайд Парк**.

Освен личното влияние на Сам Бърфийлд, той отвори умът и сърцето ми за два от належащите проблеми на деня: войната и гражданските права. Той покани д-р Хенри Хит Крейн, старши пастор на Централната методистка църква в Детройт, да бъде един от лекторите на Седмичата на религиозния акцент. Тази църква отдавна била известна като църква „Мир и справедливост“. През 1830 г. шериф Томас С. Кнап, който е бил член на Централната методистка църква, подал оставка, преди да се обеси на поляната пред църквата. Членовете на църквата се присъединяват към тълпата, която била толкова ужасена от обесването, че хвърлили стълбът за бичуването в реката и поискали да се сложи край на смъртното наказание в Мичиган. Това е последната екзекуция в **Мичиган**, който става **първата англоезична територия в света, премахнала смъртното наказание**.

Сам не би позволил такъв свидетел да остане незабелязан и искаш ние, студентите, да бъдем изложени на това измерение на евангелието.

В традицията на този вид социално свидетелство, д-р Крейн, старши пастор от 1938 до 1958 г., беше пацифист и в двете световни войни. Той беше призован както в комисията на сенатора Джоузеф Маккарти, така и в Комисията по американски дейности на Камарата на представителите и беше обвинен, че е комунист. Неговият наследник, д-р Джеймс Х. Леърд, беше **обесен в чучело**, заради противопоставянето му на войната във Виетнам.

Аз не знаех нищо за историята на църквата, нито за историята на Крейн. Изживях неговата смелост, докато той страстно и убедително споделяше своето послание. Най-големите сътресения, които преживяхме в кампуса, дойдоха в резултат на това. Корейската война бушуваше и патриотизмът беше празнуван. Един от професорите, пенсиониран военен (мисля, че е бил бивш военноморски адмирал),

публично оспори Крейн и направи пацифизма проблем в целия кампус. Сам понесе негативния удар от усилията на администрацията да се справи с вълненията. Видях в Сам онзи вид **тиха увереност**, необходима за лидерството във времена на смут и борби, но също така бях „почти пацифист“ през годините, започвайки отчасти през онези студентски години.

Едва на 1 декември 1955 г., когато Роза Паркс, след изтощителен работен ден, отказала да отстъпи мястото си в автобуса на бели пътници в Монтгомъри, Алабама, **движението за граждански права и д-р Мартин Лутър Кинг-младши започнаха да привличат вниманието на националната общественост**. Сам знаеше, че борбата едва започва и той започна да ни изправя пред проблема **и да ни призовава да бъдем свидетели и лидери**.

Един от хората, с които той ни запозна, беше П. Д. Ийст, редакторът на вестник „Петал“. Петал беше малко градче, точно от другата страна на реката от Хатисбърг, на магистрала 42, само на 20 мили отвъд която се намираше моят град Ричтън. П. Д. винаги се радваше да идва на нашите събирания на фондация „Уесли“. Въпреки, че не беше вярващ, той имаше силното убеждение, **че църквата трябва да проправи пътя през мрака**, който обгръщаше нашата южна култура. Той нямаше намерение да се окаже там, където беше, като кръстоносец срещу расизма и затвореното ни общество в Мисисипи. Той натрупа в малкия си ежедневен вестник 2000 абонати и си изкарваше добри пари. Но той ни разказа, как просто се е уморил от ежедневните лицемерие; от хитри закони, които да спрат чернокожите да гласуват; от унижението на чернокожите лидери, които били канени на срещи, свикани от бели, но след това им било казвано, че не могат да останат, **защото според закона на щата Мисисипи, белите и чернокожите не можели да бъдат в една стая заедно**.

За да ни предизвика, нас, бъдещите ръкоположени служители на евангелието, той ни разказа как е бил в кабинета си една неделна сутрин... и там правел дълга пауза на мълчание, след което направил остра забележка за това, че той в този момент не е в църква, защото ще бъде със същите хора, които смазват душите на чернокожите хора. Докато тази забележка се утаяваше в съзнанието ни и грабваше сърцата ни, той казва с характерния си, умишлен протяжен глас: „*Усещах, че ако не кажа нещо за това, което е заседнало в гърлото ми, аз ще експлодирам.*“ Това, което беше заседнало в гърлото му, бил фактът, **че вместо да обича и да се грижи по време на тези бурни времена на расова дискриминация и катаклизми, църквата понякога била активно замесвана** в потискането и дискриминацията срещу чернокожите хора.

Именно този вид свидетелство, което Сам ни предостави във фондация „Уесли“, започна да ни оформя дори повече, отколкото осъзнавахме. Независимо дали осъзнаваме открито или не, ние трябваше да се справим с кошмара на душата на човек като П. Д., който се опитваше да се измъкне от блатото на дълбоко вкоренени предразсъдъци, които изглеждаха естествен начин на живот, и по този начин рискуваше прехраната си и дори живота си.

П. Д. беше един от хората, към които някои от нас се обърнаха за просветление и съвет, когато се върнахме от семинарията и се включихме активно в служението си в това затворено общество, което той толкова смело предизвикваше.

Преди няколко години, поне 50 години след това, един човек, който беше млад член в методистката църква „Маклейн“, където проповядвах през онези студентски години, когато бях повлиян от Сам и гости като П. Д., **ми напомни за една проповед, която бях проповядвал**. Той дори си спомни заглавието на проповедта „Ето, идва Мечтателят“. Каза ми, че аз съм я основал на историята на Йосиф, мечтателят, който бил продаден в робство от братята си, и че съм я използвал, за да говоря за граждански права. Гражданските права бяха маловажна тема тогава и съм сигурен, че това е причината само двама или трима души били предизвикани от проповедите ми.

Това нямаше да е така, 10 години по-късно, в средата на 1960-те, след семинарията, когато се върнах в Мисисипи и участвах в движението за граждански права, което ставаше все по-бурно, с бунтове в Оле Мис и убийства на защитници на гражданските права в целия щат.

Потвърждение на призванието

Не знам как е при вас, но аз си спомням случаи, когато текст от Библията грабваше въображението ми, завладяваше ума ми, **проправяше си път в душата ми и ставаше част от моето същество**. В много случаи мога да преживея отново обстановката, когато това се случваше, и това ме зарежда с енергия.

Такъв случай беше Денят на призванието на завършилите в богословското училище „Кандлър“ към университета „Емори“ през 1958 г., когато аз завършвах. Деканът беше поканил Дау Къркпатрик да говори на нашата служба. Дау беше в най-добрата си форма и това беше страхотно! Текстът му беше 2 Коринтяни 4:1–6:

„И тъй, понеже по Божията милост имаме това служение, ние не се обезсърчаваме. По-скоро сме се отрekli от тайни и срамни пътища; не използваме измама, нито изопачаваме Божие слово. Напротив, като излагаме истината ясно, препоръчваме себе си на съвестта на всеки пред Бога. Но дори ако нашето евангелие е покрито, то е покрито за онези, които погиват. Богът на този век е заслепил умовете на невярващите, за да не могат да видят светлината на евангелието, която показва славата на Христос, Който е образ Божий. Защото това, което проповядваме, не сме ние, а Исус Христос като Господ, и ние като ваши слуги заради Исус. Защото Бог, Който е казал: „Нека из тъмнината изгрее светлина“, направи светлината Си да изгрее в сърцата ни, за да ни даде светлината на познанието за Божията слава, изявена в лицето на Христос.“

Дау разказа история, която никога няма да забравя. Тя дойде от Световната методистка конференция, която се събра в Оксфорд през 1951 г. Кулминацията на тази програма беше службата, проведена в църквата „Света Мария“, университетската църква, в памет на живота и служението на Джон и Чарлз Уесли. По това време имаше само един жив човек, който беше подходящият човек да проповядва по такъв повод. Той беше Джон Скот Лиджет, **тогава на повече от 90 години**.

През живота си той често е бил наричан най-великият методист след Джон Уесли. Той беше писател, проповедник, теолог и реформатор. Той си спомни как майка му споделяла спомените си, че е чула Джон Уесли да проповядва. Лиджет тогава беше в добро здраве, но без много сили. Лекарите му решиха, че ако запази силите си, може да проповядва същата вечер. Затова го закараха до Оксфорд с влака и го настаняха в хотел, за да си почине. Когато дойде времето, го облякоха в проповедническата му роба и го закараха до църквата с такси. Изнесоха един стол с облегалки за ръцете до колата, настаняха го в него и го занесоха в църквата. Той не стоеше прав през цялата служба, докато не дойде време за проповедта. Сякаш нов живот дойде в него. Той проповядва 30 минути - енергично. Тогава, точно когато покани събралите се да се присъединят към молитвата, той припадна и се срина, изчезнала от него всяка капка енергия.

Много от събралите се, несъмнено си помислиха, че са свидетели на кончината на този велик човек. Той беше откаран от църквата с линейка обратно до хотелската му стая, където го чакал лекар. Неговите приятели се събрали наоколо и бдели. Според съобщенията, около 2 часа през нощта той се събудил, отворил очи, огледал се и казал: **„Проповядването винаги ми отнемаше нещо“**.

И така е. И така би трябвало да бъде. Призванието ми да проповядвам беше потвърдено онзи ден в Богословското училище „Кандлър“ (Светилник Д.Пр.). За мен този ден беше едно от онези преживявания **на планината Тавор** (Където се е случило **преображението** на Исус в присъствието на Петър, Яков и Йоан Д.Пр.), един от онези случаи, когато Бог ни позволява да видим част от Неговата слава и в екстаза на това преживяване полага Своите претенции върху живота ни **и ние никога повече не сме същите**.

Сигурен съм, че бях чел този пасаж от Библията и преди, но никога той не ме беше докоснал така, както онзи ден. Той проникна до най-дълбоката същност на моето същество и оттогава е част от мен. Често **си повтарям** посланието.

Каквото и служение да имам и да съм имал, то е **„чрез Божията милост“**. Имайки това предвид, запазвам виждането и **„не губя духа си“**. Знам, че ние имаме съкровището на евангелието **„в глинени съдове, за да покажем, че тази всепревъзходна сила е от Бога, а не от нас“** (2 Кор. 4:7).

Не през цялото време, но през повечето време, аз успявам да призная: **„Притискани сме отвсякъде, но не смазани; в недоумение, но не сме отчаяни; гонени сме, но не сме изоставени; поразени сме, но не сме погубени“** (2 Кор. 4:8–9). След всички тези години аз вярвам по-страстно от всякога, **„затова говорих“** (2 Кор. 4:13). Аз **„знам че Този, който е възкресил Господ Исус от мъртвите, ще възкреси и нас с Исус и ще ни представи... пред Себе Си. Всичко това е... за да може благодатта, която достига до все повече хора, да направи да се умножи благодарността, за Божия слава“** (2 Кор. 4:14–15).

Знаех малко за богословските училища, затова направих най-естественото нещо, което човек би направил: отидох в училището, което е посещавал и моят баща в служението, Дейвид Маккайтън. Така че ето ме, в университета Емори.

Както в колежа, така и в семинарията, аз трябваше да работя, за да живея и да плащам за образованието си. Както в колежа, така и в семинарията, страстта ми към проповядването надделяваше над всичко останало. Не бях готов дори да жертвам краткосрочното най-добро, което можех да предложа в проповядването, за това, за което наистина бях там: дългосрочната цел, част от която беше култивирането на живота на ума. Изповедта на Павел: **„Горко ми, ако не проповядвам евангелието“** (1 Кор. 9:16), ме постави в един вид робство, **но радостно робство**. Всичко останало зае второ място **след подготовката ми за проповед**.

Посещавах всички налични курсове по **омилетика** (изкуството да се подготвя и изнася проповед). Д-р Г. Рей Джордан, основният професор по омилетика, беше написал книгата „Можеш да проповядваш“, текстът за основния му курс по проповядване. Прекарах 3 години в семинарията, опитвайки се да му

докажа, че той е прав! Сигурен съм, че д-р Джордан дълбоко в себе си е искал да се е родил в Шотландия, защото е смятал, че шотландските проповедници са най-добрите в света и е искал да бъде такъв. Той дори се е опитал да придаде шотландски акцент на говоренето си.

Никога не съм се изкушавал да се опитвам да говоря като шотландец, но бях предизвикван от шотландските проповедници. Един от тях, Джеймс С. Стюарт, е имал лоялното ми внимание от години. Той беше известен както като проповедник, така и като учен по Новия Завет. Беше избран да изнесе лекциите на Лайман Бийчър в Йейл (водещите лекции за проповядване в страната ни) и аз съм чел многократно през годините тези лекции, публикувани в книгата му „Вестители на Бога“. Стремях се да възприема същината на неговото послание: човекът и посланието трябваше да са в хармония. Вярата трябваше да бъде подкрепена от мисълта. Слушателят трябваше да усети, че проповедникът вярва в това, което проповядваше. През първите ми години от служението в Мисисипи, Джеймс Стюарт стана важен за разбирането ми на Новия Завет и за моето богословско мислене. Книгата му за Свети Павел, „Човек в Христос“, стана една от двете книги, които оказаха най-голямо влияние върху оформянето на моята теология.

Въпреки че взех всичките му курсове, д-р Джордан не беше любимият ми професор.

Двамата ми любими професори бяха д-р Клод Томпсън, който преподаваше теология, и деканът Уилям Р. Кенън, който преподаваше църковна история и теология. Едно от най-запомнящите се преживявания в класната стая беше с Дийн Кенън. Беше през първия ми семестър. Винаги богослов, една от първите му лекции по църковна история, беше за възплъщението, основната доктрина на християнската вяра. Той завърши тази лекция със стихотворението на Г. К. Честъртън „Домът на Рождество“.

Там една майка, прогонена
от хан да се скита;
на мястото, където беше бездомна,
всички хора са си у дома.
Разнебитен обор наблизю,
с клатещи се подпори и подвижен пясък,
стана по-силно нещо за пребиваване и устояване
от квадратните камъни на Рим.

Защото хората са носталгични по домовете си
и странници под слънцето,
и лежат по гръб в чужда земя
щом денят свърши.
Тук имаме битка и пламтящи очи,
и шанс, и чест, и голяма изненада,
но домовете ни са под чудните небеса,
където е започнала Рождествена приказка.

Дете в мръсен обор,
където животните се хранят и пенят;
само там, където Той беше бездомен,
ти и аз сме у дома;
имаме ръце, които творят, и глави, които знаят,
но сърцата си загубихме - колко отдавна!
На място, което нито карта, нито кораб могат да покажат
под небесния купол.

Този свят е чуден като бабина приказка,
и странни са простите неща,
земята е достатъчна и въздухът е достатъчен
за нашето чудо и нашата война;
Но нашият покой е, докдето се люлее огненият дракон,
а нашият мир е вложен в невъзможни неща,
където немислими криле се сблъскват и гърмят
около невероятна звезда.

В отворена къща вечерта
хората ще дойдат у дома,
на място по-старо от Едем
и град, по-висок от Рим.
До края на пътя на скитащата звезда,
до нещата, които не могат да бъдат и които са,
до мястото, където Бог е бил бездомен
и всички хора са у дома.

Заедно с целия клас, аз бях омагьосан. Когато деканът напусна стаята, ние седяхме минути в мълчание. Никой час по литература в колежа не ме беше запознал с Честъртън. Никога преди не бях чувал стихотворението, но го запомних преди края на семестъра и се съмнявам, че оттогава е минало Рождество, в която да не съм намерил повод да го цитирам. Сложете това стихотворение заедно с част от текста на Дау в моя Ден на признанието за абитуриенти и ще имате достатъчно, за да продължите да мислите за невероятността на евангелието, особено въплъщението.

Никога не бих си помислил тогава, че един ден ще имам приятелски отношения с Дийн Кенън. Той беше избран за епископ на църквата и стана лидер в Световния методистки съвет. Годици по-късно аз станах председател на Световния методистки евангелизъм в Световния методистки съвет, така че бяхме заедно на срещи по целия свят. Насаме с него и с д-р Томас Оден, аз участвах в свикването на хората, които основаха Движението за изповед на Обединената методистка църква. Епископ Кенън искаше аз да стана епископ. Беше на ръба на гнева, когато отказах да бъда номиниран от моята конференция за избори. Той беше видимо раздразнен, когато бяхме заедно, след като приех президентството на семинарията в Асбъри, защото смяташе, че избирам този път на служение пред епископството. Бяхме заедно по повод година преди смъртта му. Докато размишлявахме върху състоянието на църквата и нашата загриженост, той ме изненада, като повдигна темата, че не съм епископ, и ме увери, че може би аз съм направил мъдрия избор.

Тъй като трябваше да работя, за да живея и да уча, аз избрах това, което смятах за най-добрата налична възможност. Заедно с един състудент, Елдън Смит, аз имах привилегията да ръководя основаването на методистка църква в Югоизточна Атланта. Първата ни задача беше да обикаляме от врата на врата в кварталите близо до имота, върху който щеше да бъде построена църковна сграда. Щяхме да споделяме вярата си, да обявяваме, че се ражда църква и че ще бъде основана църква. Щяхме да си водим внимателни записки за това, къде според нас се намират тези хора в духовния им път и за степента на техния интерес да бъдат част от нова църква, за да можем да проследим и евентуално да направим събирания с тези хора, които са заинтересовани от новото църковно начинание.

Сега ние разполагаме с обширна литература за основаването на църкви. В Семинариите се преподават курсове с инструкции, както и теологията зад това начинанието. Разработени са добре развити методи за социологически и духовни проучвания. Много годишни конференции имат професионално разработени програми за подбор и обучение на основатели на църкви; но тогава тези неща липсваха. Нямахме специално обучение или ресурси, така че ние правехме това с дъното на панталоните си, с подметките на обувките си и с коленете си в молитва и със Светия Дух.

Елдън и аз работихме заедно една година, след което областният началник обяви това за пасторско назначение и аз бях назначен! Служих като пастор до завършването ми на семинарията през 1958 г.

Приписвам си заслугата за влиянието върху избора на името на църквата: Методистка църква „Олдърсгейт“. (Историческо предградие и бивша северна порта в Лондонската стена. Най-известен е в религиозната история като мястото на духовното пробуждане на Джон Уесли през 1738 г., което дало началото на световното методистко движение. Д.Пр.) Самото име беше лесно начало за преподаване и проповядване на Библията и на доктрината с Уеслиански акцент. Бях обърнат към Методизма и дълбоко вярвах, че методистката и уеслианската вяра и път, с подчертания ѝ акцент върху благодатта, е най-ясното и най-вярно разбиране на евангелието. Голяма част от това, което бях преживял в религията на селските райони на Мисисипи, беше негативно, ограничаващо, притъпяващо духа, обезценяващо човека и държащо го в капан. Методисткият акцент върху благодатта за всички беше освобождаващ и даващ свобода. И все пак, този акцент беше ясен, възискателен и предизвикателен, изразен в четири силни убеждения: (1) всички хора трябва да бъдат спасени; (2) всички хора могат да бъдат спасени; (3) всички хора могат да знаят, че са спасени; и (4) всички хора могат да бъдат спасени напълно.

Методисткото движение се родило до голяма степен от преживяване, което Джон Уесли имал по време на молитвено събрание на улица „Олдърсгейт“ в Лондон. Трябва често да преповтаряме тази история.

Уесли се борел години наред, отчаяно копнеейки за уверението, че е спасен. Той дори дошъл в

Америка като англикански свещеник-мисионер, но се върнал в Англия, отдаден, но нещастен, знаейки, че нещо липсва **в личното му християнско преживяване**. Той признал липсата си на вяра и нарастващото си нещастие на Питер Бюлер, негов моравски приятел, който го посъветвал: „Проповядвай вяра, докато я получиш. И тогава, понеже я имаш, ти ще проповядваш с вяра.“

Джон постъпил според този съвет... [но] се озовал, че вика: „*Господи, помогни на моето неверие!*“ (Марк 9:24). Въпреки това, той се чувствал скучен отвътре и малко мотивиран дори да се моли за собственото си спасение. На този ден, **24 май 1738** г., той отворил Библията си около 5 часа сутринта и попадна на тези думи: „*Дадени са ни извънредно велики и скъпоценни обещания, дори да бъдете участници в божественото естество.*“ (2Пет. 1:4) Той прочел подобни думи и на други места.

Същата вечер той неохотно отишъл на събиране в Олдърсгейт. Там говорителят прочел от предговора на Лутер към Посланието до Римляните. Около 20:45 ч. „*докато той описваше промяната, която Бог извършва в сърцето чрез вяра в Христос, аз почувствах странно затопляне в сърцето ми. Чувствах, че наистина се доверявам на Христос, единствено на Христос за спасението; и ми беше дадено уверение, че Той е отнел греховете ми, дори моите, и ме е спасил от закона на греха и смъртта.*“ (Свидетелство на Джон Уесли. Д.Пр.)

В самото ни име, „Методистката църква Олдърсгейт в Югоизточна Атланта“, ние имаме готов вход към преподаване и проповядване на същността на методистката вяра и път: **лично спасение и увереност, които водят до лична и социална святост... всяка благодат и всичко за всички!**

Църквата се превърна в динамична общност и членовете ѝ с гордост споделиха част от преживяванията на Уесли, като описващи техните преживявания във връзка с нашата общност: „*там усетих как сърцето ми странно се затопли*“. В променящ се квартал, вероятно с неадекватно ръководство, което да се справи с това предизвикателство, тази църква отдавна е разпусната. Сградата сега е заета от друга религиозна общност, но всяка година, обикновено в първата неделя на август, 20-30 души, които са били част от първоначалната група, се събират за общение и молитва. Те живеят в целия метрополитен район на Атланта, (виж <https://en.wikipedia.org/wiki/Atlanta> Д.Пр.), посещават много различни църкви, но поддържат връзка помежду си и се срещат лице в лице, за да си спомнят, как преди повече от 50 години, „*сърцата им бяха странно затоплени*“.

Тези хора не само се срещат ежегодно, но и споделят по други начини. Има списък с имейли, чрез който общуват. Човек, който е бил тинейджър през тези първи години на Олдърсгейт, публикува един от тези скорошни имейли. Той информираше хората за състоянието на брат му, който бил тежко болен, всъщност, близо до смъртта, и ги призоваваше за молитва. Това съобщение ме накара да погледна списъка. Имаше 5 човека, които бяха млади тинейджъри през онези първи години в Олдърсгейт, заедно с жената, която беше тяхна учителка и ръководителка. Там беше и внучката на мирянинът, която беше вдъхновил основаването на църквата. Майка ѝ, която беше самотна майка, явно водеше дъщеря си на църква и в неделно училище всяка неделя и също беше в списъка. В списъка имаше и една двойка, по онова време наскоро омъжена и започваща съвместния си живот в църквата. Какво свидетелство за влиянието на църквата от поколение на поколение!

Най-значимото нещо, което ми се случи през тези 3 години в семинарията, беше, че срещнах Джери, жената, когото обичам и за когото съм оженен от 60 години. Много свещеници са се женили за хора в своите църкви, но малцина, ако изобщо има такива, са се женили по този начин.

Цялото семейство на Джери – родителите ѝ, Джералд и Лора Морис, заедно със сестра ѝ Даян и брат ѝ Ранди – станаха едни от основателите на църквата и едни от най-активните участници. Джералд и Лора свидетелстват, че връзката им, довела до брака, е започнала, когато тя паднала по стълбите на методистката църква „Грант Парк“ в прегръдките му, след една среща на Лигата на Елпурт (младежката общност на църквата). Те изповядваха, че са християни, но не били част или активни от в никоя църква. Те ни увериха, че двамата им най-големи деца, Даян и Джери, са ходили на неделно училище и в църква всяка неделя. Заради другите членове на семейството и местоположението ѝ в общността, църквата била Баптистката църква Уудланд Хилс.

Не съм сигурен, че Даян и Джери са имали голям избор по въпроса и може би защото са били щастливи да видят родителите си обновени във вярата и развърлнувани от нашата нова църква, те, заедно с родителите си, бяха сред първите ни членове. Даян беше завършила първата си година в колежа, а Джери беше в последната си година в гимназията. Естествено, поради сходната ни възраст, ако трябваше да имам някакво романтично привличане, то щеше да е към Даян... и така беше, за кратък период. Срещаме се спорадично и небрежно. Истината е, че се срещам с цялото семейство, като редовно влизам и излизам от дома им, като техен млад проповедник, който си проправяше път като пастор и се стремеше да ги води в едно начинание, за което никой от нас не знаеше много... основаването на нова църква. Това бяха едни от

най-въълнуващите дни в живота ми.

Кой може да опише как се случват подобни неща? Аз със сигурност не мога. С течение на времето всеки романтичен интерес, свързан с това семейство, се измести от Даян към Джери. Този интерес стана сериозен и след 2 години ние се оженихме на 15 март 1957 г. В продължение на една година, докато завърших семинарията през 1958 г., млада жена, известна като активен участник в младежката група на църквата и учителка на детския клас в неделното училище, сега беше съпруга на пастора.

Както е с всички истории, Джери може да я разкаже по-добре от мен. Тя разказва, че е „насърчавала“ връзката ни с Даян, настоявайки пред Даян, че „ще бъде чудесна съпруга на проповедник, защото свири на пиано и се моли утешително и добре публично“. Тя иронично намеква, че по-късно е открила, че аз търся нещо повече или друго в съпругата, отколкото жена, която може да свири на пиано и да се моли добре публично. Тя се опитва да придаде духовен оттенък на това, като казва, че е разбрала погрешно Господа. Той не казвал, че „Макси беше за Даян“, а „Макси беше за мен“.

Тя продължава, казвайки, че Господ ѝ дал ясно да разбере това, по време на един целодневен семеен излет до езерото Трахлита в планините на Северна Джорджия. Случиха се две неща. Първо, няколко от нас, включително баща ѝ, бяхме доплували до платформа по средата на езерото. Джери можеше да плува, но това не е нейният спорт по избор. Но тя не трябваше да бъде изоставена. Тя си мислеше, че ако не успее, баща ѝ със сигурност ще ѝ помогне. Тя успя да стигне на около 20 фута (6 метра Д.Пр.) от платформата. Може би аз бях единственият, който гледаше, но беше ясно, че тя няма да успее да доплува до нас. Затова станах неин „спасител“, скачайки във водата и помагайки ѝ да се качи на платформата.

След около един час разговор, един по един хората започнаха да плуват обратно към сушата, докато не останахме само двамата и тя трябваше да признае, че аз ще трябва да плувам с нея, за да може тя да се върне.

Второто нещо се случи по пътя към къщи. Баща ѝ, майка ѝ и брат ѝ бяха в една кола; Джери и Даян, заедно със съквартирантката ѝ от колежа, Бети Джо, бяха в моята кола. Джери обича тази част от историята, която тя разкроява великолепно. Даян беше на предната седалка с мен. Джери и Бети Джо бяха отзад. На Даян ѝ прималя и тя отпусна главата си върху вратата от страната на пътника. Ние се опитвахме да ѝ помогнем, но не съм сигурен колко съчувствахме на Даян. Радиото беше включено и Пат Буун започна да пее „Почти си загубих ума“. Присъединих се към него да пея и скоро Джери се наведе между Даян и мен, пеейки заедно с Пат и мен, докато горката Даян страдаше сама, подпряна на касата на вратата.

Много двойки имат това, което наричат „нашата песен“, определена песен, свързана с любовния им живот и със сближаването им като двойка. Някоя песен не би била толкова неподходяща, колкото нашата. Интересното е, че все още мога да цитирам текста ѝ наизуст и го пея на глас от време на време, особено когато шофирам. И от време на време, когато шофираме, някой от нас избухва, пеейки: „*Когато загубих бебето си, аз почти загубих ума си.*“

Джери обича да казва, че спасяването ѝ от мен в езерото и това преживяване, когато пееше с мен и Пат Буун, било Божие слово към нея, че партньорството, което Той искал, не било Даян и аз, **а ние двамата**. Тя искала всички да знаят обаче, че на Рождество, 6 месеца след нашата сватба, Даян се омъжи за Бил Лесли. **Те бяха се срещали през цялото това време.**

Джери напомня на слушателите на нейната история, че тя и Даян, заедно с майка им, винаги се молили за кого ще се оженият. Не бива да е изненада, че не само и двете са щастливо женени от 60 години, но **и всеки от тези 2 брака е родил по 3 деца, всеки от които е ръкоположен свещеник**. Как ви се струва това за „**Да бъде Твоята воля**“?

По това време Олдърсгейт нямаше сграда; срещаме се в началното училище в квартала. Поради това ние се оженихме в параклиса Дърам на Богословското училище „Кандлър“ на 15 март 1957 г. от (познахте) Дейвид Маккайтън, моят баща в свещенството.

Бяхме решили да прекараме медения си месец в Ню Смирна Бийч във Флорида. Не можехме да направим нещо бляскаво или екзотично, защото аз няхах пари. Семейството на Джери беше почивало там през годините. Няхах опит в правенето на резервации за настаняване, така че не се замислих за това и несъмнено щяхме да намерим място на плажа, когато пристигнем там. Оженихме се вечерта, което означаваше, че нямаше да шофираме далеч от Атланта, преди да намерим място за нощуване.

Джери също обича да разказва как, като тинейджъри, когато в Атланта се е изграждала магистралната система и движението за мотели, започнато от Holiday Inn, набирало скорост, в някоя неделя след обед, когато са могли да имат единствената семейна кола, тя и Даян отивали към Флорида, разглеждайки новите мотели, които се строят и обсъждали в кой от тях биха искали да прекарат първата си брачна нощ.

Беше след 22:00 часа, когато напуснахме сватбеното тържество и тръгнахме към Флорида, без план или резервация за настаняване. Едва бяхме тръгнали, когато аз започнах да се опитвам да спра на редица

места, за да потърся подслон. Но Джери беше избирателна; тя искаше да намери „най-красивият хотел“, който може би тя и Даян бяха виждали. Помислих си, че това ще продължи безкрайно, а ние бяхме далеч от града и нямаше никакви мотели. Когато Джери разказва историята, тя напомня на слушателите си, че „Макси никога не се връща назад; той продължава напред“. Накрая, сигурна съм, че с подчертано външение, неподходящо за първите няколко часа брак, казах категорично: „Ще спрем в следващия хотел, независимо как изглежда!“

Направихме го и нямаше нищо приветливо в това. Всъщност, Джери казва, че сърцето ѝ се свилю, когато влязохме в стаята; абажурите бяха разкривени, а картините по стената бяха евтини щампи, окачени неравномерно. На следващата сутрин, когато тръгнахме за Ню Смирна Бийч, искайки да заснеме първата нощ от медения ни месец, Джери извади фотоапарата и ето го, името на първия ни хотел: „Спирката за камиони Нъби“.

С разрастването на богословския факултет беше построен друг параклис и параклисът Дърам стана част от библиотеката. Сградата, в която се намираще тогава, сега е заменена от друга сграда, така че мястото, където се оженихме, вече го няма. И все пак договорът, който сключихме там, е толкова силен днес, 60 години по-късно, както беше като онази вечер. А спомени, като езерото Трахлита и Пат Буун отразяват нещата, които са направили живота ни заедно толкова богат, възнаграждаващ и чист, неподправено забавен. За щастие, не съм „загубил бебето си“ и, като цяло, не съм „загубила ума си“.

Партньорство в брака и служението

Не знам кога станах толкова сигурен, че любовта е решение, а бракът е обвързване. Цветето на любовта разцъфна, когато с Джери станахме едно цяло в брака. Но любовта е крехко нещо, изискващо много внимание. Трябва да се полива с умишлена честност и да се подхранва с преднамерена грижа, иначе ще увехне и ще загуби аромата си. За съжаление, през първите години от брака ни, аз не обръщах толкова внимание на нашето цвете. Признах си в книгата ми „Танцувайки на погребението ми“, „че поне веднъж почти отрязах цветето. Бяхме женени едва от няколко месеца и това беше първият ни конфликт. Не бях готов да призная, камо ли да се справя с конфликта.“

Имах толкова изкривени представи за това, какво означава да си зрял човек, как да се отнасяш честно и как да изразяваш гняв, без да унижиш друг човек. Още по-изкривена беше илюзията ми за служителите и служението. Мислех, че всяка пукнатина в бронята ми на съвършенство означава недостойнство за професията ми. Мислех, че бракът ми трябва да е еталон!

С този изкривен образ, който се намесваше, нямаше шанс за здравословен обмен в отношенията. Трябваше да контролирам емоциите си, особено нрава си, а нищо от това не присъстваше у Джери. Тя нямаше никакви предварителни мисли за образа на проповедник и със сигурност, никакви представи за съпругата на проповедник. Веднъж тя честно се изрази. Отговорих спокойно, което я разстрои още повече. Скоро тя се разплака.

„Това е възмутително“, казах аз с тон на превъзходство, който сигурно я накара да се чувства като мръсотия. Излязох гордо от спалнята и слязох долу, викайки през рамо: „Когато си готова да обсъдим това спокойно като възрастни, ще бъда в кабинета си!“

Отне ми много време, за да осъзная, че емоционална част от Джери умря в този ден, а също и част от връзката ни. Не бях достатъчно жив, за да усетя болката, но Джери беше и тя я усети.

Жалко е, че тогава не знаех това, което сме научили заедно сега. (Уви, това е цената, която плащаме, за да осъзнаем, какво губим. Д.Пр.) Малко бракове са толкова ефективни, колкото би трябвало да бъдат. Има твърде много претенции; твърде много двойки се задоволяват с посредственост във връзката си и живеят заедно на гладна диета, когато биха могли да се насладят на банкет от радост и удовлетворение.

Не мога да преразкажа хронологията на нашето развитие, но открих, че бракове, които са се разпаднали поради пренебрегване или умишлени глупави действия (като например това, че аз я прекъснах в началото на брака ни), могат да бъдат съживени отново.

Три динамики допринесоха за развитието на вълнуващо партньорство в брака и служението ни. Първо, имаме брак, вярно моделиран от нашите родители. Изразите на любов и вяност в браковете на нашите родители бяха напълно различни един от друг, но това, което присъстваше и в двата случая, беше безспорна отдаденост и вяност.

Второ, открихме факта, че любовта е решение. Разбира се, има романтика, емоции, дълбоко споделени физически чувства, включително секс, но любовта, която прави един траен и пълноценен брак, е решението да обичаш. Всеки ден вземаме решение да обичаме, независимо от всичко, независимо дали ни се иска или не. И често не го правим!

Бракът е повече от чувства. Чувствата на ухажване са различни от чувствата на по-късния брачен

живот. Чувствата ни на този етап от живота ни са доста различни от чувствата, когато бяхме на 40 години. Брачната любов е решение. С узряването на браковете ни, ние осъзнаваме повече кои сме и това поражда както разделение, така и сплотеност.

Чувствата са важни, разбира се. Но ние не се заричаме да обичаме според чувствата си. Заричаме се да обичаме „*в добро или лошо, в богатство или бедност, в болест и здраве*“. Когато решим да обичаме, ние откриваме усещането, „*че сме у дома, свързан с другия и в безопасност*“, което ни освобождава да споделяме най-дълбоките си желания и разочарования.

Третата динамика, която помогна за изграждането на нашето партньорство в брака и служението, беше ангажираността. Решението да обичаме насочва брака към живот и смисъл; а ангажираността осигурява необходимата сила за постигането им.

Ангажиментът е към институцията на брака, да; но по-важно е, ангажираност към нашия партньор в брака. Нашият ангажимент към брака и един към друг, беше дълбоко основан на нашия ангажимент към Христос.

В известен смисъл този ангажимент изискваше повече от Джери, отколкото от мен. В началото тя не изпитваше непосредственото удовлетворение от споделеното служение, защото то трябваше да се развива с развитието на нашите служения. Без тази незабавна награда, тя трябваше доброволно да напусне семейството си в Джорджия, като 20-годишна и да отиде в Мисисипи, не само предизвикана от нов начин на живот като съпруга на служител, но и без подкрепата на непосредственото си семейство. След това се преместихме от Мисисипи в Калифорния и продължихме живот на местене тук и там, за да изпълним това, което чувствахме, че е Божият призив, като всичко това вероятно, а понякога и просто изтърпяхме, заради съзнателната отдаденост на Христос, един на друг и на партньорство в брака и служението.

Едно преживяване ще потвърди тази истина драматично. Бяхме 3 години в служение в Мисисипи, когато получих обаждане от един съдия. Знаех загрижеността му към един 16-годишен младеж, който посещаваше нашата църква. Той беше отгледан от самотна майка, която беше емоционално нестабилна. Познавах майката; бях се опитал да ѝ помогна и я бях съветвал 3-4 пъти. Условиата ставаха отчаяни и съдията смяташе, че младият мъж се нуждае от извеждане от дома. Но къде щеше да отиде? Съдията не говореше като служител на съда, а като загрижен човек и винаги съм се чудил, дали шокиращата му идея не е дошла от майката. Шокът: „*Чудя се дали би могъл да живее с вас?*“

Познавах Фреди. Той беше изключителен млад мъж, умен ученик, популярен в училище и в нашата младежка група, който заслужаваше всяко добро, което можеше да се направи. Мислех за това цял ден, преди дори да почувствам желание да го споделя с Джери. Аз бях съгласен, но тя щеше да е тази, която щеше да носи най-голямото бреме. Нямах нито ум, нито воля да се опитвам да я убедя, че трябва да направим това.

Имахме 2-годишна дъщеря, Ким, и очаквахме още едно бебе. Живеехме в малка енорийска къща с 240 квадратни метра площ с 3 спални и една баня. Основавахме нова църква, която можеше да си позволи да ми плаща само малка заплата. Всички разумни шансове бяха против да приемем едно момче-тинейджър.

Дори не стигнах дотам да я помоля да помисли какво бихме могли да направим. Тя ме изпревари в щедрите си мисли и предложи поне да видим дали той ще е щастлив да живее с нас.

Не осиновихме Фред, но той стана нашият нов 16-годишен син и живя в дома ни, докато не отиде в колеж, а ние се преместихме в Калифорния. Той работеше, а ние го подкрепяхме, доколкото беше възможно, и прекарваше летата си с нас по време на колежа. Въпреки че е твърде голям, за да ни бъде син, той е... син по избор и решение. Това можеше да се случи само с ангажимента на Джери към нашето партньорство в брака и служението.

За мен е пределно ясно, че нашият живот и служение са възможни благодарение на този споделен ангажимент към партньорството. Щях да съм се провалил в останалата част от историята, ако това партньорство не е прозрачно документирано.

Обратно в Мисисипи, за един сезон

Моделът на служба на методисткия свещеник е установен. Повечето свещеници прекарват своя служебен живот като част от това, което се нарича Годишна конференция. Номенклатурата е странна за външен човек. Годишна конференция определя географска област, много пъти определяна от географските граници на щатите, в която има редица методистки църкви, свързани заедно в мисия и служение, с един епископ като духовен водач, който заема този пост, за определен период от времето.

Годишната конференция е организационният център, около който местните църкви и духовенството

имат своята институционална идентичност и живот. Годишната конференция е разделена на окръзи с административен водач, наречен окръжен началник.

Всеки ръкоположен пастор е член на Годишна конференция. Нашето управление е свързаност, част от която означава, че духовенството се назначава в местните църкви от епископа на Годишната конференция. Местните църкви не наемат свещеници, *(а те се изпращат в нея от окръжния началник Д.Пр.)*, въпреки че църквата е част от процеса на вземане на решения. Отделните свещеници са част от система за пътувания, което означава, че те са длъжни да отидат там, където е необходимо, за да отговорят на мисията на цялата църква. Системата имаше голям практически смисъл в ранните дни на нашата нация, тъй като ние се стремяхме да споделяме вярата и да установим църквата там, където имаше хора. Свещениците трябваше да ходят там, където са хората. Пътуващото служение беше най-систематичният начин за най-ефективно постигане на това. Това направи методизма най-доминиращия протестантски израз в ранната част на страната ни. В годините след Войната за независимост (1775 – 1783 г. Д.Пр.), 20% от американците са били методисти.

Макар и радикално променена в много отношения, системата за пътувания все още е в сила. Епископът, заедно с окръжните началници, определя разположението на духовенството. Днес на практика, ръкоположените служители пътуват в географските граници на годишната конференция. Така че, при нормален модел на служение в Обединената методистка църква, аз щях да прекарам целия си служебен живот в Годишната конференция на Мисисипи. Бях част от системата, бях отдаден на нея, и това беше начинът, по който си мислех, че ще бъде. Никога не е имало въпрос дали аз ще се върна в Мисисипи след богословското си обучение в Джорджия. И въпреки, че имаше много чудене, нямаше съмнение: аз щях да бъда назначен от епископа да служа някъде там.

Бях назначен в Методистка църква в Гаутиер *(виж <https://www.facebook.com/fumcgautier/> Д.Пр.)* на брега на Мексиканския залив в Мисисипи, с допълнителната отговорност да основава нова църква от другата страна на реката в Паскагула. В моите по-малко цинични моменти, аз обичам да мисля, че решението на епископа и началника се основаваше на моя опит от основаването на църква в Атланта. Силата и слабостта на системата се проявиха доста драматично в това мое първото назначение.

Бях развълнуван и пламтящ, готов да заема мястото си в групата от проповедници на Уесли, които служеха на Божието царство в Мисисипи. Джери и аз бяхме женени само от 15 месеца. Тя споделяше вълнението ми, но не и увереността ми. Когато се оженихме, тя знаеше, че аз, на стария език на странстването, съм „пътуващ проповедник“ и ще трябва да ходя там, където ме изпратят. Но младата любов и романтиката имат начин да приемат идеи, без да се занимават с реалността на тяхното значение.

Тя знаеше, че винаги ще живеем в която и да е къща (наречена „енорийски дом“), предоставен от църквата, и че няма да притежаваме мебелите, тъй като обзавеждането идваше с къщата. Как ще изглежда това за нас, все още не беше проверено.

Бяхме започнали добре в Атланта. Когато се оженихме, църквата нае апартамент с две спални в нов комплекс за енорийския дом и го обзаведе едновременно адекватно и красиво. Намираше се на около две мили от родителите ѝ. Кой не би си помислил, че този вид живот като пасторска двойка ще бъде добре?

Притежавахме няколко неща, така че трябваше да наемем малък ремарке U-Haul, за да се преместим на новото ни място, но когато стигнахме там, не можехме да се нанесем.

Нямаше мебели. Нашият приятел Джери Фър беше пастор на Мемориалната методистка църква „Левет“ в Билокси, на 25 мили от Готие. Той и съпругата му Марлене ни поканиха да се преместим при тях. Приехме поканата им и паркирахме нашия U-Haul в двора им. Вълнението ми се уталожи и Джери започна да се изправя пред реалност, която все още не беше обмисляла.

През 1958 г., Готие беше малко, сънливо селце; днес е разрастващо се предградие на Паскагула с повече от 18000 жители в красиви нови домове, както и в величествените стари къщи, които са там повече от 100 години. Църквата беше малка като общност, с по-малко от 100 членове. Много рядко имаше повече от 50 присъстващи на богослужение в неделя. Имаше няколко повече от 50 в първата ни неделя, защото те бяха изненадани, че имат нов, млад пастор. Тяхната изненада беше всичко друго, но не и радостна и в това се криеше проблем. Те бяха любезни, но предпазливи в посрещането си. Проповядвах, доколкото можех, и те слушаха, доколкото можеха. Когато приключихме службата, един мирянин излезе напред, очевидно решен да говори. Събранието не беше толкова изненадано, колкото аз; те сякаш знаеха какво предстои. Той ми каза, че говор от името на 10 мъже и каза нещо подобно: „*Проповеднико, ние не те познаваме, така че нямаме нищо против теб, но искаме да знаеш, че с нас се е извършило нещо нередно и ние напускаме църквата.*“

Бях шокиран. Никой курс в семинарията не ме беше учил как да се справям с подобна ситуация. Но имаше и нещо повече. Бях научил част от историята и разбрах някои от техните разсъждения. С тях не беше разговаряно за потенциална промяна в пасторското ръководство. Пасторът, когото наследявах, беше

местен пастор, който служил на църквата на непълен работен ден и работел в корабостроителницата в Паскагула. Очевидно, той вършел добра работа и бил обичан от паството. Без консултация с тях, сега те трябваше да приветстват млад, завършил семинарията свещеник, който щеше да живее в енорийския им дом и щеше да служи като техен пастор, но щеше да има и основната отговорност да създаде паство в друга общност. Можех да разбера как бяха се чувствали те с усещането, че са били използвани.

Техният пастор притежавал собствени мебели и ги беше взел, когато напуснал. Енорийската къща беше празна, без мебели, а новият пастор беше там без мебели, но според Методисткото правило, обещанието беше аз да имам обзаведен дом, в който да живея. Отговорните хора бяха пропуснали много неща, комуникацията беше спяща, а доверието сега беше на смъртно легло.

В много методистки църкви, жените поемат отговорност за енорийската къща. Такъв сигурно е бил случаят и там, защото председателката на Женското общество за християнска служба получи думата, след обявяването на мъжете, че те напускат църквата. Тя говори директно, честно и откровено. Новият пастор и общността не можеха да разчитат на жените да осигурят мебели. Те нямаха пари да го направят.

След това се случи още една изненада, която даде на Джери и мен положителна емоционална промяна в ситуацията. Млад мъж, син на председателката на Женското общество, се изправи от пейка в средата на храма. Очевидно, изненадвайки майка си, той каза: „Мамо, знаеш, че аз отивам в колеж. Искам проповедникът да вземе мебелите от спалнята ми. Няма да ми трябват.“ Промяната беше приемлива и Джери и аз знаехме, че болката и гневът, нямат нищо общо с нас. Ние също бяхме толкова жертви, колкото и те. 25 години по-късно проповядвах на служби за съживление в Методистката църква в Коринт, Мисисипи. Една млада жена се забави след една от службите, за да говори с мен. Тя каза: „Нося ви поздрав от баща ми, Анди Бонд. Той съжалява, че не можа да дойде. Каза да ви кажа, че той е човекът, който ви е предложил мебелите за спалнята си в Готие преди години. Той наблюдавал хода на вашето служение и искаше да ви благодаря от негово име. Какъв очарователен свидетел за църквата като семейство, свързано през времето и пространството.

Не знам защо, но ние така и не получихме мебелите за спалнята му. Неговият жест обаче беше монументален за нас. Нито пък помня как, но енорийската къщата скоро беше обзаведена. Не беше най-удобната или красива енорийска къща, която сме имали в нашето служение, но е най-запомнящата се. Когато я видяхме за първи път, карайки с нашия U-Haul, имаше саксии за цветя на верандата, но цветята в тях отдавна бяха мъртви поради липса на вода. Части от щорите на един от прозорците на хола висяха отпуснато отвън, защото прозорецът беше затворен, без те да бъдат прибрани вътре. Това не беше изглед, стил „Уистлър“ (свежи бели пердета, се веят на лекия бриз, идващ през отворен прозорец), а изглед на запустение, а не на примамлива картина!

Къщата беше в стил бунгало, с веранда отпред. Наричаха я „старата железопътна къща“. Разбрах, че е била собственост на железопътната линия и е била използвана от неин служител. Църквата я закупила и преместила на мястото, непосредствено до църквата. Първоначалната къща нямала баня, затова тя била добавена. Как се е случило това, никога не беше изяснено, но подът на добавената баня не е беше на нивото на останалата част от къщата. Всъщност, самата баня беше на две нива. Качвате се в нещо като антре и трябва да направите няколко крачки, преди да се слезете в самата баня, където на още едно ниво имаше вана, мивка и тоалетна. Трябваше да внимавате да не си ударите главата, когато отваряте вратата и влизате в самата баня. Когато имаше гости, ние се забавлявахме да обясняваме как се използва банята, призовавайки ги да бъдат внимателни, защото беше на две нива.

След трудния старт с хората в църквата, ние развихме топли пастирски взаимоотношения и някои специални лични приятелства. Но имаше и още много неща, които дойдоха бързо. Веднага се потопих във възможността за създаване на нова църква в района Баю Касот в Паскагула, прекарвайки часове в разговори с малкото хора, които живеяха там, и опитвайки се да разбера от градското ръководство за населението и търговските прогнози. В онези дни няхаме усъвършенствана помощ в начинанието по основаване на църкви; намирахме пътя, докато се препъвахме. Отне ми само няколко месеца, за да стигна до заключението, че ние сме 4-5 години по-рано, в опитите си да създадем църква в този район. Населението щеше дойде някой ден, но все още не беше дошло.

Прекарвахме много време с Марлене и Джери Фър в Билокси през тези първи месеци. Джери беше моят слушател, чувайки всичките ми болки относно църквата Готие и всичките ми резерви относно възможността за основаване на нова църква. Въпреки моята сдържаност, той накрая настоя, че трябва да споделим притесненията си с епископа. Окръжният началник беше нов на длъжността си, без опит за ситуацията и не прояви никакъв интерес към създаването на нова църква, така че ние чувствахме, че не нарушаваме протокола. За Джери протоколът не беше толкова важен въпрос, колкото за мен. Той познаваше и имаше приятелски отношения с епископа. Епископът ме беше ръкоположил, но аз не го познавах. Джери уговори срещата и аз споделих историята, както я бях преживял, и мислите си за бъдещето. Въпреки, че

съм сигурен, че епископът получаваше информация и от другаде, той очевидно се довери на моето мислене. В рамките на няколко месеца вече не се стремихме да основем конгрегация в Байу Касот, Паскагула, а в Байу Вю, Гълфпорт. По-късно научих, че в района на Гълфпорт мнозина, включително предишният окръжен началник, знаели, че това е идеалното място за основаване на нова църква. Също така, още през 1953 г. Първа методистка църква в Гълфпорт беше придобила земя в очакване на нова църква за жителите на новия район Байу Вю в града.

През годината, в която живеехме в Готие, проповядвах всяка неделя на тази малка църква и им служех пастирски, но прекарах много време в Гълфпорт, посещавайки и набирайки група от хора, които следващата година щяха да бъдат привлечени да станат членове на нова църква, на която щях да служа като пастор.

Въпреки трудния старт, годината ни в Готие беше богата и ползотворна. Девет от 10-те мъже, които бяха напуснали в началото, се върнаха в църквата. Въпреки щастливия обрат на събитията, често съм мислил за този човек, който не се върна, след като научих, че е контрабандист. Ако бях останал с тази църква, щях ли да продължа да го търся като „една изгубена овца от стоте“, за която Исус говори в своята притча? Не ми отне много време, за да се развие чувство за идентичност и общност, което направи смислени общия ни живот и богослужение. Най-близките ни съседи бяха две афро-американски семейства от другата страна на улицата и на около стотина ярда от църквата. Едното беше възрастна жена, която живееше сама; другото беше мъж и жена, които винаги бяха посещавани от роднини и приятели. Те бяха активни в своята църква, една от историческите чернокожи методистки църкви. Спомням си, това беше 1958 г. в Мисисипи и църквите бяха умишлено и формално сегрегирани. (*Разделени на бели и негри. Д.Пр.*) Винаги беше многозначително, когато някой от нашите членове, минавайки с кола, виждаше Джери и мен на верандата да посещаваме съседите ни и по-късно да каже, че ни е видял там и да повдигне въпрос или да изрази недоумение. Никога не съм чувствал, че има нещо драматично в това, но то беше тихо свидетелство.

През пролетта, преди да се преместим в Гълфпорт, пътувахме до Атланта, за да посетим родителите на Джери. Имахме автомобилна катастрофа близо до Грийнвил, Алабама. Клиниката „Стейблър“, в която работеха четирима лекари (баща и тримата му сина), се погрижи за нас по отличен начин. Един от лекарите, макар и да не беше пластичен хирург, заши почти напълно отрязаното ми ухо обратно на мястото му, оставяйки само лека следа, че някъде по пътя нещо се е случило с ухото ми. Ухото беше най-малката грижа. Аз бях хоспитализиран повече от месец с фрактура на черепа. Църквите в града се обединиха в нашата подкрепа, като осигуриха място за живеене на Джери, за да може тя да бъде с мен всеки ден. Високо в списъка със значима подкрепа, **беше финансовото дарение, дошло от църквата на нашите афро-американски съседи в Готие**. Не беше голяма сума, но беше огромна по отношение на техните възможности и нейното значение за нас.

Двадесет души от района на Баю Вю в Гълфпорт се срещаша всяка седмица през 1958 г., планирайки и молейки се за нова църква. Тези хора бяха сред първите членове на църквата, когато тя беше официално организирана. Сто четиридесет и пет души присъстваха на първото богослужение на 23 ноември 1958 г.; 82-ма бяха приети за членове.

Службата се проведе в хижа Куонсет. Залата за събиранията, първата сграда на църквата, беше завършена за 9 седмици. Били Гилд, нашият архитект, и Рой Андерсън, нашият строител, и техните семейства, станаха членове на църквата. Службата на Възкресение се проведе в новата сграда с 400 присъстващи. Приемането на учредители беше приключено в този ден с 205 души. Все още работех и на двете места, Готие и Гълфпорт. На сесията на Годишната конференция през юни 1959 г. аз бях назначен за пастор на пълен работен ден на новата църква, сега наричана „Методистка църква Света Троица“. За три години нараснахме до 450 членове и на Цветница, 15 април 1962 г., влязохме в новото ни светилище. По онова време в историята на Годишната конференция на Мисисипи, „Методистка църква Света Троица“ беше модел за бърз растеж.

Наставник в молитвата

Години по-късно, по време на годините ми на служение в Горницата, проведох видеоразговор с архиепископ Антъни Блум, водач на Руската православна църква, който беше писал толкова полезно за молитвения живот. Когато го попитах за обикновените хора, живеещи съзерцателния живот на молитва в ежедневието, той използва един образ, който помня през всичките тези години. Той каза, че християнинът трябва да бъде като овчарско куче. Когато овчарят иска кучето да направи нещо, кучето ляга в краката на овчаря, гледа внимателно в очите му и слуша, без да помръдне, докато не разбере ясно поръчката на господаря си; а след това скача на крака и тича да я изпълни. Друга характеристика, която е не по-малко

важна, е, че кучето в нито един момент не спира да маха с опашката си.

Това е картина на радостно послушание, към което аз се стремя поне да загатна в ежедневието си. Молитвеното измерение на това, започна сериозно по време на моите години в „Методистка църква Света Троица“, в първите години след семинарията. Нети Бийсън, която практикуваше съзерцателна молитва, както я описа Антъни Блум, беше член на църквата. Тя стана мой главен настойник в молитвата. Тя беше вдовица в началото на 70-те си години, когато стана една от учредителите на църквата. Никой не беше по-развълнуван и отдаден от нея.

От самото начало, като член на ръководния екип, тя винаги ни призоваваше към молитва, напомняйки ни, че начинанието, в което се впускахме, може да бъде успешно само ако сме овластени от Светия Дух и че овластяването идва предимно чрез молитва. Знам, че тя знаеше, че съм съм ограничен както в разбирането, така и в практикуването ми на молитвата. Въпреки че никога не е прозвучало като критика, тя ме предизвика и вдъхнови да чета и изследвам широките простори на практикуването на молитвата. Тя имаше финансови ресурси, които ни позволиха да доведем някои от великите учители по молитва в нашата църква: Франк Лаубах, Естел Карвър, Луиз Егълстън, Том Карут и други. Въпреки че считам тези контакти и взаимоотношения за едни от най-значимите преживявания в живота ми, свързани с растежа, започнах да правя една глупост. Дори в тази област, толкова важна за живота ни като последователи на Христос, позволих на моята невротична идея, че трябва да се доказвам, да възпрепятства растежа ми в молитвата. Започнах да сравнявам молитвения си живот с молитвения живот на тези хора – измервайки се по ръста им. И знаете ли къде се оказах: че съм пигмей. Това доведе до фалшиво смирение и самооценяване. В продължение на много години се озовавах свит в молитва, мислейки си: „*Кой съм аз, че да се преструвам на такава смелост в молитвата?*“

По този начин открих, че когато съм истински смирен, когато видя слабостта си в правилната и светлина, аз мога да призная слабостта си без самооценяване. Това ми дава смелост. Не се извинявам за слабостта си, нито в областта на молитвата, нито в която и да е друга област, а виждам слава в тази слабост, знаейки, че осъзнатата и призната нужда е единственото необходимо условие, за да си присвоим силата на Христос. Именно когато сме слаби, Неговата сила е наша; когато сме неадекватни, можем да разчитаме на Неговата адекватност. Именно когато знаем, че сме без сила, ние можем да усвоим силата, която е достъпна за всички нас. Така, аз си спомням казаното от Исус, че трябва само да имам вяра, не по-голяма от синапено зърно, за да преместя планините в живота си и да участвам в ходатайството, което ще премести планините в живота на другите и в света.

Стартът на живота на един писател

Друга възрастна жена в „Методистка църква Света Троица“, значително оформи посоката на моето служение. Клара Мей Селс също беше на 70 години. Тя беше пенсионирана методистка дякониса.

Движенията на дяконисите се развиха в много протестантски църкви в края на 19-тия век, когато миряни започнаха да работят с хора, до които не достигаха пасторите или съществуващите църковни агенции. Макар и късно, беше осъзнато, че жените са неизползван ресурс за служение. Идеята се разпространи в деноминациите, свързани с Уеслианското възраждане. Днес в Обединената методистка църква, дяконисите и домашните мисионери са мирянки и миряни, призовани от Бога за пълно работно време в служения на любов, справедливост и служба.

Клара Мей била ранен носител на този модел на мирянско служение като дякониса и е преподавала английски и литература в малки мисионерски училища в продължение на 50 години. Тя ме насърчи в писането и проповядването ми и даде старт на живота ми на писател.

Един ден тя се появи в офиса ми с цяла купчина седмични статии, които пишех за „Дейли Хералд“, („Ежедневен глашатая“ Д.Пр.), вестник в Гълфпорт, в който имаше страница за религия във всяко съботно издание. Бях смел да си помисля, че това е начин да се съобщи християнското послание, затова предложих на редакцията им да пиша седмична колонка и те приеха предложението ми. Писах тези статии от няколко години, когато Клара Мей дойде с това, което според нея, беше най-доброто от моите статии, и предложи да ги публикуваме като молитвена книга.

Аз бях готов, но няхах представа какво да правя или как да го направя. Тя предложи услугите си да организира това по някакъв официален начин и ми предложи тя да свърши каквато и да е редакционна работа, която трябваше аз да свърша. Седмичната ми колонка във вестника беше озаглавена „*Канали на предизвикателството*“. Три седмици по-късно, тя се върна със статиите ми, организирани като книга с ежедневни четива в продължение на 8 седмици, всяка седмица, посветена на една тема.

Какво беше заглавието ѝ? Познахте: „*Канали на предизвикателството.*“ Осемте седмични теми бяха: Този, който дава предизвикателства, предизвикателството към себе си, предизвикателството на другите,

предизвикателството на избора, предизвикателството на негодите, предизвикателството на ежедневния живот, предизвикателството на социалните проблеми и благодарта да се справяш с предизвикателствата.

Няма нищо по-хубаво от това, да публикуваш първата си книга. Ако публикувате и други, първата, по всяка вероятност, няма да е най-важната ви книга... и със сигурност така е в моят случай. Но все пак, няма нищо по-хубаво от това, първата да излезе от печатницата. Жени-приятелки са ми казвали, че е нещо като да родиш първото си дете. Но освен това вълнение, бях потвърден от факта, че д-р Г. Рей Джордан, моят професор по проповеди, написа увода, а д-р Е. Стенли Джоунс, основен оформител на моя духовен и богословски живот, написа препоръка.

Отнема много време от момента, в който ръкописът бъде приет, до момента, в който действително бъде публикуван. И така, Клара Мей не доживя да види книгата отпечатана, но тя е посветена на нейната памет и на Нети Бийсън, която ме предизвика към по-големи висоти на молитва и преданост. Повече от 30 книги са последвали тази първа книга.

Аз съм запален фен на карикатурата „Peanuts“ (Фъстъци Д.Пр.). Художникът, Чарлз Шулц, е чудесен, на практика - мирянин-богослов. Моите проповеди и писания са прекъсвани тук-там с някои от неговите карикатури, която вярвам, че дава светлина и смисъл на посланието, което се опитвам да съобща. След като „Канали на предизвикателството“ беше приета за публикуване, аз осъзнах, че някои от колоните, които бях написал за вестника, са базирани на карикатурите на „Peanuts“. Започнах да пиша повече размисли за „Peanuts“, които аз мислех че съобщават определено християнско послание. Нямаше ли това да е страшна книга с молитви, помислих си аз?. Когато бях завършил достатъчно от тях и ги бях организирал във формат, подобен на „Канали на предизвикателството“, не можах да събера смелост да ги предам на издателя. Не мислех, че Abingdon Press, което издаваше „Канали на предизвикателството“, ще го обмисли, когато книгата все още не беше отпечатана, и затова пяхнах ръкописа в едно чекмедже на бюрото.

Но не можех да го забравя. Някъде по-късно, аз събрах смелостта да го изпратя на издателя, който тогава публикуваше част от произведенията на Шулц. В рамките на две седмици получих писмо от издателя, изразяващо вълнение и обещаващо да ми изпрати договор, но първо ще трябва да се свържат с г-н Шулц. Можете ли да си представите въодушевлението ми? Бях във възторг... в продължение на две седмици!

След това дойде още едно писмо. „Съжаляваме, но г-н Шулц отказва молбата ни за разрешение, защото е дал разрешение за друга книга, „Евангелието според „Peanuts““. Този автор, Робърт Шорт, стана нещо като официален християнски коментатор на „Peanuts“. Моята книга нямаше да бъде подобна, но ако не бях отлагал, може би щеше да е втората ми книга. Урокът, според който живея, откакто това се случи е: продължавай да пишеш и не отлагай.

Не само сериозният ми молитвен живот и зараждащата се писателска кариера започнаха в Гълфпорт, но и семейството ни израсна там. Две от трите ни деца, дъщери Ким и Кери, са родени в Гълфпорт. Също там, със страх и трепет приехме 16-годишния Фред Дейвис в нашия дом. Оттогава, той е част от нашето семейство. Всяка година, трите дни след Рождество, ние имаме семейно време. Ким, със съпругът ѝ Джон Райзман и техните деца, Нейтън, Маги и Хана; Кери, със съпругът ѝ Джейсън Пийпълс и синът им Джейкъб; и нашият син Кевин са там. И към тях се присъединява нашият избран син Фред, заедно с двамата му сина: Роджър, съпругата му Джой и децата им Грейс и Клейтън; Рик и съпругата му Уайет с децата им Елиът, Карлайл и Оливър.

Връщане при моите кръщелни води

Водата е животворящ дар. Тя е животворяща за цялата природа. Ние не можем да живеем без вода.

В християнската вяра, водата играе важна роля в изразяването на Божията намеса в историята и в личния ни живот. Тя има дълга асоциация с Божиите спасителни дела. Водата потичала от скалата, като Божи дар за хората в Стария Завет. Водата на Червено море била разделена, за да освободи от робство Божия народ. Исус бил кръстен във водите на Йордан и чул утвърдението на Отца: „*Това е Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение*“ (Матей 3:17). Той дошъл, ходейки по водата, за да успокои бурята в Галилейското езеро. Ритуалните измивания били задължителни за еврейския народ, преди да влязат в храма.

Почти всички християнски деноминации практикуват кръщението, като акт на посвещение в християнската вяра. Когато влизат в църквата, Римокатолиците потапят пръстите си в купела със светена вода и правят знака на кръста, често пъти, докосвайки челото си с водата. Като тайнство, те повтарят този ритуал при напускане на църквата.

Повечето методисти не помнят кръщението си, защото са били кръстени като бебета или като малки

деца. Както споделих по-рано, аз бях кръстен като тинейджър, чрез потапяне в студените води на Томпсън Крийк и си го спомням ясно. Често се връщам в мислите си към тези кръщелни води. Томпсън Крийк беше моята река Йордан.

Голяма мистерия обгръща това знаменателно събитие на кръщението в нашето християнско пътуване. То е мощен символ, но е и нещо повече. Разбира се, ние сме призвани да помним това и да осъзнаваме Божията благодат, но е и нещо повече. Когато излязох от водите на Томпсън Крийк, в дъното на сърцето си знаех, че Бог мистериозно е извършил нещо чудесно в живота ми. През годините, Библейските твърдения за кръщението не само са ме вдъхновявали, но и са оформяли разбирането ми за християнският път.

„А Петър им каза: „Покайте се и всеки от вас да се кръсти в името на Исус Христос за прощение на греховете ви; и ще приемете дара на Светия Дух. Защото обещанието е за вас и за вашите деца, и за всички, които са далечни, за всички, които Господ, нашият Бог, призове при Себе Си.“ (Деяния 2:38–39)

„Не знаете ли, че всички ние, които бяхме кръстени в Христос Исус, сме били кръстени в Неговата смърт? За това, ние сме били погребани с Него чрез кръщение в смъртта, за да можем и ние, както Христос е бил възкресен от мъртвите чрез славата на Отца, да ходим в нов живот. Защото, ако сме били съединени с Него в смърт, подобна на Неговата, ние със сигурност ще бъдем съединени с Него и във възкресение, подобно на Неговото.“ (Римляни 6:3–5)

„Понеже всички вие, които сте били кръстени в Христос, в Христос сте се облекли.“ (Гал. 3:27)

Аз говоря за това тук, защото по това време на моето служение, обратно в Мисисипи, след богословското ми обучение, в Томпсън Крийк се случи друго значимо събитие, което доведе до един вид огнено кръщение.

Дори по време на ухажването ни с Джери, ние мечтаехме да имаме място за бягство, което да е нашето лично убежище. В методистката система, ние знаехме, че ще живеем в енорийски домове, домове, предоставени от църквите за тяхното пастирско ръководство. Това беше необходима и практична политика, защото в методистката „система на пътуване“, духовниците се местят от място на място, за да обслужват мисионерските нужди на църквата. Имало дори кратък период в нашата история, когато служителите оставали не повече от 4 години на едно място.

Джери и аз дори мечтаехме за ястията, които щяхме да имаме в нашата хижа. Повече от мечтаене, ние попаднахме на някои ястия, които смятахме, че ще се впишат прекрасно в менюто на нашата хижа някой ден. Купихме две чаши за нашето кафе си и една малка чаша, символизираща, че ще имаме деца в нашето място за бягство.

Така че, това беше романтична идея: щяхме да имаме собствено място. Нямахме да е твърде практично; щеше да е в красива обстановка, а самата обстановка щеше да е спокойна и животворяща. Въпреки, че трябваше да пестим стотинките, за да живеем през тези първи години на служение, това не ограничи нашите мечти. Скоро след преместването ни в Готие, ние открихме плажа Бел Фаунтин (*Красивия фонтан Д.Пр.*), изолиран 2-километров участък с красив бял пясъчен плаж, на пролива Мисисипи. (*виж https://en.wikipedia.org/wiki/Mississippi_Sound Д.Пр.*) Част от него се застрояваше за жилища. Частта, която беше разделена на малки парцели, беше парче земя между водата на залива и мочурлива зона. Имаше изобилие от диви животни - от алигатори до лисици. Въпреки, че не бяхме орнитолози, това беше рай от птици, който подхранваше любовта ни към природата.

Икономическото ни положение може би имаше нещо общо с това, но ние се влюбихме в най-малкия и най-евтин парцел. Цената му беше 2200 долара; можехме да го купим, но нямаше начин да вземем назаем достатъчно пари, за да строим върху него, затова се отказахме от него, но това не помрачи мечтите ни. Дори кръстихме мястото, където щяхме да построим, Тангълууд.

Мечтата по-късно стана реалност. Поехме риска и взехме назаем 2500 долара, за да купим 7 акра земя (*около 28 декара Д.Пр.*), граничеща с езеро с площ 10 акра, близо до родното място, където прекарах тинейджърските си години. Беше на няколко мили от Томпсън Крийк и дори по-близо до църквата, в която бях обърнат във вярата. Въпреки, че вече беше красиво залесена, с Джери засадихме 2000 борови дървета през 6-те месеца, през които я притежавахме. Чувствахме се добре да бъдем собственици на земята и очаквахме с нетърпение нашето място на тази земя.

Да, това беше само за 6 месеца. Беше открита грешка в документите, която хвърляше съмнение върху правото на собственост на лицето, от което я купих. Усетих как ме заплашват политическото влияние и парите. Жалко, че няха смелостта и парите да платя на адвокат, за да изясни възникналия проблем. Човекът, който претендираше за собствеността, беше богат лидер в общността и аз не го оспорих. (За съжаление, той беше водещият мирянин в методистката църква и съм сигурен, че това помрачи мисленето ми.) В капан от разочарование, аз се отказах от земята, върнах си парите, изплатих заема, който бях взел, за да я купя и продължих да мечтая.

През 1961 г. мечтата ни се осъществи по конкретен начин. Присъединихме се към нашите приятели, Пол и Нанси Сандърс и купихме рибарски лагер. Така го бяха нарекли продавачите, от които го купихме, но за нас той се превърна в много повече от това. Нарекохме го „Скрито убежище“.

Спомняте ли си за кръщелните води, Томпсън Крийк, за които споделих по-рано? Той минава през окръг Пери от извора си в югозападния окръг Уейн и стига на няколко мили от баптистката църква Ийстсайд, което го прави идеално място за църквата да кръщава нови християни. Той минава отвъд мястото на моето кръщение, вливайки се в Лийф Ривър, на 2 километра североизточно от Бомонт. В това пътуване той преминава на половин миля източно от Ричтън, продължава на юг няколко мили, успоредно на магистрала 15. На около 6 мили южно от Ричтън, той минава под дървен мост на Хинтънвил Роуд, където мечтата ни за бягство се превърна в реалност.

Точно зад моста на Хинтънвил Роуд, отдясно, има алея и порта, които, ако не знаете, че са там, ще ги пропуснете. Тясната алея, достатъчно широка само за една кола, е оградена с големи дървета с ниско висящи клони, някои от които докосват горната и страничната част на колата ви, докато минавате. Портата се отваря към 9 акра земя, граничеща отдясно с потока и определена от голям завой на потока в задната част на имота. В този завой се намираше рибният лагер, невидим от пътя и моста заради гъстата гора. За нас той се превърна в Скритото убежище, за което бяхме мечтали. Трудно е да се въздържа **да не говоря за провидението Божие и Божията благословия**, когато мисля и пиша за това.

Въпреки, че бях израснал на няколко мили разстояние и имотът беше собственост на семейство, което познавах, аз не знаех нищо за убежището, докато не отидох там на духовно уединение в колежа. Дървената хижа се намираше върху 3,6 м високи дървени стълбове, за да я предпазят от наводнение. Беше разделена на три части: голяма стая и кухня, оградени от двете страни с легла, оборудвани за общо 20 души. Имаше и голяма, приветлива веранда с мрежа отпред.

Скритото убежище беше само на около 80 мили от Гълфпорт, така че беше лесно да прекарваме почивните си дни там. Беше скрито, но беше и убежище, от което се нуждаехме. Нашата общност се беше разраснала бързо и темпото на лидерство беше възискателно. Но по-възискателен, психически и емоционално изтощителен беше фурорът за гражданските права, който бушуваше и ставаше все по-интензивен и насилствен.

Мисисипи не само беше най-бедният щат в страната, но и, както веднъж го каза покойният историк К. Ван Удуърд, **„най-дълбоко изолираният“** от националния живот и от общественото мнение“. Някои го виждаха като затворено общество, наподобяващо полицейска държава. След убийството на лидера на движението за граждански права Медгар Евърс през 1963 г., Рой Уилкинс от NAACP заключи, че никой щат няма *„история, която да се доближава до историята на Мисисипи по безчовечност, убийства, жестокост и расова омраза. Той е абсолютно на дъното на списъка.“*

Моята църква беше оживена от няколко военни и граждански служители от други части на страната, работещи във военновъздушната база Еглин, което правеше положението ми малко по-различно от положението на повечето ми приятели-пастори в щата. Дори и с това присъствие на население извън щата, напрежението все още беше високо, докато се стремях да бъда верен на евангелието в проповядването и поучението си. Както често се случва, нашето страдание – емоционално, взаимоотношение с хората, физическо или духовно – **ни оформя повече**, отколкото нашето усещане за благополучие и успех. Това беше вярно и за този период от нашия живот. Въпреки, че нашата църква беше смятана от системата за изключително успешна, **аз чувствах празнота** в сърцето си за това, което външно изглеждаше като динамично християнско общение. Не можех да избегна факта, че общността в църквата **не беше много по-различна** от общността на Ротари клуба. *(Световна мрежа на бизнес, професионални и обществени лидери, известни като ротарианци, доброволно отделящи част от своето време, ресурси и умения за справяне с хуманитарни проблеми, насърчаване на етичните бизнес стандарти и утвърждаване на световния мир. Д.Пр.)*

В моето пастирско ръководство поставих силен акцент върху молитвата и споделянето в малки групи. Именно в моята малка молитвена и споделяща група получавах най-много духовна сила. В един период от този групов живот изучавахме една книга от Е. Стенли Джоунс, „В Христос“. Това беше една от двете книги, които най-много са оформили моето богословие и духовно формиране. Другата книга, „Човек в Христос“, от изключителния новозаветен учен и проповедник, Джеймс Стюарт, когото споменах в глава 4, е изследване на живота на Павел и неговото разбиране за християнското ученичество като живот в Христос. Знак за личното въздействие на тези две книги е засвидетелстван през целия ми живот в проповядването и писането ми, и по-специално в две книги, които написах: „Жив в Христос: Динамичният процес на духовно формиране“ и „Работна тетрадка за това, да бъдеш жив в Христос“.

Понякога си мислим, с известно основание, че е имало малка промяна в гражданските права, но забравяме миналото: отказът от избирателни права, грубите неравенства в образованието, тежката бедност и дискриминацията в жилищното настаняване, заетостта и социалния живот. Като размишлявам, на мен ми

е трудно да повярвам, че моят чернокож приятел, методисткия свещеник в Гълфпорт, Хенри Клей, никога не идвал в нашия дом, за да се храним заедно. Били сме заедно в църквите ни и когато се срещаме с кмета, за да се опитаме да осигурим павета или осветление за улиците в негърската част на града, но не и в домовете ни. Този вид социално изразяване беше неподходящо по онова време и нито Хенри, нито аз чувствахме, че това е мястото, където искаме да протестираме или да дадем своя принос. В църквата, по време на молитвите като начин на протест срещу расовото неравенство ние никога нямахме чернокожи посетители в църквата ни „Света Троица“. Хенри каза, че е забранил влизането на членове на неговата църква в нашата църква, когато имаме такива протестни молитви, защото не искал да създава или добавя още проблеми за мен, предвид моята ангажираност и работата, която той и аз вършехме заедно.

Хенри беше пастор на методистката църква „Свети Марк“. Поради компромиса, който дойде с обединението на Северната и Южната методистка църква през 1938 г., „Свети Марк“ и Хенри бяха част от негеографска Централна юрисдикция, юрисдикция, съставена само от афроамериканци. За да се постигне обединение между Северната и Южната методистка църква, трябваше да се гарантира сегрегация. Централната юрисдикция беше създадена основно като деноминационен център за всички чернокожи методисти. Така че, макар и в един и същи град, и въпреки че и двете църкви бяха методистки, Клей имаше различен епископ и областен началник и нямаше програмна или официална мисионерска връзка между нас. Нашето обединение нямаше нищо общо с нормалното деноминационно управление или структури; това беше нашият ангажимент към расовото равенство и за общото благо на нашия град. Това е показателен коментар за ситуацията, че Хенри е имал трудности да се среща с кмета сам или с някои от чернокожите си колеги, но на него и на мен никога не ни е била отказана среща. Може би това е било, защото нашата църква беше известна в града с бързия си растеж, или заради района, в който предимно обслужвахме средната и горната средна класа, или заради многото млади граждански лидери в нашата църква, или може би защото бях известен чрез седмичната си вестникарска колонка.

Спомням си как веднъж, когато бях в кабинета на кмета с Хенри, така че не съм сигурен колко често е практикувал това странно упражнение. Той имаше малка кошница в центъра на конферентната маса. Понякога смачквал листът хартия, на който била написана някаква молба или предложение и по умишлено пренебрежителен начин го хвърлял в кошницата, сякаш е баскетболна топка. Въпреки, че това може да е било просто случайно хрумване, аз имах усещането, че тъй като той не правеше това, когато аз бях сам с него (и съм сигурен, че не го правил с училищния директор или с окръжния съдия, или с президента на най-голямата строителна фирма в града), а го правеше с Хенри и мен, като начин за сплашване или за да намали каквито и да било мисъл за важност, която може би ние имаме.

Веднъж бяхме в кабинета му, за да се оплачем от факта, че не е изпълнил някои обещания, които е дал месеци преди това, да асфалтира улиците и да осигури улично осветление в района на града, в който се намираше църквата на Хенри. Хенри беше видимо разстроен и не можа да го скрие. Щом той започна да говори, кмета започна своето странно упражнение с хартията и кошницата. Това разстрои Хенри още повече. Макар и ядосан, той беше учтив в конфронтацията си. Ако кметът беше отговорил с повече емоция, дори с гняв, аз мисля, че Хенри щеше да се почувства по-ценен. Вместо това, пасивно, почти с монотонен глас, кметът, хвърляйки лек поглед към Хенри, докато хвърляше хартиена топка в кошницата, каза: „Преподобни, мисля, че имате комплекс.“

Хенри скочи рязко от стола си, а пълният му 190 см ръст се извисяваше над седналия кмет. „*Прав сте, кмете, имам комплекс и вие ми го причинихте!*“ Той излезе от стаята, изправен и горд, докато аз го последвах обркан.

Аз осъзнавам как, особено през ранните години на моето служение, хората с пари, положение, титли или по-високо образование, ме плашеха. Дори с това осъзнаване, човек с привилегията на бялата раса, е невъзможно да разбере потискащото сплашване, изпитвано от хора като Хенри. Въпреки, че мисля, че израстването ми в бедност и в ограничени образователни и културни обстоятелства ме е направило чувствителен към страданията на хората и че понякога чувствам истинска близост с бедните, всяко сплашване, което съм преживял, е само лек намек за това, какво са изстрадали афроамериканците в Мисисипи през онези години.

През 1961 г. Хенри ме покани на събитие в църквата му, на което участваха бели мисионери в Южна Африка. Той знаеше за интереса ми към апартейда и за възхищението ми от Нелсън Мандела, за чието смело противопоставяне на апартейда и неговото морално лидерство започвахме да чуваме. Заедно с няколко други бели хора, аз присъствах на срещата. Когато тя свърши, излязох от църквата и открих полицейски коли с мигащи светлини навсякъде. Беше се разчуло за общата среща в църквата.

Прибрах се вкъщи, но в полунощ Хенри се обади, за да ми каже, че началникът на полицията е бил в дома му, за да обсъжда срещата, и настоява до сутринта да му предостави имената на всички бели хора, които са присъствали. Хенри не би казал името ми без мое разрешение. Аз му дадох разрешение и няколко

дни по-късно представител на кмета се обади за среща и ме предупреди за опасностите от присъствието ми на срещи с „комунисти“. Това беше част от затвореното общество на юг: да се обвиняват в комунисти онези, които не са съгласни със статуквото. Мислех, че предупреждението е глупаво, но по-късно научих за всички обвинения в „комунизъм“, отправени срещу Мартин Лутър Кинг и неговите приятели. Това беше инструмент за отклоняване на вниманието и сплашване.

Имам папка, пълна с истории, писма и новинарски статии, които предоставят колаж от дълбочината на расовото разделение, последиците от омразата, отчуждението и прекъсването на взаимоотношенията, за изкривената и потискаща динамика на затвореното общество на Мисисипи.

Една от тях е колонката на Дрю Пиърсън, озаглавена „Добротата на един равин не се отплати в Мисисипи“. Написана е по Рождество през 1964 г. Статията започва така:

„Тъй като Рождество е годишнината от рождението на един евреин, роден във Витлеем преди близо 2000 години, аз описвам историята на евреин, който живее днес в Мисисипи. Името му е равин Дейвид Бен-Ами от храма Б'Най Израел в Хатисбърг, а неговите изпитания и прежеждия започнаха, когато се сприятели със свещеници от други вероизповедания и си навлече гнева на съвременните „обменители на пари“ (чийто маси Исус Христос беше преобърнал в Храма Д.Пр.)

Колонката имаше мое много специално лично значение. През зимата на 1963 г., Джери и аз, с малките ни деца, Ким и Кери, пътувахме с кола от Гълфпорт, Мисисипи, до дома на родителите ми в Ричтън, на около 90 мили разстояние. Бяхме напуснали Гълфпорт след църковно събрание, където бяха изразени гневни чувства, относно моето участие и проповядване за расовата ситуация.

В онази необичайно студена нощ валеше сухограждица и пътят ставаше заледен в онази необичайно студена нощ. Беше близо до полунощ на тъмен, самотен селски път. Тогава това се случи. Колата ни просто спря. Абсолютно неспособен да се справя с какъвто и да е механичен проблем, аз бях безнадежден и знаех, че няма голям шанс някой да спре да ни помогне в този час на нощта. Това беше преди появата на мобилните телефони.

На децата им ставаше все по-студено и тревожността на двамата ни с Джери нарастваше с всяка минута, докато отчаяно мислехме какво бихме могли да направим. Нашето отчаяние прекъсна всяка внимателна и задълбочена оценка на възможните варианти и след това, което изглеждаше цяла вечност, една кола спря рязко до нас.

Казах на шофьора, че колата ни е спряла и нямам обяснение поради какво. Просто двигателят не искаше да запали. Без да задава допълнителни въпроси, непознатият попита къде искаме да ни закара. Очевидно това уверение ни даде достатъчно спокойствие, за да си спомним, че имаме приятели, които живеят в град на около 15 мили разстояние. Нямахме как да им се обадим, затова непознатият ни помогна да прехвърлим багажа си в колата му и се постара да ни закара до дома на нашия приятел, където прекарахме нощта.

Акцентът на мъжа беше различен от моя. Очевидно не беше от Мисисипи. Предположих, че е евреин, а топлото му служение на загриженост, ми напомни за друг евреин и историята, която разказа за един добър самаритянин. Той беше евреин и се казваше Дейвид Бен-Ами, равин на Темпъл Б'Най Израел в Хатисбърг.

Именно за този човек, Дрю Персън написа своята вестникарска статия. Проблемите му започнаха, когато се сприятели с свещеници от други вероизповедания. Равинът посети пастори, които бяха хвърлени в затвора за демонстрации срещу расовата несправедливост. Той се сприятели с бял презвитериански свещеник, който беше участвал в тази борба за равенство и беше съдействал за раздаването на пуйки на нуждаещи се семейства от Мисисипи от всички раси. Паството на равин Бен-Ами беше разстроено и го помоли да напусне. Статията е в папката ми като живо напомняне за това, какво е било по онова време.

Конфликтите и конфронтацията в целия щат се разпространяваха и ставаха все по-и по-силни. Проектите за регистрация на избиратели, опитите на чернокожите да бъдат допуснати да следват в Университета на Мисисипи, федералното осъждане на сегрегирани държавни училища по расов признак и широкото създаване на частни християнски училища, се превърнаха в експлозивни актове в целия щат.

Натискът продължаваше да нараства, тъй като движението за граждански права ставаше все по-изразително и широкообхватно. Във време, когато бях духовно, емоционално и физически изтощен и бях на път да се предам, Том Карут, методистки свещеник, който по-късно стана един от основните ми ментори в молитвата, ме убеди да посетя християнското убежище, създадено за уединение, медитация и йога „Е. Стенли Джоунс“.

Както бе посочено по-рано, бях укрепен от книгата на Джоунс „В Христос“ и знаех за работата му като мисионер-евангелист в Индия. Той беше особено ефективен в преодоляването на пропастта между индуизма и християнството и в достигането до интелектуалци. Той написа книгата „Христос по индийския път“, която даде информация на съвременното мисионерско начинание.

Светите мъже на Индия имали свои ашрами, отделни места, където хората отиваха и прекарваха време под тяхно ръководство. Джоунс прие този модел като основа за християнския ашрам. Той чувстваше нуждата от духовна база, от място за духовно освежаване, където можеше да има задълбочено изучаване и размисъл в компанията на сплотена група. Той искаше да бъде отговорен пред другите. И така, през 1930 г. той, заедно с Етел Търнър, британска мисионерка, и преподобният Юнас Сингх Синха, индийски пастор, основавали първия християнски ашрам в Индия.

По-късно, блокиран в Съединените щати по време на Втората световна война, докато семейството му било принудено да остане в Индия, брат Стенли преместил християнския ашрам в Съединените щати и Канада.

Моделът е едноседмично преживяване на съвместен живот в общност, ежедневно богослужение и проповядване, изучаване на Библията, общ труд, молитва и споделяне. В тази динамика Джоунс настоява, **че няма свят човек, няма гуру в християнския ашрам; Исус е Върховният Учител**, но всеки е учител и всеки е обучаван. През седмицата **всички титли се забравят**. Няма преподобни, лекари или дори господин, госпожица или госпожа. **Всеки е или брат, или сестра**.

Един от колегите ми, Джералд Триг, изпитваше подобни духовни нужди и се възхищаваше на Джоунс, както и аз. След богослуженията ни една неделя, ние напуснахме Гълфпорт и карахме почти цяла нощ до Клиъруотър, Флорида, за седмицата ни в християнския ашрам със Стенли Джоунс като наш водач. Седмицата започна с „Часът на отвореното сърце“, време, когато хората споделяха своите нужди и надежди за времето, прекарано заедно. Удивително е колко бързо хората могат да се идентифицират и да се свържат, **когато са въвеждани в споделянето си не от сила, а от слабост и нужда**. Чувството за принадлежност един към друг става приемливо и молитвата се фокусира лесно. **Общността е почти мигновена**. Прозрачният, честен разговор течеше спонтанно през следващите дни. В такава общност, богослужението и изучаването на Библията, физическите задължения, които подкрепят общността, и общите хранения придобиват необяснимо богатство.

Седмицата на ашрама завършва с лечебна служба и „Часът на преливащото сърце“. Бях споделил с брат Стенли през седмицата и той знаеше моите борби и разбитост. Когато отидох до олтара за лечебна молитва, той просто ме попита: „Брат Макси, искаш ли да бъдеш монолитно цялостен?“ Моят отговор беше повече от просто „да“. Беше това, но беше **„ДА“ отговор** на цялото ми същество към Христос, **единствено в Когото** знаех, че мога да изпълня служението, към което Той ме беше призовал. (*Скулпторът търси монолитен камък, без пукнатини, от който да издяла и оформи фигура, която да трае много векове. Д.Пр.*)

Върнах се в Гълфпорт не в слабост и поражение, а в сила и отдаденост, ободрен за борбите, които знаех, че предстоят. Искях да споделя това, което бях преживял, и веднага започнах да планирам Стенли Джоунс да ръководи ашрам за нас в Мисисипи. Не обърнах внимание на факта, че цялостната отдаденост на брат Стенли на християнската вяра и виждането му за приобщаващо Божие царство често водеха до това, **той да бъде наричан комунист**. Неговите обвинители също бяха обидени от настояването му за расова приобщаване в неговите християнски ашрами. Основен принцип на християнския ашрам **беше, че расите и класите се обединяват на основата на пълно равенство**.

Страстта ми да споделя това, което означаваше толкова много за мен, ме направи **нечувствителен към вероятността за възможно погрешно тълкуване** на това, което се стремях да направя. С подкрепата на Джери Триг и други, насрочих посещението на Стенли Джоунс в Мисисипи за едноседмичен християнски ашрам. Сигурен съм, че той се съгласи да дойде, **като акт на подкрепа и солидарност** с нашето служение и трудностите, които знаеше, които водим. Споделих с моя епископ, Марвин Франклин, идеята си Стенли Джоунс да дойде в нашия щат. Той потвърди, сигурен съм, защото знаеше само името и световната му репутация. Осигурихме използването на новия младежки лагер Уесли Пайнс в Галман, Мисисипи, отпечатахме нашите брошури и развълнувано рекламирахме събитието. Но ето, докато нашият епископ беше извън страната в Азия, посещавайки местата на методистките мисии, през есента на 1962 г., Комитетът на младежкия лагер на Конференцията **отмени** споразумението си събитието да се проведе в лагер Уесли Пайнс. Те твърдяха, че са имали джентълменско споразумение, когато правата върху земята и езерото са били осигурени, че „няма да насърчават **интегрирани** срещи в лагера, докато Конференцията на Мисисипи **не стане интегрирана църква**“. Те вярваха, че ние, които спонсорирахме събитието, се опитваме да „окажем натиск“ върху останалата част от Годишната конференция, като провеждаме интегрирана среща. Тяхното заключително твърдение беше, че подобен ход е „твърде експлозивен“ във време на „напрегнати“ условия в щата, веднага след безредиците в Университета на Мисисипи, произтичащи от усилията на един чернокож младеж, който се стреми да се запише.

Аз не се предадох лесно. Преместихме събитието в Гълфсайд, Централния юрисдикционен (обозначен с черно) конференстен център, на брега на Мексиканския залив в Уейвланд, Мисисипи. По-късно, с тъга и неохота, брат Стенли и аз се съгласихме, че противопоставянето на събитието е толкова

силно, че не е добра идея да продължим. Поставих в рамка една от брошурите ни и години наред тя стоеше на етажерката в кабинета ми, напомняйки ми за един неуспешен опит да бъда верен. Дори днес на бюрото ми стои малка снимка на брат Стенли, стоящ между мен и Джери, като всеки от нас вдига ръка с три пръста, *(символизиращи Троицата. Д.Пр.)*, сочещи нагоре, което е християнският ашрамски поздрав „**Исус е Господ**“, също и оригиналният и основополагащ символ на християнството.

Няколко месеца след отмяната на това събитие, брат Стенли и моят приятел Том Карут ме поканиха да пътувам с тях като младежки лектор, за да водя християнски ашрами в Скандинавия. Знаех, че всъщност те нямат нужда от мен, но знаеха, че аз се нуждаю от потвърждението, което участието с тях би им осигурило. Действията им бяха предизвикателна характеристика на християнското лидерство и какво означава да бъдеш наставник на тези, които идват след нас. Стремях се да следвам това ръководство.

Знаех, че е време за колективно свидетелство, за свидетелство за църквата. Насилието срещу чернокожите и чернокожите църкви в Джорджия стана новина в цялата страна. Коментирах това в моята колонка „Канали на предизвикателството“ във вестник „Гълфпорт“, след което написах: „*В университета на Мисисипи, символът на християнството, кръст, беше изгорен след заплахата на щатските политици да се откажат от образованието, ако в тази институция бъде приет негър.*“ Предупредих: „*В ден, когато трябва да заемаме позиция по ключови въпроси, ние не смеем да се занимаваме с незначителното. Не смеем да се занимаваме с маловажното и да се провалим в огромната задача, към която сме призовани.*“

Много от моите колеги свещеници се чувстваха по същия начин и аз се присъединих към трима от тях, за да свидетелстваме: Джери Фър, Джери Триг и Джим Уейтс. В понеделник, 15 октомври 1962 г., се събрахме в Хидън Хейвън, на брега на Томпсън Крийк, водите на моето кръщение, без никой от нас да осъзнава, че това, което правим, ще доведе до кръщение с огън.

Две седмици по-рано, в кампуса на Университета на Мисисипи, в нощта преди Джеймс Мередит най-накрая да успее да се регистрира като първия известен афроамерикански студент, се случи насилие. В първоначалните бунтове, протестиращи срещу приемането на чернокож в университета, участваха 3000 души, а 300 федерални шерифи се опитваха да ги овладеят. Тези шерифи, които издържаха да бъдат замервани с тухли, бутилки, камъни, железни тръби и коктейли Молотов, накрая изстреляха сълзотворен газ и димни кутии в тълпата. Когато димът се разсея на следващата сутрин, жертвите бяха 2-ма загинали и стотици ранени, включително 160 полицаи, 28 от които, ранени от огнестрелно оръжие.

Това олицетворяваше насилието, което кипеше в целия щат. Ние, четиримата, бяхме млади и нямахме значителен институционален глас. Надявахме се, че нашият епископ и другите лидери на конференцията ще се изкажат в отговор на нарастващата вълна от насилствени изрази на гняв и безчовечност. Тишината беше оглушителна. Въпреки че бяхме обвинени в арогантност, ние отговаряхме със смирение. Знаехме, че е време някои да кажат, че не всички бели методисти от Мисисипи ще продължат да живеят мълчаливо в затвореното общество, което понасяше разрушителното влияние на нашия щат. Започнахме срещата си с молитва, без да знаем какво да кажем, но знаейки, че трябва да кажем нещо. Беше време, когато мълчанието би било безотговорно от наша страна и бихме предали евангелието, на което бяхме отдадени да проповядваме.

Двата най-големи вестници се намираха в столицата на нашия щат, Джайксън. Почти всички вестници в Мисисипи бяха собственост на сегрегационисти. Братята Хедерман, собственици на двата вестника на Джайксън, бяха нещо повече от обикновени сегрегационисти; те бяха страстни. Всеки ден тези вестници хранеха населението с остри осъждания срещу онези, които оспорваха това, което се наричаше „Южняшкият начин на живот“. Съветът на белите граждани и на Ку Клукс Клан, разпространяваха сурови осъждания срещу всеки, който се осмеляваше да постави под въпрос, който и да е аспект от системата, ангажирана със затвореното общество, в което се бяхме превърнали.

В умовете ни горяха тези шумни, порочни сегрегационистки групи, които говореха навсякъде, всеки ден, и ние искахме да ги осъдим. Съпротивихме се на това желание и решихме, че просто трябва да изразим своето убеждение и ангажираност. Искане да говорим позитивно за това, в което вярваме. Резултатът от нашето маратонско споделяне беше един вид манифест от по-малко от 600 думи, който озаглавихме „Роден от убеждение“, с 4 основни точки:

Първо, свобода на амвона. Свещениците се чувстваха силно ограничени в това, което можеха да кажат. Затвореното общество се стремеше да потисне всякаква атмосфера на свободно изразяване и отговорна вяра. В ден, когато най-ясните, най-разумните и най-преданите гласове трябваше да бъдат чути, имаше широко разпространени заплахи срещу пасторите, които се стремяха да бъдат верни в проповядването на евангелието.

Второ, утвърждаване на вярата и ангажираността с официалната позиция на Методистката църква, че „**Бог е Отец на всички хора и раси, че всички хора са братя**“ и че „**Нашият Господ Исус Христос, не**

допуска никаква дискриминация въз основа на раса, цвят на кожата или вероизповедание“.

Трето, частни училища с единствената цел да запазят сегрегацията, изникваха навсякъде, затова ние изразихме подкрепата си за държавните училища и се противопоставихме на „отклоняването на данъчни средства в подкрепа на частни или сектантски училища“.

Четвърто, изразихме „непоколебимото си противопоставяне на комунизма“. Сметнахме за необходимо да изразим това противопоставяне, защото Съветът на белите граждани и Ку Клукс Клан разпространяваха литература из целия щат, заявявайки, че Комунистическата партия разпалва всички расови вълнения в Юга. Лицата и групите, които търсеха реформи и расово помирение, бяха етикетирани като „комунисти“.

Нямахме никаква представа за сериозността на това, което правехме. Изглеждаше толкова просто и рационално. Обръщаме се към нашата църква, към Методистката църква. Осигурихме подписите на 24 други пастори и групата беше наричана от този момент нататък „28-те“. Изявлението беше отпечатано във вестник Mississippi Methodist Advocate на 2 януари 1963 г. Телеграфните агенции веднага подхванаха историята и тя попадна във вестниците в цялата страна, особено в югоизточната част на страната, и настана истински хаос. Всеки вестник в Мисисипи отрази историята.

Джоузеф Т. Райф, професор по религия и председател на катедрата по религия в колежа Емори и Хенри, е написал книга със същото заглавие като нашето изявление: „Роден от убеждение“. Д-р Райф е израснал в Мисисипи и пише от лична, както и от професионална гледна точка. По-голямата тема на книгата му са белите методисти и затвореното общество на Мисисипи. Въпреки обширното изследване на религията и расата в затвореното общество на Мисисипи, той структурирал книгата си около „28-те“. Той изследвал богословското и етично разбиране на подписалите, чрез разказ за техния опит преди, по време и след публикуването на изявлението.

Бях в офиса си в църквата на сутринта на 3 януари. Чух как кола спира с трясък на паркинга наблизо. Един от най-активните ни членове, мой скъп приятел и лекарят, който беше изродил и двете ни дъщери, нахлу в офиса ми и хвърли копие от „Таймс-Пикаюн“. (вестник от Ню Орлиънс) на бюрото и извика: „Какво, по дяволите, е това? Никога не съм бил толкова разочарован през живота си!“ Той трепереше и гласът му трепереше. „Никой не е означавал за мен повече духовно от теб, а сега ти правиш това. Дори не мога да го обсъждам.“ Той се обърна и си тръгна, сякаш лично му бях причинил насилие. Той просто не знаеше какво да направи и не искаше самият той да стане насилник. Последвах го до колата му, дадох му копие от изявлението, настоях да го прочете и да ми даде възможност да го обсъдим с него.

Вярванията и практиките не се променят лесно. Не е нужна много омраза, за да ни държи упорито. Приятелят ми прочел изявлението и се борил с проблемите, които обсъждахме на фона на близките ни лични отношения. Две седмици по-късно, той дойде в къщата ни на път за болницата. Със сълзи на очи той поиска прощка. Той беше чел и препрочитал изявлението и въпреки че го разпозна като християнско убеждение, той призна, че не можел да приеме моята позиция. Няколко седмици по-късно аз проповядвах проповед за злините на приспособяването и за призива на Бога ние да се променим и да се посветим на Исус. Старите модели на мислене и вярвания отново бушували в моя приятел и когато някой го попитал: „Не беше ли това страшна проповед?“, той отговорил: „По дяволите, не! Що се отнася до мен, той просто подаде оставката си.“ Това е видът емоционално влакче на ужасите, на което повечето хората в църквата се возеха.

А Джери? Човек може само да си представи как се е чувствала една 23-годишна жена с две бебета, далече от майка си и баща си, търсеща да изрази приятелство, да свидетелства и да участва в развитието на църквата, в дългите нощи, когато е знаела какво се стремя да направя. Тя с готовност потвърждава, че е била подкрепена от Христос за това партньорство в брака и служението.

„Родени от убеждение“ се превърна в проблем в целия щат. Тъй като 4-рима от „28-те“ бяха пастори на брега на Мексиканския залив, не само църквите, в които служеха, но и населението на крайбрежието, се въвляче в разговори. Две групи, различни от хората в моята църква, открито ме подкрепяха - унитарианците (членове на либерално религиозно движение, което набляга на разума, индивидуалната съвест и същностното единство на Бога, а не на доктрината на Троицата Д.Пр) и менонитите (група анабаптистки християнски общности, произхождащи от Радикалната Реформация от 16-ти век. Наречени на името на холандския лидер Мено Симонс, те наблягат на кръщенето на вярващите, пацифизма и ненасилието, както и на простия начин на живот. По целия свят е над два милиона менонити. Д.Пр) – особено менонитите.

По онова време в Мисисипи имаше само една малка менонитска църква, Гълфхейвън, разположена на около пет мили северно от Гълфпорт. Но имаше и лагер Ландън, близо до Гълфпорт, част от Централния комитет на менонитите. Той тихо служеше на черната общност от 1945 г. Централен комитет на менонитите е анабаптистка организация, чиято основна мисия е изграждането на мир. Според уебсайта им, те се стремят „да споделят Божията любов и състрадание към всички чрез облекчение, развитие и мир.“ Ние не успяваме да разпознаем и твърде лесно забравяме неназованите, невъзпяти, тихите свидетели, които

в почти всяка нечовешка и зла ситуация в нашите общности **стоят смело и твърдо**, напомняйки на всички, които ще обърнат внимание, че има **реалност на царството**, отвъд която ние признаваме.

Моята връзка не беше с менонитската църква, а с хора, които живеяха и управляваха лагер Ландън. Те често се покланяха задно с нас; те знаеха и подкрепяха работата, която Хенри Клей и аз се стремехме да вършим в черните квартали на Гълфпорт. Моята работа беше предимно взаимодействие с политическите сили в общността. Те работеха предимно с физическа и материална подкрепа, както и с образователни и развлекателни програми в техния лагер. Веднага щом „Роден от убеждение“ излезе отпечатан **те дойдоха на вратата ми, предлагайки подкрепа и молитва**.

Не знам къде бяха баптистите, епископалите, лутераните, пресвитерианците и много методисти, но унитарияните и особено менонитите се извиха с молитва и насърчение.

Все още не мога да приема напълно твърдението на Джоузеф Т. Райф, че нашето изявление „Родени от убеждението“ може да се нарече *„второто най-известно изявление на бялото свещеничество в ерата на гражданските права“*. Хората, които изучават и размишляват върху епохата, лесно се съгласяват, че първото най-известно е *„Изявлението от Разпети петък“*, издадено от 8 бели духовници от Алабама, в което се пледира **за постепенен подход** към расовите отношения, на което Мартин Лутър Кинг отговаря в своето „Писмо от затвора в Бирмингам“ през април 1963 г.

В глава 4 от книгата си, Райф сравнява изявлението „Родени от убеждението“ с други изявления, направени през този период на гражданските права. За да потвърди твърдението си относно значението на изявлението. Той пише:

„Въпреки че няколко други духовни групи публикуваха публични изявления относно расовите отношения в Юга през онези години, повечето бяха екоменични и включваха повече подписи. Някои южняшки свещеници заеха позиция по расовия въпрос през 50-те и 60-те години на миналия век и често са страдали в резултат на това, но това е историята на 28-те свещеници от една деноминация и на една юридическа единица в рамките на тази църква, които заели обща позиция в Мисисипи, обикновено смятан за най-непокорния от южните щати, по времето, когато нейната съпротивата достигна своя връх.“

В продължение на 18 месеца след подписването на документа, 18 от 28-те подписали напуснаха Мисисипи, други 2-ма напуснаха по-късно и само 8 продължили пълноценното си служение в щата. В обяснението си за използването на „Роден от убеждение“ като заглавие на книгата му, д-р Райф обяснил, че не само подписалите изявлението са били мотивирани от дълбоки убеждения, но и реакциите на изявлението и на ситуацията, в която то се е появило, също отразявали голямо разнообразие от убеждения: публична или лична подкрепа, гневно отхвърляне или мълчаливо, понякога противоречиво одобрение на сегрегиращото статукво. Фразата „Роден от убеждение“ е използвано в книгата, за да се обозначи самото изявление, сложният набор от събития, задействани от неговото публикуване и по-големият контекстуален пъзел, от който той бил централната част. Той заключил, че сред всички изявления, направени през този опасен период, *„като се има предвид критичният елемент на контекста, в който тези изявления са били публикувани, може би няма друго изявление на южняшкото духовенство, което да е дошло в по-критичен момент от този.“*

Аз бях един от 20-те, които си тръгнаха.

Калифорния, ние идваме!

Тези дни бяха трудни. Често съм се борил със съвестта си, че съм напуснал Мисисипи. *След всички тези години се замислям, ако църквата беше различна, ако имаше ръководство в църквата, което беше подкрепило нас, младите свещеници, които се стремехме да бъдем верни, ако самата църква не беше безсилна, поради вътрешни политически и личностни и лидерски борби, ако бях почувствал някаква подкрепа от епископа и от ръководството на конференцията, дори от по-възрастните ми приятели-свещеници, **тогава щях да остана**. Но кой знае?*

Макар че може да намерим смисъл в размишленията върху „ами ако“, това е плодотворно, само ако не се зациклим в съжаление, а **намерим положителната воля и сила да продължим напред, постъпвайки според** каквото и откровение да сме получили от нашето размишление.

Същото важи и за „само ако“. *„Само да бях по-убедителен и силен в проповядването и поучението си. Само да бях ангажирал общественото ръководство по-директно. Само ако моят епископ и областният ми суперинтендант бяха по-малко негативни и даже подкрепящи. Само да бях по-добър стратег в ангажирането на подкрепа от съмишлениците ни.“* Отново е лесно да се зациклим в съжаление и да не се поучим от размислите „само ако“. Единственият правилен отговор на „само ако“ и „ами ако“ **е „няма значение, ето къде съм сега, Господи, къде да отидем?“** – твърдейки, че Божията воля няма да ни

отведе там, където Божията благодат няма да ни поддържа.

Въпреки че много от „28-те“ **бяха принудени** да напуснат своите църкви, аз не бях. Пасторът, който е създал църква, има уникална връзка с хората в нея. За много от тях, той е единственият пастор, който те познават и това негово познаване идва след период от време, в който те са споделяли общо начинание, дори жертвайки, за да родят нещо ново. Имаше много хора, които искаха да остана, казвайки неща като: „*Мисисипи се нуждае от хора като теб.*“ Моят областен суперинтендант не можеше да разбере, защо изобщо съм помогнал за написването на изявлението, което направи подписването ми още по-лошо. Той и други поддръжници на политическата контролираща сила на конференцията, **бяха категорични**, че аз и другите подписали изявлението, **сме съсипали бъдещето си в Мисисипи**. Рон Бейли написа статия за списанието *Life*, която никога не беше публикувана. В неговото интервю с мен, аз описах основната си загриженост относно това, да остана или да напусна.

„Как мога да работя в рамките на едно затворено общество и да го подобря? Как мога да поддържам крехкия диалог между себе си и моята църква? Аз не се страхувам. Нека хората ме ругаят. Нека ме заплашват. Но ако отида твърде далече, тогава моите хора няма да ме слушат. Тогава вече не съм ефективна сила и съм изгубен за каузата.“

Бях преназначен в Методистката църква „Тринити“ за конферентната юни 1963– май 1964 година, въпреки че не всички приветстваха назначението. Много от „28-те“ си бяха отишли, а много от нас, които останахме, се борехме какво да правим.

Епископ Джералд Кенеди беше един от моите герои. Той беше епископ на конференцията Южна Калифорния-Аризона. Той беше силен проповедник и аз пътувах стотици мили, за да го чуя да проповядва, когато идваше в нашата част на страната. Той беше на корицата на списание „Тайм“ на 8 май 1964 г. „Тайм“ започна разискването си за моя герой с тези думи:

*„Има хора по пейките в църквата, долари в чинията за дарения и 65 милиона американци, които твърдят, че са протестанти. Но външно проспериращите християнски църкви са обзети **от вътрешна тревожност**. Свещениците се страхуват, че техните църкви не са по-ангажирани с църквата, колкото са ангажирани **с кълнтри клуба**. (Елитна частна организация, предоставяща тенис кортове, голф игрища и др. Достъпът до нея е ограничен – изисква се покана от неин член или чек за спонсорство. Д.Пр.) Лидерите на християнските деноминации **се различават** от широко разпространеното нежелание на миряните да признаят расовия въпрос като морален проблем.“*

Това не беше просто подходящо въведение за статията за епископ Кенеди и неговото новаторско и пророческо лидерство, а точно описание на културата и църквата. Бях чел книгите на Кенеди, чувал съм го да проповядва и няколко седмици след публикуването на „Роден от убеждение“, заедно с някои други подписали изявлението пастори, аз се срещнах с него в Ню Орлиънс, където беше на проповедническа мисия. Той не само беше еталон на проповедник, но и представляваше стил на епископско лидерство в църквата, освежаващо **различен** от това, което преживявахме ние в Мисисипи. Той любезно ме покани да отида в неговата конференция, ако почувствам, че трябва да напусна Мисисипи.

В допълнение към епископ Кенеди, когато новината за „28-те“ се разпространи из цялата страна, много хора писаха или се обадиха, за да изразят подкрепа. Дау Къркпатрик беше сред тях. Той беше пастор в Атланта по време на обучението ми в семинарията и беше проповядвал проповедта в Деня на признаването на възрастните хора (21.08 – *Национален празник. Д.Пр.*), която затвърди моето призвание. (Говорих за това в глава 4.) Той беше протестантски лидер в борбата за граждански права там. Сега беше старши свещеник на Първа методистка църква в Еванстън, Илинойс. По това време, тази църква беше национално известна със своето социално свидетелство и с пастори, които осигуряваха пророческо ръководство за цялата църква. Дау беше писал, изразявайки подкрепата си. По-късно, когато се разпространи новината, че някои от „28-те“ са принудени да напуснат амвона си, той се обади, за да предложи подкрепата си. Когато той научи, че вероятно ще напусна Мисисипи, той ми предложи място като негов сътрудник в църквата в Еванстън. Предложението на епископ Кенеди да основа нова църква в района Сан Клементе, Калифорния, **надмина предложението на Дау**. Бях по-развълнуван от основаването и воденето на нова църква, отколкото да бъда сътрудник в утвърдена църква, а служенето под ръководството на епископ Кенеди беше черешката на тортата. Той официално помоли Франклин, епископа на Мисисипи, да ме премести в неговата конференция, което влезе в сила на 10 февруари 1964 г.

Джери се справя най-добре от всеки, когото познавам, като говори за църквата, като за семейство. Тя започна да преживява това в началото на брака ни. В рамките на 15-те месеца след сватбата ни, тя трябваше да напусне семейството си в Атланта и да се премести в Мисисипи. Дори в трудния ни старт в Готие, с църква, която се чувстваше предадена от системата, период, в който ние не можехме да се преместим в енорийския дом, защото нямаше мебели, и с 10 мъже, напускащи църквата, не след дълго, около нас се появиха хора, които ни обичаха и подкрепяха, стремяха се да отговорят на нуждите ни и искаха да се

чувстваме като у дома си. Младият мъж, който ни предложи мебелите от спалнята си, се превърна в своеобразен символ на това, **че църквата е наше семейство**.

Докато бяхме в Гълфпорт, ни се родиха две деца, Ким и Кери. Лекарят, който изроди тези бебета, направи това безплатно, и той и съпругата му, станаха наши скъпи приятели. Това беше причината, поради която бях толкова наранен, а той плачеше, когато не можа да разбере и приеме това, на което бях свидетел в „Роден от убеждение“. Поради това, аз не го пусках да си отиде с гнева и емоционалната му реакция; останах с него по начин, който му позволяваше да знае, **че гневът му няма да ни раздели завинаги**. Годици по-късно, когато синът му, тинейджър се забърка с наркотици, той ми се обади в Калифорния, просто за да сподели болката си. Имаше връзка на вяра и любов, въпреки напрежението. Месеците ни в църквата от издаването на „Роден по убеждение“ до момента, в който си тръгнахме, 14 месеца по-късно, бяха различни от предходните 4 години: повече честност, по-малко повърхностност, по-искрени изрази на любов и приемане, без да се крият остри разделения в мисленето. Те организираха прием след последното ни богослужение, **искайки да ни изпратят по пътя ни с утвърждение**. Имаше храна и общуване, много сълзи, но и много смях.

Когато дойде време да тръгваме, ние се качихме в колата. Джери плачеше, Ким, най-голямата ни дъщеря, беше обърквана, но се качи сама на задната седалка. Съпругата на лекаря, Дорис, подаде поднос със сандвичи на Джери, докато аз се движех на заден ход. Отминахме няколко пресечки; Джери все още плачеше и аз я умолявах: „*Моля те, спри да плачеш, виж дали децата са добре. Тръгваме.*“

Когато погледна на задната седалка на колата, за да провери децата, тя беше шокирана; бяхме оставили най-малката ни дъщеря Кери, в детската стая в църквата. Когато се върнахме, група хора бяха на паркинга и се смееха. Бяха намерили Кери в детската стая, изведоха я и докато ние влизахме, я държаха високо вдигната, всички с широки усмивки. Заедно с младия мъж, който ни предложи мебелите от спалнята си, това също се превърна в метафора за църквата и семейството, **хора, които се грижат един за друг**.

Когато Джери разказва тази история, тя я поставя в лична перспектива. Тя беше напуснала дома и семейството си в Атланта, за да се премести в Мисисипи; това беше достатъчно драматично, но сега пътувахме през целия континент към Калифорния. Въпреки, че знаехме само имената на две двойки в Сан Клементе, тя знаеше, че те ще бъдат семейство и други ще се присъединят към тях, докато основаваме религиозната общност там. За да потвърди това, тя щеше да назове двете двойки, които щяха да ни посрещнат там, МакКаслин(и)и и Алман(ини), а след това вероятно щеше да опише по същия начин други две други по-възрастни двойки, Клайнвахтер и Ууд, които станаха като баба и дядо на двете ни дъщери, а след това и на Кевин, когато той се роди. Той беше роден от лекар, който също беше в църквата и наш близък приятел, както беше и с нашия бебешки лекар в Гълфпорт. За разлика от Готие, в Сан Клементе ние имаме прекрасен, напълно обзаведен дом, готов за нас. Окръжният суперинтендант, Кен Милър, го беше купил с пари от конференцията. Съпругата му, Еви, беше избрала мебелите. Двамата ни станаха като родители, а не след дълго неговият стил на лидерство и доверието му, ме направиха пълноправен участник в живота на тази нова годишна конференция. Сан Клементе, град в окръг Ориндж, Калифорния, имаше население от малко под 16 000 жители, когато се преместихме там. Днес населението му е над 65 000. Сан Клементе се намира на брега, по средата между Лос Анджелис и Сан Диего. Градът е наричан „*Испанското село край морето*“ заради архитектурата си в испански колониален стил. Къщите в оригиналната част на града са бели с червени керемидени покриви. През годините, прекарани там, не спирах да се възхищавам на красотата и изобилието на бугенвилеята, официалното градско цвете.

Градът е основан предимно от Оле Хансън, бивш кмет на Сиатъл, който искал да създаде крайбрежен курортен град в средиземноморски стил, който да бъде убежище за калифорнийците, уморени от големия град. Отчасти, това беше много по-скоро жилищен, отколкото курортен комплекс. Морските бази, южно от града и магистралите, които улесняваха пътуването до работа в горната част на окръг Ориндж и Лос Анджелис, направиха растежа на населението постоянен.

През 1969 г. се случи събитие, което ускори растежа на града и репутацията на Сан Клементе. Президентът Ричард Никсън купи част от имение, собственост на Х. Х. Котън. Никсън го нарече „La Casa Rasifica“, но други го наричаха „Западният Бял дом“. Никога не съм имал възможността да проповядвам на г-н Никсън; той дойде в Сан Клементе, след като аз се преместих в Анахайм. Около две години преди да се преместя и преди той да беше купил мястото, аз открих, че то не е заето и прекарах много късни следобеди в почивка и размисли на това прекрасно място на Тихия океан.

Алман и МакКаслин, двете двойки, чиито имена ни бяха дадени, първоначално бяха проявили интерес към нова методистка църква в Сан Клементе. Тяхната мисия беше да ни накарат да се чувстваме като у дома си. Почти всеки петък вечер, поне през първите три месеца, едната или и двете двойки ни водеха на вечеря. Любимият ни ресторант беше Anchor Inn. (*Котвата. Д.Пр.*) Въпреки че бяхме прекарвали последните 5 години на брега на Мексиканския залив в Мисисипи, където морските дарове бяха в

изобилие, никой от нас никога не беше ял омар там, който се превърна в любимото ни основно ястие. Все още го избираме, когато можем да го намерим в менюто.

Всички велики истории започват с мечта и някой, който вярва в нея. Кен Милър, областният суперинтендант, беше лидерът-мечта за църквата в Сан Клементе. Той видя нуждата и я преследваше упорито и вложи идеята в ума на епископ Кенеди. Някой я описа така: „Кен помоли епископа да помисли и да се помоли за това и епископът направи това, което правят епископите, когато имат нужда да се молят... той отиде на пътуване до Хавай. По време на пътуването той се сприятели с една приятна двойка, д-р и г-жа Рей Рийвс. Когато научи, че семейство Рийвс имат имот в Сан Клементе, той сподели, че иска да построи църква там, но няма земя. Като вярата (не съдбата) го е решила, д-р Рийвс каза: „Ще ви даря имота.“

Основателят на една църква играе огромна роля във формирането на характера на църквата. Предизвикателството и наставничеството на Нети Бийсън към мен в молитва, заедно с начинът, по който малката молитвена и споделяща група, от която бях част в Тринити в Гълфпорт ми служеше, бяха силен личен сигнал за това, как ще повлияе на облика на тази нова църква. Също така, имаше няколко новаторски църковни експеримента в цялата страна, за които бях чел, които ме вдъхновиха. Един от тях беше „Църквата на Спасителя“ във Вашингтон. Елизабет О'Конър беше член на персонала на тази църква повече от 40 години. Нейните писания трогателно и красиво описваха пътуването и духът на ранните години на общността „Църквата на Спасителя“. Стремех се да включа динамиката на личните и социални изрази на евангелието, които бяха толкова мощно и пълноценно интегрирани и практикувани в Църквата на Спасителя, в нашата нова християнска общност в Сан Клементе.

Нямахме църковна сграда; всъщност, нямахме църква във всеки официален смисъл. Първите ни месеци преминаха в срещи с хора, опознаване на общността и провеждане на малки събирания в дома ни. В тези събирания аз представях виждането си за църква, която приема сериозно ангажимента на Уесли към личната и социална святост. Поради моят опит в Гълфпорт, когато стана очевидно, че братството в църквата

не е съществено различно от братството в граждански клуб, аз страстно подчертавах личната връзка с Христос и Неговия призив към ученичество, което правеше християните „особен народ“, свят народ, със светоглед, различен от и понякога в конфликт с културата, в която живеят. Това изискваше духовна дисциплина и ангажираност за личната святост.

Социалната святост също се изисква във вярата и начинът на живот на Уесли. Това означава, че животът ни заедно в общността е фокусиран върху святостта, но това означава също, че трябва да действаме заедно в нашето свидетелство и отговор на социалните проблеми, които нарушават човешките и обществените права и цялостност.

В тези малки домашни събирания имахме възможността да преподаваме Библията, теологията и християнското ученичество в неформална семейна обстановка. Имахме и възможността да споделим нашата история. Те скоро научиха за нашата ангажираност с гражданските права в Мисисипи и имаха възможността, докато пиехме кафе и споделяхме освежителни напитки, да ни разпитват и да чуят нашите притеснения. Познаването на нашата история и това, което ни е довело до Калифорния, направи да е очевидно, че възнамеряваме да изградим църква, която е чувствителна не само към гражданските права, но и към всички проблеми, които влияят негативно на човешкото семейство и които пренебрегват ценността на цялото Божие творение.

Подобно на други членове на „28-те“, които отидоха в Калифорния, аз бях топло посрещнат от голямата църква. Те знаеха какво ни е довело там, въпреки че смятаха, че то е много повече, отколкото беше в действителност, искайки да се отнасят с нас като с герои, канейки ни да говорим в църкви, навсякъде.

През март 1965 г., една година след като напуснах Мисисипи, д-р Мартин Лутър Кинг-младши поведе похода на хиляди ненасилствени протестиращи от Селма, Алабама, до столицата в Монтгомъри; това беше 5-дневен поход, дълъг 54 мили! 50 години по-късно, когато видях великолепия филм „Селма“, който разказваше тази история, аз се запитах: „Ако бях в Мисисипи, а не в Калифорния, дали щях да участвам в този поход?“

Гледайки този филм, аз си спомних и една вечер в Калифорния, когато Кинг планираше похода. Бяхме на социално събиране на пастори и техните съпрузи; естествено, гражданските права и походът бяха тема на разговор. Двама мъже разговаряха отстрани и Джери чула един от тях да казва: „Мисля, че ще отиде в Селма за похода“, след което, смеейки се, заключил: „Може дори да се нараня и да се прибере у дома като герой.“

Ако бях чул това, не бих могъл да реагирам грациозно. Нямахме да има и следа от смях или небрежност в това, което щеше да се случи. Открих, че макар новите ми приятели в Калифорния да бяха

загрижени, **те не започнаха да разбират** сложността на проблема и дълбоко вкоренената, грозна култура, в която толкова много хора бяха несъзнателно в капан.

Ние бяхме в Калифорния само от година, но вече бях стигнал до заключението, че либерална Калифорния **не е изключение** от това, което бях преживял в Мисисипи. (*Който трупа знание, трупа печал.* поговорка Д.Пр.) Всъщност, аз се изправих срещу този въпрос в някои от речите, които произнесох през тази година, казвайки:

*„Въпреки че в Мисисипи имаше крейяща нечовечност към човека, тук, в Южна Калифорния, действат фини сили на омразата, чиито разрушителни сили се усещат силно. Ето защо, макар да говорим конкретно за ситуацията в Мисисипи и за моите преживявания там, **нека никога не си мисли самодоволно**, че той е отстранен от участие или че е освободен от отговорност и вина. Избухването на расова криза в една част от нашата страна, **е насочен пръст към всеки човек, който е допринесъл за система, която е ограбила голяма част от нашето население от правата им като граждани, и на достойнството им като Божи деца.**“* (*„Затова който мисли, че стои, нека внимава да не падне.“ 1 Кор. 10:12 Д.Пр.*)

Пет месеца след Селма и в сезона, в който изнасях речите си, бунтът на Уотс избухна в Лос Анджелис на 11 август, бушуваше шест дни и доведе до материални щети на стойност над 40 милиона долара. Бунтовете отнеха живота на 34 души, но имаше и съобщени за повече от 1000 ранени. Преди да бъде възстановен редът на 17 август, полицията беше извършила почти 4000 ареста. Това беше едновременно най-големият и най-скъп градски бунт от ерата на гражданските права. *„Уау, какво направих?“*, помислих си аз. Напускайки Мисисипи, щях ли да скоча от тигана в огъня?

Когато избухнаха бунтовете, нашата църква се установяваше и наскоро се бяхме преместили в първата ни сграда. Знаех, че мисионерският аспект на нашето призвание се оформяше, когато някои от нашите членове посетиха Уотс, за да изразят загриженост и да предложат подкрепа. Бяхме на 55 мили от там, така че не беше възможно да участваме лично. Нашите хора били впечатлени от една група в общността, която работела с деца, и се нуждаели от микробус, за да ги превозват из общността, в която имало толкова много съоръжения, унищожени от безредиците. С вяра, една от двойките, Хелън и Франсис Лайн, гарантира плащането за нов микробус. Паркирахме го на поляната пред църквата и след три седмици имаме парите да го платим.

Започнахме нашия богослужебен живот като църква, в неделя на Великден 1964 г. в „Елкс Лодж“. За да стигнем до мястото ни за богослужение в сградата, трябваше да минем през бара, а миризмата на съботните вечерни партита беше доста силна. Това беше напомняне за чувството, че макар богослужението да е концентрирано във време, далече назад в миналото, **то никога не трябва да бъде далече от живота, какъвто той е сега.**

На 20 декември 1964 г. започнахме строежа на новата ни сграда. Нашият строител, Рей Маккаслин, беше член-основател на църквата и беше ангажиран да завърши сградата възможно най-скоро и той го завърши за 10 месеца. Сградата се намира на драматично място, на земята, която д-р Рийвс дари на епископ Кенеди по време на пътуване до Хавай. В нашето приятелство с д-р Рийвс, докато развивахме църквата, той увеличи своя дар **от 5 акра до 11,2 акра**. Намира се на високо място, точно до магистралата, водеща на юг от Лос Анджелис до Сан Диего. Когато влезете в края на града, пътувайки на юг, погледнете наляво и не можете да я пропуснете. Оригиналната сграда е проектирана от фирмата на Едуард Дюрел Стоун, ранен поддръжник на модерната архитектура в Съединените щати. Едно от неговите забележителни постижения е Центърът за сценични изкуства „Джон Ф. Кенеди“ във Вашингтон, окръг Колумбия.

За сграда, която се използва по многофункционален начин, тя беше красива. Основата ѝ е квадратна, с покрити веранди от всяка страна, възползвайки се от гледки във всяка посока, към океана и планини. Стреляхме се да бъдем иновативни и нашата зала за богослужение беше кръгла. **Експериментът не се оказа ефективен.** Това беше важен урок, научен в началото: **иновацията не трябва да бъде целта**; ние правим иновации, **за да създаваме и/или да обогатяваме смисълът.**

С нарастването на нашата общност, богослужението в кръг просто не работеше. Върнахме се към по-традиционното подреждане на местата за сядане, но запазиохме амвона, **възможно най-близо до хората.**

Таванът в самия център на сградата беше пирамида от витражи с модерни християнски символи, проектирани от Джери. Като част от дизайна, тя имаше гълъб, представляващ Светия Дух, слизащ в зоната за богослужение. Гледката, която произведоха прозорците, обърна посоката на гълъба и ако го бяхме монтирали така, както го бяха изработили, Светият Дух **щеше да си заминава**, вместо **да идва**. Не можехме да си позволим това. Ние искахме Духът да дойде, за да ни даде сила, за да можем да оставим богослужението да бъде ръцете и краката на Исус.

Те поправиха грешката си с нов прозорец и ни дадоха такъв, който нямаше да подхожда правилно на проектираното пространство. Премествахме този прозорец навсякъде, където сме се преместили, откакто напуснахме Калифорния. Най-накрая намерихме това, което смятахме за окончателното правилно място за

него. Направихме рамка за него, за да бъде самостоятелна външна икона на територията на Роуз Хил, дома на президента в семинарията Асбъри, където е и днес. Това превърна част от територията на Роуз Хил в открит параклис.

Микробусът за Уотс беше видим знак за развитието на мисионерската ДНК на църквата. Поставихме си цел да даваме 50 процента от доходите си, освен първоначалните разходи за строеж, за мисия. Сан Клементе е на по-малко от 100 мили от Тихуана, Мексико. Създадохме служебни отношения с една църква и с мисионерски групи в този град. Но не ни се налагаше да ходим до Тихуана, за да служим на хора от Мексико; те бяха навсякъде около нас. Най-значимото ни служение към тях беше програма за преподаване на английски като втори език. Използвахме плана за преподаване на грамотност на Лаубах: Всеки един учи един.

Франк Лаубах беше известен по целия свят като мистик... човек на молитвата, като „Апостол на неграмотните“ и като „Г-н Грамотност“ от списание „Time.“ Бях запознат с неговите писания от Нети Бийсън, докато тя ме наставляваше в молитва. През 1984 г., на неговия 100-тен рожден ден, пощенската служба на САЩ постави негова снимка на пощенска марка в негова чест в поредицата си „Великата американска история“. Той е единственият мисионер, почетен по този начин.

Лаубах създаде своята програма за огромотяване „Всеки един учи един“ във Филипините, докато работел сред мюсюлмани. Днес повече от 60 милиона души по света са използвали неговата програма, за да се научат да четат.

Въпреки, че е предимно програма за четене, ние я използвахме като начин за преподаване на английски като втори език. Джери участваше в седмичните занятия в нашата църква. Тъй като програмата е базирана на фонетика, ръководителката не позволи на Джери да преподава курса, свързан с окончанията на думите (т.е. „инг“), защото ръководителката каза, че ние, южняците, никога не слагаме окончания на думите си.

Благодарение на вдъхновението и щедростта на Нети Бийсън, Лаубах беше един от хората, с който имахме привилегията той да бъде с нас на конференция за молитвено преподаване в църквата „Тринити“ в Гълфпорт. В негово присъствие самият аз се чувствах „по-духовен“. Повече от всеки друг, за мен молитвата му беше най-интимният и личен разговор с Бога, който някога съм познавал.

Книгата му, „Писма от съвременен мистик“, в която той споделяше прозрения от своите експерименти в молитвата, означаваше много за мен. След всички тези години си спомням как той започна едно от писмата си:

„Днес се изкачих на Сигнал Хил, зад къщата ми – говорех и слушах Бога – чак до горе, чак до връщането, през целия прекрасен половин час, прекаран на върха. Преди няколко месеца се опитвах да напиша глава за откриването на Бога. Сега, след като го открих, аз откривам, че това е непрекъснато откриване и всеки ден е богат с нови аспекти за Него и за Неговата работа. Ако разместя тези прозорци на ума ми и кажа: „Боже, за какво ще мислим сега?“ Той винаги отговаряше по красив и нежен начин.“

Споделям това, за да илюстрирам въздействието, което неговото учение е оказало върху мен. Никога не съм бил толкова мистик (*тайнствен, загадъчен Д.Пр.*), колкото копнеех да бъда, но неговият модел за търсене на постоянна интимна връзка с Бога и любов и работа от името на другите, като ги уча да четат, беше моето предизвикателство.

Въведение в света

Виетнамската война бушуваше по време на престоя ми в Калифорния. Историците имат трудности да определят точната дата на началото на тази война, но ние знаем, че тя приключи с падането на Сайгон на 30 април 1975 г. Тази война беше между Северен Виетнам – подкрепян от Съветския съюз, Китай и други комунистически съюзници – и правителството на Южен Виетнам – подкрепено от Съединените щати и други антикомунистически съюзници. Нивото на ангажираност на Съединените щати варираше през много години.

Въпреки, че Виетнамската война беше повсеместна, дори и отделно от нея, 60-те години са едни от най-културно революционните времена в съвременната история. Фестивалът Уудсток (*виж <https://en.wikipedia.org/wiki/Woodstock> Д.Пр.*) беше нещо повече от тридневен музикален фестивал. В нашата популярна култура, Уудсток се разглежда като стартиращото събитие на движението *New Age*, Нова епоха (*виж <https://www.britannica.com/topic/New-Age-movement> Д.Пр.*) през 60-те и 70-те години на миналия век. Фестивалът е широко смятан за люпилнята на контра-културното поколение. По време на понякога дъждовния уикенд, 32 изпълнения бяха изпълнявани на открито пред публика от 400 000 млади хора.

Движението „Ню ейдж“ набра скорост, тъй като движението за граждански права продължи да расте, и заедно с военното участие на правителството на Съединените щати във Виетнам, гражданските въстания

бяха все по-силни и по-изразени. Не можеше да бъдете верен, разумен проповедник през това време, без да признавате и отговаряте на различни богословски и морални изрази, произтичащи от движението „Ню ейдж“, призови за справедливост, подразбиращо се заложили в движението за граждански права. Интензивността на гражданските права беше също толкова силно изразена в Калифорния, но проблемът в известен смисъл беше по-близо до Мисисипи, защото там предразсъдъците и несправедливостта бяха по-институционализирани. Една от големите разлики между моите преживявания в Мисисипи и Калифорния беше свързана с по-радикалното социално и морално популярно мислене, произтичащо от Уудсток и движението „Ню ейдж“. Традиционните семейни ценности бяха поставени под въпрос, алтернативните начини на живот, свързани със сексуалността, бяха подкрепяни.

През 60-те години на миналия век, социалното напрежение продължаваше да се развива по отношение на правата на жените, на експериментирането с психоактивни наркотици и предизвикателствата към властта. „Американската мечта“ започва да бъде поставяна под въпрос и беше преосмисляна, появили се хипита и други алтернативни начини на живот, и Британското нахлуване, водено от Бийтълс, всички те преплетени, за да очертае ясно изразена контра-културната динамика.

Калифорния, вечният законодател на тенденциите и епицентър на културната промяна, беше сурова и взискателна за църквите и църковното ръководство; въпреки това, нейната откритост ѝ даваше възможност за повече свобода на изразяване и експериментиране. Това беше предизвикателство за едно селско момче от Мисисипи, което е искаше да бъде адекватно към културата, като е вярно на евангелието.

Президентът Кенеди, колкото и популярен да беше, изглеждаше безсилен да се справи с войната. Той беше убит, а президентът Джонсън, който го наследи и ръководеше значителните социални и граждански промени, като например правата на избирателите, се почувства принуден да не се кандидатира за преизбиране, защото войната във Виетнам бушуваше.

Кемп Пендълтън е основната база в Западното крайбрежие на Морската пехота на САЩ и се намира южно от Сан Клементе. Недалеч, Сан Диего беше домашното пристанище на няколко самолетоносачи на ВМС на САЩ и местоположението на голяма военноморска въздушна база. Някои от най-активните ни семейства в църквата, бяха военни, което превърна борбата във Виетнам в реалност, близка до дома.

Военнослужещи влизаха и излизаха от дома ни, а някои от тях станаха и наши семейни приятели. Чък Лий, военноморски пилот, произхождащ от разделено семейство, стана близък приятел. Майка му беше много активен член на нашата църква. Никога не познавах баща му, високопоставен военноморски офицер. Чък беше чувал истории (разбира се, от Джери) за моята любов към спортната кола MG от 1954 г., която карах в Мисисипи, но я оставих при преместването ни. Той имаше Triumph, британска спортна кола, и по време на една от командировките си, той я остави при мен да я карам, докато отсъства.

Харесвам коли, може би не по обичайния начин. Притежавал съм само две нови коли; след като рано открих, че някой друг може най-добре да плати за огромната амортизация през първата година на всяка кола и че повечето коли имат много по-добър живот, отколкото през първите няколко години и много хора ги карат. Аз също заключих, че ако ще купувам употребявана кола и ако семейството ще има две коли, което стана така за нас в началото, едната от тях може да бъде повече от просто утилитарна. Така че, първото ми начинание, базирано на тази философия, беше британският спортен автомобил MG от 1954 г., на който се наслаждавах три години в Мисисипи, преди да се преместя в Калифорния. В Калифорния имах три различни коли от този жанр: един от ранните кабриолети Mustang (1965 г.), Porsche от 1958 г. и кабриолет Mercedes 190 SL от 1963 г. Във всички случаи, с изключение на един, продавах колите за повече пари, отколкото платих за тях.

Чък, който ми остави спортния си автомобил Triumph, беше летял на достатъчно военни мисии, за да бъде освободен да лети повече, но (вярвам, че за да впечатли и угоди на баща си), той продължи да лети и загина на мисия във Виетнам.

Интензивността на войната беше на приливи и отливи. В един период на слаб конфликт, мисионерските ръководители в нашата конференция планираха мисионерско посещение, очаквайки края на войната и необходимостта от свидетелство на църквата след нея. Майката на Чък искаше да използва застрахователните пари от смъртта му, за да направи нещо за децата във Виетнам, останали сираци от войната. Взех назаем 2000 долара, за да участвам в това посещение, отчасти за да проуча възможността за мисионерско начинание в памет на Чък. Два месеца преди да отидем, избухна Тетската офанзива. Северен Виетнам нападна Южен Виетнам в серия от изненадващи военни и граждански атаки. Излишно е да казвам, че мисионерското ни пътуване беше отменено.

Църквата сподели моето разочарование, защото мисионерската ѝ чувствителност беше на високо ниво. Няколко месеца по-късно, получих писмо от счетоводна фирма в Сан Клементе, в което ме информираха, че анонимен дарител е депозирал 2500 долара при тях, за да ги използвам за финансиране на мисионерско пътуване, вместо отмененото. Дарителят ясно ми беше заявил, че иска да видя света, за който

очевидно ми пука. Въпреки, че дарителят никога не беше идентифициран, с Джери се забавлявахме, размишлявайки кой би могъл да бъде. 2000-те долара, които бях взел назаем за мисията във Виетнам, все още бяха в банката, затова ги добавихме към 2500-те долара и с малко повече пари, изстискани от малката ми заплата, планирахме това, което щеше да се превърне в едно от най-трансформиращите преживявания в живота ни. Два приоритета оформиха пътуването. **Първо, Танзания.** Джон Хилстром, ветеринарен лекар-мирянин в църквата, почувства призива и отиде в Танзания като земеделски мисионер с Мисионерския съвет, за да развие отглеждането на добитък и птици. Нашата църква го подкрепяше и семейството му, и ние искахме да ги посетим.

Второ, Индия. Нашата църква подкрепяше д-р К. Н. Намбудрипад, индийски неврохирург, който беше ръководител на отделението по неврохирургия в Християнския медицински колеж и болница в Лудхияна, Индия. С основните ни интереси в Африка и Индия, нашият туристически агент свърши великолепа работа по планирането на околосветско пътуване. Започвайки от Калифорния, той ни резервира пътуване през Хавай (за чисто удоволствие) и след това - Хонконг. Нашият мисионерски съвет ни свърза с една жилищна и образователна работа, която се извършваше за бежанци от Червен Китай и за „хората от лодките“ – многобройните хора, които бяха прекарвали почти целия си живот на плоскодънни китайски лодки **сампани**. Църквата и правителството на Хонконг бяха свършили изключителна работа, построявайки жилищни комплекси за бежанци от Китай и за хора от лодките. Творческото служение се провеждаше на покривите на тези жилищни комплекси. Китайският свещеник, който ни водеше по време на нашето посещение, беше бежанец от Китай, едва успял да се измъкне от комунистите преди 14 години. С разрешение от правителството, църквата преобрази някои от покривите в зони за отдих, в работилници и класни стаи. Училището, което посетихме, беше ръководено от млада жена, дребна на ръст, но гигантска по сърце, динамо от всеотдайна енергия. Радостта ѝ беше заразителна. Работеше напълно развита детска градина. Имаше нещо като група по домакинство за млади жени. Имаше професионално обучение и отдих за всички възрасти.

Беше точно след Великден и стаите бяха украсени на великденска тема, а в една от стаите ни посрещна голям плакат: ХРИСТОС Е ЖИВ **ДНЕС**. Днешният ден беше подчертан и аз знаех, че е така. Дори сега, когато си спомням си това преживяване, чувам как малките деца пеят на техния си език мелодия, позната по целия свят: „*Исус ме обича, аз знам това.*“

Джери ни е предоставила емоционалното въздействие на това преживяване с картина, която виси някъде в дома ни, където и да сме живели, през повече от 50 години. Един случаен поглед пропуска същината на картината - **дете, заспало на пейка в парка**. Джери беше видяла това дете в денят след като посетихме училището на покрива. Детето, заспало на пейката, макар и слабо очертано, е в самия център на картината. На заден план са високите жилищни сгради; на преден план са плоскодънните китайски лодки, които са приютявали хората, които сега живеят в домове на брега. Тя озаглави картината „*Най-малките от тях...*“. Картината е мощно напомняне, че мисията на църквата е винаги да се грижи за „най-малките от тях“ и да осигурява средства на онеправданите, за да се преместят от мястото, където се намират в бедствени обстоятелства, на по-сигурно място, което допринася за тяхното цялостно благополучие.

Нашият анонимен дарител беше повлиял на живота ни в първия етап от нашето пътешествие. Днес, повече от 50 години по-късно, аз вярвам, че темата на общественото образование са правата на гражданите в 21-я век. Докато се стремя да водя нашата църква в грижата за най-малките от тях в Мемфис, чрез общественото образование, Джери и аз сме в безкрайна линия на състрадание, връщаща се обратно към Исус, чрез онези християни в Хонконг и онова малко момиченце на пейката в парка.

От Хонконг се отправихме към Тайланд. Нито Джери, нито аз, бяхме пътували много. Моят приятел и съквартирант в семинарията, Бюфорд Дикинсън и аз, бяхме пътували на автостоп през Англия и Шотландия. Джери и аз бяхме влизали в Мексико, през границата от Сан Диего. Но това пътуване беше коренно различно. Никога не бях виждал нещо подобно на Хонконг, а сега Банкок и екзотичната река Куай. Златни дворци, плаващите пазари, величествените кули, облицовани с порцелан – всичко спиращо дъха.

Ват По, Храмът на Легналият Буда, може би беше най-изненадващото, със сигурност драматичното напомняне, че пътуваме в земи, където християнството беше религия на малцинството и това, което ние представлявахме, беше толкова чуждо за хората, колкото и те за нас.

Въпреки че бяхме туристи с широко отворени очи, които се стремяха да поемат всичко, обзети от чудесата, които виждахме, нашето виждане винаги беше оцветено от факта, че бяхме на път за Индия и очакваното ни посещение при човек, чиято история ни беше развълнувала и трогнала дълбоко. Дори ослепителният Тадж Махал в Индия не ни отклони от това, към което бяха насочени сърцата ни – посещението на Християнския медицински колеж и болница Лудхияна, една от най-изявените образователни институции в Азия. Мотото ѝ е „*Където стотици са обучавани да лекуват милиони*“. Когато бяхме там, ни казаха, че 2416 добре обучени студенти са кандидатствали тази година за 52 места в

програмата за медицина.

Първоначалното ни вълнение от посещението там беше намаляло малко, точно преди началото на пътуването ни. Бяхме получили съобщение от директора на болницата, че д-р Намбудрипад няма да бъде там, за да ни посрещне. Важно семейно събитие щяло да го ангажира по времето, когато ние планирахме да бъдем там. И все пак, маршрутът беше определен; това беше пътуване, което се случва веднъж в живота, и ние щяхме да видим забележителната медицинска работа, която се върши, работа, която нашата малка църква в Калифорния подкрепяше.

Температурата беше 40 градуса и ние се изпарявахме в продължение на 2 часа в безкрайни опашки, които ни притискаха пред билетните гишета на главния ж.п. терминал в Делхи. Най-накрая стигнахме до правилното гише и стояхме там 30 минути, очевидно защото касиерът искаше да ни впечатли с ефективността на системата. Купихме билети за Лудхияна. С големи въздишки на облекчение се настаняхме в нашето климатизирано купе на „Летящата поща“, тогава един от влаковете, които правеха Индия толкова горда със своята железопътна система. През прозореца на нашето купе, гарата беше оживена от хора, но въпреки това ние бяхме сами. Хора с огромни вързопи се излежаваха по пероните. Цели семейства се бяха сгушили заедно. Малки деца спяха в ръцете на други деца. Щастливците се възползваха от стоките на продавачите, които бяха навсякъде, продавайки своите напитки, сладкиши и плодове. Това беше странен свят на безсрамни контрасти. Просяци влизаха и излизаха от тълпите. Въпреки, че не можехме да разберем какво казват, техните жалостиви очи и тъжни гласове, ясно показваха какво търсят. Тези, които пътуваха надалече, разстилаха спалните си одеяла върху бетонните перони, където можеха да намерят място, и протягаха уморени тела, докато чакаха влаковете си.

Пътуването от Делхи до Лудхияна е около 6 часа. В един малък град по пътя, влакът имаше някакъв проблем и ние бяхме блокирани за около час. Докато бяхме там, в нашето удобно климатизирано купе, друг влак спря до нас на съседен коловоз, на не повече 2 метра разстояние. Разбрахме, че е влак от трета класа, с хора, натъпкани във вагоните; Тези, които имаха места, седяха вцепенени или прегърбени на четири крака на дървени пейки, а в много случаи деца, които не седяха в скута на родителите си, бяха настанени на закачалките над седалките, а по-възрастните стояха струпани заедно на пътеките. Тези, които можеха, се надвесваха през прозореца, търсейки каквото и да е чист въздух, който можеха да си поемат - болезнена картина на дискомфорт и страдание.

Ние чувствахме друг вид страдание и дискомфорт, духовна и сърдечна болка. На няколко крачки разстояние се намираше свят на страдание, напълно отстранен от нашето преживяване. Изкушението беше да дръпнем завесата и да затворим гледката навън, но това би добавило обида към раната на хората, които ни гледаха от окаяното си положение.

Разочарованието ни, че не нямаше да видим д-р Намбудрипад, ставаше все по-интензивно, докато продължавахме пътуването. Бяхме научили много за този човек от директора на болницата. Той произхождал от семейство на учени. Дядо му бил един от водещите санскритски авторитети в Индия. В разкошният им дом в Керала (*щат в Индия Д.Пр.*), студентите идвали да изучават този древен класически език на Индия и индуизма от учителят. Не е чудно тогава, че когато Намбудрипад приел християнството, докато учил във Великобритания, семейството му, потопено в културните, социалните и религиозните вярвания и практики на индуизма, се отрекло от него, откъсвайки го от семейния кръг. Реакцията им била толкова бурна, че го затворили за известно време в психиатрична клиника.

Но сега той се е превърнал в неврохирург, блестящо практикувайки професията си ден след ден, свидетелствайки на пациентите си и често, в почивните дни, провъзгласявайки вярата си, проповядвайки на площада. Бяхме толкова тъжни, че няма да го видим. Истината е, че имаше някакъв вид гняв, който кипеше вътре в нас. Ние идвахме от другият край на света, за да го видим, и в края на краищата, от две години нашата църква му плащаше заплатата. Не можеше ли времето му със семейството да бъде планирано по друг начин?

Гарата в Лудхияна беше почти толкова плашеща, колкото гарата в Делхи. Толкова странни гледки, звуци и миризми. Бяхме хванати в лавина от хора. Как щяхме да се свържем с когото и да е там, да ни посрещне, ако изобщо имаше някой? Колко глупав бях! Не беше трудно да бъде забелязана млада, красива руса бяла жена, придружена от не твърде по-тъмен мъж, натоварена с очевидните атрибути на чуждестранни пътешественици, без значение колко голяма е тълпата от индийци. Бяхме направили само няколко крачки, когато един дребен човек срамежливо ни попита дали ние сме Дънам. Какво облекчение. „Аз съм Намбудрипад. Добре дошли в Лудхияна.“

Не можехме да повярваме. Той беше там. Д-р Намбудрипад! Но той беше толкова дребен, толкова срамежлив, толкова тих. Това ли беше нашият герой? Единственият му отличителен белег беше бялата му риза и панталони, обичайно облекло на лекар. По-късно осъзнах, че дори облеклото му не беше отличително. Много мъже в Индия носят бели дрехи.

Помислих си: „Е, радвам се, че сте тук, но не съм сигурен, че ще има нещо вълнуващо в това“. Бяхме чували толкова много неща за този брилянтен лекар, чийто забележителен живот беше вдъхновение за всички, които го познаваха. Щеше ли срещата ни с него да бъде толкова разочароваща? Помислих си: „Ето го, такъв необичаен, кротък на вид човек“. Не бях достатъчно духовно чувствителен, за да го видя правилно: **смирение**. Признавам мисълта си: „Със сигурност се надявах, че той ще оцени усилията, които благодетелите му са положили, само за да го видят.“

Дните ни в Лудхияна бяха изпълнени; атмосферата беше оживена. Нещата се случваха. Резултатите бяха толкова очевидни, въпреки че задачата беше толкова монументална. От други членове на персонала чухме повече за историята на този необикновен човек, за страданията, които е преживял, за жертвите, които е правил, за да служи, за блестящото му преподаване, за уменията му като хирург, за изследванията, които той правел, за проповядването му на пазара. Имах чувството, че това е друг Алберт Швайцер (*виж https://en.wikipedia.org/wiki/Albert_Schweitzer Д.Пр.*), който останал със собствените си хора.

Именно д-р Намбудрипад ни качи благополучно на „Летящата поща“ на третата сутрин, когато се връщахме за Делхи. По колеблив начин той ни благодари за идването, за подкрепата, която нашата църква му оказваше и със здраво ръкостискане ни пожела късмет. Ние знаехме дълбочината на неговата искреност. Докато „Летящата поща“ бавно потегляше от гарата, минахме покрай влак от трета класа. От климатизираното ни купе отново се взирахме в бедността, мизерията и страданието. Този път болката и мъката ни бяха по-силни. Директорът на болницата ни беше казал, че д-р Намбудрипад е бил в Керала преди да пристигнем и се е върнал само за да бъде с нас. Той, съпругата му и трите му деца бяха пропътували тези 2000 мили, за да бъдат със семейството си по случай едно голямо сватбено тържество. Това бил първият път, когато той бил поканен да участва в семейно празнуване, откакто бил отлъчен преди 8 години. **За да бъде с нас, през тези два кратки дни, той се беше върнал с влак трета класа от Керала.** Скоро след като се качихме на влака, той щеше да се присъедини към онази бедна маса индийци в тези задушни вагони, за да се върне в Керала и да се присъедини към семейното им тържество. Но човек не може да се вози във влак с климатик, когато живее с 200 долара месечна заплата, плащана от църквата на заможни, пътуващи в климатизирани купета американци.

Щеше да има още две големи спирки; Танзания, която беше едно от двете места, които бяха задължителни в нашето пътуване, както и Светата земя, която беше специален плюс и лесно се включваше, когато пътувате от Индия към Африка.

Ние сме били в Светата земя поне половин дузина пъти и всяко от тях беше смислено, даващо вълнуващ живот за Библията, често доставяйки специална радост или предлагайки уникални предизвикателства. Посещенията през последните години бяха изпълнени с въпроси, присъщи на цялата криза в Близкия изток и тежкото положение на Израел.

Не беше така при първото посещение. Ангажираността ми с проблемите от 60-те години, войната във Виетнам, културните революции, които се случваха в Съединените щати, и засилващата се борба за гражданските права, оставиха малко емоционално или психическо пространство за сериозно ангажиране с това, което се случваше в Светата земя. Предполагам, че просто бях твърде млад и все още не бях жив за проблемите на света, за да помисля дори, **какво се беше случило през 1948 г.**, когато Великобритания се отказа от мандата си на управление на Палестина. Това мандатно управление започна в средата на 30-те години, когато турците бяха прогонени и Великобритания пое защитата на Палестина, докато не се установи свободно палестинско правителство.

Сега, изтощена от войната и нежелаеща да губи още млади мъже, за да защитава Палестина от еврейската съпротива, Великобритания се отказа от своето мандатно управление и беше създадена Държавата Израел.

Ние бяхме в Израел през пролетта на 1968 г., по-малко от година след известната **Шестдневна война** – 5-10.06.1967 (*виж https://en.wikipedia.org/wiki/Six-Day_War Д.Пр.*). Не осъзнавайки историческите обстоятелства, предхождащи това събитие, както и останалият свят, признавам, с известна доза срам, че бях във възторг от военния успех на Израел. В навечерието на Шестдневната война през юни 1967 г., напрежението беше високо. На Синайския полуостров египетските сили бяха мобилизирани по израелската граница. Знаейки това и страхувайки се от планове на Египет, Израел превантивно започна серия от въздушни удари срещу египетски летища на 5 юни, като на практика унищожи всички египетски военновъздушни сили, с малко израелски загуби. В същото време израелците започнаха сухопътна офанзива в ивицата Газа и през северните и централните маршрути на Синай. Египетският лидер Гамал Абдел Насър, осъзнавайки поражението, заповяда евакуацията на Синай.

За 6 дни площта на територията, контролирана на Израел **се утрои**: те спечелиха ивицата Газа и Синайския полуостров (от Египет), Западния бряг и Източен Йерусалим (от Йордания) и Голанските възвишения (от Сирия). Арабските сили понесоха загуби от над 20000 хиляди, а Израел загуби по-малко от

1000. Светът възхваляваше тази „малка нация на Давид“, която се изправи срещу гигантския „Голиат“ и победи.

Но Западът и светът извън Близкия изток, сякаш не обръщаха особено внимание на цивилните, разселени поради войната: 300 000 палестинци заминаха за Западния бряг, а около 100 000 сирийци станаха бежанци. Също така, Еврейските общности бяха принуждавани да напускат арабския свят с надеждата, че ще отидат в Израел.

Когато посетихме Йерусалим, резултатът от войната все още се виждаше. Къщи близо до Стената на плача, преди притежавани и заети от палестинци, много от които християни, бяха разрушени. В следващите години научих повече за историята.

През 1994 г. Световният методистки съвет връчи Методистката световна награда за мир **на Елиас Чакур**, палестински християнин, сега епископ на Мелкитската църква, за дългогодишните му усилия за мир. Когато бил момче, не само земята и овощните градини, които били собственост на семейството му, от поколения насам, били отнети от ционистите, но и цялото му село било унищожено. Тази незаконна конфискация на земя и унищожаване на имущество се случи в цяла Галилея. Именно на тези земи бяха създадени кибуци и евреи от Америка и европейски страни ги окупираха.

През 1948–49 г. десетки хиляди палестинци (много от тях християни) бяха убити, а близо един милион бяха принудени да влязат в бежански лагери. Този вид потискащо убийство и насилствена конфискация на земя не беше историята, която познавахме през 1968 г. Дори нашият туристически агент, съзнателно или не, участваше в защитата на еврейската кауза. Като част от нашето посещение в Светата земя, той ни резервира двудневно настаняване в кибуц в Галилея. Беше чудесно преживяване - среща с млади мъже и жени от Америка и Европа, които бяха на мисия да преобразят земята и да създадат нация. Можехме да станем истински вярващи и дълго време да бъдем безрезервни поддръжници на Израел. Превръщането на дивата природа в градина беше историята, която водеше новините за новата държава Израел в продължение на десетилетия. Това беше истинска история, но без някои от главите, включително огромното финансиране, което идваше от цял свят. Новината за холокоста и нацисткото прочистване на Германия създаде дълбоко съчувствие към евреите. Добавете към това изкривеното разбиране на евреите и християните, че земята принадлежи на Израел по божествено постановление и ще имате екстравагантна и безспорна подкрепа на ционистката мечта за еврейска държава.

През този период от нашето служение, Джери и аз бяхме привлечани от идеята да живеем в целенасочена общност. Преживяването в кибуца подхранваше този копнеж. Общата грижа и споделяне бяха заразни за външния човек. Дори за случаен наблюдател, утвърждаването, култивирането и изразяването на индивидуалните дарби и ангажиментът на всички да работят, както е необходимо, беше интригуващо и привлекателно.

И тогава, и сега, Галилея е любимата ни част от Светата земя. Купихме картина на кибуца там, когато го посетихме през 1968 г., и тази картина е в дома ни повече от 50 години. Това е пейзаж, с изглед от Галилейското езеро към Голанските възвишения. Джери, по-специално, свързва картината с преживяването си в Светата земя. Когато сме домакини на групи, посещаващи Светата земя, тя винаги разказва тази история.

Посещавахме Градинската гробница в Йерусалим, за която мнозина смятат, че е градината и гробницата на Йосиф от Ариматея. Това е алтернативно място на известната църква „Свети гроб“ като място на разпятието и възкресението на Исус. Междуденоминационната асоциация, която притежава и управлява градината, не твърди, нито би могла да докаже, че това е точното място, където Исус е бил погребан и възкръснал. Когато сме в Йерусалим, винаги посещаваме както църквата „Свети гроб“, така и тази красива градина, където можете да видите и преживеете няколко неща, които са били там, когато Исус е умрял, и които съответстват на разказите в четирите евангелия.

Седяхме на пейка в градината, близо до входа на гробницата, отпусайки се и представяйки си не само какво може да се е случило там, но и стремейки се да попием всичко, което преживяваме в Светата земя, дори питайки се, дали не пропускаме нещо. Нямахме и мисъл, че някога ще имаме възможността да се върнем и искахме да получим пълното въздействие и значение на това най-значимо от религиозна гледна точка място в света.

Един екскурзовод дойде с група туристи до входа на гробницата. Бяхме достатъчно близо, за да го чуем как говори за гробницата и прави правдоподобно обяснение за възможността, това да е действителната пещера, в която е бил погребан Исус. Но за Джери, неговите думи бяха описателното и преобразяващо послание на цялото пътуване: *„Сега можете да влезете в гробницата и да прекарате известно време в размисъл и молитва, но не очаквайте да намерите Исус тук. Той възкръсна от мъртвите и е жив в света и именно в света трябва да го намерите.“*

Джери нарича този момент своето „Преживяване в Светата земя“. Всъщност, ние бяхме видели Исус

в Хонконг, където семейства бяха спасявани от бедността и мизерията на живота на плоскодънните лодки, а малки деца бяха обучавани в училища на покривите на нови жилища за бедните. Бяхме го видели в болницата в Лудхиана, особено в лечебното служение и смиренното на д-р Намбудрипад. Знаехме, че ще го видим в Джон и Ген Хилстром, когато пристигнахме в Танзания.

През пролетта на 2012 г. аз проповядвах в Баптистката църква в Източен Йерусалим. Там пастор е Алекс Авад. Брат му, Бишара, тогава беше президент на Библейския колеж „Витлеем“. Те са сред един забравен народ в кризата в Близкия изток: палестинските християни.

В семейството им имало 7 братя и сестри. Майката и бащата, благочестиви християни, ги учили на пътищата на Христос. Всички те живеели заедно в една и съща къща през 1948 г. Войната бушувала из целия град, а след това, една седмица, боевете се разразили в техния квартал и накрая - на тяхната улица. По залез слънце боевете затихнали и баща им излязъл навън, за да оцени какво се случва, и бил убит в кръстосания огън между йорданската и израелската армия.

На следващата сутрин, когато стрелбата временно утихнала, съседите се събрали в малкия апартамент. Никакви свещеници или пастори не успели да стигнат до тях. Съседите изкопали гроб в двора зад жилищната сграда. Худа Авад, майка им, прочела утешителни думи от Библията. Със сълзи, стичащи се по лицата им, децата се присъединили към майка си в рецитирането на молитвата „Отче наш“, а мъжете отнесли тялото до импровизирания гроб.

Ожесточените боеве се възобновили същия следобед, но приключиха преди стъмване. Посред нощ йордански войник дошъл и заповяда на семейството да се евакуира, защото очаквали израелската армия да се върне всеки момент. Те обещаха: „*Ние ще ви уведомим кога е безопасно да се върнете*“. Семейство Авад напуснало и никога повече не видяло дома си.

Майка им си намерила работа като медицинска сестра със месечна заплата 25 долара, но с тези пари не можеше да издържа семейството. Бишара и Алекс били настанени в сиропиталище. По ирония на съдбата, сиропиталище било до сградата, която по-късно станала църквата, където Алекс беше пастор, а аз - гостуващ проповедник. Докато ми разказваше историята, той посочи стаята на горния етаж, където живеели той и Бишара, докато и двамата, поради състрадание на християнската общност, не дойдоха в Съединените щати, за да учат.

И Алекс, и Бишара се върнали в родината си, въпреки насилието, което характеризирало ежедневието им. Бишара и майка му се опитали да посетят техния дом от детството, но той бил разрушен и бил построен път, така че те не могли да намерят точното местоположение. След войната през 1967 г. майка им написала до кмета на Йерусалим, молейки за разрешение да премести костите на съпруга си, но молбата ѝ била игнорирана. Така че дори няма надгробен камък, който да отбележи и почете съществуването на бащата.

Онова, което обаче не било загубено, било евангелското послание и силното християнско влияние, което майка им и баща им оказали върху Бишара и Алекс. И двамата се превърнали в светлини на любовта и помирението в тази изпълнена с омраза земя на най-великия Любящ и Помирител на всички времена. Бишара станал учител и искал да предаде любов и помирение на своите ученици. Той видял, че конфликтът между израелци и палестинци оставя дълбоки белези върху децата им. Много от тях загубили и двамата си родители, а много деца, разделени от тях по време на войната през 1967 г., не знаели дали те са мъртви или живи. Гняв и насилствено поведение характеризирали училищната общност.

Посланието на Бишара, което той научил от родителите си – **обичай Бога, обичай ближния си, обичай враговете си** – не достигало до учениците му.

„Защо, Господи?“, молил се Бишара. „Защо няма резултати? Защо би ме върнал в родината ми и не би ме използвал?“ В книгата си „Светлина и сила“ брат Андрю разказва историята на Бишара:

„*Тишината сякаш го обвиняваше. Той вървеше по коридорите покрай стаите, където момчетата спяха. Много от тях се мятаха и въртяха на пресекулки, стенели или говорели насън. Той се чудел за сънищата им, които несъмнено отразявали личните им болки. Всяко от тях било преживяло тормоз от израелски войници. Чувствайки се унижени и безсилни да направят нещо ефективно, много ученици хвърляли камъни по войниците и пренасочвали неподчинението си на властта към учителите в училището...*

Бишара излезе през задната врата на училището и застана под нощното небе. То започна да се прояснява. Емоциите, които беше потискал толкова дълго, нахлуха в него. Той обвини израелците за смъртта на майка си и баща си и загубата на дома си през 1948 г., за 12-те години, през които трябваше да живее в сиропиталище, отделен от майка си, за годините на изгнание в Съединените щати. Омразата беше гнойна, но сега той разпознаваше в себе си същата омраза, която беше и у момчетата за които се грижеше. Докато ги унищожаваше, тя унищожаваше и него. Ако не победеше собствения си гняв и горчивина, той нямаше да може да им помогне.

Очите му се напълниха със сълзи. Как можеше той, човек, който беше отдал живота си на Христос преди 12 години, който беше посветен да бъде инструмент на Бога в Светата земя, да помогне на тези млади и ядосани момчета? *Имаше само един отговор. Гласът му наруши тишината на нощта: „Господи, моля Те. Прости ми, че мразя евреите и че позволявам на тази омраза да контролира живота ми.“*

Когато разговарях с Бишара и брат му Алекс, аз знаех, че с всяка частица от съществуването си той е имал предвид тази молитва. Двата **я живеят** като светлини в тъмнината. Може би те не мислят по този начин, но показват, че ходатайството **не е** преди всичко **молитва, с която човек се моли**, а нещо, което човек **прави**. **Чрез своя ходатайствен живот** те осигуряват „среща“ (*raga*, значението на ходатайство) за палестински християни, за арабски мюсюлмани, за евреи и за Месианските евреи. (*движение, което съчетава елементи от традиционния юдаизъм с вярата, че Исус (Йешуа) е еврейският Месия Д.Пр.*) Това е бавен, разочароващ, болезнен процес, но от време на време **се случва помирение и светлина свети в тъмнината**.

Не само картината на Голанските възвишения предизвиква прекрасни спомени и ни призовава към молитва, на масата в частта от нашата дневна стая, където Джери и аз четем Библията и се молим заедно почти всеки ден, има една мраморна плочка с надпис: **„Молете се за мирът на Йерусалим“**. Алекс и Бишара често са в молитвите ни, както и отец Чакър, и всички забравени християнски палестинци в тази опустошена от войната земя.

Последната ни спирка от това променящо живота ни пътуване, беше Танзания. Мисля, че именно чрез Джон Хилстром, основният корен на протестантството беше наистина дълбоко засаден в мисленето ми и начинът, по който се стремя да служа. Джон приемаше проповедите ми сериозно. Никога не съм си мислил, че ще стане мисионер, но той чу Божия призив. Нямахме официално богословско образование, но изучавахме Библията, както насаме, така и групово в църквата. Земеделските нужди на Танзания можеха да бъдат задоволени от неговото обучение и талант, и в това отношение той чу призива си. **Така би трябвало да мисли нормалният християнин: там където се срещат нуждите на света и моят талант и ресурси, там има призив.**

Прекарахме 3 дни с Джон и Ген, бяхме вдъхновени от начинът, по който те бяха се приспособили към съвсем различен начин на живот и начинът, по който той се отнасяше към танзанийците, а и те към него. Бяхме предизвикани да бъдем по-смели в проповядването на евангелието, което в основата си включва Великото поръчение:

„Тогава Исус се приближи към тях и им каза: „Даде ми се всяка власт на небето и на земята. Затова идете и научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светия Дух, и като ги учите да пазят всичко, що съм ви заповядал. И ето, Аз съм с вас през всичките дни до свършека на века.“ (Матей 28:18–20)

Джон почина твърде рано, загинал в автомобилна катастрофа. Погребан е в земята на Танзания, земя, в която е отишъл в отговор на Великото поръчение. Поръчение, защото се е стремил да живее Великата заповед: *„Да обичаш Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа и с всичкия си ум.“* Това е първата и най-голяма заповед. А втората е подобна на нея: *„Да обичаш ближния си, както себе си“* (Матей 22:37–39).

Съмнителен ход

Вярвам, че най-очевидното **ограничение** на методисткия начин за разполагане на проповедници **е моделът на назначаване**. Целта на нашата система за пътувания, е да можем да поставяме пастори на места, където са най-необходими и където техните дарби са най-подходящи. И този идеал понякога е резултатен. Но от моите наблюдения, по-често назначенията се правят според заплатата и времето, прослужено на определено място. Резултатът е, че служителите, които са верни и постоянни, се преместват на всеки 4-5 години в църква, **малко по-голяма** от тази, в която са били, **с увеличение на заплатата**.

От моя гледна точка, в ретроспекция, не биваше аз да бъда преместен от новата църква, която бяхме основали в Сан Клементе, в процъфтяваща, много по-голяма крайградска църква в Анахайм. **Пет години просто не бяха достатъчни**. Бях млад и не бях достатъчно уверен в системата, за да повдигам въпроси, нито достатъчно зрял, за да мисля ясно за това, кое е най-добро за служението на цялата църква. **Сигурен съм, че гордостта**, която е в основата на нашия първороден грях, също беше фактор. Бяхме много успешни. Църквата беше нараснала бързо; бяхме построили прекрасна сграда; бях признат не само в конференцията, но и извън нея. Църквата, в която бях назначен, беше 3 пъти по-голяма, с красив олтар, с орган и изключителен хор, с голям персонал, включително заместник-свещеник и младежки ръководител, а като старши свещеник, аз щях да имам секретар на пълен работен ден. Въпреки че имах плодотворно и смислено служение в Методистката църква в Западен Анахайм, аз вярвам, **че за царството** щеше да е най-

добре, ако бях прекарал 10 години, а не 5, в църквата „Свети Андрей“ край морето в Сан Клементе. Знам, че епископ Кенеди и моят скъп приятел Кен Милър (моят областен суперинтендант) подкрепяха мен и моето лидерство и за това бях благодарен.

Синът ни Кевин е роден в Сан Клементе и понякога твърди, че е калифорниец. Тези калифорнийски години дойдоха в специален момент за нашето семейство. Преместването ни от Сан Клементе в Анахайм ни постави на няколко мили от Дисниленд. Това беше преди Дисни Уърлд в Орlando. Можехме да виждаме фойерверки от задния ни двор, а посещенията в Дисниленд не бяха веднъж в живота за нашите деца; бяхме там редовно, главно защото посетителите извън града, които идваха да ни видят, също искаха да го посетят.

В онези години, под динамиката на епископ Кенеди, методизмът се разрастваше. Методистката църква „Западен Анахайм“, в която бях назначен, беше звезден пример за църковен растеж. Беше на по-малко от 20 години, когато пристигнах, но имаше повече от 1000 членове. Двама свещеници бяха ме предшестваха, така че сега служех на църква с известна история. Аз бях помогнал за създаването на предишните ми три църкви. Макар и сравнително млада в контекста на всички църкви на конференцията, тази църква беше утвърдена и аз трябваше да се впиша в историята и оперативния ѝ стил.

Да станеш световен християнин

Божията благодат няма да ни отведе там, където Неговата благодат няма да ни поддържа. Въпреки, че това твърдение е мое убеждение, имаше случаи, когато съм се съмнявал в него. Въпреки това, то се е доказвало многократно в начинът, по който се развиваше нашето служение.

Прекарвахме си страхотно в Калифорния. Служението ни беше възнаграждаващо, и според мен, то беше ефективно. И все пак, и аз, и Джери имахме дълбоки копнежи да се върнем у дома. Можехме да посещаваме родителите си само веднъж годишно, понякога два пъти. Децата ни растяха, без да познават бабите и дядовците си или братовчедите си. Затова започнахме да се молим да дойде някакво обаждане от някъде, по-близо до дома.

Трябва да кажа няколко думи за дома. Споделих чувствата си относно борбата ми с обстановката през годините на моето детство, с това, което чувствах като икономическа, културна и образователна лишеност. Продължавам да се изумявам от начинът, по който умът и паметта работят; това е такава мистерия!

Отидох да пазарувам сам по време на сезона на Коледа. В разгара на суматохата в един магазин за играчки, за момент бях поразен от болезнени спомени за Коледа, по време на годините ми на израстване в селска бедност. Нямахме Коледна елха, нито Коледни чорапи. Всички светлини, блясък и разнообразие от подаръци, които сега можех да купя, се сблъскаха в съзнанието ми с обстановката, която в ранните ми години на изкривена оценка на ситуацията и борбата ми си бях представял като сива и мрачна. Нищо от това не можеше да бъде моя обстановка, когато бях дете. Размишлявах върху това, което се беше случило в съзнанието ми и след като се прибрах у дома, написах стихотворение, в което първо повтарях със самосъжаление какво бях пропуснал, но след това, от даденото ми от Бога виждане, заключих, че „*това беше друг свят и аз отново бях дете*“.

Никоя от тези фантастични играчки,
никога не беше моя,
Но си спомних малка релсова линия
с диаметър около два фута
и малкото пружинено влакче,
който обикаляше по нея
(Сигурно тогава е звъняло)
То осигуряваше изобилие от емоции
до пролетта,
когато то твърде уморено
и твърде стегнато навито
се предаде и умря.
Намерих го в едно чекмедже на скрин
(Тази година нямахме коледна елха)
на Коледната сутрин
и знаех, че Дядо Коледа идва и в
домовете на бедните момчета.

Отново бях дете,
но всъщност, не дете.
Аз бях мъжко момче,
смаден до фантазия и страхопочитание
от това, което видях.
Благодарих на Бога за паметта
и на родителите, които се стараха много
и дадоха всичко от себе си!

Докато пиша това, чувствата за дома и какво е означавал домът за мен през годините, ме изпълват с радост.

Когато се появи възможността да направя околосветското разследващо пътешествие, не исках да го направя сам. Това беше видът преживяване, което Джери и аз трябваше да споделим. Но какво да правим с децата? Кевин беше на 2, Кери на 5, а Ким на 7 години. Как можехме да ги оставим за един месец? Ще посмеем ли да поемем риска от евентуално негативно емоционално въздействие, което това можеше да има върху тях? Неохотно и емоционално раздвоени, ние решихме да ги оставим при родителите ми в селския район на Мисисипи.

През годините и двамата признахме известна остатъчна вина за това, въпреки че никога не е имало доказателства, че по някакъв начин това е било негативно преживяване. Когато говорим с Ким, Кери и Кевин за това преживяване, те си спомнят, че всеки мъж в семейството и поне една леля пушили цигари, а дядо им (когото с обич наричахме „Мът“), пушил лула. Така че тютюневият дим и миризмата били навсякъде.

Те срещали много братовчеди и се смеят, че един от тях има две пръсти на кракът си. Имаме снимки на тях с пиленца, които се излюпват. Те се запознали със спорта на стрелбата по мишени и остават изумени от факта, че при наличието толкова много истински оръжия, в дома ни никога не е имало оръжия. Имало поставени консервни кутии на стълбовете на оградата като мишени; този, който уцелел най-много кутии, бил шампионът. С радост си спомнят и говорят за многото време, прекарано на пясъчните брегове на близкия чакълен рудник. Привидно безкрайните игри с карти, които се провеждали през уикендите, ги запознали с това, което остана любимо семейно занимание.

Ким прекарал последния месец от втория си клас там и си спомня дългото пътуване с училищния автобус, в компанията на по-голямата си братовчедка Лейни, която живеела отсреща през пътя. Разстоянието до училището било само няколко мили, но автобусът трябвало да обикаля по селските пътища, за да вземе всички ученици; така че разстоянието не било голямо, но отнемало много време, за да се осъществи. Кери, заедно с Ким, също си спомня снимката на Бийтълс в училищния бележник на Лейни и прекарвайки много време с нея, слушали музиката им и просто се разхождали.

Интересното е, че единственото нещо, което някой от тях си спомня за църквата, беше споменът на Ким за „кльошавия“ проповедник, който се появяваше в къщата от време на време, без предупреждение, винаги канен за кафе, пай или торта. Този кльошав проповедник беше брат Грисъм, под въздействието на чиито проповеди, аз бях обърнат във вярата и кръстен.

Нашето семейство е семейство, играещо карти. Руук, Канаста и Пика бяха любимите ни игри с карти, но през повечето години, беше Канаста. Когато Ким споменава брат Грисъм, аз си спомням едно време, дълго след като бях ръкоположен и служех в църква, когато посещавах родителите си в Ричтън. Веднъж правехме това, което често правехме, играехме Канаста, когато една кола се появи. Мама погледна навън и възкликна: „О, Господи Боже, моля те“ (един от любимите ѝ изрази, с които представяше много от наблюденията си), „подгответе картите, проповедникът идва.“ С какъв вид проповедник си мислеше, че ще играе карти?

През годините след това, въпреки че нямаше никаква следа от това и децата ни се смеят, че си го мислим, Джери и аз често споменавахме какъв риск поемахме, оставяйки децата си за един месец. Въпреки че бяха с баба си и дядо си, те почти не ги познаваха; всъщност Кевин беше толкова малък, че изобщо нямаше да ги познае. Готовността на майка ми и баща ми, да споделят любовта си с тези деца, които те не познаваха, само знаеха, че бяха техните внуци, моите деца, на тяхното „бебе“, е красноречиво опровержение срещу изкривеното ми мислене за детството ми и е един от красноречивите удари срещу хрътката на ада, което ме преследваше толкова години.

Писането ми за дома и за всички тези радостни чувства, се сблъскват с факта, че в моя град има толкова много бездомни хора, както и с факта, че има над 43 милиона души по света, насилствено разселени в резултат на конфликти и преследване, най-големият брой - от средата на 90-те години на миналия век. ООН срещала трудности дори да води точна статистика на бежанците. Когато бях във

Витлеем наскоро, срещнах възрастни палестинци в бежанския лагер, които са родени в този лагер. Бежанци, чужденци, нелегални емигранти – това е един от най-сериозните политически, икономически и социални проблеми в света. А ние, християните, трябва да останем чувствителни и да се стремим да поддържаме чувствителна съвестта на света към тези, които съм сигурен, че Исус би добавил към списъка си с „най-малките от тях“.

Този сериозен социален проблем служи да подчертаване за една продължаваща дилема за нас, християните, особено за хората в професионално християнско служение. Джери и аз трябваше да се справяме с това през целия си живот. Нашето служение ни е премествало често, от място на място, дори през целия континент. Трябваше да мислим, да размишляваме и да се молим за преместването и за смисъла на дома. Като християни, ние имаме двойно гражданство: жители на земята и граждани на небето. Ние живеем в напрежението на това двойно гражданство. Павел направил строгото твърдение: „Но нашето гражданство е на небето. И оттам очакваме Спасител“ (Фил. 3:20). В Съединените щати, ние наричаме някои хора, живеещи в нашите предели, чужденци, хора, които принадлежат по рождение на друга държава, но в момента избрали да живеят тук. Това е подходящо описание на християнин. Ние сме граждани на небето, и чужденци, постоянно пребиваващи на земята.

Носталгия

Джери и аз нямаше съмнение дали сме в царството, дали сме чужденци с постоянно пребиваване, у дома ни в Анахайм. Джери обича да разказва за първоначалното ни преместване в Калифорния, за трудностите, свързани с това, но и за радостта от знанието, че Божият народ ще ни посрещне там и ние ще бъдем у дома с тях. Както беше през цялото ни служение там, ние бяхме у дома в Сан Клементе и Анахайм. Но въпреки това, изпитвахме носталгия за Юга, за нашите семейства и корени. Но щяхме да бъдем водени от призива, който трябваше да бъде Божият призив, а не от нашите егоистични желания.

Получихме покана да обмислим воденето на християнско лагерно служение в Мериленд. Идеята, която се криеше дълбоко в съзнанието ни от години – какво би било да живеем в „съзнателна християнска общност“ – привлече вниманието ни. Възможността да преследвам интереса си в молитва и духовно образование, също беше завладяваща. Посетихме мястото; хората бяха прекрасни, географската обстановка беше красива. Бяхме въодушевени, докато прекарвахме дни в тази обстановка и обмисляхме възможностите на служението. В съзнанието ни, разбира се, беше и мисълта, че това е нашият шанс - не че всъщност ще ни върне у дома, но че ще ни върне по-близо до там.

Бог е толкова милостив. Не винаги се случва така; всъщност рядко се случва така. Но това беше толкова критичен емоционален въпрос; ние не искахме чувствата и носталгията ни да определят отговора ни на тази покана за служение. Никой от нас не може да си спомни кой пръв каза това или как то беше казано, но не бяхме седели дълго в самолета, връщайки се в Калифорния, преди да споделим убеждението си, че „това, не е то“.

Знаехме, че сме си у дома там, където бяхме в Анахайм, защото това предложение не беше Божият призив. Учихме се и все още се учим как да живеем в царството сега. Въпреки, че пълнотата на Христовото царство все още не е дошла, то идва. Можем да бъдем у дома, където сме, и да живеем с голямо очакване и увереност, защото заедно с Павел, ние с нетърпение очакваме Спасителя.

Тази истина за християнската вяра и път, ни е позволила да живеем със смисъл и през повечето време с радост на много различни места, споделяйки различни изрази на служение.

Ние не се поколебахме, докато продължавахме служението си в Анахайм. Възможността да се приближим до дома не беше забравена, но Мериленд беше забравен. Молитвите ни не бяха отчаяни, а последователни. Няколко месеца по-късно, писмото дойде. Уилсън Уелдън, редакторът на списанието Upper Room, „Горната стая“, (виж <https://www.upperroom.org/devotionals> Д.Пр.) пишеше за нова позиция в служението. Те искаха да обърнат повече внимание на възможността, читателите на „Горната стая“ да се молят заедно. Имаше повече от 4 милиона читатели на това ежедневно ръководство за молитви. Могат ли те да станат молитвена общност? Могат ли да бъдат по-целенасочено подкрепени в молитва и духовно израстване с нещо повече от списанието? Питаха ме дали бих обмислил да ме интервюират за работата!

Аз обмислих, а по-късно, когато ме интервюираха, им казах: фактът, че ме интервюират, показва празнотата и отчаяното духовно състояние на църквата. Аз бях едва чирак в училището за молитва. Молах се. Знаех необходимостта от молитва. Молитвата отдавна беше част от моят живот, засилена от опита ми в борбите за граждански права в Мисисипи. Бях вдъхновен и наставляван в молитва от молещи се хора като Нети Бийсън и Том Карут, но бях новак.

Дори с моите резерви, нещо гореше в душата ми; може би Бог ме зовеше. В самолета, връщайки се в Калифорния от интервюто, на 10000 метра над красивата Божия земя, аз навлязох в един от най-дълбоките

периоди на молитва, които познавам. На последната страница на една книга, която тогава четях, аз записах част от това, което чувствах – думи, които възнамерявах да споделя, ако позицията наистина станеше моя.

„Искам съзнателно да вляза в „училището за молитва“. Бил съм слушател преди, не напълно записан, но искам да бъда редовен студент. Ще бъда готов да споделя пътуването си. Трябва честно да призная, че това, което трябва да споделя в момента, не е плод от житейски опит, а убеждение. Ако искате някой, който е отдаден на Христос, който вярва, че тайната на живота е това, което Павел е казал: „Да, Христос е във вас, носещ със Себе Си надеждата за всички славни неща, които предстоят“ (Кол. 1:27) – ако искате някой, който има дълбокото убеждение, че най-належащата нужда на нашето време е Божията сила, която е налична и се използва предимно чрез молитва, ако приемете мен и моята ангажираност и убеждение с пълното знание, че аз не претендирам, че „вече съм постигнал“ в това вълнуващо приключение, тогава аз ще дойда; ще приема отговорността. Ще пътуваме заедно и ще призовем Божия народ обратно към неговото наследство и надежда. По пътя, ние ще се стремим да вложим в ръцете, главите и сърцата им най-добрите ресурси, за да им помогнем да се научат да се молят.“

Докато размишлявах върху възможността за такова служение, аз бях по-високо в духа си от всяко друго ниво. Никога не съм имал възможност да изразя тези размисли. Може би, въпреки честното ми признание за неадекватност, те са усетили моята страст и фактът, че се развивам, и са вярвали, че това би ме е подготвило за задачата, затова са ме поканили да поема работата и аз приех.

Бог използва другите, за да сподели нашето призвание

Не познавах нито Ира Галоуей, тогавашен генерален секретар на Съвета по евангелизация, нито Уилсън Уелдън, редактор на „Горната стая“, който беше свързан с Съвета по евангелизация. Те бяха двамата души, основно отговорни за описанието на длъжността и за избора на човека за тази отговорност. Аз бях озадачен от процеса, особено, на първо място, как изобщо аз бях разглеждан като подходящ. Научих това по-късно.

През 1968 г. аз бях част от евангелизаторски поход в Мексико, организиран от Съвета по евангелизация. С още четирима млади методистки служители, бях изпратен в Монтерей. Проповядвахме всяка вечер в продължение на една седмица, поучавахме в средата на предобедна, а следобед посещавахме домовете, свидетелствайки и канейки хора към връзка с Христос и с общението на църквата. В ранните сутрини, петимата от нас, заедно с нашите пастори-домакини, се събирахме за молитва. Беше богато време на общуване и растеж. Сигурен съм, че моите гостуващи колеги знаеха, както и аз, че това време за молитва, а не нашето поучение и проповядване, беше тайната на съживлението, което се случи през тази седмица. Това беше първото ми концентрирано и продължително време на проповядване чрез преводач и беше неловко, но и смиряващо преживяване.

Кен Картър беше член на този екип. Той беше от Тексас и беше покръстен, призван и наставляван в служение от Ира Галоуей. Ира го наричаше „един от моите Тимотейци“.

Сега, години по-късно, в характерния за неговия стил, Ира се свързал с редица хора, питайки ги за имената на хора, които според тях, биха могли да изпълнят новата отговорност на персонала в молитвата в *Горната стая*. Един от хората, с които той се свързал, бил Кен Картър. Според Ира, Кен отговорил на молбата му така:

„Познавам само един човек, който може да е в състояние да свърши работата: Макси Дънам. Прекарах една седмица с него, проповядвайки в Мексико, преди няколко години.“

Бог действа по мистериозни пътища и ние никога не знаем какво въздействие оказваме или какво впечатление оставяме на хората. Това е обвинение срещу мен, но признавам, че аз бях забравил имената на хората, които участваха в онази седмица на евангелизация в Мексико. И все пак, един от тях, Кен, когото аз бях забравил, отвори вратата, аз да бъда разглеждан от Ира за тази нова и може би, най-трансформираща глава от живота ми.

Моят най-значителен принос към Църквата

Въпреки, че имах сериозни резерви, поради дълбоки чувства на явна неадекватност, аз приех поканата. В известен смисъл, тази динамика е била характерна за живота ми: Бог ме призоваваше и аз откликвах на служения, за които бях напълно неадекватен; и Бог ни надхитри, доказвайки, че Неговата воля ни отвежда там, където Неговата благодат ще ни подкрепя.

Моят най-значителен принос към каузата на християнството и на християнската църква, произлезе от това преживяване на пълна неадекватност: моята книга, „Работна тетрадка на живата молитва“.

Когато изданието на „Работна тетрадка“ по случай 20-тата ѝ годишнина беше публикувано през 1994 г., аз написах във въведението: „През годините получих буквално хиляди писма от хора, които са я използвали и са изразили своята благодарност; много от тях свидетелстваха, че животът им се е променил, а много други отбелязват ангажимента си към пълноценно християнско служение чрез използването на „Работната тетрадка.““ Нищо от това, което съм направил, не е докоснало повече хора и не е насърчило по-голям духовен растеж у хората, от „Работната тетрадка“.

Нейният произход беше моята неадекватност. Такъв бях, водейки молитвено братство, чувствайки се толкова слаб в собствената ми молитвена практика. Християнският свят има велика литература за молитвата. Може би са написани повече книги за молитвата, отколкото за която и да е друга тема на християнската вяра и път. Започнах по-съзнателно да се потапям в тази велика литература. Четях ненаситно. Открих, че можеш да прочетеш безброй велики книги за молитвата и все още да не се молиш.

Затова започнах да се моля, Господ да ми даде нещо, което би дало възможност на хората, независимо къде се намират по време на християнското си пътуване, действително да се молят, докато четат за молитвата.

„Работна тетрадка“ беше отговорът на Светия Дух. Тя е буквар, наричник, 6-седмично ежедневно ръководство за молитва, докато се учите да се молите. Процесът, а не съдържанието, е гениалността; и това беше дарът на Духа. Няма нищо ново в съдържанието. По-задълбочено съдържание може да се намери в хиляди различни книги.

Всеки ден от 6-седмичното „вървене“, има малък сегмент от съдържанието; винаги с Библията, защото вярвам, че не можеш да бъдеш човек на молитвата, без да си човек на Словото. Урокът е кратък, защото вярвам, че ние можем най-добре да усвоим великата истина, в малки дози.

Второто страна на процеса се нарича „Размишление и записване“. Целта на тази динамика е да ни принуди да съсредоточим и изясним мисленето си, да бъдем конкретни и ясни. Призовани сме да запишем нещо; аз го наричам „молене на върхът на молива“. Това е важно не само за усвояване на съдържанието на деня, но и за практическо демонстриране на истината. В даден ден може да бъдете помолени да се върнете към някой предишен ден и да помислите какво сте записали там. Две неща са важни в този подход. Първо, повторението и преосмислянето са ефективна динамика в процеса на обучение. Второ, в молитвата си ние обикновено не сме толкова внимателни, колкото би трябвало да бъдем, към това, което се случва в резултат на молитвата ни. Връщането назад, за да видим къде сме били и за какво може би сме се молили 2 или 3 седмици по-рано, може да ни покаже, че нашите молитви получават отговор или може да ни покаже, че ние приемаме молитвата си твърде лекомислено, защото не сме внимателни за промяната, която тя може да направи. (Както един човек попитал Бога: „Господи, аз ли неправилно се молах, или Ти неправилно ме разбра.“ Д.Пр.)

Третата страна в процеса е обозначена като „През деня“. Действителното съдържание от книгата ще бъде най-доброто обяснение за това и за динамиката на размишление и записване. Още в първия ден на „Работната тетрадка“ съдържанието се фокусира върху факта, че е естествено да се молим, защото молитвата е израз на нашия глад за Бога. В раздела „Размишление и записване“, това е една от инструкциите: „Как виждате този гладът да засяга другите? Помислете за конкретни хора. Назовете ги и с една фраза или изречение посочете как се проявява този глад.“

Указанието за „През деня“ казва: „Ако умът ви се върне към това преживяване, по всяко време през този ден или нощ, опитайте се да си спомните хората, които сте споменали, в които сте видял, че гладът за Бога действа. Просто помолете Бог да ги благослови и да задоволи копнежът им. Бъдете отворен за това, Бог да ви използва, за да задоволите нуждите им.“ Става очевидно, че почти веднага, щом използвате „Работна тетрадка“, вие не можете да я използвате честно, без да се молите.

Не знам нищо сравнимо с „Работната тетрадка“ по отношение на нейната практичност. Въпреки че е публикувана през 1974 г., тя все още се печата и хората все още я използват. Издателят изчислява, че са отпечатани повече от 1000000 екземпляра и че тя е отпечатана на поне шест различни езика.

Истината е, че не знаем колко копия са отпечатани и на колко различни езика. Не само за „Работната тетрадка“, но и за други книги, аз продължавам да откривам някоя книга, която съм написал, която е била преведена за употреба в друга страна. Въпреки че оценявам факта, това със сигурност не е начинът, по който издателите биха искали това да стане. Винаги съм доволен, че Словото се разпространява и трудът ми има значение по начини, за които аз често не знам. Едва през 2010 г. ръководството на „Горната стая“ заяви, че „Работната тетрадка“ „е един от най-продаваните групови ресурси, публикувани някога от „Горната стая“.

Дълго време държах китайския превод на „Работна тетрадка за жива молитва“ на видно място в кабинета си. Това беше първата книга, която бях написал, която беше преведена на друг език. Искях да ми напомня за историята зад нея, за да бъде наясно с евентуалното значение на това, което пиша. Един презвитериански пастор беше използвал „Работната тетрадка“, когато беше публикувана за първи път през

1974 г. Скоро след това той отиде в Тайван като мисионер. Посетих го там през 1976 г. и той сподели с мен факта, че е превел „Работна тетрадка“ на мандарин и я е дал на водачите на подземната църква в Китай.

Да станеш световен християнин

Ако по някакъв начин съм световен християнин, то аз станах такъв по време на служението ми в списанието „Горната стая.“ Нейната история е феноменална. Тя започна в сърцето на една учителката в неделното училище, Франсис Крейг, в Методистката епископална църква „Травис Парк“ в Сан Антонио, Тексас. Тя насърчила своя пастор, д-р Пол Кърн, да пише кратки молитви и да ги публикува в седмичния бюлетин на църквата. Кърн поставял в него ежедневни четения от Библията заедно с кратки окуражаващи бележки.

Едновременно с това, свещеникът Гроувър Емънс открил общата идея на вярващите по целия свят да служат на Христос. Неговата мечта за молитвена книга, която да „култивира познание с Бога“ за всички хора. Тези вдъхновяващи мисли и молитви довели до появата на списанието „Горната стая“, което по времето, когато станах световен редактор, **се превърна в най-широко използваното молитвено ръководство в света.**

В началото на 1935 г., първият брой бил изпратен в печатницата. В невероятна демонстрация на вяра, бяха поръчани 100000 копия от този първия брой (април-май-юни 1935 г.). Шокирайки многото скептици, които не можеха да повярват, че това ще проработи, той се разпродаде бързо.

„До седмия брой, тиражът се повишил до 500000 копия. Почти веднага след публикуването на списанието, читателите започнали да пишат и изпращат размишления, които разказваха за личните им истории на вярата. До 1938 г. списанието публикувало размисли, написани от обикновени читатели, а не само от поканени писатели.“

То се превърнало в списание „от хора за хора“, обикновени хора, които се обръщали един към друг, свързани от общата си вяра в Исус Христос. По-малко от 4 години по-късно, през 1939 г., тиражът бил изумителен – 1 милион копия. През годините, понякога месечният тираж достигал 3,5, а понякога и 4 милиона. Тъй като то често се използвало от семейства, около 10 милиона души получавали посланието всеки ден. Днес списанието се издава на 35 езика в 100 страни по света.

Продължаващата история е разказана в книгата „Където светът се среща, за да се моли“ от Мери Лу Рединг, публикувана през 2009 г. По времето, когато се присъединих към екипа, печатът включваше много повече от самото списание. Имаше книги и брошури; дори поредица, озаглавена „Амвонът на Горната стая“, сборник с проповеди от изключителните проповедници на нашата нация. Имаше сезон, когато радиото беше използвано за споделяне на ежедневната медитация в „Горната стая.“ Културата на служението беше отворена за творчество и за различни медийни изрази на поучение и духовен растеж.

Аз бях призван към екипа, за да култивирам молитвено братство. Тъй като хората по целия свят бяха свързани чрез това ежедневно, споделено молитвено четене, те бяха свързани и в молитва. В началото се стремяхме да правим това категорично, като добавяхме молитвен фокус към ежедневното молитвено четене, най-често подсказан от съдържанието на молитвения текст. Във всеки един ден, нашите милиони читатели можеха да се молят заедно за единство в християнската общност, или за помирение на расите, или за мир, или за бежанци в някоя опустошена земя, или за каузата на образованието, или за реформа на затворите, или за самотни майки, или за сиропиталища.

През 1977 г. направихме молитвата още по-лична за нашите читатели в Съединените щати, като създадохме „Молитвения център Жива Горна стая“. Обучихме доброволци да получават молби за молитви, изпратени по пощата или по телефона, **и да се молят за всеки човек по име.** Технологията за пренасочване на телефонните обаждания, направи възможно пренасочването на обажданията към обучените доброволци в домовете им. Беше почти невероятно. През годините **стотици състрадателни хора се включиха доброволно да се молят за нуждаещи се хора,** много от тези доброволци се записаха за двучасови блокове и вярно служиха години наред.

Един въображаем израз на това молитвено служение беше, че съществуващите молитвени групи в църкви в цялата страна и в Мексико, се превърнаха в групи на „Жива молитва в Горната стая“, като изучаваха предписаните материали. Тези групи също така получаваха молби за молитви, предадени им от нашия молитвен център в Нашвил. Беше вдъхновяващо да вляза в Центъра за Жива молитва и да видя голяма карта на Съединените щати, осяяна с цветни кабърчета, обозначаващи местоположенията на тези живи молитвени групи.

Моето служение произлезе от едно усилие, започнало през 1949 г., когато малка част от персонала, кореспондирала с читатели, които искали молитва, и с хора, които се нуждаеха от списанието, но нямали пари да го купят. Тази група отговори и на заявки за копия от списанието от военни свещеници, за да се

дава на военнослужещите, продължавайки една практика, която започна през Втората световна война. Хората не само искаха други да се молят за тях, те искаха пособия за укрепване на собствения им молитвен живот. Моята „Работна тетрадка за жива молитва“ беше отговор на моята лична нужда, но още по-важно - на нуждите на хората навсякъде.

Първото ни общо обучаващо начинание беше „Приключението в жива молитва“ - известно преживяване за духовно формиране, замислено като интензивен уикенд или многоседмичен акцент върху личната молитва. Основната му цел беше да помогне на участниците да трансформират молитвата от строга рутина в интимен, ежедневен начин на живот на общение с Бога. Обучени лидери представиха този двудневен модел на църкви в Съединените щати и мрежата от молещи се църкви започна да се формира естествено. Това бяха църквите, които станаха разширения на Центъра за жива молитва, но те бяха и църквите, които изискваха все повече и повече указания за духовен растеж.

По-обширен и концентриран модел беше двугодишната Академия за духовно формиране. Тя се разработваше 5 години и стартира през 1983 г. Дани Морис беше член на персонала на Съвета за ученичество (бивш Съвет за евангелизация). Неговата задача в рамките на ученичеството, беше много подобна на моята задача в „Горната стая“, така че ние работихме тясно заедно. Той беше партньор в разработването на „Приключение в жива молитва“ и „Центъра за жива молитва.“ Когато световният редактор и главен изпълнителен директор на „Горната стая“ подаде оставка през 1978 г., **аз бях избран да го наследя**. Назначих Дани да се присъедини към нашия екип и да поеме отговорност за работата, която аз вършех. Това беше безпроблемен преход и ни даде възможност да съсредоточим „Горната стая“ по-конкретно върху широката област на духовното формиране.

Да станеш „католически“ християнин

През годините си в „Горната стая“ не само станах, до каквато и степен да съм, „световен християнин“,

но и „екуменически християнин“ или може би по-добре казано, „католически християнин“. Отново, това беше основно резултат от опитите ми да компенсирам собствената си неадекватност. Споменах, че призоваването ми в „Горната стая“ ме принуди да бъда по-съзнателен и дисциплиниран в личния си молитвен живот, **но и ме запозна с по-широко измерение на духовността, отколкото бях предполагал**.

Една от може би най-значимите личности, влезли в живота ми през този период, дойде по пощата. „Горната стая“ се стремеше да допринесе за отбелязването от нашата нация на 200-годишнината на САЩ, като публикува сборник с проповеди на тема „Под Бога, ново раждане на свободата?“. Поканихме проповедници да изпратят проповеди по темата. Колекция от най-добрите проповеди щяха да бъдат избрани и ние щяхме да напишем ръководство за обучение по тях за общото им използване в местните църкви.

Получихме проповед от един монах в католически Трапистки манастир в Орегон. (*виж <https://en.wikipedia.org/wiki/Trappists> Д.Пр.*). Тя беше твърде кратка за нашата цел, но беше обмислено и чувствително написана с толкова дестилирана мъдрост, че аз му написах писмо с благодарност. Това постави началото на кореспонденция, която ми направи дълбоко впечатление. Брат Саймън Рейнолдс беше името му и той ми стана за известно време донякъде духовен водач.

Тогава той беше на 82 години. Писмата му блестяха от живот и бяха пронизани с хумор. Въпреки, че живееше в манастир, брат Саймън изглеждаше във връзка със света, с истината и с нуждите и чувствата на хората по един необикновен, донякъде невероятен начин.

Почти веднага почувствах, че той е човекът, когото исках и трябваше да позная. Разменяхме си писма на всеки няколко месеца и след това, със специално разрешение на абата, прекарах един ден с него в манастира му в Орегон. Връзката ни, чрез писма, стана интимна и лична. Молах се за него редовно; а в дисциплинирания си монашески живот, той се молеше за мен всеки ден.

В едно от ранните си писма той каза: „*Аз съм рибар на съзвездията. Мисля, че в теб хванах някой, който е поне потенциален съзвездие.*“ Няколко месеца по-късно аз претърпях доста сериозна автомобилна катастрофа, която ме остави с пробит белия дроб (пневмоторакс) и със счупен крак. По време на периода ми на възстановяване, едно от неговите писма казваше:

„В понеделник след литургията получих отговора на въпроса за счупения ви крак. Господ иска вие да отделяте повече време и да си изберете място за лично пасивно съзерцание. Вие си твърде активен. Самият Исус трябвало да се изкачва на планини, за да се моли (казва Г. К. Честъртън, за да се смее на човешките грешки на своите апостоли: като любопитството на Петър и амбицията на Яков и Йоан да седят отдалеч и отляво на Него в Царството). Всичко, което задължително трябва да направите, е да седите и да слушате.“

За съжаление, аз не съм толкова добър съзерцател, колкото ме наставляваше той, но това беше така, защото никога не дисциплинирах свръхактивната си природа толкова, колкото той ме призоваваше. Но неговото наставничество оказва значително влияние върху оформянето на живота ми.

Голяма част от времето в единствения ден, в който бяхме лично заедно, беше прекарано в **разговори за живеещия в нас Христос**. Както беше посочено по-рано, тази идея се беше превърнала в основен камък в моето богословие и в моето духовно формиране. Той не можа да устои да говори за реалното присъствие на Христос в Светото Причастие.

Няколко месеца след този ден заедно, аз споделих с него смислено преживяване на богослужение с римокатолици, но ми бяха отказани хлябът и виното в честването на Светото Причастие. В писмо до брат Саймън, аз изразих болката си от това, че не ми беше дадена възможността да споделя пълноценно тайнството на живота и радостта. С обратна поща получих следния отговор:

„Скъпи ми брат Макси: Тази седмица осъществих контакт със самата ти душа, в началото на седмицата, чрез умствена телепатия и чрез писмо. В сряда и четвъртък, моето свръхсъзнание започна да регистрира „Макси, Макси, Макси“ чрез своя духовен морзов код с точки и тирета. Това ме накара да викам „Здравей Мария“ за семейство Дънам и ме накара да закача плаката на Джери „Свежа всяка сутрин“ [Джери му беше изпратила плакат, който тя беше проектирала] под моя дневен календар, вляво от вратата на стаята ми. Така че, моите Дънам влизат и моите Дънам излизат.

Попитах лейди Гуадалупе [покровителката на техния манастир] какво да кажа на Макси за Исус в Светото Причастие. Тя каза да използвам Джери и думата „онтология“ Значи, Той е там интимно. Тяло и Кръв, Душа и Божественост, независимо дали мисля за него от време на време или не. Защо Джери? Ким [зародишиа на най-голямата ни дъщеря] е била с нея един месец, интимно преди тя, Джери или ти да сте го знаели – живо съществуване, независимо от вашата мисъл за нея – там и как Бог е пожелал тя да бъде там. Като момче в църквата аз си спомням, че казах: „Иска ми се да бях живял когато Исус е живял.“ Отговорът дойде веднага: „Ти живееш с Мен сега, Аз живея тук с теб!“ Оттогава Той живее вътре. Нещо, като Ким от първия месец (на бременността Д.Пр.). Признавам, че понякога се опитвах да избягам от Неговото присъствие. Но тогава целият ми свят се срива и аз побързах да се върна при Неговото зареждане с енергия, смирение и сигурност. Затова мога да разбера твоята болка от това, че не си се причестил напълно.“

Той написа още няколко параграфа, като изтъкна, че ние трябва да използваме въображението си, **за да си присвоим вярата и да култивираме** връзката си с Христос. Той завърши, като се върна към убеждението си за това как въображението е действащо в претендирането за реалното присъствие, пишейки:

„Вашият Макси образ е огледало, в което няма Макси реалност, но въпреки това е Макси.“

Неговата гледна точка **за реалното присъствие на Христос в Светото Причастие** е от значение не само за Господната вечеря, **но и за целия живот**. Неговото свидетелство потвърждава това. Той чул Христос да казва: „Ти живееш с Мен духовно чрез вярата си в Моето присъствие. Аз живея в теб чрез благодатта на Моята любов.“ И неговото свидетелство беше: „Той живее с мен оттогава. Нещо като Ким през първия месец.“

Тази метафора за човек, който оживява в майчината утроба, яйцеклетката се опложда, преди да осъзнаем това като представа за „обитаващия вътре Христос“, докоснала вибрираща струна. Тя вдъхновила по-богато размишление върху представата на Павел, която оформяше живота ми, откакто бях силно запознат с нея от Стенли Джоунс. В началото на деня, в продължение на повече от 10 години, аз си говорех думите на Павел, понякога на глас, понякога просто го регистрирах в съзнанието си. „Макси, тайната е просто такава: „Христос е в теб! Да, Христос е в теб, носещ със Себе Си надеждата за всички славни неща, които идват““ (Кол. 1:27 Филипе). Докато продължавам тази практика през тези 40 години оттогава, често си мисля за брат Саймън и очаквам среща с него, там където стените на манастира и моята твърде активна природа няма да попречат на по-дълбокото докосване на душата.

По време на ранния ми престой в „Горната стая“ аз не познавах никой в протестантската традиция, **който да говори за духовно формиране**. Брат Саймън беше ярък свидетел, че римокатолиците са знаели важноста на **този страна от християнската вяра и път** и са използвали езика на формирането през вековете. Не след дълго, ние в „Горната стая“ започнахме да говорим за духовно формиране и да се стремим да осигурим ресурси за много по-широк израз на духовността, отколкото сме познавали преди.

Започнах силно да се интересувам от великите религиозни класики. „Горната стая“ беше публикувала колекция от малки книжки – избрани откъси от някои от великите духовни писания на епохите, на автори, чиито имена едва познавах и чиито писания бях непознат: Джулиан от Норич, Уилям Лоу, Франсоа Фенелон, Франциск от Асизи, Евелин Ъндърхил и много други. Живях с тези 29 книжки и започнах да чета тези писатели в по-голяма степен, отколкото тяхното малко въведение в тях. Моята някога

многоотомна библиотека намаля значително през последните 15 години, тъй като раздавах книги при преместването си и, най-накрая, при пенсионирането си. И все пак, тези малки книжки с джобен формат, в малка кутийка, в която първоначално бяха опаковани, са на видно място на рафта в кабинета ми.

Не помня кога за последно прочетох една от тези книжки, но те са там, в тази разпознаваема опаковка, напомняйки ми за едно значимо движение и период от време в моето духовно и професионално пътуване. Тогава, преди години, започнах практика, която наричам „да се държим заедно със светците“.

Именно тази практика ме направи католически християнин. И тази практика ме направи по-автентичен методистки/уеслиански християнин. Една от известните проповеди на Джон Уесли била неговата проповед за „Католическия дух“. Голямо объркване съществува в нашата Обединена методистка църква днес, защото „католическият дух“ се тълкува като „богословски плурализъм“ и такъв плурализъм се проектира като едновременно приемливо и желателно за това, какво означава да си християнин в методистката традиция. Доведено до крайност, в тази представа има една заблуда, която би шокирала г-н Уесли. Начинът, по който тя твърде често се проектира, предполага, че един обединен методистки християнин може да вярва в почти всичко за Бога, Исус Христос и за основните доктрини, свързани със спасението, но това е изопачаване на идеята на Уесли за католическия дух.

Той позиционира католическия дух срещу това, което нарича „Спекулативен латитудинаризм“ (Опасното доктринално безразличие, което възниква, когато някой се интересува толкова малко от конкретни вероизповедания и догми, че не поддържа установени, последователни вярвания, като по този начин смесва всички религиозни мнения без убеждение. Д.Пр.), който той нарича „родено на ада, а не потомство на небето“. Това е част от казаното от него:

„Човекът с истински католически дух вече няма религия, която да търси. Той е непоколебим като слънцето в преценката си относно основните клонове на християнската доктрина... Забележете това, вие, които не знаете от какъв дух сте: които се наричате хора на католическия дух, само защото сте с мътно разбиране, защото умът ви е изцяло в мъгла; защото нямате установени, последователни принципи, а сте за смесване на всички мнения. Бъдете убеден, че вие сте объркали напълно пътя си; не знаете къде се намирате. Мислите си, че сте попаднал в самия дух на Христос, когато всъщност сте по-близо до духа на Антихриста. Първо идете и научи първите елементи на евангелието на Христос и тогава ще се научите да бъдете с истински католически дух.“

Уесли бил „човек на една книга“ и Библията била основният източник на всичко, в което трябва да вярваме или да не вярваме. Той ценял традицията и разума; стремял се към религия, основаваща се на житейския опит и на сърцето; но традицията, разумът и опитът, трябвало винаги да бъдат в хармония с Библията.

В смисъла на това, което вярвам, че Уесли е разбирал и преживявал, аз виждам себе си като католически християнин. Две участия култивирах и са дали това значение. Едното беше Екуменическият институт за духовност, а другото - методистко-римокатолическият диалог.

Дъглас Стиър беше един от съоснователите на Екуменическият институт по духовност и беше американски квакерски екуменист. Книгата му „Измерения на молитвата“ беше важно помагало за мен, когато беше публикувана за първи път, през 1962 г. Борбата за граждански права се засилваше в Мисисипи и аз търсех по-дълбоко основание в молитвения живот. Бях изумен, че такъв интелектуален гигант като Стиър беше толкова смело отворен към свръхестественото, толкова дълбоко беше отдаден на личната връзка с Христос, докато едновременно с това, чудато изразяваше вярата си в движенията за мир, за въпросите на справедливостта, за социалното служение, за конференциите и за усамотяванията за духовно обогатяване. Тогава, с копнеж, аз си помислих, че искам да познавам хора като Дъглас Стиър. Той сякаш разбираще евангелието в неговата цялост. Това, което преживявах и наблюдавах в християнството на Мисисипи, би казало, че евангелието е почти изцяло лично, с малко внимание към социалните последици от посланието на Исус.

Стиър беше поканен да участва като екуменически наблюдател във Втория ватикански събор на папа Йоан XXIII. През 1965 г. той и друг наблюдател, Годфри Дикман, отегчени от досадните заседания на събора, си взели почивка в едно кафене и там се зачена Екуменическият институт за духовност. Неговата мисия беше да събере равен брой римокатолически и протестантски учени, за да говорят за хоризонтите на духовността, които засягат всички страни на живота.

В „Горната стая“ започнах да се запознавам с хора като Дъглас Стиър, защото се стремях да ги ангажирам да пишат за нас, да ги каня да говорят на конференции, които спонсорирахме, или да получа тяхната мъдрост за това, как бихме могли да служим на нашите поддръжници с най-добрите ресурси за духовно образование: хора като Мортън Келси, Дорис Донъли, Едуард Дж. Фарел, Глен Хинсън и Базил Пенингтън. По-късно, когато получих покана от Дъглас да стана част от института, аз научих, че някои от същите тези хора са част от него. Тъй като знаех, че не съм учен, аз знаех, че моята ангажираност и страст

към образованието и връзката ми с някои от тези хора бяха единствената причина да бъда поканен.

Макар и пасивен за известно време, демонът, който беше най-ефективен, в източването на енергията ми и в блокирането ми от цялостност и смисъл, ме атакува отново. Той знаеше къде съм най-слаб: лошата ми самооценка и липсата на самоуважение, чувството ми, че съм била измамен в културно и образователно отношение. Неговият шепот в съзнанието ми ревеше и опустошаваше умът ми: „*Ти кой мислиш, че си, че да споделяш общение, камо ли да участваш в сериозен разговор с хора като тези?*“

Колко измамни са умовете и емоциите ни! Демонът беше резултатен.

Намирах всякакви извинения да не приема поканата; дори умишлено правех планове за времевата рамка, в която знаех, че групата ще се срещне. Но Дъглас беше толкова духовно чувствителен, колкото и психически брилянтен. Той беше смирен и търпелив, **никога натрапчив!** Някак си, веднъж, той чу, че говоря на събрание в Бей Вю, недалеч от дома му на езерото Мичиган; той ми написа бележка (която изглежда беше квакерски начин, да пише бележки, вместо да използва телефона), с която ме канеше да прекарам един следобед и една нощ с него, след като приключи с изказването си в Бей Вю. Той беше толкова любезен, че не можех да кажа „не“.

Мирът и тишината на този дом, създадени от духът както на Дъглас, така и на съпругата му Дороти, бяха приятни. Всичко в обстановката и преживяването беше просто, нищо преувеличено. Дороти беше толкова очарователна в своята простота и разговорливост, колкото и Дъглас. Вечерята беше вкусна, но отново семпла, защото нашето споделяне беше най-важното. Около 20:30, без това да е проблем или въпрос, аз знаех, че е време за лягане. Докато ми казваше лека нощ, Дъглас каза, че ще се радва да се присъединя към него в 6:30 сутринта в кабинета му; той щеше да бъде там в тишина и молитва.

Бях колеблив в ума и духа си, когато влязох в кабинета му онази сутрин, уплашен как ще действам в молитва с този духовен гигант. Но нямаше действие; а само тишина, докато, в квакерски стил, слушахме и чакахме Господа. Единствените думи, които казахме, бяха, когато той стана, показвайки, че Дороти ще бъде готова за нас на закуска. „*Наистина се надявам, че ще се присъедините към нас за срещата на института тази година.*“ Е, аз се присъединих, през тази година и през следващите 3 години. Превръщах се в католически християнин.

Докато бях в „Горната стая“, аз се присъединих към Световния методистки съвет. Джо Хейл, генералният секретар, ми стана приятел, когато беше член на екипа на Евангелския съвет; неговата покана и настоятелно настояване ме включиха. През 1992 г. бях назначен от Изпълнителния комитет на Съвета за член на Съвместната комисия за диалог между Римокатолическата църква и Световния методистки съвет.

Методистко-римокатолическият диалог беше установен след Втория ватикански събор. През 1966 г. Ватикана поиска от Световния методистки съвет да започне серия от диалози. Международната комисия за диалог работи в 5-годишна серия от срещи, в хармония със срещите на Световния методистки съвет. След това, тези изявления бяха представяни на Съвета и на Ватикана.

Участието ми като член на тази комисия беше от 1992 до 1996 г. Влязох в този диалог с малка увереност, но не се съпротивлявах, както бях се съпротивлявал участието ми в Екуменическият институт по духовност. Бях открил единство в Христос с хора, чиито религиозни традиции и практики ми бяха чужди. Това стана по-изразено в римокатолическия диалог, защото не ставаше дума за римокатолици и протестанти като цяло; а за римокатолици и методисти, и този диалог беше съставен от хора не само от Съединените щати, но и от целия свят.

Моите две любими личности в диалога бяха д-р Франсис Фрост и д-р Хосе Мигес Бонино. Отец Франсис беше римокатолически свещеник, професор по теология в Швейцария. Д-р Бонино беше методистки свещеник, професор и водещ богословски глас в Аржентина, световноизвестен като пионер на латиноамериканската теология на освобождението.

Имах моите спорове с теологията на освобождението, но бях заинтригуван и ангажиран с основния елемент в тази система: преференциалния избор на Бога в полза на бедните. Много от политическите изрази на това в Латинска Америка, бяха възприемани като марксистки и често включваха подкрепа на насилието. И все пак, аз бях заинтригуван и ангажиран с основния елемент. Кой може да спори? Библията е ясна; Бог е взел преференциален избор в полза на бедните и безсилните. Тази преференциален избор на бедните и уязвимите, включва всички, които са маргинализирани в обществото, включително неродените деца, хората с увреждания, възрастни и неизлечимо болни, както и жертви на несправедливост и потисничество. Пророците на Стария Завет ясно са го заявили. Исус учел, че в деня на Страшния съд, основният въпрос към всеки от нас ще бъде: „*Ами бедните? Как се отнасяхте към тях?*“

Аз бях обогатен от споделянето на собственото участие и тълкуване на Бонино на тази теология – теологията, която беше огнен център на дебати и противоречия в продължение на поне 3 десетилетия на XX век и повлия на нашето разбиране за християнското ученичество. Той толкова пленително, и вярвам, че с право, той настояваше: „Бедните имат най-спешното морално искане към съвестта на нацията.“

Нашият морален тест като общество е „как се отнасяме към най-уязвимите си членове“.

Въпреки, че той беше колега-методист и неговият глас беше един от първите протестантски гласове в движението за теология на освобождението, и това, че аз бях с него, беше положителна корекция на моята карикатура на цялото движение, аз се чувствах толкова близък, понякога по-близък, до отец Франсис, колкото и до него. За мен имаше нещо по-лично в отец Франсис. Въпреки, че бяхме отделени от него от пласт след пласт от неговата римокатолическа традиция, сърцето ми докосна сърце, когато говорихме за изкупителната любов на Христос, за призива на Библията към святост и за продължаващата мисия на църквата да бъде Христовото присъствие в света.

От всеки от 5-годишните диалози, се изготвя богословско изявление. Целта беше да се намерят доктринални споразумения между методистите и католиците. Никога не съм бил институционално отдаден на една църква, но съм дълбоко отдаден на „един Господ, една вяра, едно кръщение“. Нашата група се фокусира върху това, което обикновено се нарича в богословски термини „откровение“ и „вяра“. От този диалог произлезе „Словото на живота: Изявление за Откровението и вярата“, свидетелство за „единството“ на християните в основата на „вярата, веднъж завинаги предадена на светиите“.

Станах старши свещеник на Обединената методистка църква на Христос в Мемфис, Тенеси, през 1982 г. На 17 ноември 1982 г. Джеймс Франсис Стафорд, сега кардинал Джеймс Франсис Стафорд, беше назначен за втори епископ на Мемфис от папа Йоан Павел II. Той беше ръкоположен на 17 януари 1983 г. Айра Галауей, който беше основно отговорен за назначаването ми от пасторството в Калифорния в персонала на „Горната стая, беше участник в методистко-римокатолическия диалог през 5-те години преди мен в екипа за диалога. Когато чу, че епископ Стафорд ще бъде назначен за епископ на Мемфис, той искаше да дойде на службата, защото епископ Стафорд беше част от неговия екип за диалог.

Айра и аз присъствахме на службата за ръкополагането. Нямахме намерение да участваме в Господната вечеря, но се озовахме на опашката с вярващите католици, приближаващи се при олтара. Не съм сигурен какво се случи. Епископът не ме познаваше, но разпозна Айра и ни даде парченце от осветения хляб. Няколко пъти ми е било давано причастието от свещеник в Римокатолическата църква, но само този път - от епископ.

Епископ Стафорд беше отдаден на евангелизацията на афроамериканската общност и ние станаме приятели поради взаимната ангажимент към недостатъчно обслужваните в нашия град. Подобно на мен, епископ Стафорд също беше вдъхновен от Майка Тереза. Той бил с нея на усамотения и я поканил да дойде в Мемфис за специално свидетелство за живота на неродените. Той покани и някои протестанти на службата.

Службата се проведе в Колизеума „Мид-Саут“. Повече от 8000 души бяха там. Нещо поразително се случи, когато Майка Тереза и нейните монахини влязоха. Беше невероятно, защото съм виждал какво се случва редовно в този Колизеум. Аз съм фен на баскетболния отбор „Тигър“ на Университета в Мемфис и ходя на всички баскетболни мачове, на които мога. Посещавал съм и концерти в Колизеума и там цареше суматоха - аплодисменти, писъци, викове, най-голямата шумна, ентусиазирана реакция на случващото се. Но когато Майка Тереза и нейните монахини излязоха на пода на този Колизеум, върху тълпата се спусна чудна, свята тишина. Можеше да се чуе как монахините ходят по пода; ако не бяха вървели, може би щяхте да чуете как пада карфица. Беше някаква зловеща тишина, която говореше за благоговение и страхопочитание. Тази дребна, прегърбена, сбръчкана, изсъхнала малка жена извика онази свята тишина от тази тълпа от хора.

Аз знам, че тази реакция е свързана с това, което хората знаят за нея и нейното служение, но вярвам, че е свързана и със самата ѝ личност. Тя е възплъщение на смиренито. През по-голямата част от тази двучасова литургия тя прекара в молитва. През голяма част от времето, напълно откъсната от случващото се около нея, тя зарови лице в ръцете си и стана още по-прегърбена, докато отпускате лакти на коленете си и люлееше главата си в дълбока молитва.

След литургията тя говори. Говореше просто, но думите ѝ проникваха в съвестта на публиката, защото думите ѝ извираха от живот на молитва и служение. Тя ни призова към молитва и към живот на нежна милост – които тя каза, че са неразделни. Тя преплете кратката си реч с някои лични преживявания. Тя разказа как се разхождала по улиците на Калкута и видяла нещо да се движи в една канавка. Трябвало да се вгледа внимателно, за да види, че това е измършавял мъж, все още жив, но цялото му тяло било покрито с червеи. Тя го завела в центъра им, който се грижи за умиращите. Каза, че им отнело 3 часа да извадят червеите от мъжа, да го почистят, да го изкъпят, да му дадат някаква проста храна и да го запознаят с любовта – любовта и молитвата без никакви обвързвания.

Мъжът наистина умрял. Но той умрял с достойнство, знаейки, че е обичан, което е служението на Майка Тереза и нейните сестри. Докато умираше, той погледнал Майка Тереза и казал: „Дойдох тук като животно, отивам си в смъртта като ангел.“ И се усмихнал, докато умираше.

Въпреки че тя вече беше повлияла на живота ми, аз никога не я бях срещал. Но този ден я срещнах, макар и за кратко. Джери и аз имаме възможността да се ръкуваме с нея, да погледнем в нейните дълбоки, състрадателни очи и да я помолим да каже прости думи на благословия, докато получавахме молитвен медал от нея. Носех този медал в джоба си 2 години, преди да го загубя; и често съм се молил човекът, който го е намерил, да открие историята на Майка Тереза.

По това време в моя ученически път, търсенето ми беше по-ясно от всякога. Страстно исках да знам кой е Исус и кой съм аз във връзка с Него. Епископ Стафорд проповядва проповедта за литургията в този ден. Той разказа, че е бил с Майка Тереза няколко седмици по-рано. Те вървели в двора на манастир с висока тухлена ограда, където били заедно за отдых. Не разговаряли. Майка Тереза спряла за дълго време пред статуя на разпнатия Христос и той я чул да шепне в искрена молитва: „Жадувам... жадувам... жадувам.“

В този момент на тази Божия светица, епископ Стафорд каза, че открил тайната ѝ. Тя била в нейното желание - в нейната пламенна жажда за повече от Христос. Отново, това е била и моята страст, не винаги действаща по начинът, по който е изисквала дисциплина, но в същността си: желанието да знам кой е Исус и кой съм аз във връзка с Него.

Както и с цялото ми служение, Джери беше работещ партньор (не пасивен) в нашето участие в Световния методистки съвет. Джо Хейл, генералният секретар на Световния методистки съвет, дава описание на участието на Джери:

„Малко след като се преместихме в Северна Каролина и започна работата ни със Световния методистки съвет, Макс и Джери Дънам бяха в дома ни за вечеря. Синът ни беше в началното училище по това време. Джери седеше на масата в трапезарията и драскаше нещо. Той я наблюдаваше внимателно, първо рисува няколко прости линии, след това добави цвят с някои моливи, които имаше, и се появи картина. На нея бяха децата на света, държащи се за ръце през страницата, облечени така, както биха изглеждали в съответните им страни. Джери рисува картината за нашия син, но тя се озова на стената в офиса ми. Гледах я всеки ден, докато бях там, в продължение на 25 години. За мен, децата на света на стената представляваха нашето бъдеще в Световния методистки съвет. Простата рисунка на Джери ми помогна да оформя мисленето си за това, какво е важно и най-важното - да го правим в живота.“

Няколко години по-късно, в много по-голям мащаб, Джери направи нещо за световния методизъм. Световните методистки конференции се срещат редовно, на интервали от 5 или 10 години от 1881 г. Всяка световна среща е включвала някакъв вид откриващо шествие. През последните години представители носеха знамената на своята нация в залите за срещи или стадионите по време на тържествени церемонии по откриването.

Световната методистка конференция през 1991 г. беше първата от тези срещи, провеждани някога в Африка. Джери участваше централно в предварителната подготовка за срещата. Тя измисли нещо за Найроби, което е ново и драматично. Тя си представи всяка национална църква да бъде помолена да създаде предварително някакво художествено представяне на своята църква, в годината преди да дойде на конференцията, нещо, което би представило уникално нейната църква и световния регион. За да се осъществи това, Джери знаеше, че рамка от различните форми и внимателно определените цветове ще трябва да бъдат изпратени на художници и комитети в националните църкви. Цялостната координация, според нея, е ключът към свободата и творчеството в националното съдържание, а дизайнът ще бъде задача на всяка от 80-те национални църкви-членки.

Крайният резултат беше впечатляваща гама от цветове, координиран стил и централно място във всичко - международно артистично майсторство, което беше зашеметяващо. В един ден от конференцията в Найроби, тези знамена бяха носени по улиците на града в голямо шествие, водено от архиепископ Дезмънд Туту, танцуващ в африкански стил, с Джери заедно с него, следвани от лидери на международните църкви, поздравени от хиляди кенийци.

Артистичността на Джери Дънам, видяна толкова драматично в Кения, е част от всяка световна конференция оттогава. Тя постави елементите на многообразието на Световната методистка църква на преден план в срещите на Световната методистка църква.

Горната стая Курсило (Пътят към Емаус)

Бог използвал Пътя към Емаус (*Cursillo* (произнесено "кур-си-йо") е духовно движение в Римокатолическата църква, възникнало в Испания през 40-те години на XX век. Името е с испански произход и означава "кратък курс" (пълното название е *Cursillo de Cristiandad*, „малък курс в християнството Д.Пр.) по удивителни начини и той се е разпространил по целия свят. Повече от 1,5 милиона души са минали по този

път. Сега в 40 държави извън САЩ, в 87 местни църкви Пътя към Емаус е постоянно служение. В Съединените щати има повече от 500 общности „Какавида“, младежки израз на „Пътя към Емаус“, както и в повече от 30 местни църкви в 11 страни.

Сигурен съм, че превръщането ми в по-световен и католически християнин ме отвори към различни изрази на духовност и ресурси за растеж в нашата духовност. „Пътят към Емаус“ произлезе от римокатолическата „Курсило“. Докато пътувах из страната, често ме питаха: „Знаеш ли за „Курсило“?“ Не само не знаех за него, но беше странна дума, произнасяща се „кър-си-йо“. По-късно научих, че това е испанска дума за „кратък курс“.

Хората говореха с възторг, какво е означавало преживяването за тях лично и как е променило тяхната общност. Думата идваше толкова често и от толкова много различни посоки, че аз реших, че е по-добре да науча повече. Научих, че римокатолическият епископ, Хуан Ервас, е разработил тридневното събитие, състоящо се от 15 беседи, изнасяни от духовници и миряни, в отговор на това, което той смятал за „криза на вярата“ в Католическата църква в Испания. Това е опит да се преподава същността на вярата и да се предизвикат хората да възприемат Божиата благодат в своите църкви и в света. Първото Курсило се провело в Испания през 1948 г.

Американски летци донесоха Курсило от Испания в Америка. Първият уикенд на Курсило се провел в Тексас през 1961 г. В резултат на Втория ватикански събор, християни от други деноминации бяха поканени на католическите Курсило. Първото епископално Курсило се провело през 1969 г. и скоро други основни деноминации започнали да провеждат уикенди на Курсило.

Бог се движи по мистериозни пътища и ръката му творчески се намесва чрез хората. Айра Галоей, който ме беше довел в екипа на „Горната стая“, беше напуснал „Съвета на ученичеството“ (*Генерален съвет на ученичеството*) - международна агенция на *Обединената методистка църква* със седалище в Нашвил, Тенеси. Той предоставя на глобалните и местните църкви основни ресурси, обучение и учебна програма в подкрепа на християнското образование, духовното формиране, настояничеството и богослужението. Д.Пр.), за да стане старши свещеник на Първа обединена методистка църква в Пеория, Илинойс. Той ме покани да водя „Приключение в жива молитва“ в неговата църква и да тествам първоначалната си работа по „Работна тетрадка за жива молитва“. Научих през този уикенд, че в Пеория имало динамичен римокатолически фестивал „Курсило“ и че той бил много екуменически. (Т.е., че в него са участвали християни от различни деноминации. Д.Пр.) Айра беше участвал, а неговият помощник-свещеник, Боб Ууд, беше много активен в общността.

Беше трудно да устоя на мисълта, че Бог може би ми казва нещо за „Курсило“. Отново, Джери беше работещ партньор в служението. Върнах се в Нашвил и веднага започнах разговор с нея, Дани Морис и съпругата му Розали. Нашето заключение беше: трябваше лично да проверим „Курсило“. Моделът е, че мъжете и жените ходят през отделни уикенди; ако са женени, и съпругът, и съпругата трябва да поемат ангажимента да отидат. Дани и Розали отидоха в Маями; Джери и аз - в Пеория. Дани винаги сякаш получаваше по-екзотичното място, но аз исках да проверя дали „Курсило“ може да се проведе в Пеория.

И то се проведе както в Пеория, така и Маями. Четиримата бяхме убедени, че „Курсило“ е модел за духовно формиране, който искаме да направим достъпен на нашия избирателен район в Горната стая. Моето преживяване в Курсило беше сравнимо по въздействие с преживяването ми със Стенли Джоунс в християнския ашрам години по-рано.

Божията благодат (тук благодат е ключовата дума) работеше извън работното време. Отец Том Хенслер беше духовният водач на общността Курсило в Пеория. Той беше Католик (пише се с главна буква „К“), беше и „католик“ (пише се с малка буква „к“) и добави още по-голям смисъл към това да съм католически християнин. Отец Том с радост се съгласи да ангажира католическата общност Курсило в Пеория, за да ни помогне да проведем два екуменически уикенди Курсило.

Това беше началото на участието на „Горната стая“ в Курсило. Общността в Пеория ги включи в текущото си служение в Курсило. Тези уикенди бяха Курсило №108, проведено на 21-24 април, и №110, проведено на 19-22 май в Центъра „Сейнт Огъстин Курсило“ през 1977 г.

През 1978 г., първото Курсило на „Горната стая“ се проведе в Нашвил. Бяхме толкова убедени в потенциала на това движение за духовно обновление, че поканихме Боб Ууд, заместник-свещеник на Обединената методистка църква в Пеория, да се присъедини към екипа на „Горната стая“ и да ръководи тази програма, като тя се разпространи в цялата страна и буквално по целия свят. В рамките на няколко години, „Горната стая Курсило“ се превърна в Пътят към Емаус. Молитвата към Светия Дух се е превърна в толкова важна част от поклонниците по Пътя към Емаус, колкото е Молитвата за спокойствие за възстановяващата се общност.

Ела, Свети Душе, изпълни сърцата на Твоите верни и запали в нас огънят на Твоята любов. Изпрати Духа Си и ние ще бъдем създадени. И Ти ще обновиш лицето на земята. Боже, Който чрез светлината на Светия Дух си наставлявал сърцата на верните, дай ни чрез същия Свети Дух да бъдем истински мъдри и винаги да се радваме на Твоите утехи. Чрез Христос, нашия Господ. Амин.

Стартиране на множество служебни изрази

В Мисисипи имаше поговорка, че нещата се движат „с главоломна скорост“. С началото на 80-те години на миналия век аз се опитвах да се справя със скоростта, с която се движеше „Горната стая“. Имахме творчески екип и нашата работа в духовното формиране се утвърждаваше по целия свят. Бяхме доказали способността си да се адаптираме и да се възползваме от новите изрази на комуникация, които се появяваха.

Изследвайки нови подходи към молитвения живот, екипът поиска нещо по-малко структурирано отколкото ежедневното ръководство на „Горната стая“, нещо по-младо, може би „нестандартно“ и „за хора под 30 години“. Роди се първото ново периодично издание на „Горната стая“ от 35 години: Alive Now (Жив сега). Изкуство, поезия, художествена литература и лични свидетелства бяха използвани за многостранна привлекателност. То беше стартирано през 1971 г.

Десетилетие по-късно, през 1981 г., друга смела мечта беше превърната в реалност. Стартира ново списание, този път за деца, в отговор на желанието да се водят децата към по-задълбочен живот с Бога. Списанието беше наречено „Джобове“. Джери изигра важна роля в ранните етапи. През първите 2 години нейният „Дърво на срещите“ беше редовна рубрика в списанието. От всичко, което Джери е правила, то съчетаваше толкова пълноценно най-големите ѝ дарби – рисуването и разказването на истории. Не можете да бъдете с Джери твърде дълго, преди да осъзнаете, че тя обича добрата история, не само да я чува, но и да я разказва. Нейното разказване винаги е оживено и ако няма забавен аспект в истинската история, тя обикновено добавя такъв. Един приятел каза за нея: „*Тя може да накара погребението да звучи забавно.*“ Да разказва само на голите факти, не е водещ принцип за нея. Докато се наслаждава да разкроява някоя добра история, за да я направи страхотна, тя не се отклонява от основните факти. Тя вярва, че целта на една страхотна история е да издигне, а не да понижи. В повечето случаи хуморът ѝ сочи към самата нея.

Дървото на срещите беше „най-прекрасното дърво за катерене, което някога сте виждали“. То се намирало в задния двор на Сали. Сали е домакинята в историята и въображаемата история на Джери започва с това, че Сали трябвало да се премести от фермата и животните, които обичала, в града, защото баща ѝ е бил убит при инцидент, а майка ѝ сега трябвало да работи и да издържа Сали, Джошуа и Даян, малките ѝ брат и сестра. Сали открила дървото в задния си двор, сутринта след първата си нощ в града, след като „*плакала цяла нощ, докато не ѝ останали сълзи вътре в нея*“.

В първата част на историята, Джери подготви почвата за месечно споделяне за „Дървото на срещите“ и за какво става дума с тези думи на Сали:

„Били ли сте някога толкова тъжни? Боли, нали? Е, на следващата сутрин отидох да разгледам задния двор и ето го! Най-голямото и най-прекрасното дърво, което някога бях виждала. Знаех, че има нещо много специално в него в момента, в който го видях. Сякаш това дърво можеше да разбере колко тъжна се чувствам. Качих се там, където съм сега, и това все още е любимото ми място! Както и да е, чувствах, че мога да кажа на това дърво всичко и то щеше да плаче с мен или да се смее с мен. Но винаги то разбираше и слушаше.“

Така започна всичко и всеки месец Джери разказваше историята на деца, събиращи се около, горе, в или под „Дървото на срещите“, за да споделят своето щастие или тъга, проблемите си с родители или приятели. Това беше начинът на Джери да учи децата за взаимоотношенията, за Божията любов и за прошка, за необходимостта да споделят и да бъдат честни в споделянето. Нейното изкуство (тя рисуваше всяко дете, за което разказваше), улавяйки характерът и личността му. Даян, сестрата на Сали, беше срамежлива, така че, когато за първи път се появи в историята, тя надничаше зад едно дърво. Марти често беше при „Дървото на срещите“ и не можеше да се изкачи по него, защото беше в инвалидна количка, но винаги се усмихваше. (Децата бяха разчистили пътеката, за да може Марти, в инвалидната си количка, да стигне до Дървото на срещите.)

Макар и често едва доловими, уроците винаги бяха ясни. Основната цел на списанието беше да води децата към по-дълбок живот с Бога. „Дървото на срещите“ се стреми да направи точно това. Много рано в поредицата, Сали сподели за Тоби и изясни какво представлява „Дървото на срещите“.

„Тоби каза, че преди аз да се нанеса, той идвал да седи на това дърво и говорил с Бога. Той ми каза, че не дървото ме разбира, а Бог, който слуша всичките ми чувства. Той каза, че това дърво е място за срещи за разговори с Бога и така започна моето собствено приключение да говоря с Бога и да слушам Бога.“

Джери е утвърждаващ човек. Тя обръща внимание. Докато аз често бързам, дори когато общувам с други хора, Джери никога не бърза. Тя щедро отделя време и внимание. Редовно ангажира хора, които не познава, в разговори... на опашка пред касата в магазина за хранителни стоки или на паркинга - особено

ако смята, че този човек се нуждае от насърчение. Едва ли минава ден, в който тя да не ми разкаже в края на деня за някакъв разговор, който е провела с непознат.

Този дар на утвърждаване присъства в „Дървото на срещите“. Тя не само утвърждава хора от различни народности и хора с физически ограничения, но и двамата от главните ѝ герои са Роджър и Рик, синовете на Фреди, тинейджърът, който стана част от нашето семейство, когато беше на 16 години. Всеки от тях има оригинално произведение на изкуството от „Дървото на срещите“, което е ясно негов портрет.

Напуснах „Горната стая“ през 1982 г., точно преди да бъде открита Академията за духовно формиране. Дани Морис и аз работихме за това в продължение на 5 години, вярвайки, че има нужда от по-дисциплиниран, по-концентриран и по-взискателен модел на обучение. Моделът беше основан на общността и включваше богослужение, тишина, лекции и малки групи през уикенда. Появиха се две форми на академията, едната за период от 2 години, а другата - за период от 5 години. Участниците се срещат на тримесечие, за да учат и споделят задълбочено, когато са заедно, връщайки се по домовете си, за да живеят научено.

Нямам много съжаления за служението си, но едно от тях е, че няха възможността да споделя пълния израз на Академията за духовно формиране.

В сянката на гигантите

През март 1982 г. прекарахме уикенд с родителите на Джери в Атланта. Една удивителна история беше водеща новина в неделя сутринта, преди да се присъединим към родителите ѝ, слушайки любимия им телевизионен проповедник. 15-годишната Лесли Гатас била спасена от мъжът, който я беше отвлечъл от дома ѝ в Мемфис. От ноември 1981 г. до март 1982 г. отвлечането ѝ беше национална мистерия. Това беше версията в Мемфис на отвлечането на бебето на Линдбери (На 20–21 май 1927 той извършил първия директен полет от Ню Йорк до Париж, на разстояние от 5800 км, летейки сам в продължение на над 33 часа. Д.Пр.) – дете на известно семейство, взето от леглото му и последвалият мъчителен период на незнание.

Това беше едно от най-известните престъпления в Мемфис, отчасти защото похитителят беше държал младата жена в плен, в тавана на олтара на Обединената методистка „Църквата на Христос“ в продължение на 119 дни. Можете да си представите моят шок. В следващата неделя аз щях да проповядвам първата си проповед като пастор на тази църква.

Тогава аз си спомних. Когато бях проповядвах в тази църквата известно време преди това, аз намерих бележка на бюрото в кабинета на пастора: „Моля, помогнете ми, аз съм тук. Лесли.“ Когато попитах за бележката, ми казаха, че такива бележки били откривани на различни места в църквата. Казаха ми накратко, че в града е станало отвлечане. Те стигнали до заключението, че бележките са от постоянен шегаджия, защото те бяха съобщили за тези бележки на полицията; тя беше претърсила целия имот, дори използвайки кучета, но не бяха открили нищо.

Новината сега съобщаваше, че Ърнест Стъбълфийлд е отвлечъл Лесли Гатас от дома ѝ, с намерението да поиска откуп от 25 000 долара. В продължение на четири месеца в тавана с похитител, ученичката, втора година от гимназията, разчитала на инстинктите си, за да остане жива.

След спасяването ѝ Лесли разказала, че всяка вечер около 22:30, когато всички дейности в църквата приключвали и повечето светлини били угасени, тя и нейният похитител се промъквали долу. Понякога те отивали в залата, където се провеждали неделните богослужения. Той ѝ позволявал да седне на предната пейка и да се моли, но ѝ се присмивал: „Твоят Бог не е толкова добър. Той не може да ти помогне сега. Единственият, който може да ти помогне, съм аз.“ По-късно тя разказала, че слушането на музиката, на пеенето и на проповедите по време на неделното богослужение, постоянно поддържало вярата ѝ

Тя пишела бележките, когато можела, през повечето време в дамската тоалетна, докато той чакал отвън. Докато се движели, когато той не гледал, преди лъчът на фенерчето му да премине покрай тях, тя ги пъхала в Библии, под пейки, в бюра, под книги, отчаяно надявайки се, че те ще бъдат намерени. Тя държала моллив в джоба на дънките си и пишела молба след молба за помощ; но хората в църквата, след претърсването от полицията, свикнали да намират бележките и започнали да ги пренебрегват.

Похитителят и жертвата му ходели и в църковната зала за събрания, където обикновено намирали храна в хладилника. Именно проблемът с храната накарал двамата служители по поддръжката на църквата да направят засада, близо до залата посред нощ. Те си мислели, че млади хора влизат залата, за да играят и да се хранят с храната в хладилника. Засадата им била успешна, но се оказало, че това не са младежи, които се забавляват, а били шокирани от огромен мъж, тежащ 145 килограма, здраво влачещ тинейджърка. Те го нападнали с бейзболни бухалки и се опитали да го хванат, но той се измъкнал. Те обаче имали наградата; молитвите на Лесли най-накрая били чути.

Времето ми за разсъждение при приемането на назначението на епископа в църквата, вече беше изпълнено с интензивни емоционални проблеми. Както вече казах, времето което прекарах в „Горната стая“ беше богато и възнаграждащо. Освен предизвикателството на личностното израстване и възможностите за новаторско творчество, имаше и един вид романтично, приключенско измерение. За едно селско момче от Мисисипи, беше опияняващо да пътува по света и да се среща с някои от водещите световни християнски автори, учители и проповедници.

Но аз бях преди всичко пастор. Това беше основният стълб в основата на моето призвание. Моят епископ, Ед Тулис знаеше това. Той беше председател на комитета, който ръководеше работата на „Горната стая“ за Главния съвет на ученичеството на нашата Обединена методистка църква, когато бях избран за световен редактор на „Горната стая“. Той знаеше моята история и знаеше, че проповядването на евангелието е моята основна страст

Говорех на евангелска конференция в Нашвил, а Джери водеше семинар за пантомимата и клоунадата като служение, когато се срещнах с него и съпругата му Мери Джейн. Не е лесно за външен човек към Обединената методистка църква да разбере ролята на епископа; всъщност дори вътрешни хора не винаги я разбират, особено връзката между епископа и неговите пастори. Епископите в нашата църква не се ръкополагат, както епископите в Римокатолическата, Православната и Англиканската църкви. Ръкоположението на нашите епископи е същото, като на всички свещеници. Като ръкоположени старейшини, те се избират от колеги и представители миряни за епископи и се посвещават (отделят), за да изпълняват служението на епископ.

Те едновременно са равни, но и с власт над духовенството, което служи в конференцията (географската област), над която те председателстват. Тази система създава условия за смесени емоции, объркани разбирания и понякога - за конфликтни взаимоотношения. В началото на моето служение имаше повече от намек за страхопочитание в отношенията ми с епископите. Сигурен съм, това беше свързано с въпроса за авторитета. Но това се промени; аз продължих да уважавам авторитета, но това беше повече от уважение. Моят епископ, този, под чиято власт и надзор служех, беше натоварен със специална отговорност от църквата да ме разгърне в служение, в името на най-добрия израз на царството.

Това чувство се прояви значително, когато епископ Тулис се обади по телефона и поиска да се срещне с Джери и мен. Ние бяхме станали приятели през годините, когато пътищата ни се пресякоха, преди той да стане мой епископ. Джери и аз бяхме водили усамотение за свещеници и техните съпрузи, когато той беше епископ на конференцията в Южна Каролина. Съпругата му, Мери Джейн, беше отговорна за това събитие и Джери и аз бяхме впечатлени от нейната топлина, простота и дълбока загриженост за семействата на свещениците.

Оттогава Епископът беше преназначен и се беше преместил от Южна Каролина в района на Нашвил. Аз бях прехвърлил членството си от Южна Калифорния в този район, когато се присъединих към екипа на „Горната стая“. Той искаше ние да отидем у дома му за кафе, веднага щом приключим нашата сесия. Погледнах Джери, докато звъняхме на вратата, и забелязах, че тя все още имаше част от бялата клоунска боя на врата си. Имахме чувството, че това ще бъде нещо повече от приятелско посещение, когато той ни посрещна на вратата с огромна папка под мишницата си. И така беше. Той искаше да говори с нас за възможността, аз да стана старши свещеник на Обединената методистка Църква на Христос в Мемфис.

Няколко месеца по-рано епископ Мел Уитли беше говорил с мен за поемането на ръководството на една от най-известните Обединени методистки църкви в страната. Не ми отне много време да кажа „не“ на тази възможност. Но той не беше мой епископ и не чувствах, че той имаше онзи вид авторитет, който епископ Виктор Тулис имаше за мен.

Бях утвърден от възможността да служа на национално известната църква, която друг епископ ми беше предложил, и се радвах, че човекът, когото препоръчах за тази позиция, беше избран. Интересното е, че тъй като той беше мой епископ, се почувствах длъжен да продължа разговора за това с Виктор Тулис и с църквата в Мемфис. И ето ни в Атланта, в онази неделна сутрин, на прага да започнем нашето служение в Мемфис, когато чухме странната новина за млада жена, спасена от нейния похитител, който се беше настанил на тавана на олтара на църквата, на която сега аз бях пастор.

По отношение на емоционалната тежест и продължаващия живот на църквата, разкритието на това прословуто престъпление беше най-малката ми грижа. Позицията, която заемах в църквата, се беше отворила със смъртта на техния обичан старши свещеник, д-р Харолд Бийти.

„Църквата на Христос“ беше една от онези успешни новосъздадени църкви, през 50-те и 60-те години на миналия век. В Мемфис имаше доста църкви. Баптистката църква „Белвью“ и пасторът Р. Г. Лий бяха известни в баптистките среди в цялата страна. Хората говореха за неговата отлична проповед „Payday Someday, **Денят на заплатата.**“ (Легендарната проповед на Д-р Р. Г. Лий *Payday Someday* базирана на библейската история за Ахав и Навутей – 3Ц.22:34, която подчертава, че Божията справедливост винаги ще настигне грешника. Самата проповед

можете да намерите на <https://www.touchinglives.org/devotionals/payday-someday> Д.Пр.) Епископалната църква „Голгота“, в центъра на града, само на няколко пресечки от река Мисисипи, беше водеща църква в епископалния свят. Но населението нарастваше и имаше само една посока, в която то да се развива, далече от реката, на изток. Така бяха основани нови църкви; това бяха църкви, които се разраснаха и станаха влиятелни в града: Втора презвитерианска, Епископалната църква „Свето причастие“ и Обединена методистка църква на Христос.

Първото богослужение на методистката „Крайст Чърч“, **Църквата на Христос**, започнало в театър. Това се превърнало в един вид метафора за творчество и желание да се занесе евангелието при хората. Шатрата на театъра обявила, че „До ада и обратно“ е филмът, който ще бъде излъчен в първата неделя, в която църквата ще се проведе там. Проповедта този ден изглежда планирала да предложи алтернатива: „Раждането на църква“. Д-р Чарлз Грант от Кентъки станал пастор-основател и проповядвал тази проповед на 19 юни 1955 г. Това било феноменално начало. 600 души станали членове-основатели. Д-р Грант бил изключителен евангелистки проповедник и през 14-те години като старши свещеник църквата бързо се разраснала. Д-р Харолд Бийти от Южна Джорджия го последвал като старши свещеник през юни 1969 г. Църквата нарасна до над 2500 души. Д-р Бийти служил до трагичната си смърт на 6 ноември 1981 г. Проповедта, която беше подготвил за предстоящата неделя, беше озаглавена „Вървеше към Йерусалим“ и неговият ръкопис започваше така:

„В глава 10 на своето евангелие Марк написал: „...като отиваха за Йерусалим, Исус вървеше пред тях; а те се учудваха и онези, които вървяха отзад, бяха обзети от страх“ (Марк 10:32). Ето един отчетливо повратен момент в евангелската история. Галилейските дни свършили. Няма повече тълпи, които да се събират на пясъчния бряг, за да чуят Исус да говори, няма повече разходки за Исус и неговите приятели отвъд езерото. Няма повече тихи вечери в Капернаум, няма повече ноци под галилейското небе. Той оставя зад гърба си хълмовете, селата и хората, на които е служил в продължение на месеци. Той се придвижва към Йерусалим, където го очакват враждебност, опасност и смърт. Знаейки какво предстои, Исус го посрещна директно и решително. Правейки това, Исус ни е дал велик урок за живота. (Да правим смело това, което трябва да бъде направено, а пък да става каквото ще. Д.Пр.)

Колкото и усилено да работим, за да избегнем страданието, мъката и болката, те неизбежно идват. (No pain, no gain. Без болка, няма победа. Анг. погов. Д.Пр) Подобно на Исус, мъдрите приемат този факт и се справят с него реалистично. Глупаците крият главите си в пясъка и се надяват, че болката ще отмине. В романа си „Толкова голям“, Една Фербер разказва как една възрастна домакиня казва на една млада жена, която се опитвала да избегне неприятностите: „Не можеш да избягаш от живота, Дийн; не можеш да избягаш достатъчно далече.“ *Никой не може да избяга от живота; всички ние трябва да се справим с него по един или друг начин.*

Много хора в църквата знаели, че д-р Бийти говори с авторитет, от опит. Съпругата му била психически и емоционално разстроена от известно време. Вместо да се излекува, състоянието ѝ се влошило. Човек се чуди какви мисли и предчувствия е имал д-р Бийти, докато е подготвял проповедта си. В петък вечерта, преди да проповядва тази проповед в неделя, **съпругата му го убила, а след това се самоубила.**

И двамата предишни свещеници бяха дълбоко обичани. Д-р Грант имал по-евангелски стил. Хората, които ги познавали и обичали, говореха за мощното евангелско проповядване на Грант и за неговия формален стил, който се различавал от строгостта и личната топлина и пастирска загриженост на Бийти. Д-р Бийти имал докторска степен по комуникации. И двамата били популярни и ефективни публични оратори.

В тази ситуация бях аз, следвайки стъпките на двама много ефективни, дълбоко обичани пастори; единият, който изиграл уникалната роля в основаването на църквата, и другият, който беше починал трагично и живееше като призрачно присъствие навсякъде в църквата. Аз не бях служил като пастор от 10 години. Последната ми църква беше голяма съседна църква с много служители и множество богослужения, но „Крайст Чърч“, Църквата на Христос, се превръщаше в по-скоро регионална църква, обслужваща града. Основното доверие към мен в съзнанието на повечето хора беше, че аз съм ръководил служенията на „Горната стая“. Малко методисти не знаеха за „Горната стая“, най-четеното религиозно списание в света, макар че може би не бяха наясно с обширните служения за духовно формиране на организацията. Те знаеха, че съм написал доста книги и бяха горди да ме наричат „доктор“, въпреки че това беше почетна степен. Но аз не бях д-р Грант и със сигурност, не бях техният любим д-р Бийти, за чиято смърт те все още скърбяха.

Първата ми голяма грешка дойде доста скоро. Най-популярното ни служение беше с младежите. Първият строителен проект на църквата включваше физкултурен салон, не само за младите хора, но и като инструмент за достигане до нецърковната общност. Имахме екип за отдих и младежко служение на пълен работен ден. Ръководителите на всяко от тези служения бяха съпруг и съпруга, Дейл и Сандра Брейди.

Сандра беше болна от рак.

Хората знаеха за моята отдаденост на молитвата. Бях написал „Работна тетрадка на живата молитва“; те знаеха, че вярвам в молитвата като лечебна сила. Но това не беше достатъчно, за да ги спаси от много въпроси и притеснения, когато научиха, че сме провели лечебна служба за Сандра. Тя беше лекувана в болница и някои от нас, които от време на време се събирахме на малки групи, за да се молим за нейното изцеление, почувствахме нужда да се съберем за специална лечебна служба. Това не беше голяма, публично оповестена служба; просто съобщение от уста на уста, че ще се съберем в параклиса „Рийвс“, за да се помолим за Сандра. Събраха се около 100 души. Изнесох кратко поучение за изцелението и след това поканих нашия мирянин, Том Дайър, да излезе напред за да представлява Сандра. Събрахме се около него, като в умоте и сърцата си полагахме ръце върху Сандра, като полагахме ръце върху него, и се молахме. Беше много проста, кратка и ясна молитвена служба за изцелението на тази жена, която обичахме.

Не можех да повярвам, какво вълнение предизвика това. Хората говореха за необичайната тайна молитвена служба, която се е провела. В рамките на една седмица, председателят на Комитета за връзки с персонала и енорията, ми се обади да се срещнем. „*Не знаехме, че Орал Робъртс (Американски харизматичен християнски телевизионен евангелист, разпространител на теологията на Евангелието на просперитета. Д.Пр.) е дошъл в града*“, поздрави ме той. Той се шегуваше, но проблемът очевидно беше достатъчно сериозен, след като един мирянин беше организиран група, за да се противопостави на „подобни неща“ и се беше свързал с Комисията за връзки с персонала и енорията, за да изрази чувствата си. Противопоставящият се мирянин завършил официалния си доклад срещу мен до Комисията по връзки с персонала и енорията с тези думи:

„*Има голям брой недоволни членове и единствената причина е появата на нов старши свещеник. В 28-годишната история на тази църква е имало само една година на несъгласие в такава степен. Църквата е приемала екстремисти през годините. Някои от тези хора не можеха да приемат църквата и си заминаха.*“

Разказах на председателя Д. А. Ноел всичко, което се беше случило на молитвената служба и с готовност се съгласих, че е трябвало да говоря повече за това, че църквата се нуждае от повече поучение по темата за изцелението и че няма нищо неметодистко в това, което правя или с което съм се ангажирал. Това изглеждаше достатъчно за него, за да отговори на критиците ми. Станах по-съзнателно целенасочен в поучението си и преди да напусна църквата, 12 години по-късно, тя имаше редовна седмична служба за изцеление.

Бях се провалил в лидерството. Две неща бяха очевидни: първо, не беше честно към църквата да има служба за изцеление, без да има подготовка чрез поучение и свидетелстване; и второ, основната линия на църква се беше отказала от важен аспект от своето призвание: да проповядва, да поучава и да изцелява. Служението за изцеление принадлежи на цялото тяло Христово. Разбира се, има хора, на които е даден специален дар за изцеление. Въпреки това, изцелението е служение на цялата църква. Не трябва да позволяваме служението на изцелението да се упражнява единствено от телевизионни евангелисти, които твърде често изглеждат повърхностни и саморекламиращи се. Това е част от нашето разбиране за свещенството на всички вярващи. Като кръстени християни, ние сме свещеници. Това е основен принцип на Библията и беше една от големите искри, които запалиха огъня на Протестантската Реформация. Ние постоянно се нуждаем да отстояваме този принцип. Свещеникът има двойна функция. Той/тя говори на Бога от името на хората (това е нашето служение на молитвата) и на хората от името на Бога (това е нашето служение на свидетелство, с думи, с дела и със знак). Ние, християните, всички сме свещеници.

Повече от 40 пъти в Евангелието на Йоан, Исус споменава важноста на това, че Той е бил изпратен от Отца. Той се е смятал за „изпратеният“. Бог е трябвало да има някой, който да представлява Бога на земята, затова Той е изпратил Исус. По същия начин, Исус се нуждае от нас, за да Го представляваме, точно както Той е представлявал Отца. Написаното не може да бъде по-ясно: „*Както Отец е изпратил Мен, така и Аз изпращам вас*“ (Йоан 20:21); „*Той винаги е жив, за да ходатайства за тях*“ (Евреи 7:25), тогава със сигурност същият призив е и към нас. Когато се молим, ние се присъединяваме към Исус в Неговото служение. Нашето ходатайство се превръща в ходатайство на Исус. Не е ли това вълнуващо? Бог ни призовава към молитва, което означава, че молитвата не е наша идея; тя е Божия идея. В молитвата ние ставаме партньори в начинание на Божието царство. Бог е проектирал своята икономика по начин, който прави нашата молитва основен канал, чрез който Той постига това, което желае в света. Изцелението и здравето със сигурност са част от Неговата воля за децата Му.

Както е било в продължение на много години, молитвата беше основен фокус на моето учение и служение. Често започвам учението си за молитвата с въпроса: „Ами ако има някои неща, които Бог или не може, или не иска да направи, освен ако и докато хората не се помолят?“ На пръв поглед някои може да отговорят, че аз се съмнявам в суверенитета на Бога. Не е така; аз утвърждавам Божия суверенитет. Библията и християнската история потвърждават факта, че Божиите обещания, Той да действа в историята

и в личния ни живот, често са свързани с условия, на които ние трябва да отговорим. Много пъти това условие е молитвата. Класическият пример за това в Стария завет е 2 Летописи 7:14: „Ако народът Ми, които се наричат с Моето име, се смири и се помоли, и потърси лицето Ми и се отвърне от нечестивите си пътища [това са условията, а след това е обещанието], тогава ще чуя от небето и ще простя греха му, и ще изцеля земята му.“ Класическият пример в Новия Завет е собственото обещание на Исус: „Ако пребъдвате в Мен и думите Ми пребъдват във вас [това са условията], **искайте каквото и да желаете, и ще ви се сбъдне**“ (Йоан 15:7 nrsv). В Божия суверенитет, Той ни дава свобода; Той ни призовава **да му партнираме** в Неговото царско начинание. Един от начините, по които правим това, е чрез молитвата ни.

Доста бързо в живота ми в Църквата на Христос ми стана ясно, че трябва да намерим начин да се съсредоточим върху нуждата от духовно формиране и свещенството на всички вярващи по начин, съобразен с Библията. Бяхме започнали „Пътят към Емаус“ в „Горната стая“ и бях свидетел на нейната сила в цялата страна. Чувствах, че това ще бъде мощен инструмент за обновление и духовно формиране за нашата църква. Но аз не исках това да бъде движение на Църквата на Христос или да е ограничено до методисти, или до която и да е отделна деноминация. Исках „Пътят към Емаус“ да бъде световно, отворено за всички начинание и да влияе на цялата християнска общност. Не знаех как това може да се случи, но знаех, че трябва да включва други църкви и други пастори.

По това време не познавах християнското ръководство на града, затова с молих и чаках... нетърпеливо, разбира се, защото търпението не е една от моите добродетели. Радвам се, че чаках и се молих, защото един ден Дот и Харолд Гудуин се появиха на вратата ни. Харолд беше пастор на църквата „Тринити“ в Декатур. Казаха на Джери и на мен, че са изтощени от служението си. Бяха присъствали на конференция за обновление в Канзас Сити и бяха чули за „Пътят към Емаус“. Когато попитаха повече за това, някой им казал, че съм участвал в основаването на движението и че съм в задния им двор в Мемфис. И така, ето ги, предлагащи, не, **молеци за шанс да се включат**. Бяха честни и открити, което беше толкова характерно; искаха го за себе си и за собственото си духовно обновление, както и за своята църква.

Това беше началото на години на възнаграждащо и обогатяващо партньорство в служението. „Пътят към Емаус“ оказва голямо влияние върху нашия град. Дори сега, когато се вглеждам в Църквата на Христос, хората, които виждам формирани от „Пътят към Емаус“, са навсякъде. Християнските лидери в Мемфис са свидетели на промяната, която това движение направи в техните църкви. Хората често приписват заслугата на Джери и мен за довеждането на „Пътят към Емаус“ в Мемфис, но всъщност това не би могло да се случи без Харолд и Дот. Повече от 30 години те бяха духовните пастири на това динамично движение в Мемфис.

Църквата като евангелист

През 1992 г. бях поканен да изнеса лекциите „Денман“, курс от лекции в чест на Хари Денман, (*виж https://en.wikipedia.org/wiki/Harry_Denman Д.Пр.*) учредено от Фондацията за евангелизъм.

Хари е легендарна фигура, описан от Били Греъм (*виж https://en.wikipedia.org/wiki/Billy_Graham Превел съм няколко негови книги. Можете да ги намерите на <https://methodist.bg/%d0%ba%d0%bd%d0%b8%d0%b3%d0%b8//> Д.Пр.*), като най-отдадения и ефективен евангелист, който е познавал. Хари бил мирянин, който станал генерален секретар на Управителния съвет по евангелизъм на Методистката църква.

Той олицетворявал **евангелизма**. Много преди някой да се усъмнил в тясното определение на евангелизма като лично свидетелстване и/или проповядване самостоятелно, Хари практикувал цялостен евангелизъм – раздавайки парите си, живеейки прост живот, характеризиращ се с единствения му костюм и малката му чанта с резервна риза и резервно бельо, споделяйки храна със затворниците на Деня на благодарността и Рождество – т.е., той всъщност ходел в затворите, за да прекара празниците там като акт на любов и единство с тях. (*Същото правел и прочутият Чък Колсън, който е посетил 600 затвора по целия свят, дори и в България. Превел съм няколко негови книги. Можете да ги намерите на <https://methodist.bg/%d0%ba%d0%bd%d0%b8%d0%b3%d0%b8//> Д.Пр.*) Неговото призвание като християнин, било да е евангелизатор. Епископ Ърл Хънт, в предговора си към публикуваните ми лекции, „Църковен евангелизъм“, го описва като „един от най-влиятелните и живописни евангелисти в историята на църквата.“

Единствената причина, която мога да си представя, че може да е довела до това да бъда поканен да изнеса тези лекции, беше растежът на нашата църква през 10-те години, в които бях там. Църквата наброяваше малко повече от 3000 членове, когато станах старши пастор през 1982 г. Когато напуснах през 1994 г., броят на членовете се беше удвоил. Броят на членовете е важен, защото той представлява хората. Каквото и творчество и въздействие евентуално да присъствали в моите лекции, това беше моето твърдение, **че църквата трябва да бъде евангелизаторът**. Всъщност, ясно заявих, че Църквата на Христос е демонстрирала моето твърдение.

Както винаги, бях нервен при подготовката и изнасянето на лекциите, но бях развълнуван, защото това ми даде възможност да споделя историята на една църква, която заяви своята идентичност като евангелист. Църквата повярва заедно с мен, че евангелизмът е демонстрация и провъзгласяване на евангелието. Спомнихме си, че евангелизаторската дейност на ранната църква не се ограничавала само до проповядване. Всичко, към което църквата беше призвана да бъде и да прави в своето богослужение, свидетелство, общение и служба, било пропито и осветено от евангелизацията. Всичко, което църквата прави, трябва да допринася за нейната евангелизаторска задача. Важното е християнската общност да споделя благата вест за Спасител с онези, които не Го познават.

В началото на лекциите потвърдих три разграничителни твърдения: (1) Това, което мислите за Христос, определя какво правите с евангелизацията. Ако нямаме доверие в евангелието и ако не сме твърдо убедени в уникалността на Христос като Спасител и Господ, е малко вероятно евангелизацията да има голям приоритет в нашето лично служение и/или в приоритета на нашата общност; (2) Това, което правим с евангелизацията, е оформено от това, което мислим за благодатта. Ако мислим, че благодатта е ограничена или че всички хора са автоматично спасени, е малко вероятно ние да провъзгласяваме с неотложност посланието на благодатта на всички хора. Ако, от друга страна, осъзнаем, че благодатта е неограничена и че спасението може да бъде прието или отхвърлено, ние ще го споделяме неотложно и с всички; и (3) Това, което мислим, че Исус може да направи за даден човек, ще определи какво правим с евангелизацията. Ако имаме доверие в евангелието, ние няма да омаловажим възможността за прощаващото, преобразяващо и овластяващо дело на Христос в живота на който и да е човек. Тези утвърждения оформиха моята представа за лидерство.

Мисия и виждане

Рано след пристигането ми в Църквата на Христос, ние създадохме „Комитета Йоил“, кръстен на името на пророкът Йоил. Искахме да „виждаме видения“ и да сънуваме сънища. Мислех си, че ще прекарам остатъка от служението си в тази църква. Трябваше да сме наясно с мисията и виждането си. В основата на нашето мислене беше ангажираността ни с Великата заповед за любов и служене на ближния и Великото поръчение да разпространяваме евангелието по целия свят.

Нашата мисия ясно показваше нашата ангажираност към Христос и неговата централна роля в живота ни заедно. Това беше нашето изявление за мисия:

П: Прославяме Христос в поклонение

П: Почитаем Христос във всичко, което правим

Р: Разкриваме Христос в нашето свидетелство и общение

И: Инструктираме хората за ученичество и служение

С: Служим на хората в името на Христос

П: Преобразяваме света, като разпространяваме библийската святост

Нашите ценности бяха: Христос е централен; хората са на първо място; ученичеството е изискване; а мисията е целенасочена.

Въпреки че бяхме започнали раздрусано, като част от хората в църквата бяха разстроени от проведеното служение за изцеление и някои не разбраха силното ми наблягане върху Пътят за Емаус, ние започвахме да вървим заедно, като хора на царството. Но това не означаваше, че лидерът не се беше спънал. Следващото ми спъване се дължеше на липса на смелост.

Един Римокатолически колеж за жени се намираще отсреща на църквата... прекрасни сгради върху огромен имот. Полин Хорд, молитвен воин в църквата, дойде един ден при мен, за да изрази убеждението си, че Църквата на Христос трябва да закупи този имот. Знаех малко за колежа и за имота, и нищо за възможността той да се продава. За съжаление, в последствие се оказа, че знаех твърде малко и за Полин.

През следващите месеци бях вдъхновен от това, което научих за Полин. Тя беше една от малкото хора, които познавам, които ясно и красиво съчетаваха жизнен личен молитвен живот със страстна загриженост за ближния и за социалните проблеми. Свидетелството на Франк Лаубах и неговата ангажираност към грамотността ѝ бяха повлияли. Като учителка в държавно училище, тя научила неговия метод за ограмотяване, „Всеки един учи един“ и започнала да ходи по затворите, за да учи затворниците да четат и да им свидетелства за любовта на Исус.

Скоро научих, че в момента тя работи с нашите държавни училища, обучавайки учители по нов метод за ограмотяване. Тя отделяше 3 дни в седмица, 4-5 часа на ден, за да преподава този нов метод за ограмотяване в моделни програми. Също така, макар и в началото на 70-те си години, тя шофираше 90 мили в едната посока до затвора Парчман в Мисисипи, за да учи затворниците да четат и пишат. Наред с това, тя им служеше по по-всеобхватен начин, споделяйки любовта и вярата си и свидетелствайки за силата

на евангелието.

Тъкмо се запознавах с Полин, когато тя дойде да ми разкаже за имота отсреща и ме покани на молитвена разходка около него. С течение на времето открих, че тя е най-уникалната смесица от молитва и лично благочестие, със служение и социална грижа, която познавам. Тя винаги беше ангажирана с групи за молитва и едва ли минаваше седмица, в която да не получа обаждане от нея, за да ми каже за някаква конкретна нужда в нашата църква или в нашия град, нужда, която може да изисква спешно настаняване поради пожар, за медицинска помощ, или за намеса в съда за млад мъж, обвинен в продажба на наркотици. Тя сякаш знаеше всичко, което се случва, и никога не се поколеба да се обърне към църквата и към мен. С напредване на възрастта си тя вече не можеше да шофира, но не искаше да се откаже от служението си в Парчман, затова наехме шофьор, който да я вози до затвора всяка сряда.

Президентът Джордж Х. У. Буш беше започнал програма, наречена „Точки на светлината“, призовавайки гражданите да упражняват положително и творческо влияние и да служат в районите, където живеят. В различни градове и общности в Америка, хора бяха признати, че са точки на светлина. Номинирах Полин за тази чест и нейната история беше разказана в нашия ежедневник. Президентът Буш дойде в Мемфис и като част от посещението си искаше да почете 7-те най-забележителни точки на светлина в нашия град – хората, които бяха направили най-много за човечеството. Полин беше една от избраните.

Президентът искаше да обядва със 7-те, но направи грешка. Той насрочи обяда за сряда. Трябваше да чуете как Полин разказва историята. Когато получи обаждане от Белия дом, тя била съкрушена, не вярвайки какво се случва, **обаждане от Белия дом!** За момент тя онемя. Но когато разбра ясно посланието тя ясно и без колебание, отговори: „Сряда, казвате? Моля, кажете на президента, че съжалявам. Не мога да бъда с него в сряда. Това е денят, в който отивам в Парчман, за да уча затворниците да четат и пишат.“

В началото не познавах характера на тази жена, затова и се спънах в лидерството си. Когато Полин ме посети, за да ми разкаже за колежа отсреща, тя предложи да се разходим с молитва из кампуса и да потърсим Божието напътствие относно възможността църквата по някакъв начин, да го получи. Аз отговорих и няколко пъти се разхождахме из кампуса и се молахме. Тя беше доста ясна по въпроса, **но аз не бях**. Пречката беше в липсата ми на отвореност към водителството на Духа. Не бях от дълго в църквата; в началото бяхме преминавали през объркването и съмненията относно моето лидерство, все още не бях достатъчно уверен в потенциалния растеж и ангажимента за финансово управление на църквата. Също така, все още ми липсваше яснотата относно собственото ми виждане за бъдещето на църквата.

Ние пропуснахме възможността и оттогава сме измъчвани от проблеми с паркирането и сградното пространство. Колежът отдавна е затворен. На негово място има луксозни търговски и търговски сгради, които имат достатъчно място за техните предприятия. Господ нямаше ли да е по-доволен, ако служения в Негово име бяха заменили колежа?

Заради хора като Полин, аз скоро добих ясна представа за естеството на евангелизацията, **която е задача на индивида и на общността**. Нарекох го „ученически евангелизъм“. Не можем да твърдим, че Исус е Спасител, без да сме готови да му се предадем като Господ. Да мислим за вяра, която не включва вяност към Христовия призив да ходим в нов живот и да споделяме този живот с другите, **е изопачаване на евангелието**. Вяра, която не обръща внимание на святия живот и на етичните въпроси – на казането на истината, на стремежа да живеем морално чист живот, на отбягването на злото, на борбата срещу личната неморалност и социалната несправедливост, на храненето на гладните, на грижата за нуждаещите се, на търсенето на изгубените, на страданието за онези, на които светът е казал „не“ – **този вид вяра е вяра без дела е мъртва** (вижте Яков 2:26).

Целта на всяка църква трябва да бъде да има сбор от ученици, които са на мисия да бъдат ученичество, **ученици, които правят ученици**. Полин беше блестящ пример. Въпреки че се спънах в лидерството си, като не бях толкова чувствителен и далновиден, колкото нея по отношение на имота, не ми отне много време да осъзная, че ако се сблъскам със сериозен проблем и се нуждаю от молитва, Полин е първият човек, на когото се обаждам. И винаги обръщам внимание на нуждите, към които тя ми обръщаше внимание.

Свидетелство чрез поклонение

За Църквата на Христос, поклонението беше огромно измерение на нашето свидетелство. Много църкви изпитват напрежение относно богослужението и ние също имахме известно напрежение, но не и нещо, което да се доближава до това, което се нарича „война на богослужението“. Имахме две неделни сутрешни служби, в 8:30 и 11:00. Ръстът на посещаемостта, особено на службата в 11:00, беше нараснал до

степен, че говорихме за разширяване на олтара, за препроектиране или изграждане на нов. Това не се осъществи, но построихме зала за срещи, младежка фитнес зала с място за срещи и учене, параклис с 200 места, салона и офис помещения.

Всеки има различен стил на поклонение, който предпочита. Няма недостиг на мнения за това, как трябва да се извършва поклонението. Тъй като и двете ни неделни служби бяха традиционни, добавихме съвременно богослужение в 9:45 ч. Поради посещаемостта, успяхме да се срещаме в новия параклис „Уилсън“ само две седмици, преди да се преместим в Залата за събрания, където службата скоро нарасна до 500–600 души седмично.

Ако използвате метафората за войната, когато говорите за поклонението, има много битки, които трябва да се водят: химни, хорове, групи, сила на звука, стил и представяне. Включваме ли артистични елементи като говоримо словото или има драматични четения на Библията? Или просто пеем песните? Как се предпазвате от това, **водещите да се превърнат предимно в изпълнители?**

След това имате самите текстове на песните/химните. Теологично точни ли са? Някои по-стари песни имат страхотно послание, но защитниците на съвременното поклонение ги смятат за болезнено скучни и остарели в музикалната им обстановка. Някои по-нови песни звучат вълнуващо, но често им липсва дълбочината на химните, с които толкова много хора са израснали. Приятели-проповедници ми разказват за хора, които са напуснали църквата си, защото стилът на богослужение се е променил. Когато музикалният стил не е това, което искат, те са напуснали, за да намерят църква със стил, който харесват. Сигурен съм, че част от това се е случило в Църквата на Христос, но е било незначително и не е било забелязано. Считам двете неща, които направихме във връзка с нашия богослужебен живот, за два от най-значимите фактори за нашия растеж.

Първо, добавихме съвременната служба в неделя сутринта. Второто беше добавянето на богослужение в събота вечер. Този ход беше опит не да задоволим специфичните вкусове на стила на богослужение, **а да достигнем до хората**. Осъзнахме, че голяма част от населението в Мемфис не може да се покланя с нас в неделя, ако иска. Медицински сестри и други медицински работници, доставчици на услуги като хотелски персонал, пожарникари, полицаи и други трябваше да работят в неделя. Кой отговаряше на нуждата им?

Рик Кирхоф беше наш оперативен свещеник, започвайки през 1991 г., изигра важна роля в подпомагането на установяването на това богослужение в събота вечер. Нарекохме го „Събота вечер на живо“. За да ангажирам и включа общността в това ново евангелско начинание, аз призовах поне 150 души, за да „засадят“ тази нова богослужебна служба. Искрахме хората от нашата църква, присъстващи на тази служба, да приветстват новите хора, които щяха да дойдат. Повече от 200 души отговориха с ангажимент да посещават службата ежеседмично в продължение на поне 8 седмици.

Решихме, че службата трябва да бъде съвременна, с музика с мемфиски звук, с неофициално облекло „елате каквито сте“ и без изискването, че публиката ще е запозната с църквата. Набрахме хора, които са участвали в музикалната сцена на Мемфис. Двама от тях бяха Бил Макмат и Боби Мануел, и двамата известни в целия град, свирещи в клубове и в звукозаписни студия. И двамата свидетелстваха **за променящия характер** на своето участие и станаха членове на църквата. Службата беше насрочена в 17:00 часа, което позволяваше свобода в събота вечер. Това беше особено важно за нашите музиканти, защото някои от тях имаха други музикални ангажименти в събота вечерта.

Музикалната част на тази служба се разрасна под ръководството на Шарън Бет Хътчинсън и се разви група, която се нарече „Най-опасната група на Господа“. Често се използваше описателен израз, за да се опише службата: „Светото място за гостоприемство, където вярата намира ритъм, а посланието е благодат.“ В рамките на 3 седмици службата имаше между 400 - 500 седмични посетители.

Тази служба, заедно с нашата работа с възстановяващата се общност, ни направи една от най-гостоприемните църкви в града. Когато построихме нови съоръжения, отделихме място за християни в процес на възстановяване. По това време никоя основна църква в града не провеждаше съвременно богослужение и нищо подобно на „Събота вечер на живо“.

Църква, оформена от Великото поръчение

В края на първата глава на Деянията на апостолите, има една любопитна, малко забележима история за това, как 11-те останали апостоли, запълнили празното място в групата на 12-те, оставено от самоубийството на Юда. Изборът се свел до двама души: на един човек на име „*Йосиф, наричан Варсава (известен също като Юст) и Матия... Тогава хвърлиха жребий и жребият падна на Матия; така той беше прибавен към единадесетте апостоли*“ (Деяния 1:23, 26). **Но името на Матия никога повече не се**

споменало! Какво се е случило? Дали е била допусната някаква грешка? Дали апостолите не са били толкова внимателни, колкото е трябвало? Дали са седели на събрание през целия ден, опитвайки се да вземат решението, и са били уморени и изтощени? Човек би могъл да си помисли, че те биха се задоволили да бъде избран който и да е. Избирането на Матия станало толкова бързо, че човек остава с впечатлението, че той е станал апостол почти случайно.

За съжаление, това състояние не се е променило в християнската църква. Ние обръщаме твърде малко внимание на въпроса за ученичеството. Разгледах този случай в „лекциите на Денман“: за тясната връзка между евангелизацията и ученичеството. От самото ми начало в Църквата на Христос, аз силно желях да водя църква, чийто живот е оформен от Великото поръчение. Това поръчение е ясно: „*Затова, идете и създавайте ученици измежду всички народи, и ги кръствайте в името на Отца и Сина и Светия Дух, като ги учите да пазят всичко, което съм ви заповядал. И аз сигурно съм с вас през всичките дни до свършека на века*“ (Матей 28:19–20). Така ние имаме поръчението и заповедите на Исус.

Ученик е този, който се придържа към ученията на учител и съдейства за разпространението им. За християнинът, дисциплината е начинът, по който ние обучаваме себе си или позволяваме на Светият Дух да ни обучава да бъдем като Исус, да присвоим Неговия Дух и да развием силата да живеем Неговия живот в света.

Споменах по-рано, че броят на членовете църквата ни се увеличи двойно по времето, когато бях неин пастор, но членството не винаги означава ученичество. И все пак, поръчението на Исус е ясно: „*идете и създавайте ученици*.“

Стивън Кови, (виж https://en.wikipedia.org/wiki/Stephen_Covey Д.Пр.) гуруто на лидерството, известен със „Седемте навика“, популяризира фразата „Започвайте с мисъл за края“. (Т.е. Бъдете целенасочени. Д.Пр.) Крайната цел на Великото поръчение е ученичеството. Това е крайт, който ние трябва да имаме предвид.

Показателното проявление на това, че ние не „започваме с мисъл за края“, когато мислим за Великото поръчение, е това, че на първо място, има противопоставяне между евангелизацията и социалната промяна; и второ, има евангелизация, която е лишена от ученичество. Ос Гинес (виж https://en.wikipedia.org/wiki/Os_Guinness Д.Пр.) пророчески отбелязва, че резултатът от тези два провала е църква, която е загубила своето влияние, като е станала „ангажирана в частно отношение, социално несъществена“.

Въпреки яснотата, църквата е пропуснала същината, че заповедта на Исус е тя да прави ученици. Евангелската църква е виновна за това, че обръща хората към вярата, но не ги прави ученици. Традиционното протестантска църква се стреми да прави ученици, без първо те да са обърнати във вярата. И двете групи увековечават в църквата големият пропуск на Великото поръчение. Спасението е много повече от прощаване на греховете ни; то е свързано с цялостна морална и духовна промяна. (Иначе става като в поговорката – „Пременил се Илия, огледал се, пак в тия“. Д.Пр.) Но също така, ако се стремим да правим ученици отделно от личната им връзка с Христос, която започва с покаяние и оправдание, това блокира процеса на ученичество, още преди то да започне. Спасението и ученичеството са работа на целият човек, включваща ума, волята и чувствата, водещи до променен живот, отдаден на живота според закона на любовта, в послушание на Господ Исус Христос. Библията нарича това живот на святост или освещение.

Аз се стремях да осъзнавам този провал на църквата по отношение на ученичеството. Стремяхме се никога да не разделяме обръщането във вярата от ученичеството; винаги се стремяхме да свързваме личните и социалните измерения на вярата, интимността с Христос и ангажираността с културата по променящи начини.

Като израз на това разбиране и посветеност, през 1986 г., нашият младежки свещеник, Джеймс Лофтин, стартира SOS (Служба над себе си). Като израз на Христовата любов, SOS се стреми да овласти хората и да променя кварталите, като използва доброволци за обновяване на домовете на икономически слабите и някои от най-уязвимите собственици на жилища в Мемфис. Оттогава SOS е ремонтирал повече от 900 домове в центъра на Мемфис и е ангажирал повече от 24000 хиляди доброволци.

Служението започна с лагери за ремонт на домове за младежи от прогимназията и гимназията, и студенти от нашата местна църква. Тя се разви в програма, която събира младежи от цялата страна в седмични събития за духовно обновление/служение през лятото, както и по време на пролетните ваканции. Чрез партньорства с други организации и жители в обслужваните общности, SOS помага да играе жизненоважна роля в цялостното християнско общностно развитие на кварталите. Цялата работа се извършва с мотивацията на евангелието в сърцето, вярвайки, че Исус е проповядвал евангелието както с думи, така и с дела. Той ни заповядва да „*се покаем и да повярваме в добрата новина*“ (Марк 1:15); той също така протяга ръка и лекува прокажени (виж Матей 8:3). Човешките същества не са средство за постигане на цел, а са целта сами по себе си, следователно както думите, така и делата са еднакво важни. Делата потвърждават думите ни и нашето послание трябва да бъде изпълнено с безкористно състрадание. Мисията е да запознае собствениците на жилища, къмпингуващите, доброволците и кварталите с Този,

който може да промени дома ни и сърцето ни – Исус Христос.

От малка начална мечта за ученичество, сега всяка година SOS е домакин на повече от 1500 ученици от гимназията и прогимназията от цялата страна, вярвайки, че това е един сигурен начин да се развие ново поколение градски лидери на служение, които да служат на нашите най-уязвими общности.

Споменавам го сега, защото не може да се казва твърде често; Джери и аз винаги сме гледали на съвместния си живот като партньорство в служението. Някои от нейните участия са ясни изрази на това, което се стремяхме да правим в църквата, изразявайки евангелизъм и ученичество. Тя стана доброволен затворнически свещеник, служейки на жените в затвора на окръг Шелби. Това включваше да бъде застъпник на лишените от права, за решаване на проблеми като спешни грижи за деца, а понякога просто да се обаждат на приятел или член на семейството за задържаното лице. Телефонните линии на затворниците често бяха твърде заети, а нуждата - твърде спешна.

Служителите в затвора я свързваха с хора със специални нужди и тя беше посредник между жените и служителите. Най-значимите ѝ преживявания обаче, бяха в молитвата ѝ с жените. Ярък спомен е за една затворничка за пръв път, която убила съпруга си насилник. Джери разказва как тя я прегръщала, люлеела я е напред-назад, плачела с нея и се е молили заедно, докато жената викала на глас от мъка, за да ѝ прости Бог. Това било застъпническо дело: свързване, среща и присъствие, като пратеник от Господа.

Не виждайки себе си като Библейски учител, Джери поканила приятелката си Линда Ричмънд, член на Църквата на Христос, да преподава библейски курс. Джери ангажирала жени от нашата крайградска църква да се молят за жените в затвора. Тя поканила затворничките да споделят писмено своите притеснения и ги предавала на застъпник, който да се моли за тази конкретна жена.

Жените се молили заедно за затворничките и техните семейства, както и за надзирателите. След като това продължило около 2 месеца, някои от затворничките попитали: *„Защо не превърнете застъпничеството в дву-посочен процес? Защо не поканите жените от вашата църква да споделят своите нужди и да ни позволят ние да се молим за тях?“* Светлините са запалени! Това била мощна динамика: жени от горната средна класа (предимно бели) се молели за затворничките, а за жените от църквата се молели бедни жени (предимно афроамериканки), лишени от свобода. Светлината била внесена на тъмно място, но сега светлината светела от това тъмно място, в тъмните места в живота на хора, които вероятно живели в светлината.

Един ден Джери ми каза: „Ти пътуваш до Чикаго, Лос Анджелис, Атланта и из цялата страна, за да проповядваш, защо не дойдеш и не проповядваш на жените в затвора?“ *Защо не се бях сетил за това?* Имаше седмично богослужение всеки четвъртък вечер в затвора. Бях проповядвал по целия свят, но това беше първият ми опит да проповядвам в затвора. Различни служители от нашия екип и нашата „Най-опасната група на Господа“ се редуваха ежемесечно да осигуряват това богослужение. Какво значение е внасянето на светлина в тъмно място! И удивително - получаването на светлина от това тъмно място.

Милард Фулър, основателят на Habitat for Humanity, Обиталище за хората (виж <https://www.habitat.org/emea> Д.Пр.) вдъхнови един от тези изрази. Той проповядва една неделя на богослужението в нашата църква. На следващия обяд той усетил особен интерес от страна на Джери. Той споделил с нея факта, че след няколко седмици, една група щяла да дойде от Америкус, Джорджия, централата на Хабитат, в Канзас Сити, където щяло да се проведе Международното събрание на борда на тази организация. Те щяха да обикалят, за да съберат пари, както и да повишат националната осведоменост за нуждата от жилища за работещите бедни хора. Той поканил Джери да се присъедини към тях в това обикаляне. „Няма начин!“, възкликнала тя. Тя физически не била готова за това. Той я уверил, че ако може да се присъедини към тях, за да изминава пеша по 20 км на ден, тя може да се присъедини към тях, където и да ходят.

Този ден дойде и с раница и постелка, завита на руло, тя се качи в автобус, присъединявайки се към тях на пътя за последната седмица от отиването им до Канзас Сити.

Президентът Джими Картър беше най-известната личност на тази среща, но моето впечатление е, че той не беше толкова развълнуван, колкото Джери. Но тя не можа да остане за тази срещата. Първият ни внук, Нейтън, се беше родил в Кънектикът и това вълнение надделя над Хабитат; Тя не ходеше, а летеше за това чудотворно събитие.

Нейното вълнение от Хабитат обаче се превърна в действие. Тя събра пари за първата къща на Хабитат, която нашата църква построи в Мемфис, служеше в местния съвет и вдъхнови нашата църква да отговори на тази важна нужда на работещите бедни хора. До момента, в който напуснах „Църквата на Христос“ през 1994, нашата църква строеше по 2 къщи годишно за работещите бедни.

Заради този вид живот и служение, Фондът на Обединения негърски колеж и колежът „LeMoyné-Owen“ в Мемфис ѝ връчиха наградата „Althea B. Price“ за жени за 2012 г. Пазя тази награда близо до снимката на Джери и мен с Е. Стенли Джоунс, напомняйки ми, че партньорството, което започна преди години и беше изпитано в Мисисипи, не само е оцеляло, но и е процъфтявало молитвено, радостно и,

надяваме се, с много царствено значение.

Животът ѝ като съпруга на свещеник е уникален, поради естеството на нейния дар и естеството на моето служение. Въпреки, че винаги е подкрепяла моето служение и често е споделяла това служение в уникално партньорство, тя е била вярна на себе си и на специалния дар от Бога.

Тялото Христово в света

Като тяло Христово, църквата е Христовото възплъщение в света, тя е служител, който се протяга, за да бъде очите, гласът и ръцете на Исус. Когато тези образи се изпълнят в живота на църквата, **самата църква става евангелист**. Като се замисля, **това е тринитарно разбиране за евангелизма** – фокусиран в Исус Христос, овластен от Светия Дух и в крайна сметка, основан на Бога на цялото творение. Силата и целта на този Бог – жив и активен през цялата история, наречен в Библията и почитан днес като Отец, Син и Свети Дух – е това, което в крайна сметка обяснява богословски този вид евангелизъм, който ние се стремим да изразим.

Колкото по-целенасочени ставахме, толкова повече две аудитории настояваха за внимание: бедните и възстановяващата се общност. Нашият отговор към тези специфични аудитории демонстрира свидетелството на църквата като братство и като служител, Божият народ като тялото Христово.

Когато построихме нови сгради, отделихме три големи стаи, които щяха да се използват предимно за Анонимните алкохолици, Анонимните наркомани и други групи, които се обръщаха към зависими хора. Не беше нужна голяма чувствителност, за да осъзнаем, че броят на хората, нуждаещи се от тази помощ, е потресаващ. Знаехме статистиката; 15 милиона алкохолици в Съединените щати, като може би още толкова милиони хора са зависими от други наркотици. Понякога, когато говоря на конференции и планирам да засегна този въпрос, питам колко хора в публиката имат член на семейството или близък семеен приятел, който има проблем с алкохола или някакъв друг наркотик. Винаги повече от 50% вдигат ръце и често до 90%. Когато задавам допълнителният въпрос: „Колко от вас познават някой, който е в Анонимни алкохолици или в някаква друга 12-стъпкова програма за възстановяване“?, повече от половината от публиката вдигат ръце. Аз видях повече промяна, случваща се чрез нашите програми „Християни във възстановяване“ и други 12-стъпкови програми, отколкото където и да е другаде.

Ние приехме сериозно нашата служителска роля в града, винаги искайки да споделяме ресурси и да даваме пророческо свидетелство. Един от начините, по които правехме това, беше чрез онова, което ние наричахме „тържества“. Два или три пъти годишно, канехме национално известни личности като лектори на тези тържества. Често съзнателно свързвахме тези тържества с фокуса на служението на нашата църква. Поканихме Чък Колсън (виж https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Colson – близък помощник на президента Никсън, който бил наречен „Томахавката на Никсън“ и заради аферата Уотъргейт през 1973 г. бил осъден и прекарал 7 месеца в затвора. Той се разкажал, станал християнин и изцяло променил живота си. Посветил се на евангелизацията на затворниците. Посетил е 600 затвора по целия свят. През 1993 беше награден от английската кралица с награда от 1 мил. долара, които той дарил на създадена от него фондация за работа сред затворниците по света. Написал е около 30 книги. Аз съм превел няколко от тях. Можете да ги намерите на [на сайта на Глобалната методистка църква в България](https://methodist.bg/%d0%ba%d0%bd%d0%b8%d0%b3%d0%b8/) <https://methodist.bg/%d0%ba%d0%bd%d0%b8%d0%b3%d0%b8/> Д.Пр.) за една конференция в уикенда, фокусирана върху евангелизацията и затворническото служение. Някои от най-запомнящите се събития и конференции бяха свързани с нашия ангажимент към възстановяващата се общност. Един от тях беше американският сенатор Харолд Хюз от Айова. Друг беше Кити Дукакис. Но най-възбуждащото от нашите тържества беше, когато говори отец Джоузеф Мартин. Той беше вероятно най-известният човек в Съединените щати, говорещ в кръга на Анонимни алкохолици.

Нашата църква беше препълнена до преливане в нощта, когато той дойде, и аз никога не бях чувствал, че нашата църква е по-скоро това, което църквата трябва да бъде, по отношение на това, кой присъстваше тази вечер. Имаше чернокожи и бели, богати и бедни, млади и стари, добре облечени и доста окаяно облечени, либерални и консервативни. **Това беше конгломерат от човечество и си помислих, че Исус ще бъде доволен от това.**

Една от моите ценни коледни картички имаше това изречение, написано под официалното отпечатано поздравление: „Дойдох в тази църква пиян и вие ме приехте. Все още съм пиян и вие ме приемате. Но, слава Богу, аз се възстановявам - и именно общението и приемането на църквата е това, което дава сила на моята промяна.“

Бях толкова убеден в монументалния проблем на пристрастяването и вярвах толкова дълбоко, че ако църквата е вкоренена и основана в любовта на Бога, тя целенасочено ще достигне до тази аудитория. Написах „**Работната тетрадка за християните в процес на изграждане и във възстановяване**“ през 1993 г. Ясно изложих тезата, **че алкохолизмът е болест** и макар, че може би не е засегнат от болестта, никой от

нас не е свободен от страданията, които съпътстват зависимостите. Трябва да осъзнаем, че всички ние сме или в процес на изграждане, или в процес на възстановяване, ако участваме в християнското пътуване. Вероятно повече от всичко друго, нашето обръщане към възстановяващата се общност, ни разкрива като място на гостоприемство и благодат.

Втората аудитория, която настояваше за нашето внимание, бяха бедните. Ние се стремихме **да се съпротивляваме** на нормалната тенденция да бюрократизираме загрижеността си за бедните; твърде много от това вече беше направено. Ние строим болници, за да изразим загрижеността си за болните, ние строим сиропиталища, за да изразим загрижеността си за сираците, строим домове за вдовици, за да изразим загрижеността си за вдовиците, **и предаваме отговорностите си на тези институции, освобождавайки се от скъпо струващо лично участие.** В този процес, тези институции растат независимо от църквата и много от тях губят първоначалното си чувство за мисия. Ние се стремяхме се да изразим загрижеността си чрез лично участие, в и чрез стилът на служене, а не на формалната филантропия.

Една история ни дава представа за нашите усилия. Когато се убедихме в необходимостта да евангелизираме сред бедните чернокожи хора в нашия град, ние доста бързо научихме, че не можем да го направим сами по отношение на видът на разпознаването на хората, който е необходим за евангелизацията. Огледахме се, открихме Били Джо Джаксън, проповедник, който се оказа баптист, в Пайн Блъф, Арканзас. Той беше работил с Prison Fellowship „Другарство в затвора“, познаваше уличния живот и имаше сърце за бедните. Поканихме го да бъде част от нашия екип, убедени, че когато обръщаме внимание на тази аудитория, стилът трябва да бъде адекватен на обстановката.

Били Джо започна да говори за икономически евангелизъм. Той стартира програма, която нарече „Доброволни работници“. Това беше програма, която събираше бедни хора от улицата – предимно чернокожи мъже – които нямаша работа. Той ги свързваше с хора в нашата църква, които предлагаха краткосрочна работа. Но той правеше повече от това. Тези, които ставаха негови доброволни работници, бяха част от молитвена учебна група, която се срещаше всяка седмица; тези, които желяеха, също бяха свързани в молитвено партньорство с някой човек в нашата църква.

Това партньорство беше повече от молитва; то беше служение на насърчение и подкрепа. То изискваше партньорът от нашата общност да бъде на разположение, за да помогне по всякакъв възможен начин на човекът, който търси начин да се прехранва и да подреди живота си.

Един от първите хора, които станаха част от програмата „Доброволни работници“, беше мъж на име Чарлз Хол. Чарлз наскоро беше излязъл от затвора и нямаше семейство. Той живееше ден за ден и спеше където можеше. Дори не знам как Били Джо го намери, но той стана доброволен работник. Беше му определен Фред Милс за молитвен партньор. Фред се срещаше с Чарлз веднъж седмично, обучаваше го на много различни умения и откри, че той е много отговорен човек и ни предложи, че той е човекът, който би бил добър човек за поддръжка на нашата църква, **и ние го наехме.**

В живота на Чарлз започнаха да се случват и други важни неща. Той беше обърнат във вратата и прие Христос за свой личен Спасител. Една от големите радости в живота ми беше да участвам в неговото кръщение. Скоро след това той се ожени за жена, която имаше три деца. През това време нашата църква беше започнала да работи с Habitat for Humanity. Бяхме участвали с други църкви и групи в изграждането на къщи за работещите бедни. След това се заехме да съберем парите и да построим къща сами, и Чарлз Хол я купи. Това е една от най-значимите истории, в които някога съм участвал.

След 10 години, подадох оставка като президент на семинарията в Асбъри. Попечителите ме убедиха да продължа връзката си с Асбъри, като служа като съветник. Не беше нужно да живеем в Уилмор, за да вършим тази работа, затова се преместихме в Мемфис през 2004 г. Работих като съветник 6 години. Подадох оставка, когато епископът ме покани да стана временен свещеник на Църквата на Христос през 2010 г.

Скоро след като поех тази отговорност, почетохме хората, които имаха дългогодишен стаж в църквата. Един от тези хора беше Чарлз Хол. Това служение беше особено важна за мен, защото знаех неговата история. След повече от 20 години, той все още работеше в нашата църква. Докато споделях, благодарейки му в този ден, аз си спомних участието ми в неговото кръщение и благодарих на Бог за Били Джо Джаксън, Фред Милс и на църквата, че беше евангелизатор за Чарлз.

Историите не винаги се развиват така и никой не знае това по-добре от мен. Ние се проваляме много повече, отколкото успяваме. **Но не ни е обещан успех** в нашето служение; ние сме призвани да бъдем верни и това призвание е доста ясно според Исус: *„Доколкото сте го направили на един от най-малките от тях – на сиромаша, бездомните, затворника – на Мен сте го направили“* (Матей 25:40, перифраза на автора).

Съвременното изследване на растежа на църквата показва, че между 75 и 80 % от тези, които стават ученици на Христос, го правят, благодарение на свидетелството, делата и насърчението на някой, на когото

имат доверие. Джордж Морис и Еди Фокс, в книгата си „Споделяне на вярата“, ни напомнят, че в тази статистика са разкрити три важни въпроса. Ефективното споделяне на вярата включва правилен баланс между слово, дело и насърчение. Словото е провъзгласяване и/или свидетелство. Делото е верен християнски начин на живот и служение. Насърчението е активна инициатива от страна на споделящия вярата. Християнинът трябва да поеме инициативата и да направи както Исус е заповядал: „*Идете*“. Християните трябва да отиват при хората, да обичат хората, да споделят Словото и живота с хората, да слушат хората и да предлагат Христос на хората.

В Църквата на Христос, ние се стремим да приемем това сериозно. Ако 75 - 80 % от тези, които стават християнски ученици, го правят заради свидетелството, дела и насърчение на някой, на който имат доверие, тогава споделянето на вярата между хората трябва да бъде най-висок приоритет и ние трябва да обучаваме нашите хора в това служение. Християните трябва да бъдат екипирани не само с лично познание за Исус Христос и с познание за евангелието, но и трябва да знаят как да се отнасят към друг човек по начин, който да развива доверие.

Като напомняне за това, аз пазя един стар бюлетин за богослужение от нашата църква от 30 декември 1984 г. Първият акт на хваление в нашето богослужение в този ден е било солово изпълнение, озаглавено „Пейте хваленията си на Господа“. Дон Халпърн композира тази песен и я изпя в този ден. Припевът гласи:

Когато си изгубен и сам, и нямаш къде да отидеш,
когато нищо не се е получило по план.
Има един, който е по-велик, има един, който чака,
просто нека Исус хване ръката ти.
Пей Алелуя, Алелуя,
пей хваленията си на Господа.

Това може да не звучи като велика поезия, а музиката, с която е беше изпълнена, не беше нищо повече от обикновена, но ако бяхте на службата и знаехте историята, щяхте да бъдете развълнуван, както и аз продължавам да бъда.

Дон беше брадат млад мъж, който свиреше прекрасно на класическа китара. Срегнах го около година преди да започне да пее в нашия екип за поклонение. Той е евреин. Уговори си среща с мен един ден и аз бях изумен, че иска да говори за християнството и за църквата.

Той дойде 2 или 3 пъти на службата. После, една неделна сутрин, ние празнувахме Светото Причастие и видях Дон Халпърн да се приближава към олтара, за да получи хляба и виното. Следващата неделя той тръгна по пътеката и направи публично изповядване на вярата в Исус Христос. Не го кръстих в онази неделя, защото исках да говоря повече с него. Аз знаех каква голяма стъпка е за един евреин да направи изповядване на вярата си в Христос. Говорихме повече през седмицата и следващата неделя не само го кръстихме, но кръстихме и двете му деца.

По време на периода на Рождество, след изповядването на вярата си, Дон пях и свири песента „Благодатната Мария положи смилено своя Младенец в ясла“. Какво свидетелство! На следващата неделя той изпя: „Има един, който е по-велик, има един, който чака, просто нека Исус хване ръката ти“ – пеейки за Месията.

Когато пях за нас на това богослужение, аз си помислих, как той се озова в нашата църква. Не аз го спечелих за Христос. Бяха Марта и Дон Хелм, млада мирянска двойка, която имаше преобразяващо преживяване на обръщане във вярата ни в нашата църква. Те бяха съседите на Дон Халпърн. Животът им беше толкова преобразен от Христос, че те привлекли вниманието на Дон; тяхното поведение и изповядване им говориха на този млад евреин и тяхното свидетелство наистина го спечелили.

Марта и Дон изпълняваха личния вид евангелизъм като ключова част от това, за което говорихме: църквата като евангелизатор, с лично свидетелстване с думи и дела, фокусирани в Христос, чакащи силата и времето на Светия Дух, растящи в благодатта на пълното ученичество, споделящи в църквата като евангелизатор.

Разделен град

На 3 октомври 1991 г. д-р Уили Херентън победи действащия кмет Дик Хакет само със 142 гласа, за да бъде избран за първият чернокож кмет на града. „Тази победа тази вечер представлява ново начало за Мемфис“, казва д-р Уили Херентън на своите поддръжници на парти в изборната нощ в известния хотел Пийбоди. Той вече беше влязъл в историята като първият в града чернокож директор на държавно училище. Тази победа щеше да го направи първия избран афроамерикански кмет в 172-годишната история на града.

Ликуването можеше да бъде краткотрайно. Настоящият бял кмет Хакет имаше огромна преднина в

началото на първите резултати, но нещата се промениха бързо, с началото на публикуването на резултатите от градските изборителни райони. Динамиката на надпреварата и всеобхватното напрежение между чернокожи и бели се изразиха драматично, когато преднината в гласовете се променяше през нощта. С напредването на вечерта и на репортажите, увереността на екипа на Хакет се превърна в мрачна паника. Тази паника се разпространи из общността през следващите няколко дни. Малката разлика от 142 гласа беше оспорвана публично и разговорите за преброяване на гласовете накараха града да се чувства нащрек.

Хакет се беше справил добре и беше дълбоко оценен от бялата общност. Въпреки, че ние споделяхме тази оценка, някои от нас смятаха, че повторното преброяване ще хвърли града в още по-голяма паника и евентуално ще предизвика разрушителни расови вълнения и експлозивни граждански катаклизми. Расовото разделение вече беше смъртоносно дълбоко и съмнението в избора на Херентън би превърнало разделенията в крещяща бездънна пропаст. Дълго поляризирано в расово разделение, мнозинството от чернокожото население на града беше жадно за промяна и празнуваха това, което изглеждаше като потресаващ обрат на властта в техния град, където д-р Мартин Лутър Кинг-младши беше убит. Ако някога е имало нужда християнската общност да говори, това беше сега.

В града имаше различни пасторски организации, но нямаше организация, която да говори с общ глас, който би могъл да бъде уважен и приет. Беше ясно, че гласуването се е провело на расова основа. Колкото повече мислех за това, толкова повече чувствах, че свещениците на града, представляващи предимно белия елит, трябва да говорят по въпроса. Бялата общност трябваше да чуе призив да приеме решението на избора и да премине към помирение и ангажираност в името на нашата общност.

Написах писмо с 8 параграфа, изразяващо отчаяната нужда *„избирателите на града да се съберат и да превърнат този град в общност“*. Искях посланието да бъде отворено писмо до гражданите, но предимно обръщащо се към бялата общност. Знаех, че то няма да бъде въздействащо, освен ако няма уважавани лидери на духовенството. Дватама, които смятах за абсолютно необходими, бяха двамата ми най-близки приятели-духовници в града - Адриан Роджърс, пастор на Баптистката църква „Белвю“ с 22 500 членове, най-влиятелният консервативен глас в града, и Дъг Бейли, ректор на Епископалната църква „Голгота“ в самия център на Мемфис, признат за един от най-влиятелните либерални християнски лидери. Ако успеях да привлека тези двама приятели, другите свещеници с готовност щяха да се присъединят към нас и може би щяхме да успокоим бурните води.

Това беше трудна задача. Прекарах почти два дни, по телефона и факса, споделяйки писмото с Адриан и Дъг. Думите в писмото означаваше различни неща за тях, и двамата бяха хора с почтеност и не искаха тази почтеност да бъде компрометирана. Когато усъвършенствах писмото, аз ограничих броя на подписаните го до 12 от най-влиятелните духовници в окръга, за да можем да го публикуваме в неделния вестник като реклама на една четвърт страница. Изборите се бяха провели предишния вторник. Цената на рекламата беше 2428,99 долара, платени от църквите.

Един репортер се сдобил с писмото и написал статия, която привлече вниманието към него, правейки го в по-силно. Изразихме благодарността си към Бога за *„ръководството на кмета Хакет и... за неговата безкористна преданост към нашия град“*. Голямото послание беше призив за помирение и единство, в което се казваше: *„Бог действа мощно в последните исторически събития, като например падането на Берлинската стена и движението за независимост в Съветския съюз. Същият този Бог ще ни даде възможност да постигнем единство в нашия град.“*

Д-р Херентън отдаде заслугата на това писмо за успокояването на бушуващите води, за спасяването на града от разрушителни сътресения и за поставянето на началото на неговата работа като успешен кмет.

Дядо на съпротивата

През 1992 г. няколко свещеници и аз имахме възможността да посетим Русия във време, когато там се случваха значителни правителствени и политически промени. Имахме възможността да се срещнем с президента Михаил Горбачов. Той поведе едно движение, шокиращо страната, обявявайки възможността гражданите свободно да изразяват мнението си и необходимостта от демократизиране на политическата система на страната му и децентрализиране на нейната икономика.

В продължение на десетилетия, Съединените щати и Съветският съюз се конкурираха помежду си кой може да натрупа най-големият и най-смъртоносен арсенал от ядрени оръжия. Горбачов осъзна, че икономиката на Съветския съюз сериозно страда от прекомерните разходи за ядрени оръжия, затова започна да се среща с президента Роналд Рейгън, в опит да сложи край на надпреварата във въоръжаването. Някои смятаха това за чудо; но те не само че, в крайна сметка постигнаха сделка, при която всяка държава ще спре да произвежда нови ядрени оръжия, но и всъщност ще унищожи много от оръжията, които бяха

натрупали.

Горбачов беше генерален секретар на Комунистическата партия на Съветския съюз от 1985 до 1991 г. и президент на Съветския съюз от 1990 до 1991 г. Поради лидерските му насоки и края на следвоенното господство на Съветския съюз в Източна Европа, както и поради усилията му за прекратяване на надпреварата във въоръжаването, Горбачов беше удостоен с Нобелова награда за мир през 1990 г.

Благодарение на творческото ръководство на Леонард Суийт, тогавашният президент на Обединената богословска семинария, ние, пасторите, бяхме там, за да окажем духовна подкрепа на християните, които бяха потискани в продължение на десетилетия в цяла Източна Европа, но също така и за да получим информация за вълнуващите събития, които променяха Русия. Чудехме се как тези монументални промени биха могли да отворят пътя на църквата да служи по-обширно в тази част на света.

Президентството на Горбачов приближаваше края си; Той подаде оставка от поста си на 25 декември 1991 г., но ние смятахме, че той е важен глас и представлява нов вид лидерство. Поискахме аудиенция с него. Удивително, получихме я, но само за 30 минути.

Неговите служители ни казаха, че имат време само за 5 въпроса. Ние бяхме група от 21 свещеници, така че всичко трябваше да бъде организирано около това ограничение. Нашата група реши, че ще подготвим въпросите, които искахме да зададем на президента Горбачов, докато интервюто напредваше, след което разпределихме тези въпроси на различни членове на нашата група. Тъй като бяхме християни и искахме той да знае, че това е важна част от това кои сме, ние потърсихме начин как да му го съобщим.

След много дискусии стигнахме до заключението, че въпросът трябва да не е заплашителен или защитен и ще му бъде задаван по всяко време от разговора, което ни се стори подходящо. Въпросът щеше да звучи нещо подобно: „*Господин президент, ние сме християнски служители, следователно сме хора на молитвата. Имате ли лични нужди и грижи, за които бихте искали ние да се молим?*“

Възложихме този въпрос да бъде зададен от д-р Сундо Ким, единственият неамерикански служител в нашата група. Той беше пастор на най-голямата методистка църква в света. Д-р Ким се беше сприятелил с мен по време на годините ми в „Горната стая“; аз бях проповядвал в неговата църква в Сеул, а той беше проповядвал в нашата църква в Мемфис. Той седеше непосредствено вдясно от Горбачов, който беше начело на масата, а аз бях отдясно на д-р Ким. Беше провидение да възложим този въпрос на д-р Ким, защото никой от нас, американците, не нямаше да бъде толкова смел, колкото него.

Президентът беше любезен и топло се ангажира с нашите въпроси и с разговора, дори удължи времето ни от 30 минути на един час. Когато разговорът се изчерпи и знаехме, че е време интервюто да приключи, всички се обърнахме към д-р Ким. Вместо да зададе въпроса, който му беше възложен, той каза нещо подобно: „*Г-н Президент, ние разбрахме, че вие сте били кръстен, когато сте бил бебе, и че майка ви се моли за вас всеки ден оттогава.*“ Не съм сигурен как точно е задал въпроса тогава, но беше нещо от този род: „Мислите ли, че благодарение на нейните молитви Бог работи във вашия живот?“ Горбачов е много чаровен човек и има прекрасно чувство за хумор, но може да се каже, че той беше изненадан и че въпросът проникна дълбоко в душата му. Беше напрегнат момент. Стори ми се, че беше по-дълъг, отколкото всъщност беше, преди да отговори: „Да, аз бях кръстен, когато бях бебе. Когато се родих, родителите ми ме нарекоха Виктор.“ (т.е. Победител Д.Пр.) След пауза и отново нещо, което изглеждаше като сериозен размисъл, той добави: „Не е ли това страхотно име, Виктор?“ Той се подсмихна леко и продължи: „*Но когато бях кръстен, моят дядо променил името ми. Може би това е причината, поради която случилото се напоследък, нямаше да се случи* [опозицията срещу него нарастваше в цялата страна и той подаде оставка от президентския пост]. Вече не съм Виктор.“ Той се засмя леко и продължи: „Дядо ми ме кръстил Михаил, на английски това е Майкъл.“

Той ни изненада, като продължи, за да каже: „*Разгледах Стария Завет, вашата Библия, и разбирам, че името Михаил на иврит означава „Божия личност“.*“ И с някаква палава усмивка каза: „*Но това всъщност не е лошо име, нали?*“

Д-р Ким нямаше да позволи това да свърши дотук. Той отново заговори, благодарейки на президента за споделянето, но добави: „*Сигурни сме, че молитвите на майка ви са били голям източник на сила и смисъл в живота ви и искаме да знаете, че ние ще се молим за вас, докато поемате нов път на лидерство.*“ Обръщайки се към мен, той каза: „*Всъщност, аз ще помоля д-р Дънам да се моли за вас точно сега.*“

Дотогава никога не бях усещал въздействието на думите на Джон Уесли: „*Един методистки проповедник трябва винаги да е готов да се моли, да проповядва и да умре.*“

Молих се!

Тръгнах си от тази среща по-убеден, че наименуването и нуждата да бъдеш наименуван е една от най-важните човешки нужди. Бях развълнуван и от смелостта на д-р Ким и неговия призив за молитва и бях затвърден в убеждението си за това, което бях учил за молитвата: че основната динамика на молитвата

е наименуването и това **да бъдеш наименуван**. Вярвам, че това е смисълът на молитвата.

Дейността на Бог в историята **е наименуването**. (В Бит.2:20 се казва: *...човекът даде имена на всеки вид добитък, на въздушните птици и на полските зверове.*“ Д.Пр.). Самото сътворение е наименуващо събитие, кулминацията на сътворението, **сътворението и назоваването на Адам и Ева**. Това наименуване продължава през целия Стар Завет, след което достига своя връх върху Еверест във vyplъщението. Бог приел върху себе си плът, кръв и кости, **за да стане един от нас**, и бил наречен Исус. Но дори след vyplъщението, наименуването продължава, достигайки красива кулминация в нежното слово, изречено от Исус в Йоан 15. След като дал чудесната аналогия за лозата и пръчките, Исус казал: *„Няма никой по-голяма любов от това: да даде живота си за приятелите си“*, а след това ни даде тази удивителна дума, довеждайки делото на именуването до крайността му, когато каза на своите последователи: *„Вече не ви наричам слуги, защото слугата не знае какво върши господарят му, а аз ви нарекох приятели, защото ви открих всичко, което научих от Своя Отец“* (ст. 13, 15). Така че, това е работата на Бог в историята – **именуването**.

Но не само това, това е и същността на християнската молитва. Да наименуваме и да бъдем именувани. Молитвата е връзка. Тя е среща. Тя е **да бъдете с Бога**.

Това е лична връзка, при която вие и Бог преминавате **от поздрав на учтивост към прегръдката на любовта**. Молитвата става най-реална, когато назовем Бога в първо лице, единствено число, когато Бог стане повече от отдалеченото „Той“ или „Всемогъщият“ и се превръща в интимното и уникално „Ти“ или „Вие“.

Втората динамика на молитвата е, че ние назоваваме себе си такива, каквито сме пред Бога. Това е изповедното измерение на молитвата. Под „изповед“ нямам предвид умишленото изговаряне на нашите грехове и провали, въпреки че това е съществена част от него. Имам предвид да се позиционираме такива, каквито сме ние пред Бога.

Има още нещо. Не само изричаме името на Бога такова, каквото то е в нашия опит и не само наименуваме себе си пред Бога, ние позволяваме на Бога да ни назове **такива, каквито сме и каквито ни призовава да бъдем**. В молитвата, ние чакаме в присъствието на Господа, да бъдем наименувани от него, не за да получим промяна на имената, а Бог да ни говори; да бъдем повлияни от Божия Дух, да получим неговата благословия или неговия съд, неговата утеха или неговото призоваване. Ние слушаме, за да получим неговото слово. Ние чакаме неговата сила и неговото ръководство – **засиленото възприятие и прозрение, което е наше, когато живеем с Него**. Молитвата **винаги е непълна** без тази динамика на слушане на Бога, когато **не позволяваме на Бога да ни наименува**.

Други имена

Името ми е било източник на интерес през годините. Хората често предполагат, че Макси е прякор или съкращение от официалното ми име. Забавлявам се, както си мисля какво би било да ме наричат Максвел или Максимилиан. Много хора, които чуват името ми или го виждат напечатано, си мислят, че аз съм жена, а Макси е съкращение от Максин. Тази мисъл идва по-естествено, когато чуят името на жена ми, Джери; те си мислят, че тя е мъж, а аз съм жена. Аз получавам редовно поща до „г-жа Максин Дънам“.

Но, както ще споделя скоро, на мен са ми давани и други имена. Генералната конференция е единственият орган, който може официално да говори от името на Обединената методистка църква. Тя е представителен управителен орган, подобен на Конгреса на Съединените щати. Има равен брой духовници и миряни, избрани от своите колеги в конференциите, от които идват. (Една Годишна конференция в Обединения методизъм е географска област на църквата и се председателства от епископ.) Доктрината и дисциплината на Методистката църква се определят от Генерална конференция, която се състои от представители на тези Годишни конференции.

Въпросите на човешката сексуалност са в центъра на вниманието на Генералната конференция повече от 40 години, съсредоточавайки се върху хомосексуалната практика. Методистката църква е много категорична, че всеки човек е със свещена стойност и че църквата трябва да служи на всички хора, като същевременно потвърждава, че **„практикуването на хомосексуалността е несъвместимо с християнското учение“**. Следователно лица, практикуващи хомосексуализъм не могат да бъдат ръкополагани да служат в църквата. Колкото по-остър е ставал този проблем, толкова по-конкретно е еволюирал езикът. По този начин **бракът е ясно дефиниран като между „един мъж и една жена“**.

През цялата тази дълга борба в църквата, аз силно подкрепях официалната позиция, която вярвам, че е здраво основана на Свето Писание и в традицията на вселенската църква през цялата ѝ история. В ранните години на борбата, моята позиция по този въпрос беше обезоръжаваща и обръкваща за така нареченото либерално крило на църквата. Моята позиция относно гражданските права в Мисисипи и преместването ми в Калифорния поради тази борба, бяха известни и аз бях утвърден и хвален от

либералите.

В Мисисипи бях смятан за либерал, но в Калифорния, поради силната ми ангажираност с библейския авторитет и с евангелския израз на вярата, като цяло аз бях смятан за консервативен. И все пак, тъй като окръг Ориндж е един от най-консервативните окръзи в Калифорния, и двете църкви в Калифорния, в които служих, се намираха в този окръг, имаше моменти, когато бях смятан за либерал, заради позицията ми по въпроси като справедливото жилищно настаняване и имиграцията.

Етикетите никога не са адекватни и не познавам някой, който наистина да ги харесва. Те могат да бъдат вредни. Твърде често ги използваме, за да „поставим хората на мястото им“ по болезнен начин. Те не само са неадекватни за описателни целите, но и твърде често са разрушителни.

Вярвайки във всичко това и без да знам дали съм либерален консерватор или консервативен либерал, аз носех гордо етикетът в социалните медии, даден ми на Генералната конференция през 2008 г. Социалните медии промениха динамиката на този орган, който се събира на всеки 4 години. Всички имат мобилни телефони и си пишат текстови съобщения, докато се провеждат дискусии и дебати. Официалните членове на конференцията седят в ограничена, определена зона, но с мобилните телефони, делегатите може да обръщат толкова внимание на неделегатите личности извън преградата на зоната на конференцията, колкото и на официалната дискусия. Винаги има хора, които не са избрани делегати, но имат влияние в цялата църква, а със социалните медии техните гласове се чуват и споделят дори докато Генералната конференция е в ход.

Никога не съм открил кой е започнал това, но някой, чрез текстови съобщения, ме нарече „Дядото на съпротивата“ и този етикет стана доста разпространен сред тълпата в социалните медии на тази Генерална конференция. Не съм сигурен защо, но почти се насладих на този етикет. Може би е гордост. Да ти бъде дадена титла, това със сигурност означава, че някой признава това, което правиш, независимо дали го разбира правилно или не. Да се съпротивляваш означава да „издържаш, да се противопоставяш активно, да се бориш срещу“. Дали това се възприема като негативно или позитивно, зависи от зрителят. Голата истина е: през целия си живот аз съм изразявал доста съпротива.

Анклав на съпротива

През септември 2002 г. беше осветена катедралата „Дева Мария на Ангелите“, католическата катедрала в Лос Анджелис. (виж https://en.wikipedia.org/wiki/Cathedral_of_Our_Lady_of_the_Angels Д.Пр.) За разлика от европейските катедрали от миналото, чието завършване отнемаше поколения време, строителните екипи построиха катедралата само за 3 години, от времето на първата копка през 1999 г.

Разположена в сърцето на центъра на Лос Анджелис, 11-етажната сграда стои по протежение на известната магистрала „Холивуд“, най-натоварената магистрала в САЩ. Така че, подобно на древните катедрали, и тази се намира наред шума и суетата на града.

Архитектът е световноизвестният Хосе Рафаел Монео от Испания. За да проектира това място за молитва и поклонение, Монео каза, че трябва да създаде „буферизащи, междинни пространства“, като „площади, стълбища [и] колони“. Неговият постмодерен проект почти не използва прави ъгли и получената сложна геометрия на сградата, създава неочаквани, мистериозни пространства за поклонниците.

На службата по повод първата копка на катедралата имаше макети на катедралата и въз основа на тях, един репортер на Los Angeles Times написа рецензия за катедралата. Това е част от казаното от репортера: „Монео създава свят, който е алтернативен на ежедневния свят, който заобикаля катедралата, създава свидетелство за величието на човешкия дух, противоположно на свят, който е все по-духовно празен.“ След това той написа това изречение: „Катедралата, разположена сред светския град, ще бъде анклав на съпротивата.“

Какъв образ... църквата, анклав (Анклавът е територия, заобиколена отвсякъде от вражеска територия. Д.Пр.) на съпротивата.

Църквата никога не е била в състояние, вярна на принципите си, да разбере какво означава да бъдеш „в света, но не от света“. Във всеки период от нашата история ние знаем, че самата природа на църквата е провокирала някаква форма на съпротива. Винаги съществува този смисъл, в който идеалите на Божието царство са в конфликт със света, в който е поставено царството.

Рано научих, че трябва да бъда внимателен относно естеството и фокуса на моята съпротива. Не трябва да се заблуждаваме, мислейки си, че ако можем да поставим правилния цар на трона – ако можем да изберем правилния президент, правилния конгрес, правилния губернатор – ако можем да поставим „нашите хора“ на местата на политическа власт, тогава можем да спечелим битката. Не може да има царство без цар,

а царството, на което ние сме се посветили, има само един Цар – Исус.

Затова вярвах, че църквата трябва да мисли повече за трансформация, отколкото за конфронтация. Въпреки това има случаи, когато трябва да се конфронтираме и никога не съм се чувствал комфортно с това. Нашата задача, като анклав на съпротивата, е да подкопаем безчувствената, материалистична, светска култура, от която сме част – да подкопаем тази култура в коренът ѝ, като живеем така, сякаш вярваме, че не живеем само чрез хляба.

Ние вярваме, че има царство на любовта, в което всички онези неща, изразени в Римляни 12, са действащи. Нашата любов е без лицемерие. Ние се отвращаваме се от злото и се придържаме към доброто. В почит си отдаваме предпочитание един на друг. Способни сме да се радваме в надеждата, но също така и да бъдем търпеливи в скръбта. Грижим се за нуждите на другите и се отдаваме на гостоприемство. Благославяме онези, които ни гонят; радваме се с тези, които се радват, и плачем с онези, които плачат. Общуваме със смирените и не се смятаме за мъдри в собствените си мнения.

Не се изправяме срещу злото със зло, а се стремим да го победим с добро (вижте Римляни 12).

Моят личен израз на съпротива е двустранен. От една страна, аз се молих, проповядвах и действах, за да може църквата да бъде по-устойчива, да бъде „анклав на съпротива“, че тя не бива да бъде оформяна от културата, а тя да оформя културата. Съпротивлявах се на културните сили, за които вярвах, че се противопоставят на евангелието и на посланието за царството на църквата. Тази съпротива започна през първите години от моето служение в Мисисипи, с участието ми в кризата с гражданските права. Тази съпротива продължава и днес в моето убеждение, че темата на общественото образование в 21-я век е темата за гражданските права. Църквата има роля, не в създаването на все повече частни училища, до които хората в неравностойно положение нямат достъп, а в застъпничеството и участието си в гарантирането, че пощенският код на детето (т.е. дали живее в голям град и ли в село. Д.Пр.) не трябва да определя възможността му за качествено образование.

От друга страна, аз се съпротивлявах на сили вътре в църквата, които вярвах, че те погрешно изразяват вярата, съмнявайки се авторитета на Библията и омаловажавайки личността и делото на Христос, правейки приобщаването и плурализма изкупителни в самите тях. (т.е. те се представят като по-милостиви от Исус, относно хомосексуалистите. Д.Пр.) Това беше продължаваща борба в основните протестантски деноминации от почти един век. Д-р Томас Оден, широко уважаван теолог, е описал тази борба в книгата си „Завъртане около главната линия“. В своето въведение в книгата, Оден припомня един брой на списанието Christianity Today, където имало илюстрация на корицата, изобразяваща огромен океански лайнер, бавно избутван от малък влекач в нова посока. Той каза, че това е „бегъл поглед към иронията на вярващите в основната линия. Това, което преди се смяташе за много малко вероятен обрат, всъщност се случва: обратът на основната линия.“

Споделях неговия оптимизъм, когато книгата беше написана. Имаше признаци, че има групи за обновление в рамките на различни деноминации, които се съпротивляваха на разрива на църквата си с класическата християнска традиция и с православните изрази на вярата в историческите символи на вярата (т.е. Апостолските и Никейските символи на вярата), и обръщаха курса на кораба. Но в действителност няма очевидни признаци за обрата. Според мен и огромна част от членовете на Обединения методизъм, корабът на църквата все още е извън курса си в много отношения.

Това не означава, че не сме били страстни в усилията си. През април 1994 г. се присъединих към епископ Уилям Р. Кенън и д-р Одън в свикването на среща на 92 църковни лидери в Атланта, за да обсъдим това, което според нас беше криза в нашата Обединена методистка църква. Призовахме за „Консултация за бъдещето на Църквата“. От това събиране се разви движение, ангажирано с насърчаване на доктриналното обновление и даване на възможност на Обединената методистка църква да възвърне класическата си доктринална идентичност и да я живее като ученици на Исус Христос. Знакът за сериозна загриженост относно отклонението на църквата от „вярата, която веднъж завинаги беше поверена на светите Божи хора“ (Юда 1:3) и методисткото/ уеслианското изразяване на тази вяра, беше потвърден от факта, че много скоро това, което започна по много малък начин, се превърна в Изповедално движение в рамките на Обединената методистка църква в известен избирателен район от над 50000 християни и с над 3000 изповядващи църкви, достигна в своят връх.

Поканата, която отправихме към цялата църква, изрази нашата загриженост и надежда:

„Обединената методистка църква е на кръстопът. Изправени сме или пред опасността да изоставим християнската вяра, като по този начин станем неверни ученици на Исус Христос, или да прегърнем обещанието да станем Божий инструмент за ново пробуждане на жизнено християнство. Причините за кризата са сложни и многобройни. Обаче ние вярваме, че централната причина е нашето изоставяне на истината на евангелието на Исус Христос, такава, както е разкрита в Библията и е защитавана в класическата християнска традиция и в историческите вселенски символи на вярата. По-

конкретно, ние говорехме двусмислено относно личността на Исус Христос и неговото изкупително дело като единствен Спасител на света. Обърквани сме от фалшиви евангелия. Направихме компромис в мисията ни да провъзгласяваме истинското евангелие на всички хора и да разпространяваме библийската святост. В името на Божието царство, сега е време за действие.”

Трудно би било да се намери някой, който би отрекъл, че основната църква живее от криза до криза; това, което беше оспорвано, беше нашето убеждение, че кризата е свързана със загубата на богословски ориентации, на библийска основа и на историческа приемственост на апостолското учение. Вместо да упражняваме културна мъдрост, ние бяхме съблазнени от настоящите културни промени.

Ние заявихме нашите цели и стратегии:

„Изповедалното движение е свидетелство за обединени методистки миряни, мъже и жени, духовници и църкви, които обещава недвусмислена и уверена вяност към Исус Христос според „вярата, веднъж завинаги предадена на светиите“ (Юда 3)... Вярата се съсредоточава върху Исус Христос, напълно Бог и напълно човек; и върху Неговия живот, смърт, възкресение, възнесение и обещано завръщане, както е засвидетелствано в Светото Писание.“

Ние изяснихме много ясно нашата гледна точка относно християнската социална отговорност.

„Ние отхвърляме широко разпространените и често недоказали правотата си практики в и от църквата, които се бунтуват срещу господството на Исус Христос. Например: експериментирание с езически ритуали и практики; консумиране на светските блага без оглед грижата за бедните; приспособяване към опасните модели на сексуална разпуснатост, серийна поредица от бракове, примиряване с практиките на расови и полови предрасъдъци; одобряване на хомосексуалните практики; пренебрегвайки дългогодишната църковна защита на неродените и на майката.“

Като организация, Изповедалното движение се включи късно в битката в Обединения методизъм. „Добра новина“, която започна като списание с първия си брой през пролетта на 1967 г. Много бързо списанието се превърна в народно движение на това, което редакторът Чарлз Кейсор нарече мълчаливото мнозинство в църквата - тези, които вярваха, че църквата се е отклонила далече от курса си в своята доктрина и мисия. През годините оттогава „Добра новина“, като движение, беше глас, понякога твърде невъздържан, но винаги със смелост и почтеност, за обновяването на методисткото движение.

Това, което беше в основата на мисията на Изповедалното движение, определи характера на моята съпротива. Сигнализиращите събития в живота на църквата и реакциите на тези събития бяха израз на моята роля в съпротивата. През 1987 г. аз се присъединих към приятели, описани като пастори на 7 от най-значимите църкви в деноминацията, за да отправим покана към лица, загрижени за църквата, да се съберат в Хюстън, за да обсъдят стратегията за предстоящата Генерална конференция през 1988 г.

Осемдесет и седем важни пастори и миряни се присъединиха към нас в Хюстън. Ние публикувахме изявление, което стана известно като „Декларацията от Хюстън“, обсъждайки проблемите, пред които е изправена църквата, които смятахме, че ще бъдат важни за срещата на Генералната конференция през 1988 г. Потвърдихме върховенството на Библията, важността на доктрината за Троицата и на езикът, използван в литургията на църквата за утвърждаване на тази доктрина. Тъй като човешката сексуалност и практиката на хомосексуалността се превръщаха в актуален проблем (на пръв поглед, важен проблем), ние подчертахме необходимостта от сексуална чистота в духовенството.

Изпратихме тази декларация до 55000 обединени методистки духовници и миряни-лидери. Повече от 16000 отговориха, като 94% от тях изразиха подкрепа. Пуснахме платена реклама в списанието United Methodist Репортер, и 58000 хиляди души ни отговориха, всички с изключение на 87, изразиха подкрепа.

До този момент това беше най-ясният знак, че доктриналната почтеност, за която призовавахме и която беше пренебрегвана години наред, беше в сърцата и умовете на хората от нашите Обединени методистки църкви. Ричард Джон Нойхаус, римокатолически свещеник, уважаван и доверен наблюдател на религиозния пейзаж в Америка, коментира отклика, породен до голяма степен от „Декларацията от Хюстън“, че се появява нова реалност. В „На ход е нов Методизъм“, статия в Доклада за религията и обществото от април 1988 г., той нарече Методизмът като „най-американската от църквите в Америка“, която през последните години, според него, „беше известен с това, че промени „солидното“ си уеслианско наследство, както за глупави, така и за сериозни елементи от американската култура.“ Той предсказа, струва ми се, с копнеж, че „нашето скитане в теологичната пустош може би ще приключи“.

През 1972 г., Генералната конференция на Обединената методистка църква, която беше създадена чрез обединението на Методистката църква и Евангелската църква на Обединените братя през 1968 г., потвърди ново богословско становище. Това становище установява 4 основни източника и насоки за християнското богословие: Библия, традиция, житейски опит и разум. Това става известно като „четиригълникът“ на Уесли и то продължава да се обсъжда.

Либералните сили на църквата определят тези насоки, за да им придадат равностойно положение при

тълкуването не само на доктринални/богословски въпроси, но и на етичното и моралното поведение. Именно преобладаващото учение на тези ревизионистки тълкуватели, които по същество дават на опита същия авторитет при определянето на ума, дисциплината и доктрината на църквата, колкото и на Библията, е това, което генерира дебатът, който завършва с ново доктринално становище, произлизащо от Генералната конференция през 1988 г. Това твърдение, все още официалното изявление на църквата, потвърждава върховенството на Библията и ясно показва, че Библията е върховният авторитет на църквата.

Макар, че твърдението на Нойхаус в „На ход е нов Методизъм“ беше вярно, изпълнението на предсказанието беше далече от осъществяването му и всъщност все още предстои да се осъществи.

С върховенството на Библията в книгата, веднага стана ясно и продължава да бъде очевидно, че въпросът за авторитета все още е проблемът.

Преди следващата Генерална конференция през 1992 г. стана ясно, че „анклавът на съпротивата“ трябва да изяви себе си, както го направи преди Генералната конференция през 1988 г. Наличието на върховенството на Библията в книгата, макар и съюзник в нашата борба за богословска почтеност, не сложи край на борбата. Ангажиментът към богословския плурализъм беше особено вграден в ДНК-то на програмните съвети на църквата и в повечето семинарии на църквата.

Доволни от успеха на Декларацията от Хюстън, ние решихме да говорим отново с църквата по този начин. Тъй като моят приятел, Бил Хинсън, старши свещеник на Първа обединена методистка църква в Хюстън, беше домакин на събиране там, аз бях домакин на подобно събиране в Обединената методистка „Църква на Христос“ в Мемфис. Много от участниците бяха част от събирането в Хюстън. В резултат на нашето събиране се роди „Декларация от Мемфис“. Нашата основна грижа беше доктрината. Потвърдихме, че Исус е единствената пълна и достатъчна жертва на Бога за нашето спасение и макар кръщението да е средство за благодат, то не замества личната необходимост да приемем Исус Христос като Спасител и Господ. Отново призовахме за святост в живеенето и за засилване на законодателството, свързано с практикуването на хомосексуализма.

Може би ние бяхме твърде уверени след Декларацията от Хюстън и със сигурност не бяхме политически грамотни. Обсъдихме твърде много проблеми, включително структурни, като например преместването на Борда на Глобалните мисии от Ню Йорк, премахването на Генералния съвет на служенията и създаването на нов Генерален съвет за евангелизация. Въпреки че имахме повече от 199 000 подписа до момента на Генералната конференция, „Декларация от Мемфис“ нямаше въздействието на „Декларацията от Хюстън“.

След Генералната конференция през 1992 г., църквата продължи да се бори публично със социалните проблеми, особено с практиката на хомосексуалността и абортите, но доктриналните/богословските въпроси станаха публично конфликтни. Февруарският брой на месечното списание Circuit Rider, (Проповедник на кон) месечно списание за обединеното методистко духовенство, се фокусира върху това вълнение. Редакторът, Кийт И. Пол, написа, че „различието относно всеобхватното срещу изключващото виждане на спасението, е връхната точка на това, което разделя много групи в Обединената методистка църква и то ще определи посоката на деноминацията като глобална църква през 21-я век“.

Въпреки, че вярвам и винаги съм проповядвал, че това евангелие е всеобхватно за всички; че благодатта не е ограничена и поканата е към „всеки, който иска“, аз бях поканен да защита изключващият поглед върху спасението. Това беше сърцевината на протестантската реформация: спасението идва по благодат чрез вяра в Исус Христос. Изложих аргументите си директно: Исус Христос е уникалното и пълно откровение на Бога за Божието същество и осигурява Божието спасение за цялото човечество. Това убеждение ни оформя като тяло Христово и се превръща едновременно в мотив и в сила за евангелизация, за мисия и служение и трябва да бъде „основното“ убеждение, което носим във всеки екуменически диалог.

Дори сега, повече от 30 години по-късно, аз се чудя защо изобщо се съгласих да пиша, знаейки, че Джон Б. Коб-младши, почетен професор в Богословското училище „Клеърмонт“ и един от водещите богослови на Обединената методистка църква, беше избран от Circuit Rider, за да представи така наречения „всеобхватен“ аргумент. Неговата централна теза беше: „Ние гледаме на всяка общност на вярата поотделно с радост и благодарност като на имаща своя собствена незаменима роля в икономиката на Божието спасение на света.“

Но треперещ и нервен, аз щях да го направя отново. Разбира се, Бог може да използва всичко, всеки човек и всяко движение, което избере, за да постигне целите си, но това не омаловажава и със сигурност не обезсилва това, което Той е избрал да направи в „пълнотата на времето“ (Гал. 4:4 nrsv) (Бог е суверен и може да прави каквото си поиска, но Той никога не противоречи сам на себе си. В неговите виждания няма никакво противоречие. Д.Пр.) като изпратил Сина си като свое уникално и пълно откровение и осигурил Божието спасение за цялото човечество. Някоя друга религия, нито каквото и да е друго нещо, не прави това. Твърдението на Исус е изключително: „Аз съм пътят и истината, и животът; никой не дохожда при Отца, освен чрез

Мен“ (Йоан 14:6, перифраза на автора). Но поканата Му е всеобхватна: „Елате при Мен всички...“ (Мат. 11:28).

Този вид продължаващ диалог и въздействието на различните организирани усилия, довели до Декларациите от Хюстън и Мемфис, накараха лидерите на „Движението на Добрата вест“ да осъзнаят, че макар да има все повече хора, споделящи основните проблеми на Добрата вест, те няма публично да се присъединят към Добрата вест, защото тя е смятана за външна група. Тя беше несправедливо и остро критикувана. Нито един епископ, пастор на големи конгрегации, ръководител на семинарии или ръководител на програмни съвети не се беше присъединил официално и открито към групата на Добрата вест. Те мъдро бяха заключили, че трябва да има начин да се работи с тези хора за каузата на обновлението.

Малка група лидери на Добрата вест поканиха епископ Уилям Р. Канън, д-р Томас Оден и мен да обсъдим богословската криза на църквата и да проучим различен подход към обновлението. Така моето свидетелство за съпротивата продължи в създаването на „Изповедалното движение“, което обсъждах преди това.

Генералната конференция, на която получих титлата „Дядо на съпротивата“ в социалните медии, беше напрегната и стресираща. Разделението в църквата относно човешката сексуалност, и по-специално, относно практикуването на хомосексуалността, беше сериозно. Гей групата постоянно нарушаваше работата на конференцията с демонстрации. Беше болезнено време. Един от най-изявените ни духовни лидери, приятел, ме покани да бъда съавтор на резолюция, която би вмъкнала в Дисциплинарния регламент дълго изявление, признаващо, че църквата е разделена по въпроса за хомосексуалността, въпреки че Генералната конференция заемаше позицията, че „практиката на хомосексуалността е несъвместима с християнското учение“.

Отказах да направя това. Църквата беше разделена по много въпроси и органът, натоварен с управлението на църквата, трябваше да взема решения. А когато сме разделени, ние не им представяме признание, че сме разделени. Именно защото сме разделени, ние вземаме решения, след като сме се молили и сме се консултирали заедно, и тези решения, дадени на нашето управление, те трябва да бъдат приети като умът на църквата. Когато моят приятел представи резолюцията си, аз се противопоставих на нея и тя се провали. Това даде подкрепа на етикета, който ми беше даден, Дядо на съпротивата.

Има нещо срамно, може би дори греховно, във факта, че отдадох толкова много време на съпротива срещу това, което вярвах, че е било невярна църква, когато можех да отделя повече енергия, съпротивлявайки се на силите на тъмнината извън църквата и на силите, които са безчувствени към състоянието на бедност, в което милиони хора живеят и умират; безчувствени към расизма, който третира някои хора, като по-малко хора заради цвета на кожата им; безчувствени към факта, че на някои места по света хора са преследвани и умират, защитавайки вярата, която ние пренебрегваме и правим компромиси; безчувствени към факта, че твърде често местоположението на дома на детето, определя качеството на неговите образователни възможности.

В сърцето си, и когато съм бил в най-добрата си форма на мислене, аз съм искал съпротивата ми да бъде срещу това, което противоречи на Духа и на пътя на Исус, както съм искал застъпничеството ми да отразява моята ангажираност да обичам Исус и да обичам като Исус.

От събиране към умножение

Божие провидение е постоянна тема в Библията. Историята на Йосиф е класически пример. Неговите завистливи братя щели да го убият, но имали по-привлекателна възможност; те го продали в робство. (За 20 сребърника – Бит.37:28, Д.Пр.) Той се озовал в Египет, спечелил благоволенieto на фараона и станал един от доверените служители в двора на фараона. (Вторият по ранг след фараона. Д.Пр.)

Странна ирония на съдбата (разбира се, Божието провидение) събрало отново Йосиф и братята му, които го били продали. Глад опустошил Ханаанската земя и хората останали без храна. Яков, бащата на Йосиф, изпратил синовете си в Египет, за да купят храна от Фараона. Скоро се разкрило, че човекът, с когото трябвало да си имат работа, бил братът, когото те били продали в робство. Положението се обърнало: сега те искали храна от братът, когото били продали в робство.

Когато Фараона научил, че братята на Йосиф са дошли, това му харесало. Той инструктирал Йосиф да доведе цялото семейство от Ханаан, обещавайки да им даде благата на цялата египетска земя.

Тази постоянна тема от Библията, Божието провидение, е изразена по мощни начини, особено в Псалмите. Псалм 37 е един от най-красивите изрази за Божието провидение. Обърнете внимание на част от този псалм: „Уповавай се на Господа и върши добро; живеи в земята и се наслаждавай на безопасни

пасбища... Предай на Господа пътя си; уповавай се на Него и Той ще направи това: Той ще направи правдата ти да блести като зората, и оправданието ти, като пладнѐ“ (ст. 3, 5–6).

Думата „провидение“ произлиза от същия корен като нашата дума „предоставя“. Нашият Бог е сила, по-голяма от всички сили, и тази сила е кръстена в любов. Божието провидение е ароматизирано от Божията благодат. Така че, псалмистът може да бъде уверен. „*Наслаждавай се в Господа и Той ще ти даде желанията на сърцето ти*“ (Пс. 37:4). Апостол Павел изразил същата увереност, свидетелствайки за своята отдаденост, **независимо** от обстоятелствата, в които се намирал. В изобилие или в недоимък, независимо дали е гладен или нахранен, той заявил: „*Всичко мога чрез Този, Който ме укрепява*“ (Фил. 4:13). Той можал да увери филипianите: „*Моят Бог ще снабди всяка ваша нужда според богатството Си... в Христос Исус*“ (4:19).

Това е последователното свидетелство на Библията: ние сме деца на Бога, нашия Отец, Който ще ни снабди и ще се грижи за нас. Ето едно допълнително измерение на тази истина: Бог често ни предоставя по изненадващи начини, което ни кара да повтаряме казаното от брат Лорънс: „*Боже, Ти ме надхитри!*“

Преживях тази истина най-драматично в моето професионално пътуване, свързано с президентството на семинарията Асбъри. (виж <https://asburyseminary.edu/> Д.Пр.) Подобен израз на служение никога не е бил част от моето мислене. Със сигурност аз не съм академик, нито по образование, нито по темперамент. Трябваше да работя усърдно, за да култивирам рефлексивния аспект на моята духовност. Винаги съм смятал образованието си за ограничено и неадекватно. Моят житейски опит в началното и гимназиалното училище беше в селските райони на Мисисипи, а Мисисипи не е известен с отдаденост на образованието. Моят колеж (тогава, Колеж на Южното Мисисипи; сега, Университет на Южно Мисисипи) по това време не беше на нивото на другите два големи държавни университета. Получих висшето си богословско образование в Богословското училище „Кандлър“ към Университета Емори, изключителен център за обучение на методистки духовници. И все пак, аз не се възползвах пълноценно от образователните предимства на този период в Емори. Повече от всичко друго, аз исках да бъда проповедник и чувствах нужда да проповядвам, не в бъдещето, **а сега**. Бях служил като пастор на три малки методистки църкви през по-голямата част от годините ми в колежа, а след това в семинарията, станах организиращ пастор на една църква в предградията на Атланта. Обръщах повече внимание на подготовката на проповедите ми и на пасторските ми задължения, отколкото на часовете и лекциите в Емори.

Някои читатели може би си представят колко невероятно беше за мен, когато бях номиниран да получа почетна докторска степен по богословие от семинарията Асбъри. Работата ми за духовно формиране в „Горната стая“ ставаше известна в цялата църква; моите книги и публикации се използваха не само от методисткото/уеслианското семейство църкви, но и от много деноминации. Сигурен съм, че така привлякох вниманието на преподавателския състав и администрацията на Асбъри.

Асбъри не само ме удостои с почетната докторска степен, но през 1982 г. бях поканен да служа като **попечител**. (Попечителят е длъжен да контролира правилното използване на имотите и парите, дарявани от дарителите. Д.Пр.) Д-р Дейвид Маккена беше четвъртият по ред президент на училището. Изключителен педагог и администратор, той ръководеше училището през един от най-творческите му периоди. Аз станах председател на настоятелството през 1992 г. и имах привилегията да работя в тясно сътрудничество с д-р Маккена.

Това беше време на израстване на лидерските ми качества. Бях управлявал огромен бюджет и персонал в „Горната стая“ и сега ръководех голяма църква, така че, да работя колегиално с такъв изключителен лидер като Дейвид в дейността на богословското образование, беше богатство. Сигурен съм, че това подобри моето служение в „Църквата на Христос“.

През май 1993 г. бях шокиран от съобщението на д-р Маккена, че ще се пенсионира през юни 1994 г. Беше станало традиция в семинарията председателят на настоятелството да ръководи екипа за търсене на нов президент. Чувствах огромната отговорност, но бях развълнуван. Въпреки че не беше деноминационно притежавано и управлявано училище (т.е. не е принадлежало на Методистката църква Д.Пр.), Асбъри обучаваше повече хора за служение на Обединената методистка църква, отколкото която и да е от 13-те официални семинарии на Обединената методистка църква. Служейки предимно на уеслианското/методистко семейство християни (Свободна методистка, Назаряни, Армия на спасението, Уеслианска църква и други), нашата общност беше съставена от множество евангелски деноминации и студенти от цял свят. Каква предизвикателна възможност е за някой да води това училище към такова обещаващо бъдеще!

Наехме консултанти, които да ни помогнат в процеса на търсене, който продължи почти цялата година. В крайна сметка бяха избрани двама кандидати от голям брой кандидати – и двамата изключителни лидери, национално известни в своята академична дисциплина, и двамата популярно публикувани автори, и двамата, широко търсени за преподаване, проповядване и водене на конференции. Бях развълнуван, знаейки, че един от тях ще бъде много способен наследник на д-р Маккена, а Асбъри няма да пропусне

нито една стъпка в осигуряването на църквата с най-доброто обучение за служение.

Бих бил доволен и от двата кандидата и вярвах, че и двата кандидата биха се справили отлично, но комисията по подбор беше разделена по равно и не можа да се споразумее за нито един от тях. Неспособни да се споразумеят, те решиха да се върнат към търсенето. В разгара на тази объркваща ситуация, аз бях изненадан, когато започна да възниква въпросът: „А защо да не е Макси?“

„Но защо трябва да е той?“ беше моят отговор. Аз няхах никакъв интерес и никакво склонност дори да обмислям тази възможност. Но разговорът се разрасна и когато стана ясно, че комисията трябва да продължи търсенето, аз напуснах комисията.

Този период беше емоционално влакче на ужасите за Джери и мен, както и за ръководството на Църквата на Христос. Почти година преди това, ние бяхме преминали през мъките на вземането на решения дали да се „кандидатствам“ за избор за епископ. В Обединената методистка църква епископите се избират от Юрисдикционната конференция, която се състои от миряни и духовници, членове на църквите в рамките на юрисдикцията. Един вид фактическата практика се е превърнала в често срещана практика на годишните конференции на юрисдикциите. Смята се, че първият духовник, избран в Генералната конференция, е лицето, което трябва да се счита за кандидат на конференцията за епископ. Разбира се, това лице трябваше да декларира желание и намерение.

Бях избран да вода делегацията на конференцията за Генералната и юрисдикционната конференции през 1992 г. Непосредственото предположение беше, че аз ще бъда кандидатът на нашата конференция за епископ. Естествено, тези, които ме насърчаваха да тръгна в тази посока, бяха сигурни, че аз ще бъда избран.

Толкова силни бяха мислите и насърчението, че това щеше да бъде кулминационният израз на моето призвание, че Джери и аз трябваше да му посветим сериозно обмисляне, дълбока молитва и ангажиране с доверени приятели в разсъжденията. Ярکو си спомням едно време за молитва, съсредоточено върху този въпрос. Бяхме в Лондон с Изпълнителния комитет на Световния методистки съвет. Част от решението за срещата в Лондон, беше възможността да се посвети новият скулптурен паметник на трогателното преживяване на Джон Уесли на улица „Олдърсгейт“. Това преживяване променило хода на живота ми и беше ключовото събитие, което допринесло за раждането на методисткото движение.

Службата по посвещаването не само отбелязва преживяването на Уесли, но и призова участниците към молитва и лична ангажираност. Възможният призив за епископство се въртеше в съзнанието на мен и Джери. Някои от хората, които ме подтикваха да обмисля тази възможност, бяха в групата. По-усърдно от всякога, Джери и аз се молахме с молитвата на Уесли за завета, молитва, използвана за подновяване на завета на вярващия с Бога. Джери и аз коленичихме в подножието на този паметник и се молахме:

Вече не принадлежа на себе си, а на Теб.

Постави ме там, където искаш и с когото искаш.

Дай ми да действам, дай ми да търпя.

Употреби ме за Теб или ме остави настрана от Теб.

Възвиси ме за Теб или ме понижи за Теб.

Допусни да съм изпълнен, допусни да съм празен.

Дай ми всичко, не ми давай нищо.

Със свободно решение и от цяло сърце предоставям всичко на Твоята воля и управление.

И сега Святи и възвишени Боже – Отец, Син и Святи Дух ,

Ти си мой и аз съм Твой.

Нека бъде така.

Потвърди в небето моята преданост така,

както я изповядах на земята.

Амин.

Върнахме се в Мемфис, разделени в умовете си. Продължих да се боря, но борбата на Джери беше различна. Тя беше толкова сигурна, че ще бъда избран за епископ, че когато се прибра, прекара един ден в плач и молитва, като изрично заяви, че се предава на бъдещето, което Бог ни е приготвил. Голяма част от това предаване беше нашият дом. Това беше най-очарователното място, в което някога сме живели, стара вила в английски стил Котсуолдс. (виж https://en.wikipedia.org/wiki/Cotswold_architecture Д.Пр.) Случайно попаднахме на къщата, когато се чувствахме отчаяни и обезкуражени от място за живеене, след като приехме призива за служението в „Църквата на Христос. Според нашето разбиране „чудо“ е по-добра дума от „спъване“. Толкова много живот, толкова много служение, толкова много семейни събития се бяха случили там.

Джери беше сигурна, че ще трябва да се откаже от нея, затова ходеше от стая в стая, спомняйки си живота във всяка стая и предавайки стаята, молейки се тя да означава толкова много за следващите обитатели, колкото означаваше и за нас.

Но това не се случи. Аз се уверих се, че не съм призвана да бъда епископ и споделих това убеждение с нашата делегация, за да могат да номинират някой друг. Джери въздъхна с дълбоко облекчение. Тя нямаше да напусне ценния си дом.

И аз също се почувствах облекчен и зареден с енергия, да продължа служението си в Църквата на Христос. Много малко хора, особено моите колеги-духовници, можах да разберат решението ми. Бях толкова благодарна на малцината, които го направиха. Клод Йънг, редактор на книги на Обединената методистка църква, разбра и написа:

„Скъпа Макси, бих се радвал да бъдеш мой епископ по всяко време. Въпреки това, още по-щастлив съм да прочета, че вие искате да откликнете на „по-висш зов“, такъв, който не чувствате в този конкретен момент. Вашите приоритети са правилни. Вие сте пример за това, което всички обединени методистки духовници трябва да практикуват. Ако усетите призив от Бога, ще имате моята подкрепа и глас.“

Моят приятел, епископ Рубен Джоб, който ме последва като редактор на „Горната стая“ и беше избран за епископ от тази позиция, ми написа много фокусирана бележка, която означаваше най-много за мен,

*Скъпи Макси,
Ти ме послуша.
Ти се подчини.
Бог почита верността.
Молитвите ми продължават.*

Можех да живея уверено с това и го направих; но сега, ето ни, почти година по-късно, в подобна професионална борба. След първоначалния период на разговор с попечителите на Асбъри, аз казах „не“. Ръководството на Църквата на Христос знаеше какво се случва, така че веднага щом казах на попечителите, че се отказвам, аз споделих това с ръководството и ние се успокоихме в нашето текущо служение, което беше толкова смислено и възнаграждаващо.

Четирима от моите най-доверени приятели, хора, които споделяха живота ми най-интимно и от които често бях търсил съвет в миналото, **не бяха убедени**, че съм взел правилното решение. Попечителите на Асбъри не бяха се спрели на нито един кандидат и някои от тях все още настояваха, аз да преразгледам решението си. Един от тях непрекъснато настояваше: **„Досега служението ти беше служение на добавяне; в Асбъри ще бъде служение на умножение.“**

Това грабна въображението ми... да повлияя на млади мъже и жени, които щяха да служат години след като ме няма. Приятелите ми настояваха, че поне трябва да се явя на интервю с комисията по избора. Съгласих се и казах на Джери, че ние трябва поне да се явим на интервю. **Тя беше уверена, че трябва.** Когато взехме решение да приемем призива на попечителите да кандидатствам за президент на Асбъри, тя каза, че е знаела за какво е било нейното молене и предаването на къщата ни година по-рано и че сега може да я напусне свободно.

Въпреки това, аз приех президентството на Асбъри, ритайки и крещейки. Президентството не беше това, **което исках да правя**. Джери и аз бяхме блажено щастливи и животът ни беше изпълнен със смисъл. Не исках **да се откажа** да проповядвам на едни и същи хора неделя след неделя, да присъствам като пастор в най-дълбоките и най-значимите моменти от живота на хората: кръщения, бракове, смърт. Джери имаше собствено служение - консултиране и насърчаване на жени в затвора; вдъхновяване, организиране и работа с Habitat for Humanity, (виж https://en.wikipedia.org/wiki/Habitat_for_Humanity Д.Пр.) което прерасна в служението на нашата църква за осигуряване на жилища за работещите бедни хора; трупа от клоуни и мимове, която служеше в богослужение, но особено в болници и старчески домове.

Църквата нарастваше, достигайки над 5000 членове. Нашето служение за работа с обществеността в Мемфис и по света се разширяваше и ефективността му се увеличаваше. Имах уникално и популярно телевизионно/радио служение, наречено „Възприятия“, гледано и чувано от хиляди хора всеки ден. Едва ли минаваше ден без конкретен, утвърждаващ отговор на това специално служение. Повече от 60% от хората, които се присъединиха към нашата църква, я посетиха за първи път, защото бяха чули „Възприятия“. Не само че не искахме да напуснем нашата църква, но и не искахме да напуснем града си, където 12-те години като пастор и проповедник, бяха толкова богати и възнаграждаващи. И сякаш това не беше достатъчно, две от трите ни възрастни деца, Кери и Кевин, живееха в Мемфис. Не искахме да ги напуснем.

Трудно ми беше да приема поканата на попечителите да стана техен президент. Те бяха наясно, че са водени от Бога. **Но аз бях далеч от това да съм наясно.** Джери разпозна призива преди мен. Защо не можех да приема това като Божия призив? Всички бяха толкова сигурни.

Аз се борех. Помислих си, че ако това беше Божият призив, **Бог искаше твърде много.** Но най-накрая стана ясно. Достатъчно е да кажа, че усетих **преместването като Божия воля** и изобщо не бях доволен.

Отговорих неохотно, дори с нежелание. Отстъпих, но без вълнение, очакване или радост. Моето отношение беше: „Това е, което трябва да направя.“ Затова стиснах зъби и приех призива.

Бог ме надхитри! Богатството на нашия живот в тази общност от учение, поклонение и молитва беше неопишимо. Почти всяка седмица имах привилегиата да чувам свидетелството на някой студент, който беше страстно влюбен в Исус и желаше да му угоди. Скоро открих, че участвам в едно царско начинание, което изпращаше хора до краищата на земята, за да живеят и провъзгласяват евангелието и да разпространяват библийска святост из цялата страна. Не можех да си представя такава радост и смисъл, каквито имах през онези години в Асбъри. А си мислех, че се отказвам от нещо, че жертвам. **Бог ме надхитри!**

Това беше динамиката на нашето пътуване на вярата – Бог ни надхитри. Целият ми живот на служение, включваше призоваването ми на места и позиции в служението, за които бях ужасно неадекватен. Кой съм аз днес и каквото и да съм постигнал за царството, произтича от онези случаи, когато съм откликвал на Божия призив със страх и трепет, знаейки, че ако не живея в Неговото присъствие и не приема Неговата сила, ще се проваля. С моята лична ангажираност е свързано пътуването на Джери и нейната готовност да следва Божия призив за нас като партньори в служението.

Когато пристигнах в семинарията, един въпрос започна да ме притиска: „Каква е вашето виждане за семинарията?“ Вярвайки, че абсолютната същност на лидерството е честността и смиреността, аз трябваше да отговоря: „Нямам уникално виждане. Аз бях тук в управлението и не виждам в този момент от нашата история нужда за промяна. Така че ще стоим твърдо и ще продължим напред.“ Това беше темата на моето встъпително обръщение и моето президентство: „Стойки твърдо, движейки се напред.“

Както казах, макар че вярвам, че най-големият ми принос за църквата е „Работната тетрадка на живата молитва“, може да се твърди, че най-големият ми принос за Асбъри, беше моето пастирско присъствие. Това, което бях – пастор/проповедник – беше най-големият ми дар. Вярвах, че един от проблемите на съвременното богословско образование е, че то се е дистанцирало от църквата, превръщайки се твърде много в университетски академичен модел (завършило богословско образование), а не в служител на църквата.

Бях избран за президент през февруари 1994 г., за да встъпя в длъжност на 1 юли 1994 г. Прекарах 2 месеца, след като приключих работата си в Църквата на Христос, точно след Великден, четейки всичко, което можех да намеря за образователното лидерство, особено за лидерството в богословското образование. Посещавах президенти на семинарии. Най-плодотворното ми посещение беше с Дейвид Хъбард, може би най-изявения президент на семинария по онова време. Той беше на прага на пенсиониране, след като беше служил в Fuller Theological Seminary в продължение на 30 години. Той потвърди убеждението ми, че честността и смиреността са от съществено значение за лидерите, като каза повече от веднъж през двата ни дни заедно: „Макси, не обещавай твърде много“.

Най-важният му общ съвет беше: „Стой близо до членовете на управителния ви съвет; ти ще постигнеш малко или нищо без тяхното ръководство и подкрепа.“

Основното ми подготвяне за общо лидерство дойде от опита ми в ръководенето на служенията в „Горната стая“ и като старши свещеник на „Църквата на Христос.“ Подготовката ми за лидерство в специфичната област на богословското образование дойде от работата ми като попечител на Асбъри (1982–1994) под председателството на Дейвид Маккена.

В началото на първата ми учебна година, аз поканих нашия широк кръг от хора в Асбъри да участва в 4-ри дневно молитвено бдение. Познавах семинарията и имах нужда от молитва. Хиляди хора от цялата страна откликнаха на моята поканата. Един ден в офиса си четях някои от тези отговори и попаднах на един, който имаше лична бележка, написана на картата на посвещението: „Винаги подготвяй уроците си, винаги се появявай навреме, винаги бъди добро момче“. Потърсих името на автора и ето го – Мърдок Дънам, баща ми. Не знаех, че той е получил поканата да се присъедини към бдението. Той не разбираше каква е моята работа като президент, но знаеше, че трябва да се подготвя, да се появявам навреме и да бъда „добро момче“. Пазех тази бележка в средното чекмедже на бюрото ми през 10-те ми години в Асбъри. Поради здравословното си състояние, майка ми никога не успя да ни посети в Асбъри, но след като почина, баща ми дойде. Проповядвах в параклиса през седмицата, в която той беше там. Представих го по време на службата и след това студентите се събраха около него и се възхищаваха на сина му, техния президент. Един от тях попита: „И как бихте оценили днешната проповед?“ Без колебание той отговори: „О... може би В.“ Не мисля, че той подценяваше моята проповед или я сравняваше с проповедите, които беше чул да проповядва неговият баща-баптист от Свободната воля, или с проповедта на брат Грисъм, под чиито проповеди бяхме обрънати и кръстени. Несъзнателно, може би, но ясно, той казва на тези студенти да гледат на нещата в перспектива. Характерът и призванието, а не позицията и представянето, са това, което е най-важно.

Упражняване на пастирско служение в академична общност

Малко преди втората ми година като президент, аз направих денонощно уединение в абатството Гетсимания, траписткия манастир (*Трапистите са Римокатолически монаси, които живеят силно съзерцателен живот, основан на Правилото на Свети Бенедикт. С мотото си „молитва и труд“, те живеят в затворени общности, издържайки се чрез земеделие, занаяти и производство на храни. Д.Пр.*) близо до Бардстаун, Кентъки, недалеч от Асбъри. Това беше време за моята собствена духовна подготовка за новата ни академична година. Бог **ме осъди** за моя молитвен модел. Щях да се моля за студентите и преподавателите като цяло, и когато чуех за специални нужди, но трябваше да бъда по-целенасочен и по-систематичен. **Светият Дух ми даде образаца**. Разделих учебния годишен календар на 40 седмици (от началото на септември до началото на юни) и всяка седмица се молах за определен брой студенти и преподаватели, като броят всяка седмица ми позволяваше да се моля за всеки човек в общността през годината.

Седмичата преди да се моля за хората, те получавах писмо от мен, в което им казвах, че ще се моля за тях и ги канех да споделят своите тревоги или радости, за да мога да ги посоча конкретно пред Господа през седмицата, в която се моля за тях. Знаех, **че чрез тези студенти** Бог ще извърши могъщото си дело в бъдеще и че те се нуждаят от молитва. Скоро научих също, че настоящите им нужди са големи и много от тях носят тежки бремена.

През годините ми в „Горната стая“, моят колега Джон Бъркбек, редакторът на британското ни издание, ме запозна с някои от великите шотландски проповедници. Един от тях беше Робърт Мъри МакЧейн, който имал много кратък, **но необикновен живот**. Той прекарвал по 2 часа дневно в медитация и молитва. В неделя, макар и да проповядвал, той прекарвал 6 часа в молитва и четене на молитвени текстове. Той починал на 30 години, след като прекара голяма част от живота си в лошо здраве, но неговият благочестив живот и страстно служение продължили да вдъхновяват вярващите. Неговата страст и отдаденост, както и тайната на неговото влияние в живота на толкова много хора, се разкриват в неговото убеждение: „*Най-голямата нужда на моята църква, е моята лична святост*.“

Вярвам, че това е вярно за всички нас, които сме пасторски лидери. Затова настоявах, че Асбъри може да изпълни мисията си, само ако постави висок приоритет върху духовното формиране на студентите. Повече от всичко, църквата се нуждае от лидери, които са формирани от Христос по Негов образ. Характерът е също толкова важен, колкото и призиванието. Начинът, по който действаше в служението, трябва да произтича от това, което сме, следователно е израз на нашата лична святост. Ако нашите студенти завършват семинарията, без да са вкоренени и основани в молитвата и дисциплините на духовното формиране, **ние щяхме да ги провалим**.

Бог ни надхитря по всевъзможни начини. По-рано споделих трудностите от моето леко участие в движението за граждански права в Мисисипи. Взаимоотношенията бяха обтегнати, някои разрушени. Имаше гняв, разочарование, объркване и болка. Доверието беше намалено, а за някои - дори заличено.

И все пак, в по-голямата си част, **помирението** беше най-мощната динамика. Имаше случаи, в които хората, с които имах най-близки отношения, не можеха да приемат моята позиция по въпросите и се чувстваха предадени от действията, които предприемах. Една връзка се превърна в един вид притча за приятелството и християнската общност.

Рой Андерсън беше строителен предприемач. Беше дребен на ръст, но толкова голям по дух. Той, съпругата му „Уизи“ и три деца бяха учредители на църквата.

През 5-те години, в които бях там, църквата построи 4 сгради: в началото многофункционално място за поклонение/общуване, след това молитвен параклис, светилище и образователно пространство. Рой беше изпълнителят на всички тези сгради, така че прекарвахме много време заедно. Той никога не ме наричаше другояче, освен „Проповедник“. Освен, че децата и внуците ми се обръщаха към мен с „татко“, това, че Рой ме наричаше „Проповедник“, беше изключително смислено.

Рой не беше съгласен с мен по въпросите на гражданските права, но никога не загуби доверие в мен и никога не се появила пукнатина в нашето приятелство. През годините след като напуснах църквата в Гълфпорт и отидох в Калифорния, а след това и през всичките следващи години, от време на време получавах телефонно обаждане с поздрава „Проповедник“ и Рой беше на линията, наваксвайки, споделяйки семеен или личен проблем.

Когато се стремях да създам твърдо молитвата и духовното формиране като съществено измерение на академичния и практическия живот на семинарията, аз чувствах, че трябва да им дадем конкретен израз. Най-добрият начин да направя това беше да учредя „Наградена катедра“ (преподавателска роля и позиция). Обърнах се към Рой за финансиране а това начинание **и той отговори**. Въпреки, че и той, и Уизи починаха, в семинарията „Асбъри“ има „Катедра за молитва и духовно формиране „Рой и Уизи Андерсън“, която

увековечава паметта им. (Т.е. Рой е направил дарение, а от благодарност, семинарията е кръстила една от катедрите си на негово име. Д.Пр.)

Бог ни надхитри. От една църква, която се бореше с труден, мъчителен, разделящ проблем, оцеля една връзка, от която дойдоха парите, за да благословят поколения млади хора, подготвящи се за християнско служение, което, когато то е вярно на Христос, е служение на помирението.

На върхът

Бог ни надхитри. Човек без мобилен телефон или лаптоп, стана президент на семинария, която се превърна в модел за използване на технологиите в богословското образование. Точно така. Когато отговорих на обаждането в Асбъри, аз не бях започнал да използвам мобилен телефон. Само за кратък период, преди мобилните телефони, имах голям СВ (граждански радиоприемник), който понякога използвах в колата си. Не бях просто пасивен по отношение на технологиите, аз активно се съпротивлявах, по отношение на личното ми участие в тях.

През месеците между завършването на работата ми в „Църквата на Христос“ и поемането на отговорността в Асбъри, аз прекарах известно време с Робърт Бъкман, член на нашата църква в Мемфис. Боб беше изпълнителен директор на Buckman Labs, световна компания за специализирани химикали, която иновативно използваше технологиите не само за комуникация, но и за образованието на своите служители по целия свят. Той стана уважаван специалист и написа книга за изграждането на организация, основана на знанието. Въпреки че бях технологично ограничен, аз четях достатъчно, за да знам, че големите образователни постижения идват чрез технологиите. Боб ми стана наставник/консултант. Когато напуснах Мемфис за Асбъри, Боб ми даде първия ми лаптоп, като ме призова, поне да се включа на това ниво.

Знаех, че това означава повече от това, което беше на повърхността. Моят предшественик в Асбъри беше започнал сериозни разговори за технологиите. От тези разговори, които вече бяха започнали, през втората ми година, по време на пролетния срок на учебната 1995-96 година, семинарията започна процес на визионерство, който продължи един семестър. В резултат на този процес, работна група, създадена и ръководена от д-р Лесли Андрю, изработи първоначално изложение на визия за световен виртуален кампус.

Бог ни надхитри. Тъй като беше толкова отдаден на семинарията и на организациите, които се насочват от натрупване на знания към споделянето им, Боб и съпругата му Джойс направиха дарение за финансиране на създаването на виртуален кампус, който стартира през 1997 г. Докато църквата обсъждаше доколко технологичното образование може да се отчита в изискванията за академична степен за ръкополагане, Асбъри преследваше и актуализираше виждането си. След няколко години тези, които се бяха съмнявали с начинанието ни, аплодираха, а Асоциацията на богословските семинарии насочваше семинариите-членки към Асбъри, като модел за ефективно използване на технологиите в богословското образование.

Мечтите и вижданията отварят една институция за по-нататъшни мечти и виждания. И често, когато една мечта се осъществи, новата ситуация изисква корекции промяна и стимулира ново виждане.

До средата на 90-те години, броят на студентите нарасна до такова ниво, че администрацията трябваше сериозно да обмисли как вярно да се придвижи в бъдещето. Технологичният проблем се разрастваше и от времето, когато нашият виртуален кампус беше създаден, вече други възможности бяха на масата. Можехме да ограничим записването, или да разширим кампуса в Кентъки, или можехме да създадем друг кампус.

Уилмор, малкото градче (3600 души население според преброяването от 2010 г.), където се намира Теологична семинария Асбъри, е заселено през 1779 г. от войници от Войната за независимост от Вирджиния, Пенсилвания и Мериленд. Разположено е близо до Големия завой на река Кентъки и спиращите дъха варовикови формации на Кентъки Палисейдс. Великолепната железопътна конструкция „Високият мост“, (виж https://en.wikipedia.org/wiki/High_Bridge_of_Kentucky Д.Пр.), която пресича реката, е смятана за инженерно чудо на своето време и е представена от Смитсоновия институт. Тя е почитана забележителност и когато е построена през 1877 г., е била най-високата железопътна естакада в света. Причудливият център на града от началото на века, който се отличава с архитектура от 1890-те години, изненадва потенциалните студенти, които го посещават, и очарова родителите, които ги придружават. Моят предшественик-президент, Дейвид Маккена, обичаше да казва: „Уилмор не е края на света, но вие можете да го видите оттук.“

Когато започнахме да се занимаваме с въпросите за растежа, пред които сме изправени, ние трябваше да се справим с местоположението. Въпреки че през годините няхаме липса на чуждестранни студенти от Африка, Индия и страни от целия свят, ни беше трудно да привлечем и задържим американски градски етнически студенти. Робърт Бриджис, вицепрезидент по развитието, и аз се убедихме, че наистина се

нуждаем от друг кампус. Моята позиция се основаваше на убеждението, че като семинария, предвид силната ни уеслианска идентичност, ние трябва да бъдем евангелизатори в споделянето на нашето виждане и мисия. Бях също така убеден, че трябва да бъдем в градска среда, за да разширим мисията си географски, етнически и демографски. Спомних си спъването ми в лидерството в „Църква на Христос“, когато не успяхме да закупим католическия колеж отсреща, и зависимостта на Полин Хорд от Господ. Това вдъхнови смелостта ми.

Избрахме Орландо, Флорида, (виж https://en.wikipedia.org/wiki/Orlando,_Florida Д.Пр.), който едно национално списание наскоро беше определило за новия американски метрополис. Най-важното беше, че Орландо водеше нацията по ръст на населението на латиноамериканци и афроамериканци. Нашата цел беше да предоставим богословско образование в многорасов, мултикултурен и многоденоминационен градски център. С кампус в градския Орландо и с курсове на английски и испански език, семинарията също би била в по-добра позиция да подготви християнски лидери за Централна и Южна Америка.

Назначих Стив Харпър да бъде декан-основател. Стив беше професор по духовно формиране и изследвания на Уесли в семинарията в Уилмор в продължение на 9 години, но служи като декан на параклиса на „Горната стая“ и ръководеше „Пътеки“, инициатива на „Горната стая“ за духовно формиране. Шестдесет и пет студенти съставляваха първия ни випуск в кампуса във Флорида, когато го отворихме през есента на 1999 г. Когато се пенсионирах от президентския пост през 2004 г., попечителите кръстиха този кампус с моето име в моя чест. През 2015 г. кампусът Флорида-Дънам беше дом на 189 студенти, като средно по 250 студенти посещаваха занятия във всеки един момент. Значението на това се разбира, когато знаете, че средната семинария в Съединените щати има 150 студенти. Двата кампуса общо наброяваха 1500 студенти и беше сред 5-те най-големи семинарии в страната.

Много преди да отида в Асбъри като президент, аз бях научил, че един от най-големите ни проблеми в църквата от основното течение е богословското обучение на нашите служители. Американските семинарии произвеждаха служители, които не вярваха в историческите учения на християнството. В основата на тези промени беше отричането на божественото вдъхновение на Библията, което беше една от основните характеристики на богословския либерализъм, оформен от университетите в Европа, особено в Германия, където философският рационализъм и библейската критика бяха във възход. През 1920 г., в статия в Pentecostal Herald, д-р Х. К. Морисън намекна за намерението си да основе семинария в отговор на това необуздано отричане на класическата, ортодоксална християнска вяра.

„Днес имаме много пастори, които на практика са се отказали от православната вяра; те не се колебаят да отрекат вдъхновението на голяма част от Светото писание. Те отричат грехопадението на човека, съществуването на първородния грях, покварата на расата, необходимостта от ново рождение и бъдещото наказание на нечестивите. (Дяволът добре си е свършил работата. Вълкът е вкаран в кошарата. Д.Пр.) Те са най-опасният вид скептици, които са атакували Църквата.“

През есента на 1923 г. д-р Морисън продължил със своята загриженост и основал Семинарията Асбъри. В първия бюлетин са посочени основните богословски вярвания на семинарията, в центъра на които е следното твърдение: „Цялото ни учение ще се простира около Библията като вдъхновена книга; около Кръста като център на плана за изкупление; около Исус Христос като Въплътения Божий Син, който умря, за да ни доведе при Бога.“ Изявлението завършваше с думите: „В тези дни на трагично неверие, ние трябва да изградим Богословско училище в Асбъри, където студентите по богословие ще растат във вяра и благодат, както и в интелектуални постижения, и където могат да придобият солидно богословско обучение, съвместимо със здрава евангелска вяра.“

Поемайки президентството, аз познавах ярната история на семинарията, която до голяма степен плуваше срещу течението на класическата американска протестантска либерална теология, и бях решен да стоя твърдо и да се движа напред: да съобщавам безкомпромисната истина на историческата, библейска християнска вяра чрез най-прогресивните и подходящи средства.

Научих доста бързо, че тайната на това да бъда верен в ангажимента си и да ръководя семинарията в нейната вяроност е подборът на преподавателите. Дойдох в семинарията във време, когато студентското население нарастваше и също така, имахме пенсиониране на преподаватели. Имах отговорността и удоволствието да добавя 24 нови преподаватели. Процесът включваше комисии за подбор на преподаватели, които дадоха препоръки на президента, с окончателно потвърждение, направено от попечителите.

Докато говорех за студенти, призвани да преподават, негативната реалност на широката богословска среда, в която семинарията живееше, ставаше очевидна. Повечето от университетите, в които тези студенти трябваха да отидат, за да получат докторска степен по библейски изследвания и теология, бяха тези университети, които се отличаваха с негативните фактори, които бяха довели до основаването на Асбъри. Един от начините да гарантираме наличието на професори, които ще продължат духовната и богословска

традиция на Асбъри, беше сами да обучим някои от тях.

Започнах да се моля и да обсъждам с преподавателите и настоятелите идеята да предлагаме докторски степени по библейски изследвания и теология. Имахме поне двама от изтъкнатите учени в страната по Стария и Новия Завет, както и изтъкнати учени в други дисциплини. Имахме проблем, с който повечето президенти на семинарии са запознати. Цената на предлагането на докторски степени е много по-висока от обичайните предложения за магистърски степени. След като напуснах ръководството на "Църквата на Христос" и започнах работа в областта на развитието като президент на Асбъри, идеята продължи да ме измъчва и аз продължих да се моля и да търся начин семинарията да добави това измерение към предлагането си на църквата.

Аз имам две вратовръзки на закачалката за вратовръзки в гардероба си, и двете с еднакъв дизайн. Едната има тъмносиньо поле, другата - наситено червено. Цветните полета са разделени от диагонални ивици, а пространствата, очертани от тези ивици, са запълнени с бели патета.

Имам ги откакто работя в семинарията. Все още ги нося от време на време и ги наричам „моите вратовръзки на благодарност“. Те са подаръци от Пол Амос, един от основателите и дългогодишен президент на Aflac Insurance. Патиците на вратовръзките ми са известните патици Aflac. (виж <https://www.pinterest.com/dingirl/aflac-duck/> Д.Пр.) Нося ги като напомняне за начините, по които Бог ни надхитрява, защото Пол и съпругата му Джийн предоставиха парите за финансирането на две докторски програми в Асбъри.

И си помислих, че Бог е несправедлив, като ме призовава да напусна служение, толкова изпълнено със смисъл и радост, за да ми възложи задача, за която бях ужасно неспособен. Спомних си какво беше казал един от моите доверени приятели, който ми помогна да разбера призива: „Досега служението ти беше служение на добавяне; в Асбъри ще бъде служение на умножение.“ Продължавам да намирам това за изключително вярно, тъй като редовно получавам съобщения от цял свят от хора, завършили Асбъри, много от които, по време на моето президентство.

Бог ни надхитрява не само като ни приема такива, каквито сме, но и като не ни оставя такива, каквито сме. Божията благодат е достатъчна, но Бог ни надхитрява, като ни дава много повече, отколкото искаме, мислим или дори си представяме.

Пенсиониране? Какво е това?

Моят приятел Робърт Уайт ми разказа една история за своя дядо, който бил пожарникар в Мобил, Алабама. Това било преди всичко да бъде механизирано. Пожарните каруци с огромни резервоари с вода, бяха теглени от коне. Каруцата на началника на пожарната беше теглена от Оле Дан, красив кон, достоен за място в парад. Когато пожарната служба станала механизирана, те трябвало да намерят домове за конете. Дядото на Робърт поискал да вземе Оле Дан. Той имал красиво пасище, в което имало малко езеро с много вода. Дали му коня и Оле Дан се оттеглил стилно в истински конски рай.

Оле Дан бил добре възпитан, но имал един проблем: винаги когато чуел пожарната сирена, нямало ограда или порта, която да го задържи. Той прескачал оградата и отивал при пожара. След като научили, че няма как да го спрат, когато сирената зазвъни, те отивали директно при огъня, където щели да намерят Оле Дан, стоящ тихо до пожарната кола. Той правеше това, за което беше обучен; когато сирената зазвъни, отивай при огъня.

Робърт ми напомни: „И ти, и аз... тези стари проповедници на коне (По времето на братята Уесли, проповедниците яздени на кон и проповядвали, седейки на коня, там където се събере тълпата Д.Пр.), независимо от това, колко сме стари или колко удобно се чувстваме. Когато сирената зазвъни, ние трябва да отидем при огъня. Защо? Това е, което Бог ни е призовал да правим и това е, за което сме обучени, да изваждаме хора от огъня“ (вижте Юда 22–23).

След като сподели историята, Робърт написа: „Стар боен кон, радвам се да знам, че ти си все още жив и здрав. Аз също, само че понякога аз ритам, а понякога аз съм този, който бива ритан.“ Робърт беше един от 16-те в нашия випуск от гимназия „Ричтън“. Като мен, той произхождаше от бедно семейство, живееше в провинцията и пътуваше с автобус до училище. Беше пълничък, с доста наднормено тегло. Днес не бихме могли да се разминем с напълняването, а и не би трябвало да се разминем тогава; някои от нас го наричаха „Тонажа“. Може би аз му дадох това име, мислейки си, че то е по-уважително от „Дебелан“ или „Дебелак“. А истината е, че той не беше с достатъчно наднормено тегло, за да бъде „Дебелан“, но беше тежък.

Дойдохме на училище един понеделник сутринта, рано в 11-ти клас, и на главното табло за обяви имаше бележка. С неговия почерк, върху лист хартия, Робърт споделяше свидетелството си. На службите за

съживление през уикенда той беше обърнат във вярата и искаше да знаем това.

Никога не съм забравил това. Каква смелост! Аз не направих подобно изявление, когато бях обърнат във вярата и бях кръстен. След като завърших гимназия, аз загубих връзка с Робърт; всъщност, загубих връзка с почти всички хора, с които бях в гимназията. Но чух, че Робърт, подобно на мен, е станал проповедник. През годините, когато виждах някой от гимназията, аз го питах за Робърт. Някои ми казваха, че са го виждали и са го слушали да проповядва или са виждали някой, който го е виждал. Не бяхме най-близките приятели в гимназията, но имаше нещо, което ме караше да искам да се свържа с него... може би това беше, че никога не забравих смелото му свидетелство!

Никога не съм се стремил активно да се свържа с него, докато и двамата не бяхме на около 70 години. Бях на гости в Ричтън и попитах някого за Робърт. Те го бяха слушали да проповядва в Петал, град близо до Ричтън, и познаваха някой, който би имал информация за контакт. След всичките ми години на питане за него, аз го издирях, осъществих личен контакт и ние направихме план да се срещнем за еднократна среща за възстановяване на връзката ни. Беше славно. Удивително, имаше паралели по нашите пътища. В началото на служението си, той бил основател на църкви, както и аз. Той бил евангелист за своята деноминация; аз бях работил повече от 20 години като председател на евангелизацията за Световния методистки съвет. Той беше президент на единствената семинария на своята деноминация; аз бях президент на семинарията в продължение на 10 години. Той беше генерален суперинтендант на своята деноминация; аз бях поканен да се кандидатирам за епископ в моята църква, но не чувствах призвание за това. Той вече беше пенсиониран, но продължаваше да работи все така силно; както и аз. Затова той сподели историята за пожарникарския кон и ме нарече „стар боен кон“.

Все още не съм направил това, но може би ще продължа и с другите 14 ученици от моя клас в гимназията. Дали някой от тях помнеше свидетелството на Робърт? Искан да знаят, че Робърт е преживял обръщането си във вярата по плодотворен и верен начин, и служението му е било богато възнаградено.

Когато приех президентството на Асбъри, аз бях на 60 години и си дадох обещание да се пенсионирам на 70. Спазих това обещание да се пенсионирам от президентството, но приех поканата на попечителите да стана канцлер и да работя в областта на развитието и някои от нашите международни ангажименти. Тъй като не исках да остана в Уилмор, в непосредствената общност на новия президент, аз знаех, че е най-добре да се преместя.

Очевидното, място за нас беше обратно в Мемфис. Бяхме живели там по-дълго от всяко друго място по време на нашето служение и имаше силна мрежа от християнски приятели. По-емоционално движещо беше, че нашата средна дъщеря Кери, съпругът и синът ѝ бяха там. Имам тази идея, че ако е възможно, възрастните хора, ако имат деца, трябва да прекарат последните си години близо до поне едно от тях. В здравите семейства, повечето деца искат да бъдат внимателни към застаряващите си родители. Родителите трябва да направят това, възможно най-лесно за тях. Най-голямата ни дъщеря, Ким, беше в Уест Лафайет, Индиана, където зимата е по-лоша от неприветлива. Най-малкият ни син, Кевин, беше в Пенсакола, Флорида. Той беше неженен и работата му в областта на недвижимите имоти не предлагаше гаранция къде може да бъде дори след 5 години. Решението беше лесно за нас. Бяхме инвестирали 12 години в Мемфис, служението ни в „Църквата на Христос“ и в града беше богато и смислено, Кери беше там, така че Мемфис беше нашето място за кацане.

Преместихме се в Мемфис през 2004 г. Работих като канцлер на Асбъри 6 години. Подадох оставка, когато епископът ме покани да стана временен старши свещеник в „Църквата на Христос“ през 2010 г. Те търсеха нов старши свещеник и не искаха да бързат с процеса. Бил Букнайт, който служеше като старши пастор в „Църквата на Христос“ в продължение на 13 години, следвайки ме, когато станах президент в Асбъри, започна традицията да ме кани да проповядвам в неделя след Великден всяка година. Така че поддържах не принудена връзка с църквата; не бях напълно непознат дори за хората, които не бяха там, по време на активното ми служение в нея.

Беше добра година за Джери и мен и си помислих с какъв добър начин да приключя активното си служение. Но приключването на активното ми служение не можа да се случи.

Удивително е, какво могат да направят медиите за създаването на образ. „Църквата на Христос“ беше известна с благотворителната си дейност за града. Както беше посочено по-рано, по време на годините ми по-рано като старши пастор, аз имах радио/телевизионна програма, наречена „Възприятия“, която се излъчваше по две телевизионни и две радиостанции. Това голямо медийно отразяване ме направи известен в целия град. Удивително е, че все още бях известен, години по-късно, когато се върнах.

Дори преди да стана временен старши пастор в „Църквата на Христос“, докато все още бях канцлер на Асбъри, аз бях ангажиран с града. Това участие стана по-интензивно, когато станах временен старши пастор. Открих, че градът не се е променил много през годините, в които ме нямаше; той продължаваше да бъде град с много проблеми. Едно национално списание наскоро публикува статия, в която се твърди, че

Мемфис е един от **най-малко обичаните** градове в Америка, в които да се живее. Бедността и огромното расово разделение играят огромна роля в многото ни проблеми. През 2015 г. той беше обявен за 3-тия най-опасен град в Съединените щати, в който да се живее.

Много от нашите проблеми бяха фокусирани върху общественото образование. Имаше два държавни училища в областния град: едното „градско“ първоначално държавно училище, в което 85% от учениците бяха чернокожи или бедни; другото – в район Шелби, „предградие“, в което 70% от учениците бяха бели и икономически от средна и горна средна класа. В началото на 2011 г. училищният съвет на „градското“ първоначално държавно училище се отказа от своя устав, което действие беше потвърдено с публичен референдум и заповед на федерален съд, принуждавайки създаването на един училищен район, който да обслужва града и окръга. Процесът представляше по това време най-голямото събиране на училищни райони в американската история и беше съпроводен с големи предизвикателства за преодоляване на пропастите в расовото и класовото **разделение**.

Светият Дух ме накара, заедно с други, да повярваме, че общественото образование е огромна част от помирителното/изкупителното служение, към което са призвани последователите на Христос. Християните са призвани да представляват грижата на Исус за „**тези най-малки**“ (Мат. 25:40).

Почти от самото си начало „Църквата на Христос“ беше загрижена за образованието. Ние имаме отлично християнско дневно училище, което работи от много години. През годините се стараехме усилено да служим на част от недостатъчно добре обслужваното население в Мемфис чрез това училище, но никога не бяхме успешни.

По време на годините ми като старши пастор, малка група основа училище „Shepherd“ (*Пастор*), специално предназначено да обслужва хора в неравностойно положение. Група отдадени хора проучиха експерименталната работа на Марва Колинс, пионер в образованието в Чикаго. Тя се беше разочаровала от начина на обучение в класната стая в държавното училище, където преподавала, и създаде „Подготвително училище Уестсайд“, където тя получи широко признание за своя новаторски подход към преподаването.

Под нейно ръководство „Подготвителното училище Уестсайд“ процъфтя и стана национално известно с успеха си в приемането на деца от бедни квартали, които често са смятани за неспособни да бъдат обучени и в превръщането им в добри ученици.

Приложихме модела на „Подготвителното училище Уестсайд“ в Мемфис, доколкото е възможно, според нейните усилия в Чикаго. То беше сравнително успешно, оцеля 5-6 години и се превърна в Квартално училище, което продължава да съществува и днес.

Това училище никога не беше тясно свързано с „Църквата на Христос“. Но убедеността за образователно обслужване на децата в неравностойно положение нарастваше в умовете и сърцата на хората в църквата. През 2010 г. „Църквата на Христос“ направи смела стъпка и създаде Cornerstone Prep, частно, изключително християнско училище, съсредоточено върху предоставянето на образование на децата в неравностойно положение в нашия град. Настанихме го в Бингхамптън, неравностойно обслужван квартал, в който нашата църква служеше в продължение на 20 години. Отново потърсихме насоки, прекарахме една година в планиране и изпратихме нашите лидери на места в страната, където се провеждаше ефективно градско образование, и се стремяхме да приложим модели с подобна ефективност. Започнахме с 33 ученици в предучилищна възраст.

От самото начало Cornerstone Prep имаше невероятни резултати в предоставянето на образование, доказвайки, че мястото, където живее детето, не определя неговия потенциал за обучение. Образователните им показатели **надвишаваха** националните норми във всяка област, така че нашето малко училище получи щатско и дори национално внимание.

В нашия град се полагаха големи усилия за образователна реформа. Мемфис се превръщаше в своеобразен епицентър на реформата в държавното образование и тя беше отчаяно необходима. През 2011 г. 950 от 1750-те държавни училища в Тенеси не успяха да постигнат адекватен годишен напредък (AYP). В концентрираните усилия за образователна реформа в нашия щат, 85 от тези неуспешни училища бяха обект на намеса от страна на щата. Нашият губернатор, чрез Министерството на образованието, създаде „Училищен район Постигания“, район на тези неуспешни училища, и назначи началник на този не-географски район, като го натовари да възстанови тези училища за ефективно образование. 69 от тези неуспешни училища бяха в Мемфис. Училище „Лестър“ беше най-лошото от 69-те.

Някои от нас вече бяхме започнали да усещаме, че училище „Лестър“, разположено в Бингхамптън, трябва да привлече вниманието ни, ако искаме да бъдем верни в нашето свидетелство в този квартал. Често, когато шофирах близо до квартала, аз обикалях имота с молитва. Някои от членовете на нашата църква започнаха да преподават и да дават наставничество там. Когато началникът на училищния район, който не успя да се справи, започна да съобщава, че някои от тези училища може да станат чартърни училища, (*За разлика от държавните училища, те имат свободата да избират собствена учебна*

програма, методи на преподаване и управление на бюджета, но не трябва да има религиозно обучение. Д.Пр.), Управителният съвет на Директорите на Cornerstone Prep взеха смелото решение да предложат да поемат отговорност за училище „Лестър“.

За да постигне това, Cornerstone Prep щеше да се откаже от това да бъде изрично християнско частно училище и щеше да стане държавно чартърно училище. Тази промяна в статута щеше да позволи на Cornerstone Prep да служи на по-широкото обществено благо по начин, който в момента е невъзможен и да обслужва повече от 800 семейства от Бингхамптън. След дълъг процес на интервюиране, кандидатстване и одобрение, на Cornerstone беше поверена отговорността за едно провалящо се училище в квартала, където нашата църква от години фокусира мисионерската си работа.

Исус е казал: „Ако пшениченото зърно не падне в земята и не умре, то си остава само едно зърно; но ако умре, дава много плод“ (Йоан 12:24). Като вярващи, които се стремят да бъдат верни на мисията си, ние вярвахме, че Cornerstone Prep трябва да умре като изрично християнско училище, за да служи на една отчаяна и нуждаеща се общност. Ние не се отказвахме от нашата християнска мисия; **ние преследвахме тази мисия по различен начин.** Това, което успяхме да направим чрез изрично християнско свидетелство и преподаване в класната стая, сега щяхме да го правим след училище и по други творчески начини. Най-голямото християнско свидетелство щеше да бъде прилагането на нашето състрадание и загриженост към децата на практика и утвърждаването, че всички ученици са толкова ценни, колкото всяко друго дете в окръга.

Затворихме „Корнърстоун“ в първоначалния му вид с 66 ученици и го отворихме с 325 ученици от предучилищна детска градина до 3-клас в училище „Лестър“. През есента на 2015 г. ни беше дадена допълнителната отговорност за 4-ти до 6-ти класовете и това, което започна като „пшеничено зърно“, желаещо да бъде заровено в земята, **се превърна в образователно начинание, обслужващо 1400 ученици.**

Да свирим втора цигулка

Когато „Църквата на Христос“, след консултация с методисткият епископ, избра нов старши свещеник, аз бях помолен да продължа като заместник-старши свещеник. Комитетът за връзки с енорийския персонал, който е официалният орган в енорията, работещ с пасторите и персонала при вземането на тези решения, ми даде ясно да се разбере, че това е желанието на Шейн Станфорд, новият старши свещеник. Имах сериозни резерви. Първо, имах дълга история с много от хората в енорията, току-що бях завършил една година като техен пастор и не исках динамиката на това да забави или да отложи процеса на приемане на лидерството на Шейн от енорията. Второ, работех за пътя към пенсионирането ми и знаех, че с моя опит в църквата и града, както и с моята работохолична природа, това няма да е нещо, на което мога да се отдам, само частично. Знаех също, че Шейн ще трябва да бъде много сигурен в своята идентичност и увереност, за да проработи такава връзка.

Шейн е един от най-ефективните комуникатори, които познавам. Той е силен проповедник; силата му е в страданието му. Роден като хемофилик, (виж <https://en.wikipedia.org/wiki/Haemophilia> Д.Пр.), като тинейджър получил лошо кръвопреливане и е **ХИВ-позитивен.** (виж https://en.wikipedia.org/wiki/HIV-positive_people Д.Пр.) Всякакви здравословни проблеми от всичко това, **са превърнали страданието в негова участ.** Той е претърпял операция на сърцето и е загубил почти половината от зрението на едното си око. Балансирането на лекарствата е постоянен проблем. И все пак, той е прозрачен, не се оплаква, и е ясен в своите убеждения и ангажименти. Книгата му „Позитивен живот“, един вид автобиография, е вдъхновяваща и предизвикателна.

Той ме убеди, че оставането ми в екипа като сътрудник (консултиране и настойничество) и ръководенето на някои от творческите служения, които е имал предвид, е негова молба и искрено желание. Моята титла се превърна в директор на „Църквата на Христос в Света“, нашето служение за разпространение на евангелието, чрез ресурсите на Църквата на Христос, от другата страна на улицата и по целия свят. Основният фокус беше обучението на лидери и творческото използване на технологиите.

В началото на този процес на вземане на решения, аз бях изправен пред и предизвикан от Библията. В моето и на Джери сутрешно време за молитви заедно, ние използваме различни преводи за четене. Открихме, че различните преводи на текстове оживяват нашето време за молитви. По това време използвахме „Посланието“ (преводът на Юджийн Питърсън на (Нов Завет). В нашето четене стигнахме до Римляните 12. В NIV превода, който използвам най-много, стихове 9 и 10 гласят: „**Любовта ви трябва да бъде искрена. Мразете злото, дръжте се здраво за доброто. Бъдете предани един на друг с любов. Почитайте се един друг, повече от себе си.**“ Добър, ясен, предизвикателен превод. Но в този ден преводът на Питърсън беше: „**Обичайте от центъра на това, което сте; не се преструвайте. Отбягвайте злото на всяка цена; пазете доброто с цената на живота си. Бъдете добри приятели, които обичат дълбоко;**

практикувайте свирене на втора цигулка.“

Повече от предизвикателно, това беше Божието слово за мен и потвърди решението ми да продължа служението си с „Църквата на Христос“ като сътрудник на Шейн. Това, което го утвърди окончателно, беше последната част: **практикувайте свирене на втора цигулка.**

Този термин напуска за ролята на втора цигулка в оркестър. Въпреки че мнозина биха казали, че „втората цигулка“ е толкова важна, колкото и първа цигулка, именно идеята за подчинение се внушава във фигуративния термин „свирене на втора цигулка“. *(В едно интервю, прочут диригент бил попитан, кой участник в оркестъра се намира най-трудно. Диригентът веднага отговорил: „Втората цигулка.“ Д.Пр.)* Ако свирите втора цигулка на някого, този човек обикновено е в по-силна позиция или е по-важен от вас. Разбира се, имал съм и такива, които са имали власт над мен: епископи, областни началници, попечители; но по отношение на ежедневието работен живот и отговорности, с изключение на няколко ситуации в началото на моя служебен живот, аз винаги съм бил отговорен. Мога ли да завърша служебния си живот, свирейки втора цигулка?

Прекарах няколко дни в размисъл и молитва. Заклучих, че това, което не би трябвало да ми отнема толкова време, е един от основните определящи белези на християнина и в крайна сметка ни дава привлекателна отличителна черта. В основата на моето разбиране за християнския живот, е **моят опит с обитаващия в нас Христос.** Библията ни казва категорично, че нашият път с Исус е начин, при който ние се изпразваме от себе си и след това **се изпълваме отново с Христос.** Апостол Павел винаги говорел за това как вече не той е този, който живее, **а Христос живеел в него,** и че той всъщност **умирал ежедневно,** за да бъде последовател на Исус. Дори самият Исус заявява, че неговите последователи са тези, **които се отричат от себе си и дори губят себе си заради Него.** Да се отричаме от нашите желания не е лесно нещо. Всъщност това може да причини много стрес. Знаех всичко това и го бях проповядвал с убеждение повече от 50 години; сега беше моят шанс **да го практикувам:** да играя втора цигулка по много конкретен начин.

Мемфис е много проблемен град. Имаме огромно обедняло население и расовото разделение, влияе върху всяко правителствено и гражданско решение, което е вземано. Страдаме от ниско общо самочувствие и не на последно място, защото в нашия град беше убит д-р Мартин Лутър Кинг-младши. Но въпреки това, нашият град е мястото на някои от най-вълнуващите мисии и изразявания на служение, които познавам.

За да подчертаем факторът **проблем/нужда** и да утвърдим вълнуващите служения, които се провеждат, двамата с Шейн създадохме 30-минутно телевизионно предаване, наречено „Ние вярваме в Мемфис“. Започвахме предаването, като отделяхме 8-10 минути, за да разгледаме пресечната точка на християнската вяра и ежедневието, фокусирайки се върху **някой проблем в града** (напр. бедност, младежка престъпност, бездомност, глад, деца без родители). След разговора ни, следваше интервю с човек или лица, които работят за решаване на проблема/въпроса, който обсъждахме.

Две динамики са очевидни: първо, ние разглеждаме проблеми и социални въпроси **от християнска гледна точка;** второ, ние представяме положително свидетелство, **на което хората откликват и биват включвани.** Градът знае, че църквата се грижи.

„Дъгата на моралната вселена е дълга, но се навежда към справедливостта“

Медгар Евърс беше един от героите на борбата за граждански права в Мисисипи. В края на 1954 г. той беше назначен за първи полеви секретар на NAACP (*Национална асоциация за напредък на цветнокожите Д.Пр.*) за щата. На тази позиция той помагал за организирането на бойкоти и за създаването на местни клонове на NAACP. През 1962 г. той участва в едно от най-драматичните събития в борбата, като помагаше на Джеймс Мереди в усилията му да се запише в Университета на Мисисипи.

Рано сутринта на 12 юни 1963 г., след дълга вечерна среща с адвокати на NAACP, която продължила след полунощ, той спрял колата си в алеята на къщата си в Джаксън, Мисисипи. Носел тениска на NAACP с надпис „Джим Кроу трябва да си тръгне“. От тъмнината дошъл куршум, който разкъсвал сърцето му. Той успява да стигне до вратата на дома си, преди да падне. Бил откаран в болницата, но му бил отказан достъп заради расата му. После бил приет, след като болничният персонал разбрал кой е той, и умял един час по-късно. Погребан е на 19 юни в Националното гробище Арлингтън, с военни почести пред тълпа от над 3000 души.

Петдесет години по-късно, на 9 юни 2013 г., Годишната конференция на Мисисипи се проведе в Джаксън, столицата на щата, където Евърс е работил и беше убит. Наградата „Ема Елзи“ е учредена, за да отбележи помирието и да почете личности, допринесли значително за подобряването на расовите отношения в Мисисипи. Тъй като е беше 50-та годишнина от смъртта на Медгар Евърс и тъй като той е бил един от героите в движението за граждански права в щата, той е беше признат и почетен, като съпругата

му, Мирли Евърс, беше поканена да връчи наградата „Ема Елзи“. Наградата беше връчена на 28-те свещеници, които 50 години по-рано бяха представили своето изявление „Родени от убеждението“ пред църквата в Мисисипи. Д-р Джоузеф Райф, който е автор книга за „28-те“ и за въздействието на тяхното изявление, присъстваше. Той описал събитието в книгата си „Родени от убеждението“.

Осем от 28-те подписали, които все още бяха живи, присъстваха. Аз бях поканен, заедно с Кийт Тонкел, да приема наградата за „28-те“. Позовах се на думите на брат Лорънс, за което говорих във въведението на книгата: „Боже, ме надхитри“, казвайки:

„Преди 50 години някои млади мъже, сега възрастни мъже, подписаха изявление, и сега тази годишна конференция казва: „Оценяваме това.“ Бог ни надхитри. Това е историята на християнската вяра и път: Бог непрекъснато ни надхитря. Имаше моменти след този случай, когато много от нас напуснаха щата, когато аз бях най-доволен от верността на хора като Кийт Тонкел, които останаха в щата, и имаше случаи, когато се чувствах виновен, че съм напуснал, и се чудех какво прави Бог с това. Но Бог ни надхитри. Когато се замислите за приноса, който тези, които напуснаха щата, са направили за цялата църква, вие разбирате какво имам предвид, когато казвам, че Бог ни надхитри. Двама от тези хора станаха президенти на семинарии. Двама от тях станаха декани на семинарии; трима от тях станаха пастори на някои от най-големите църкви в деноминацията.“

В книгата си „Роден по убеждение“ Райф пише:

„Въпреки че Дънам накратко похвали подписалите, които останаха [в] Мисисипи, и предложи молитва за постиженията на онези, които са напуснали, като пример за триумф пред лицето на негодите, чрез силата на Бога, критиците го възприеха като увековечаване на разказа, че историята на „Роден по убеждение“ се фокусира върху онези, които са напуснали щата... Лицата, които са планирали събитието, не са могли да знаят за емоционалното минно поле, което то ще разкрие, и не са били отговорни за липсата на признание от страна на Конференцията към подписалите този призив през предходните 50 години. Това беше първият път, когато Конференцията в Мисисипи официално отбеляза свидетелството на „Роден по убеждение“ от 1963 г. 50-те години натрупани чувства, произтичащи от липсата на признание [на тези, които останаха в Мисисипи], не можеха да бъдат потушени с една 30-минутна церемония, а изразите на гняв, илюстрират един централен аспект от историята на „Родени по убеждение“: емпиричното разделение между подписалите, които напуснаха, и онези, които останаха.“

Бях честен, изразявайки понякога чувството си за вина, че напуснах щата, и често се чудех какъв модел би поело служението ми, ако бях останал. В краткото си изявление, в този ден на признанието, аз споменах значителната служба на някои, които напуснаха, за да подчертая как Бог използва всички обстоятелства, за да изпълни волята си, и че волята Му не ни отвежда там, където благодатта Му няма да ни поддържа.

В една статия за признанието на „28-те“ от Годишната конференция в Мисисипи, Стив Биърд написал: „Историята понякога се нуждае от много време, за да се излекува. Корекциите на курса често се намесват в продължение на десетилетия. „Колко дълго предразсъдъците ще заслепяват зрението на хората, ще помрачават разбирането им и ще прогонват блестящата мъдрост от свещеният ѝ трон?“ – попитал д-р Мартин Лутър Кинг-младши в известната си реч в Монтьомъри, Алабама, на стъпалата на щатската столица, след като завършил похода от Селма до Монтьомъри през 1965 г. По-късно в речта си, той отговорил на въпроса със запазената си марка красноречие. „Докога?“ Не дълго, защото дъгата на моралната вселена е дълга, но тя се навежда към справедливостта.“

Ние отпечатахме нашето изявление „Родени от убеждението“ няколко години преди речта на Кинг. Насилието около приемането на Джеймс Мередит, смел чернокож студент, в Университета на Мисисипи през 1962 г., беше повсеместно в целия щат. Макар и не толкова повсеместно, расовото насилие продължава в нашата страна. По време на дълго отлаганото свидетелство на Годишната конференция за „дъгата на моралната вселена, навеждаща се към справедливостта“, аз живеях и все още живея с убеждението, че въпросът за гражданските права на 21-я век е общественото образование. Завърших речта си за приемане на наградата пред събранието в този ден с тези думи:

„Моята молитва е, че може би след 50 години, някоя Годишна конференция ще погледне назад и някои от вас ще са заели позиция от името на онези, за които Бог е предоставил преференциално отношение, тоест, на бедните; и някои от вас ще са заели позиция за приветстване на чужденеца сред нас, по въпроса за имиграция; и някои от вас ще се погрижат да не позволяваме населеното място, където е родено детето, да определя качеството на образованието, предоставяно на детето.“

Това честване откри един вид публична дискусия за моето лидерство в общата църква, особено в контекста на въпроса за човешката сексуалност: за подкрепата за еднополовите бракове и ръкополагането на практикуващи хомосексуални лица, която според мен противоречи на Библията и разкъсваше църквата. Хора, които чуха, може би за първи път, защо се случи преди 50 години, че съм съавтор на изявлението

„Роден от убеждение“, започнаха да питат: „Кой е този? Какво му се е случило?“ От тяхна гледна точка, борбата за свобода на чернокожите и утвърждаването на еднополовите бракове и ръкополагането на практикуващи хомосексуални лица са в една и съща категория.

Епископ Карканьо беше една от тези хора, които свързаха двете каузи. Тя покани Франк Шефер, свещеник, който беше лишен от сан на неговата годишна конференция в Пенсилвания, заради извършване на еднополов брак, да стане част от нейната годишна конференция в Кал Пак. Тя приравни действията си с постъпката на епископ Джералд Кенеди, който посрещна 8 свещеници от Мисисипи, след изявлението „Родени от убеждението“, на неговата конференция 50 години по-рано. Някои от тези 8 души (не всички) бяха подписали изявлението „Родени от убеждението“, което беше свидетелство срещу расизма, както и призив за запазване на общественото образование по време на борбата за граждански права в Мисисипи в началото на 60-те години

Като един от хората, които написаха това изявление и отговориха на поканата на епископ Кенеди да се преместят от Мисисипи в Калифорния, аз бях обезпокоен от епископ Карканьо, която свърза посрещането на някои от нас от епископ Кенеди в Калифорния с поканата ѝ към Франк Шефер да дойде на тази конференция. Само афроамериканците могат да преценят дали това, което Франк Шефер направи, като сключи еднополов брак в крещящо нарушение на позицията на църквата, че бракът е доживотен завет между един мъж и една жена, е сравнимо с онези, които преминаха през моста Селма, онези, които се бориха и страдаха физически, емоционално и духовно, в противопоставяне на ужасния грях на расовата дискриминация. В публичното си противопоставяне на епископ Карканьо, аз се опитах да докажа, че свидетелството срещу расизма в нашата Дисциплина е толкова ясно, колкото и настоящото свидетелство на църквата срещу еднополовите бракове и ръкополагането на изповядващи хомосексуални лица. Ние, „Мисисипи 28“, не нарушавахме завета на нашето ръкополагане; ние го поддържахме. Лично аз знаех, че спазвам завета, който сключих при ръкополагането ми, но също така бях убеден, че действам в съответствие със свидетелството на Библията.

Същата отдаденост на Библията и на завета на моето ръкополагане, която ме е водила преди 50 години и ме е формирала и водила през годините, ме води и сега в подкрепата ми на позицията на църквата, относно брака и ръкополагането. Както е посочено в глава 11 на тази книга, аз разбирам отчасти защо мога да бъда наречен Дядото на съпротивата, но това, на което се отдавам, е основата на Библията и историческата приемственост с апостолското учение на християнската църква в продължение на 2000 години. Аз продължавам да се стремя да се съпротивлявам на съблазните на настоящите културни промени.

Защо не съм напуснал служението

Беше щастлива случайност. Докато работех върху тази последна глава за пенсионирането, аз попаднах на проповед, която бях проповядвал в методистката църква „Тринити“ в Гълфпорт, някъде през 1963 г., преди да се преместим от Мисисипи в Калифорния. Заглавието на проповедта привлече вниманието ми: „Защо не съм напуснал служението“.

Проповедта беше в папка със статии и писма, свързани с реакцията и отговорът на моето участие в борбата за граждански права. Естествено, помислих си, че проповедта ще засегне този въпрос.

Предположението ми беше погрешно. Слушателите в енорията тогава щяха да знаят, че има емоционални и интелектуални връзки с моята настояща борба, но читателят на проповедта днес не би направил тази интимна връзка. Проповедта започва с позоваване на тогавашна актуална статия в Saturday Evening Post, чието заглавие ме удари право в лицето: „Защо напуснах служението“. Анонимният автор завърши статията си с тези думи:

„Все още вярвам в Исус Христос, все още искам да Му служа. Защото Той е, който ме научи да се грижа... за човека, за Бога и най-дълбоките въпроси на живота. Ето защо напуснах служението. По-голямата част от днешните църковни членове отказват да се грижат. Повечето останали членове и голяма част от избраната от тях църковна йерархия се съгласяват равнодушно с този отказ. Как тогава един свещеник може да оправдае отдаването на живота си на организация, чийто резултат е повърхностно продължение на обществото? Как може да живее със себе си, ако го направи?

В проповедта отговорях на този последен въпрос, като споделях защо не съм напуснал служението. За да стигна до същината на проповедта си, аз казах:

„След като прочетох статията, в безпокойствието си се върнах към ранната църква и Исус. Убедително дойдоха думите на Исус: „*Не вие избрахте Мене, но Аз избрах вас.*“ (Йоан 15:16) Тогава си спомних думите на Павел към старейшините на църквата в Ефес. Това била прощална реч, заредена с емоции. Преди всичко, той казал определени твърдения. Той твърдял, че е говорил безстрашно, казвайки им Божията воля. „...казах и на юдеи, и на гърци, че те трябва да се обърнат към Бога с покаяние и да

имат вяра в нашия Господ Исус“ (Деяния 20:21). Той изразил твърденията си за това, как е живял независимо, не пожелавайки нищо, нито поддавайки се на страха или благоволенieto на който и да е човек. „Служих на Господа с голямо смирение и със сълзи, сред тежки изпитания от заговорите на моите юдейски противници“ (Деяния 20:19).

Той посрещнал бъдещето смело. *„И сега, подтикван от Духа, аз отивам в Йерусалим, без да знам какво ще ми се случи там. Знам само, че във всеки град Святият Дух ме предупреждава, че ме очакват затвор и изпитания. Обаче аз не скъпя живота си; единствената ми цел е, да завърша състезанието и да изпълня задачата, която Господ Исус ми е дал – задачата да свидетелствам за добрата новина на Божията благодат“ (Деяния 20:22–24).*

Каква убеденост в призванието! Можете ли да си представите такъв човек да се откаже от задачата, на която се е отдал? Не – хиляди пъти не; и така, вие виждате Павел, мъченикът, умиращ в Рим, **но уверен, че завършва служението си** да провъзгласява добрата вест за Божията благодат.

В глава 6 на тази книга аз споделих, как през същия този период, сред моите борби в първите години на служение в Мисисипи, аз бях на прага на прегаряне, готов да хвърли кърпата на ринга. Бог се намеси чрез Стенли Джоунс и преживяването му в християнски ашрам. Разбирането на Джоунс за динамиката „в Христос“ на евангелието вече ми влияеше, когато проповядвах тази проповед преди 50 години. След като заявих, че Павел **никога не би могъл да помисли да се откаже**, цитирах стихотворение, което бях намерил в книгата на Джоунс „В Христос“. Това е част от това, което поетът е накарал Павел да каже:

От славата и радостта,
От Неговото тайно място;
От възторга на Неговото присъствие
От сиянието на Неговото лице —
Христос, Божият Син, ми изпрати
През полунощните земи;
Моето могъщо ръкополагане
На прободените Ръце.

Поетът продължил да описва как Павел иска ние да чуем евангелието, което предлага прошка, потвърждение на Божията любов, покой и радост, и „не само на вечен живот, вдъхнат в мъртвите“, след което каза:

Но ви казвам, че Го видях,
Божия възлюбен Син,
От Неговите устни научих мистериата:
Той и Неговите са едно.

Има го това измерение на евангелието в Христос, което е било крайгълният камък на моето богословие и живот: **„Той и Неговите са едно.“**

Поетът отново издаде нотата, завършвайки описанието на пътуването на Павел:

Напред към вечните дълбини
Към любовта и песента,
Където в славата на Бога Отца
Христос чака дълго;
Там, за да открием, че никой освен Него
Божията наслада не може да бъде—
Не до Него, не, **но в Него**,
О, възлюбени сме ние.

Проповядвах това като причина **да не напусна** служението. Бях избран от Христос, „мое ръкополагане на прободените ръце“. Аз живеях „не до Него, не, **а в Него**“.

Завърших проповедта, която проповядвах преди години, с тези думи:

„Защо не съм се отказал от служението? Не мога да се откажа. Това е моето призвание. И, въпреки че споделям много от чувствата на младия мъж, който написа статията, бих му казал само: „Прекратил си твърде рано; използвал си грешни преценки; ти никога не си се виждал в правилната перспектива като Божий човек, за когото Христос умира, като говорещ на онези, за които Христос умира.“

Дори когато завършвам тези мемоари, аз не съм се отказал от служението. Продължавам да се пенсионирам и да започвам отново. Този път, към момента на писане на това, Христовата църква **ме е назначила за служител**. Кой знае къде ще ме отведе това? Където и да е, Бог със сигурност ще ме надхитри!

(Към днешна дата, 23.07.2026, авторът е на 92 години и е още жив. По-стар от мен е с 10 години Д.Пр.)